سنڌي ٻوليءَ جي سونهن

(اصطلاح)

1910ع

گهنشامداس رامنداس ڀڳت

سوره سنڌي ادب

Soorih Sindhi Adab

جي لهوارو لوڪ وهي ، تون لوچو وهه لوهار

صاحب خان ·سوره· ميراڻي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488

سنڌي ٻوليءَ جي سونهن

الف

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ا - ب نه ڄاڻڻ.	ابوجهه هجڻ. هو ويچارو ڄاڻي الف ب به نه، سو ٿو ٻين سان وڙهي.
اُبتا ٽوپا ڏيڻ.	اڍنگيءَ ريت هلڻ. پٽس جيمري ڏندو چاڪ هوس پر پوءِ ابتا ٽوپا ڏيڻي ڏندو ڇٽ ڪري ڇڏيائين.
اُبتا ٽوپا هجڻ.	نياريون ڳالهيون هجڻ، عام نيم جي ابتڙ هلڻ. فقيرن جا آهن ابتا ٽوپا، سي جئين هلن تئين شفوان.
ابتا واهڙ تپڻ يا ترڻ.	اجائي ڪوشش ڪرڻ. ڏس ته در ڏان ڪيئن ٿو اڙڪي. ڏاڪڻ ڏان نٿو چڙهي اُبتا واهڙ پيو تپي يا تري.
اُبتو پير کڻڻ.	اجايو خرچڻ. موتيءَ لاءِ پٽس ڇڏيو سڀڪي پر اُبتا پير کميائين ته هاڻي مائيءَ ڪي به محتاج آهي.
ابو ٻهر بڪڻ.	اجايا ڪوڙ ڳالهائڻ. ڏس ته ڇڪي به ٿو ڪي، ڪيترا ابو ٻهر ٿو بڪي.

اصطلاح	رواجي معنيٰ ۽ ڪم آڻڻ
آپاسيون ڏيڻ. يا رکائڻ.	نڪمو ٿيڻ، بيڪار ٿيڻ. انهيءَ ويس ۾ ڪهڙيون ڳالهيون آهن ويهي آپاسيون ڏيندو.
آڳاٽيءَ ۾ پوڻ.	ڏکر کان ڳالهه يا آواز نه نڪرڻ. جو ڪم ڪنهن هنگامي مان اڳتي ڏکو آهي جو ڪيتري مهل ته آڳاٽيءَ ۾ پنهنجي وڃو.
آپ ڦاٽڻ.	پيٽ ڦاٽڻ يا ڏاڙهون ڦاٽڻ. تو ۾ جنهن تي اعتبار ڪيو آهي هو وٽي آپ ڦاٽي پيندو.
آپ ڏسڻ ۽ اچڻ.	ڳالهه پڌري ٿيڻ. بيمار جي حالت سخت آهي، آپ پيو ڏسڻ ۾ اچي، حال احوال وٺي ڇڏيوس ته چڱو.
آپ ۾ تراريون هڻڻ.	وٽ کان ٻاهر نڪرڻ. هو تو اڄ آپ ۾ تراريون هڻي سو توکي پاڻ جهڙو ڪري.
آپڙڻ اٿڻ.	مٿو ڦرڻ، ڪر ٿيڻ. هو هلي اٿيو ته جڏهن ته اپري لهي مٿانس ٿو.
آپ ۾ ٽڪ آڇائڻ.	ايمان ڪرڻ، هٿ ڪرڻ. آپ ۾ ٽڪ آڇائيندي ته مڃون ۾ پونديون.
آپ ۾ ڪک تيڻ.	اميد واري ٿيڻ. هن آپ ۾ ڪک تيو آهي، ٻل ڏٺي سنو مڃون وسائي.
آپري وڃڻ.	ڦري وڃڻ. جهلڻ، ڇڪ پائڻ. هوا ان مان ڳالهيون ته ڪڏهن ته اڪثر آپري ته پيو. جنهن گهر ويس ته

اصطلاح	اُن جي يا معني ۽ ڪم ڪرڻ آڻجي
	ڪتي اُوڙي وقت ڪم ڪي.
۽ اُٺان مارڻ هلڻ.	بي پرواهيءَ سان ڪم ڪرڻ يا هلڻ. دوهلي اُٺان مار تي سو تو اهو ڪم ڪري سگهين.
اُٿڻ ويهڻ جي وات هئڻ.	هر ڪنهن پرڻي اچ وڃ جو رستو هئڻ. هن سان اُٿڻ ويهڻ جي وات آهي سا ڪا فائدي.
اُٺ پٺو ڳالهائڻ.	بي پڙ پابي ڏيو ڳالهائڻ، ڳالهائڻ ۾ ڏيپ يا لهج نه رکڻ. پرڻي گهڻا ڏينهن تيس ۽ ڏس نه سهڙي سان ڪئين اُٺ پٺو تي ڳالهائي.
اُٺ پٺو ماڻهو وڃڻ.	هڪ ڏر جو ماڻهو ٻئي ڌر ڏانهن جو مٿي تي جهليءَ پهڻ ۽ ڪم نه آڻڻ. هن اُٺ پٺو ماڻهو وڃڻ ٻير هنگي ڏسي جڏهن.
اُٿڻ ويهڻ.	زماني جي آزمايش هئڻ. هو ڪئي اُٿيو ويهو هجي تہ ان کي خبر پوي.
اُٿڻ ويهڻ يا خرچ جي جاءِ هئڻ.	جاءِ ضرور ر پابوئي هئڻ. اُٿڻ ويهڻ جي جاءِ ڪٿي آهي؟
اُڻ مٿو نه هئڻ.	بي سر هئڻ، گهٽائي هئڻ. ميلي تي ايترا ماڻهو هوا جن جو ڪو اُڻ مٿو نه هو.
آٿي وڃڻ.	پري وڃڻ، ڇلي وڃڻ. مٿن آئين ويا باقي رهيا جو ڪرسي جا ڪندا.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪئين آڻجي
اَٽو پڌي پٺيان پوڻ.	هڪ ڇتو ٽي لکڻ. انهن ٽن چورن ملهين، باقي پوليس اٽو پڌي پٺيان پوين، ته پوءِ ٻي ڳالهه آهي.
اٽون هڻڻ.	بي قدر ٿيڻ، ڏڪو ڏيڻ. ٢٥ روپيه جي جاءِ ۾ ٽڪو قبولين، تون ۾ شڪر ڪيو ته اٽون هڻي.
اٽو ڪائڻ.	طاقت وارو هئڻ. هو ۾ پنهنجو اٽو ٽوڪائي سترو ڪين ڏسبو.
اٽي ڪاپائو هئڻ.	آرسي هئڻ، ڪانت هئڻ. اهو اٽي ڪاپائو آهي تنهن مان ڇا سمجهندو.
اٽو گڏيل هئڻ.	مائٽي هئڻ، لاڳاپو هئڻ. اسانجو ڪو ساٿس اٽو گڏيل آهي ڇاجو هرو ڀرو وٽس وڃون.
اٽي مان وار ڪيڻ	پوريءَ ريت جاچڻ، باريڪ نظر سان جاچڻ. هو اهڙو تريناڪ آهي جو اٽي مان تو وار ڪيدي.
اٽي ۾ لوڻ هئڻ.	تمام گهٽ انداز هئڻ، ٿوري وچڻ. ميلي تي هندو اٽي ۾ لوڻ وانگر ڏسڻ ۾ ٿي آيا. وڻجاري جا مائٽ اٽي ۾ لوڻ ٿي ويا.
اٽي ۾ لوڻ ڪري ڪائڻ.	اهڙي ريت ڪائڻ جو هرڪو خوشيءَ سان ڏئي ۽ ڪنهن کي ٻر ڏکر نه

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئڻ اکي
	اچي. انهيءَ آفيس ۾ ڪو ڪانهي جيڪي منشي ڪائن ڏا سي ۾ اتي ۾ لوٽ ڪري ڏا ڪائن.
اُٺ تي ٻڪا ڪائڻ.	هو وڻ هاري اوس ٿيڻ يا ٻڌڻ. ڏس جوان تي تي ٻلا ڪائيس جو ٻرائي جهيڙي ۾ ڪاهي ٿو ٻوي، اهڙو ڏک لڳس جو اتيڻي ڍيري تي پيو.
اُٺ پير ڪيڻ.	گيسي ڪرڻ، ڳالهه ڪان ڦرڻ. سؤدو ڪنهن سان ٿو ڪرين اهيو اٺ پير ڪيندي ويو ٿي ڪار ڪري.
اُچائي ڪڻڻ.	بناسبب رنجائڻ، ڏکر ڏيڻ، ڪؤ نسڻ. انهيءَ جمعدار ۾ اُچائي ڪئيو آهي نيٺ پتيچائو پائيندو.
اڇاڪارا پڌرا ٿيڻ.	سچي ڳالهه کلڻ، يا پڌري ٿيڻ. پاڻيهي ٻٽنچات ۾ اڇا ڪارا پڌرا ٿيندا.
اڇا ۽ ٿاهري هئڻ.	ترڪٽي برناموس ٻوڻ. انهيءَ سان ڪا ريس آهي انهيءَ جا اڇا ۾ ٿاهري آهن.
اُڇل ڏيڻ.	پڌڻ، وڏائي ڪرڻ. جوي جا ٿو ۽ اڇلون ڪهڙيون ٿو ڏئي.
اڇو الله ۽ ڳاڙهو رسول هئڻ.	مفلس هئڻ. هن جي گهر جا آهي اڇو الله ۽ ڳاڙهو رسول.

اصطلاح	اُهڃاڻ يا معنيٰ ۽ ڪر ڪيئن آڻجي
اڇو ڏيڻ اڇو وٺڻ.	ڏيئي ليئي ۾ ڪپت نه ڪرڻ، سچائي ڪرڻ. هن [illegible] دوڪان تي لڳي ڪانهي اڇو ڏيئي اڇو وٺي.
اڇي تي ڪارو لڳڻ.	ڪوڙ لڳڻ. تون خيال ڪر ته شاهوڪاري ۾ اڇي تي ڪارو ڪير لڳندو.
اڇي مڇي يا ڏاڙهي ڏي ڏسڻ.	پيدائش کي مان ڏيڻ. مان گهور ملي آيو آهيان، هن مهندجي اڇي مڇي کي ڏسجي.
اڌ ڳالهايو ڪم ڪرڻ.	ٿوري هڻڻ تي ڪم ڪرڻ. هو اهڙو ٻالو [illegible] آهي جو اڌ ڳالهايو ڪم ڪري ڏئي.
اڌ مئل ٿيڻ.	ڪٺو ٿڪجڻ، ساڻو ٿيڻ، تمام هلاڪ ٿيڻ. ڪم ڪري اڌ مئو ٿي پيو آهيان.
آڏيءَ رات ٻر ڪتڻ ۾ هڻڻ.	نه [illegible] جهڙو هڻڻ. تون ٻه ڪم اهڙو ته ڪرين جو آڏيءَ رات ٻر ڪتڻ ۾.
اڌ تي ٻيهڻ.	ٿوري ڪم تي ٿڪجي پوڻ. يا [illegible] واهه [illegible] وچ ۾ پاتر اڌ تي [illegible] رهيو آهي.
اڏامند ۽ پکي سڃاڻڻ.	عقل وارو هجڻ، تيز فهم هجڻ. هو تو اڏامند پکي سڃاڻي، تنهن سان اهڙيون ڳالهيون ڪئن هلندوؤن.
اڏيءَ يا بنڌيءَ تي وهارڻ.	ڪيئي ٻاهر ڪڍڻ، واسطو نه رکڻ. جهڳيءَ طرح نه هلندي ته ٿوري بندي تي [illegible]

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ جي
	وڌاريندا آهيون ۽ .
اڌڙي ٻوڙ.	ڏو ڍاڪ تيرڻ. ڪولهي ته ٻانهوار تيرڻ کانپوءِ اڌڙي ٻيو آهي.
آرسي تيرڻ.	نمونو تيرڻ. هي ماڻهو ڏاڍو ٻورو آهي هن جي حالت سبب واسطي آرسي تيرڻ کپي.
آرن کان ڪيرڻ.	پاڙ کان پٽڻ. ڪار اهڙي ڪئي ماٺس جو آرن کان ڪيرڻ جهڙو ٿيو ماڻس.
اڙي وڃڻ.	ڦگڻ جي ڪوشش ڪرڻ. تون ٻه وڪيلن وارن اڙيون ته نه وڃ.
آس، اميد ڏسڻ.	اولاد جي شادي جهڙو سک ڪرڻ. هو مري ويو ويچاري آس اميد ڪان ڏٺي.
اس ۾ وار اڇا ڪرڻ.	عقل نه هئڻ، مور ڪرڻ هئڻ، آزمائش نه هئڻ. مون اس ۾ وار اڇا ڪين ڪيا آهن جو مون کي ٿا ٺڳيو.
آسرو ٽوٽيا ڇاڻيون ڳالهيون ڪرڻ.	اجايون ڳالهيون ڪرڻ. اهي آسر ٽوٽا ڇاڻيون ڳالهيون نٿو ڪرين، ته ڀلو وري ڇا.
آسمان سان ڳالهيون ڪرڻ، يا مٿو گسڻ.	تمام مٿي هئڻ، تمام اوچو هئڻ. گهڻو ڊم هئڻ. هن اهڙو بنگلو ٺهرايو آهي جو آسمان سان ٿو ڳالهيون ڪري. هن جو اڄ آسمان سان ٿو مٿو گسي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
آسمان سان لائڻ.	وڏاءُ ڪرڻ. ڳالهه ۾ ليٿڙي ڪين وجهي آسمان سان لائو اڏائيس.
آسمان مان تارا لاهڻ.	ڪٺن ۽ ڏکيو ڪم ڪري سگهڻ. هيءَ ڪا سولي ڳالهه آهي جو چوين ته آسمان مان تارا به لاهي آڻي ڏيانءِ.
اڪ ڪارا ڪرڻ.	گهٽو ڪرڻ، سوجهرو نه ڪرڻ. پڙهي اڪ ڪارا ڪيا اٿئي جو خرچون ٿو گهرين. ڪاميابي ڪرڻ. پوليس جاچ ڪري اڪ ڪارا ڪيا آهن
اَک اَٽڻ.	اک ۾ روڳ ٿيڻ. هن جون اکيون اٽيون آهن.
اَک بري ڪرڻ.	ٻئي جو مٽڪهرو ٿيڻ، ٻڇڙي نيت ڌارڻ. پنهنجو فائدو ڀلي وٺجي پر ٻئي ۾ اک بري نه ڪجي.
اک نه ٻُڏڻ.	ڌيان ۾ نه آڻڻ، وزن نه ڏيڻ، پرواهه نه ڪرڻ. لالا ماهه وڙهندي ٻا ٿو ۾ تو منهن جي اک ٿي نٿي ٻڏي.
اک پوت پوڻ.	نشي ۾ رهڻ، الوٽ ننڊ ۾ هئڻ، اڻ سڌ ۾ هئڻ. شراب ۾ اک پوت پيو آهي.
اک ڇڻڻ يا هڻڻ.	اشارو ڏيڻ. مون سؤدو ڪيو ٿي پر پوءِ

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي .
	ڍال اکر ٻڌي ٿڌهين ڪٺي چاڙهيم .
اکر سڙط يا تورط .	ٽر سهرط . هون ڪي ٿو ڏسي تہ اکيون ٽيون سڙنس يا ترنس .
اکر پائرط يا وجهرط .	ٽڪرط . پنهنجي مال هوندي بہ اکر جو وجهڻ .
اکر پورط .	ڪوڏين جو داءُ زمين تي اڇلائيندي هڪ ڪوڏي اونڌي پورط . ڏسو پس پورط .
اکر ڦرط .	لاپ يا هرج جو اڳوات چاڙط پورط . اکر تي ڦريم الائي ڇا ٿيندو .
اکر ڦرڙائط .	سچا ٽپ چڏرط . بيمار ڳالهائيندي ڳالهائيندي اکيون ڦرڙائيون .
اکر ڦيرط .	خبردار ٿيرط يا رهرط . ڪي اکر تہ ڦيري ڏس تہ ڇا ٿو ٿئي واڳري .
اکر چنبي ۾ ڪرط	ڇو هو يا ٽڪرو يا ٿهر پهر ڪرط . [illegible] ن هو ڪم تہ اکر چنبي ۾ ٿو [illegible] ڪري .
اکر ڏيکارط يا ڪرڙي ڪرط .	ڪاوڙ ڪرط . [illegible] وڙهيو اکر ڏيکاري [illegible]
اکر ڏيگهہ ڪرط .	اطلڪو نهارط . هون ۾ اکر [illegible] ڪري تي ڏٺو تہ هو [illegible] ڪن .
اکر ڪيرط .	اُپرط . سچ ۾ اکر ڪيڏي تہ [illegible]

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪرڻ اچڻ جي
	وڃي پهتس.
اک کڻڻ.	نقصان ۽ ڇهڻ. امر ڪلارڪ اک وڃڻ کان سگهندو باقي ڪڻڻ جي هيشڪ سگهه اٿس.
اک کڻي هلڻ.	هڪ اک ڪاڻي رکڻ ۽ سڄو منهن ڍڪ ۾ چادر ساڙهي ڍڪي هلڻ. زالون ٻاهر وڃڻ وقت اک ڪڻي هلنديون آهن.
اک کي ڇوڏو يا پٽي ٻڌڻ.	نا اميد ٿيڻ، نراس ٿيڻ، منهن مٿي کڻڻ جهڙو نه ٿيڻ. اها ڳالهه ٻڌي هند جيتي ويٺي تون وڃي اک کي ڇوڏو ٻڌي ويهه.
اک ڪان ٻاهر هڻڻ.	پري هڻڻ. ٻار اک ڪان ٻاهر آهي ته ٻوڙ ڪريو پوي.
اک کلڻ.	جاڳڻ. صبوح جو اڃان جاڳيو ڪين وڃن ته اک کليم.
اک کولڻ.	خبردار ٿيڻ. اک کولي ته ڏس ته لکيو ڇا پيو آهي.
اک لڳڻ.	ننڊ اچڻ، ڇپڻ يا ڪنهن ٻئي سبب ڪري اک نه پٽجڻ. هن سان ڳالهيندي اک لڳي ويم. صبوح جو اڃان ته اکيون لڳيون پئي الائي ڇو

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم آڻڻ
اک کڻڻ.	نهارڻ، منهن ڏيکارڻ. ٻار اک ته کڻ، سودو ته رضا جو آهي.
اک ميچ کي نه ڏسڻ.	تمام نشي ۾ هئڻ، ڪيف ۾ هئڻ. ايترو شراب پيتو اٿس جو اک نه ٿو ڏسي ميچ کي.
اک ميري نه ٿيڻ.	چڱو ڀلو رهڻ. ايشور ڪندو ته تنهنجي ته شل اک به ميري نه ٿيندي.
اک ميري ڪرڻ.	ٿوري ڪاوڙ ڏيکارڻ. هو اهڙو سڌو رو آهي جو پٽس ڪڏهن به اُتس اک ميري نه ڪئي آهي.
اک ۾ رکڻ.	نظر هيٺ رکڻ، جاچ ۾ رکڻ. هو جيل مان ڇٽو آهي ته وري پوليس اک ۾ رکيس ٿي.
اک هيٺ ڪرڻ.	لڄي ٿيڻ. جڏهن سمجهائين ته هن اک ڪڻي هيٺ ڪيائين.
اک هيٺ هئڻ.	سنڀال هيٺ هئڻ. ٻار تنهنجي اک هيٺ سڌري ٿو.
اک ۾ ٿڌڻ.	جلد ڪپائڻ جي سڌ هئڻ. شي ڪا گهر ۾ ڏسي ته اکين ۾ ٿي ٿڌيس.
اک ۾ هئڻ.	ويڙهه لاءِ تيار رهڻ، تڪڻ. تون به تنهنجي اک ۾ آهين جي اڄي وٺين ڏرَ ۾ ته پاڻهي ڪل پوندي.
اک وچڙائڻ.	نيڻن ۾ ڦاسڻ، برهه وس ٿيڻ. هو

اصطلاح	اصل يا معنيٰ ۽ ڪيئن ڪم اچي
	جو سچو ڪيهون اٿي گهڻي ۾ مٺو آهي سو ڪڻي مچاڻ اکر وڃائي اٿس.
اکر وڃڻ.	[illegible] ڏيڻ. ڏسو اکر ڪيڻ.
اکرين ۾ مٺو وجهڻ	تڪليف ڪڍڻ. جي اکرين ۾ مٺو وجهندا [illegible] ڪين ڪين ڏجهندا.
اکو ڀڃڻ	[illegible] ڪٺا يا جانورن ڏٺا مٿاڻ [illegible] ڪڍڻ. جو ڏرياءَ تي اکو [illegible].
اکوقلوآنہي ڪرڻ.	[illegible] ڀچڻ. هي اڏري اڏنگي هلت ڪڍي آهي جو اکو قلوآر تي ڪري ڇڏ ياڻين.
اکين اڳيان ڦرڻ.	ياد ڪيري پوڻ. هنهن جي اکين اڳيان پيو ڦري ٻر ڏالو نقو اچيم.
اکين اڳيان انڌيون اچڻ.	عجب ۾ پوڻ؛ بي هوش ٿيڻ. هن جو اهو حال ڏسي مونکي اکين اڳيان انڌيون اچي ويئيون.
اکين تي پڙدو چڙهڻ.	نه ڏسڻ، ڪاوڙمان ڳالهائڻ. موڳالهائي ائين ٿو جڻ اکين تي پڙدو چڙهي ويو اٿس.
اکين تي رکڻ يا هڻڻ.	انگيڪار ڪرڻ. مون هنکي ياجي ڏيئي ته ڪجائين ڪين ولي ڪڻي اکين تي رکيائين.
اکين تي هلڪو هڻڻ.	تڪليف نه هڻڻ. هي جو ڪريلي اوطاق ۾ تڪي اسان کي اکين تي هلڪو آهي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
اکين جو ٺڌو ٿيڻ.	آسرو ٿيڻ. ٺڍو آٿت ٿيڻ. ٻچن جو اولاد تہ ڪوبہ ٻڍيءَ ڪين ٿئي تہ بہ ڄڱو مان اکين جو ٺڌو ٿئي. جهوري جو مال اکين جو ٺڌو آهي سگهوٽي پوءِ ڇهڙا سي ٿهڙا.
اکين جو سوجهرو ٿيڻ يا اندائي جي لٺ ٿيڻ.	پٽ ٿيڻ. جيڪڏهن ڪو اکين جو سوجهرو هجي ها تہ هوند جيڪر تنهن جا ويڻ ڪين سهي.
اکين جي ديد وڃائڻ.	بي شرمي جي ڳالهہ ڪرڻ، سخيائي نہ ڳالهائڻ. ڏس تہ ڳالهائي ڪئن ٿو اکين جي بہ ديد وڃائي اٿس.
اکيون پوڙڻ يا پورڻ.	نيڪ بد جو ڌيان نہ ڪرڻ. هو داڻي اکيون پوري ٿو ڳالهائي.
اکيون پٽڻ يا کولڻ.	سجاڳ ٿيڻ، خبرپوڻ. اکيون پٽيو ملڪ کي بڪ ويڙهي ويٺي آهي.
اکيون ٺرڻ يا ٺڏيون ٿيڻ.	خوش ٿيڻ. راضي ٿيڻ. ٻلي پٽ ڄائس مٺهن جون اکيون ٺڏيون.
اکين ۾ ڪرڻ.	ويجهو ٿيڻ. سائين سوارو ڪيو ڪيچ اکين ۾.
اکيون ڦري پوڻ يا ڦاٽڻ.	بي خيالو ٿيڻ. سنڀالي ڪر ڪر اکيون جو ڦري يا ڦاٽي ٻئيون اٿئي.
اکيون چاءِ ڪرڻ.	چمڪڻ، خبردار ٿيڻ. ڏس تہ هلين ڪئن ٿو اکيون چاءِ ڪر.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
اکيون ڦاڙي ڏيڻ يا نڪري پوڻ.	هيڻو ٿيڻ. نوڙيل ٿيڻ. بکن کان اکيون ٻاهر ڦاڙ ڏيئي ويٺو اٿس.
اکيون رت ٿيڻ.	ڪاوڙجڻ. مون کي ڏسڻ سان اکيون رت ٿي ويس ۽ پوءِ سوڙهي ويس.
اکيون رت ڇڏڻ.	ٻئي جو ڀلو نه سهي سگهڻ. ايرکا ٿيڻ. مون کي ڏٺو ڏسي، ته اکيون ٿيون رت ڇڏينس.
اکيون مٿي ڪري هلڻ.	بي پرواهيءَ سان هلڻ. هو اکيون مٿي ڪري ٿو هلي جڻ سڀ ڳنڊل اٿس.
اکيون ڦاڙڻ " ڪڍڻ " ڦوٽاڙڻ	ڪاوڙجڻ. مان ويس ته اکيون ڪڍي ڪڍيائين ۽ اٿيو مارڻ جڻ ته هماڻي کڻي ويو هوسانس.
اکيون ڪڍڻ يا ڪڍڻ.	ڪاوڙ ڪرڻ. مون اجهان ڳالهايو ته اکيون اهڙيون ڪڍيائين جو هوند ڪچو کائي وڃي.
اک لائي ٻڌڻ.	تڪڻ، سمجهه ٻڌڻ. انهيءَ ماڻهوءَ کي اک لائي ٻڌ ته ڪيڏانهن ٿو وڃي.
اکيون مهٽڻ.	جيڪي ٻاهر وهي واپري ٿو سو چتائي ڏسڻ ۽ اُنين ڪرڻ جي ڪوشش ڪرڻ. ديس جي اها ڏسا ڏسي راجپوت قوم به اکيون مهٽڻ لڳي آهي.
اکيون هيٺ ڪري هلڻ.	سنڀالي هلڻ، چيتي هلڻ. اکيون هيٺ ڪري هلڻ چڱو آهي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
اکيون وڃائڻ.	انڌو ٿيڻ. نظر نه پوڻ. هو ننڍي هوندي ئي وڃي ۾ اکيون وڃائي ويٺو آهي.
اکين کان وڌو ٿيڻ.	انڌو ٿيڻ. شروع جا ماتا پتا ٻئي وڏي اوستا ڪري اکين کان وڌا ٿي ويٺا هوا.
اڳ تڳ چٽ ٿيڻ.	سڀ ڪجهه ناس ٿيڻ. باهه لڳي ويچارن جو اڳ تڳ چٽ ٿي ويو.
اڳ اڳ ڪرڻ.	رڳو پنهنجي ڀلي جو ويچار ڪرڻ. سڀ ڪنهن ڳالهه ۾ اڳ اڳ ڀيو ڪرين ڪو ٺهي جو نه ويچار ٿئي ٿو.
اڳ ٻڌڻ.	تکڙ جي ڪوشش ڪرڻ. ان کان اڳ ٻڌي پڇيم ته ڳالهه ڪيئن آهي.
اڳ پوڻ.	ٻين کي ريتي پنهنجو مان وڌائڻ. هن جو خوشامديون ٿو ڪرين سو رڳو اڳ پوڻ لاءِ.
اڳ ڦوڙڻ.	رنڊڪ وجهڻ. اڳ ته تون ڦڙيئين نه ته ڪم پورو ٿي وڃي ها.
اڳ چاڙهڻ.	ڪتڻ، سرسي ڪرڻ. هلو ته هلي ڪم ڪريون پوءِ ڏسون ته ڪير ٿو آڳ چاڙهي.
اڳڻ جو سڳر هڻڻ.	زال جي پاسي کان مائٽي هڻڻ. الف جو ب سان اڳڻ جو سڳر آهي تڏهن ته اينري خوشامد ڪريس.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن اچي
اڳرائي ڪرڻ .	جهيڙي جو بنياد وجهڻ . مونکي پڌاءِ تہ انهيءَ ۾ ڪنهن اڳرائي ڪئي .
آڳوتو واڇڻ .	اڳ ڪٿي ڪرڻ . مون آڳوتو ڪون واڇيو هو تہ مينهن پوندو ۽ ڪپڙا پسجي پوندم سو نہ ڪري وڃان .
اڳ پٺو ٿيڻ .	چٽ ٿي وڃڻ، ڪم نہ اچڻ جهڙو ٿيڻ . هو مٿو تہ مايا ئي اڳ پٺو ٿي ويس .
اڳ ڏوڙڻ .	ٿوري خوشيءَ جهڙو ڪارج ڪرڻ . اسين اڳ ڏوڙيون تہ ٻہ ٻاجي موڪليوس . پاڻ پٽ پوٽايئين تہ سڀاڻين ٻہ نہ .
آڳ ڪرڻ .	ڏڪار ڪرڻ . ڪٽي آڳ ڪريئس مونکي ادا شيءِ ڪان گهرجي .
" "	چيرائڻ . انکي آڳ ڪري پوءِ تو مونکي ڏوهہ ڏين .
آڳ هڻڻ .	ڏندڻ بنا آڱر سان وات صفا ڪرڻ . ٻيهر تہ ڏندن کي آڱرئي هڻي ٿو ڇڏان .
آڱريون ڏندين ڪرڻ .	اچرج ۾ پوڻ، هائس ڪرڻ . اها ڳالهہ ٻڌي سڀني ڪٽي آڱريون ڏندين ڪيون

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
پرواهه نه ڪرڻ ، بي پرواهي ڪرڻ . هُن جيو ماس پر آڳونو ڏيکاري ويندو رهيو.	آڳو نو ڏيکارڻ .
جواب ڏيڻ ، ڏيتي ليتي ۾ ڀاڻو نه ڏيڻ . اهو قرض تنهن ڏيڻي سيٺ کي آڳونو ڪيري ويٺو آهي .	" ڪيري وڃڻ .
اگهه تري ٺهرائڻ . ان جو اگهه ڪيو اٿن .	اگهه ڪيڻ .
وِڪ ڪيڻ . هو وٽي سيٺ مان اگهه ڪيندو .	اگهه ڪيڻ .
بي مانو ڪرڻ ، آبرو وڃڻ ، نوادر ڪرڻ . بس ڪر ته اگهه نه ڪريان ۽ .	اگهه ڪرڻ .
پورهيو ڪرڻ . اهنجو ڪم ڪرڻ . ڏوهه گولڻ ۾ پوليس ڏاڍي اُلهي گڏي آهي جو اضافو ڏاگهرن .	اُلهي گڏڻ .
جهيڙو آڏارڻ . هنکي پهو ڪم ڪوبه هاڻي وٽي الا اڏائيندو .	الا اڏائڻ ، يا لائڻ .
نڪار ٽڻڻ ، بيڪار ٽڻڻ . اختياري وارن جي اميلاٽيءَ ڪري پوليس آلو نور ٽي بيٺي آهي .	آلو نو ر ٽيڻ .
مشاجرو ڪم ڪرڻ . هو آهي ڪاٿت ، سو الهو ٻاهو ڪري آيو هوندو .	الهو ٻاهو ڪرڻ

ارٿ يا معني ۽ ڪم آڻڻ جي	اصطلاح
ڪم پوڻ. الائي تنهنجا مٽ ڪهڙا آما موڙها آهن، جو هو هو ڀڳو بيٺو آهين.	آما موڙهڻ.
زال کي ڳرڀ ٿيڻ. اُن کي اميد واري آهي.	اميد واري هئڻ.
قسمت موجب ٿيڻ، هو ونهاري هئڻ. ان جل هوندو ته وڃي اتي نڪرندو.	ان جل هئڻ.
فائدو ٿيڻ. ڪتاب پلي ڪٽي وچ مون کي آڏا ڪين تو ڏئي.	آڏا ڏيڻ.
ڪوڙ ڪپٽ ڇڏڻ. اندر تون اجار پنهنجا پڙهندي ڪيترا.	اندر اجارڻ.
بڇڙي سڀاءَ وارو هئڻ. اهو اٿيئي اندر ڪارو تنهن کان مڙيوئي پاسو ڪج.	اندر ڪارو هئڻ.
ڳجهي ريت وير رکڻ. مون کي خبر ڪانه هئي ته اُن کي اندر ۾ چريون آهن جو مون سان ائين ڪندو.	اندر ۾ چُريون هئڻ.
سڀ ڪجهه ڄاڻڻ، واقفيت هئڻ. مان ان جي اندران پيهي ڪونه نڪتو آهيان جو تو کي ٻڌايان ته ڪاڏي وڃڻو آهي.	اندران پيهي نڪرڻ.
ڳجهي ريت حرج وجهڻ، ڏسڻ ۾ ته	اندريون هڻڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
	ڀلو ماڻهو آهي پر اندر ريون ڄڳيون هڻندو آهي.
آنڊي نڻين تي هئڻ.	ٻاجهي نه پوڻ. ڪجهه به ٻچائي نه سگهڻ. ماڻهن جو ڪهڙو حال ٿا پڇو، ماڻهو ٿيا آنڊي نڻين تي.
اندر ريون اندر ٻاهريون ٻاهر رهڻ.	ٽپرس ۾ پوڻ. ادا ڦر جي ڳالهه ٻڌي، منهنجون ته اندر ريون اندر، ٻاهريون ٻاهر رهجي ويئيون.
آنڊ جي گهوڙي تي هئڻ.	اجايو خرچ ڪرڻ. هو آهي انڊ جي گهوڙي تي، سو ٿو ڪنهن کي مڃي.
آنڊا ڪيڻ.	سخت مار ڏيڻ. بس ڪر، نه آنڊا ڪيدانءِ.
آنڊا گجيون ڪيڍي ٻاهر ڪرڻ.	سڀ حالت پڌري ڪرڻ. مونکي انهيءَ جي حال جي سڌ ڪانه هئي، پر هن اچي، سندس آنڊا گجيون ڪيڍي ٻاهر ڪيا.
آنڊي جي جر هئڻ.	(پنهنجي اولاد مان) ڪنهن جي مرڻ يا وڇوڙي ٿيڻ ڪري گهڻو ڏکر ڏسڻ ۾ اچڻ. آنڊي جي جر آهي، سو اُن کي پلا، رئڻ کان بس ڪٿي ايندي.
آنڊي گوندي گڏيل هئڻ.	ويجهو مائٽ هئڻ. آنڊي گوندي گڏ يا ڀيا آهيون، تنهنڪري جنڊ اڻانگو آهي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
انڊو اونڊو ھئڻ.	عشق ۾ ڦاٿل ھئڻ. ڪير جو سڄو لھي ڪوئي ٻاھي ڪين ڇڏي ڊرن تي، انڊو اونڊو ٿي پيو آھي.
انڊي واري آپت ڪرڻ.	ڦرڻ، ڪي ٻه نه ڇڏڻ. اھي جو گھر ۾ چور پيس، سو انڊي واري آپت ڪري ويس.
انڪ اڙيل ھئڻ " لکيل ھئڻ.	قسمت ۾ ھئڻ، مانڊي ٿيڻ. اُن جو ۾ ڪنھن ساڙ انگ اڙيل يا لکيل ھوندو، تہ پورو ٿيڻو ھوندو.
انگ اگھاڙو پيٽ ٻکيو ھئڻ.	(پيٽ) نو ڏن ھئڻ، ولھو ھئڻ. ٿل انگ اگھاڙو پيٽ ٻکيو ھوندين.
انگور ڪيڻ.	ٻيڙو ڀريو ڏيکارڻ، نتيجو پڌرو ٿيڻ. انھيءَ جاچ مان ۾ انگور نڪرندا. ڏسجي، تہ انھيءَ جاچ مان ڪھڙا انگور ٿا نڪرن.
آني مان ڦٽڻ.	پھريائين شروع ٿيڻ. ڪاريگر آني مان ڦٽا، تہ سرڪار انھن جي ڪجھن ڪم کي، ھڪي ڪرڻ لاءِ، آڻ تہ شين تي گھرو محصول وڌو.
اڻ گھڙيو ڪاٺ ھئڻ.	مچو ھئڻ، ھوڙ ڪر ھئڻ. ھي آھي اڻ گھڙيو ڪاٺ، تنھن سان ڪير ٿو متو ماري.

ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
مال جي کُٽائي هئڻ. (ڏڪ ٽور) ٿو بيشڪ شاهوڪار آهي، اُن جون ته اٽ ڏڏيون ٿيون چٽن.	اٽ ڏڏيون چٽڻ.
گهڻن قسمن جي پچار ڪرڻ يا ذڪر ڪرڻ. ٻئي ويناسين، گهڻي مهل پئي، اوپاريون لوڌاريون ڳالهيون ڪيوسين.	اوپاريون لوڌاريون ڳالهيون ڪرڻ.
نه هئڻ ڇڱو ڏسڻ ۾ اچڻ. هتڙي آفيسر کان ته اوندهه پئي آهي.	اوندهه پائي هئڻ.
گهڻوءِ ري اٽڪ ڪاهڻ. جن آهرن ۾ ڪاهڻ سي توهرن ۾ ڪين ڪاهيندا.	آهرن ۾ ڪاهڻ.
ٿو ڪرڻ، ڇڙڪڻ. ٿوري گهٽي تي پار ڪي آهنو ڪرڻ نه گهرجي.	آهنو ڪرڻ.
پئي ڪم نه ٿيڻ. تنهن جي ڳالهه تي لڳس ته آهو ٻه ۽ ٿو ته سهو ٻه ۽ ٻوم.	آهو ٻه ۽ ڄڻ سهو ٻه ۽ ڄڻ.
انتظام نه ڪرڻ. ٻڙودي جو راجا حڪومت جو انت پاڇو، واهه جو هلائي ٿو.	انت پاڇو نه هلائڻ.
وڏو ماٺ ٿيڻ. هو ايمٽي ڇڙهيو آهي، سو ٻلا موسان ڪٿي ڳالهائيندو.	ايمٽي ڇڙهڻ.
عيوض ڏاران ڏيڻ. ڪٿان آيو پايو ڪين ڏيندس، باقي ان تي ڏيهون ڪٽي وڃي پڙهه.	آيو پايو ڏيڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
آيو رام ڪرڻ.	روٽي کائڻ لاءِ موڪل ڏيڻ. (هندن ۾) ڳالهين مان پوءِ، آيو رام ڪيائون ته سڀ مهمان کائڻ لڳا.
آيو رهڻ.	يڪدم ڪاوڙجڻ يا وڙهڻ، ڪاهي اچڻ. مان ته تنهنجو نالو به نه ڳڃهان، ته به آيو ٿو رهين، سو ڇو؟
آيون ويئون ڪرڻ.	ڏيان نه ڏيڻ، وساري ڇڏڻ. اهڙيون ڳالهيون ته ماڻهو آيون ويئون ڪري ڇڏي.

ب

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
بادشاهه ڳوڏي لڳڻ.	لڇائي وڏڻ، دولت ملڻ. مارهت بازار ۾، ته بادشاهه ڳوڏي لڳي بيٺي آهي.
بار ٿي پوڻ.	محتياج ٿيڻ، ڪاڻ ڪيڻ. ڪنهن تي بار ٿي پئبو، ته ڪٿي ماني کارائيندو.
بار لاهڻ.	ميار لاهڻ، ڏوراپي کان ڇٽڻ، پورو عيوض ڏيڻ، فرض پورو ڪرڻ. مون ته پاڻ تان بار لاٿو، هاڻي سندس خوشي.
باز اچڻ.	پورن پيرن تي اچڻ، مُڙڻ. گهڻو ئي سمجهايو ماڻس پر باز نه آيو.
بازار ڇٽڻ.	گهڻن سان ڏيتي ليتي ڪرڻ،

اصطلاح	اُرٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	قرض ڪٽڻ. تو ٻه ڳهڻا ٻوڙي ڪيئن، جڪي سمجهي بازار چڙهي اٿئي.
بازار ڪرڻ.	سؤدو سودو ڪرڻ. (زالون جو ند يون آهن) بازار ڪرڻ ويئي هيس.
بازار گرم هئڻ يا وڏڻ يا آڪري يا چاڪ هئڻ.	اگهه وڌيل هئڻ. اڄ بازار گرم يا وڌيل يا آڪري يا چاڪ آهي.
بازار گهٽجڻ يا ماٺي هئڻ يا موڙي هئڻ.	اگهه گهٽجڻ. اڄ بازار گهٽيل يا ماٺي يا موڙي آهي.
بازار لائڻ.	گوڙ ڪرڻ. آفيس ۾ ويهي ته منشين ڪٽي بازار لاتي هئي، ڪم ڪون هون.
بازي کيڏڻ يا ڪرڻ.	ٺڳڻ. مون سان جتن ڪئي بازي.
باغ جي موري هئڻ.	ڪنهن ليکي يا ڳڻپ ۾ نه هئڻ. تون آهين ڪهڙي باغ جي موري، جو ائين ٿو ڳالهائين.
باغين ٽو تين لڳڻ.	ڪم ۾ ٺيڪ، ڏل هئڻ. اُتوهاڻي مرڪو وڃي، باغين ٽو تين لڳي.
ٻاهر ٺيڪڻ يا ٺپي وڃڻ.	ڪاوڙجڻ، ڪروڌ ۾ اچڻ. مون ڳالهه ڪري اڃا بس ڪئي، ته هو يڪدم ٻاهر ٿي ويو.

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٻاهر ڏيڻ .	ڇڏي ڏيڻ، ٻاهي نه هڻڻ جو ڏيکارو ڪرڻ. ٻاهر ڏيس اهڙو اسانکي ڪون گهرجي.
ٻاهر لڳڻ .	مهانگائي ٿيڻ. ڏس ته، سڀ شيءِ کي ٻاهر لڳي ويئي آهي.
ٻاهر ۾ گهه ۽ ڇوڻ .	ڇهيڙو ۽ ڏاڍُڻ. اهڙو ڳالهو ڳالهائڻ، ٻاهر ۾ گهه ۽ ڇوڻ نه آهي، ته ڀوري جا؟
ٻاهر يا ٿانڊا ۽ سڙڻ .	ڪوسي هوا لڳڻ، جهولو لڳڻ. اڄ ڏينهن تکو ٿيو آهي، ٻاهر ٻاهر ٿي وڃي.
ٻتاڙ ڏيڻ .	ٻاڌڻ. ڪوڙيون مٺيون ڳالهيون ٿي ڪيائين، ٻر پوءِ ٻتاڙ ڏيئي هليو ويو.
ٻتاڙ ڏيکارڻ .	خوش ڪرڻ. ڏاڍو ڏس ته ڪتي نه پيو ٻتاڙ ڏيکاري.
ٻڀا سگهوئجڻ .	کهل پوڻ. وڏهڻ پيرتي ۾ ٽيار ۾ وري ٻڀا ۾ سگهوئي سگهوئجڻ ٿا.
ٻر ميڇڻ .	ٻئي جهڙو پاڻ کي ڪرڻ. ٻرابر ڪرڻ جيئن سڏائڻ، مقابلو ڪرڻ. عمرو ٻرو ٻرڪون ميڇجو، ڳالهه کي ڇڏي ڏيو.
ٻريز ٻريز لائڻ .	غير واجبي تڪڙ ڪرڻ. هو اچي ته، ٻريز ٻريز لائي ڏئي، ته سيئي نه.
ٻڙ نه ٻڙ جي ٻيا ڏيڻ.	پٺيءَ ناڪار ڪرڻ، نه ٻاسڻ. تنهن ڏينهن ٻد ڙي ٻاسيءَ، اڄ ٻڙ نه ٻڙ جي ٻها.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
بستري داخل ٿيڻ.	اڳهون ٿيڻ، ڇڙڻ ٻڙڻ جهڙو نہ هئڻ. اڄ هو بستري داخل آهي، ڪم تي ڪين ويندو.
ٻُسڙ ۾ پير هڻڻ.	ڄاڻي واڻي گسائڻ يا نقائڻ، آلي وڃڻ. ڳالهہ هجي سا ڪٽي ڪر، هرو ڀرو ٻسڙ ۾ پير نہ هڻ.
ٻصر چاڙڻ.	عيب جوئي ڪرڻ، ويڪ ڪڍڻ. ٻارڻ کي ڏسيئي ڪين، وٽي ٻين جا ٻصر چاڙيندو.
بعل پٽڻ.	وس هلائڻ، ڪري سگهڻ، مڙسي ڏيکارڻ. ڏسان تہ ڪهڙا تو بعل پٽين.
بغل ۾ هئڻ.	تمام ويجهو هئڻ. ڇوڪرو بغل ۾ ڍنڍورو شهر ۾.
ٻڪ واڪا ڪرڻ.	سچ هئڻ، وسندي نہ هئڻ. ڳوٺ ۾ ويس، تہ ٻڪ پيئي واڪا ڪري.
ٻُلَ ڏيارڻ.	سٽائڻ. صوبيدار ماڻهن کي اهڙا ٻل ڏياريا، جو ياد ڪندا وتندا.
ٻُل کائڻ.	بي صوبو ٿيڻ، ڦٿڪڻ، لڇڻ. لغر اڄ هو ٻل کائيندو ٿو اچي. سور اهڙو پيس، جو ٻل پيو کاڏائين.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٻلو ملائڻ .	حساب ۾ جمع واصل پورو ڪرڻ. مون سڀ ٻلا ملائي رکيا آهن، هاڻي توهان جاچي ڏسو.
ٻلي لائڻ .	ڪم آڻڻ، ڪتب لائڻ. هو هٿ نڪمو ويٺو آهي، وڃي ڪنهن ٻلي لائيس.
ٻلي لڳڻ .	ياد ڪيري پوڻ. مونکي اها رقم ته ٻلي نٿي لڳي، الائي ڪٿي لکي اٿن.
ٻُر ٻڌڻ .	ٽاليچائڻ، ٺڳڻ، دولاب ڪرڻ. تون ته ٻُر ٻڌي ڪم ڪڍي آئين مان ڇا ڪريان.
ٻَنڌُ ٻڌڻ .	صلاح ڪرڻ. ڪنهن مهل وٺو، ته اهي ڳالهه جو ٻنڌ ٻڌجي، ته ڇا ڪرڻو پوندو.
ٻنڌ ٻڌي وهڻ .	اڻ ٺهندي ڳالهه ڪرڻ. ٻاجهي وارو اڳهه تي نٿو ٺهي، ٻنڌ ڪٽي ٻڌو اٿس.
ٻنڌ ٽيڻ .	هڪ هنڌ ٻيهڻ. تون ته ٻنڌ تي ته ٻيهي ڪي ته جو ته.
ٻنڌ وڃائڻ .	ناس ڪري ڇڏڻ، خوب سيکت ڏيڻ. ويچارو ويو ٻاهر اوڏر اڳا ڙڻ، جتن ٻنڌ ٿي وڃايس.
ٻنڌ هڻڻ .	چڙ ۽ چانڊ هڻڻ. هو ٻڌ آهي، هنکي نيڪ ٻڌ جي ڪهڙي ڪاڻ آهي.

اصطلاح	اَرٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٻوڙ اچڻ .	خو شيءِ ٻه ٽه ماپڻ . ڏس ته، پرائو مال ڪاٺي، ڪئن ٻوڙ آيو آهي .
ٻوچڙ چنڊي اٿڻ.	واسطو ٽوڙڻ ، لاڳاپو ڇنڻ . ٻراڙيءَ وارن گهڻوئي سمجهايس، پر هو ٻوچڙ چنڊي، اٿي ڪڙو ٿيو.
ٻوچڙ ڪاهي تي الله واهي ڪرڻ .	موڪلائي وڃڻ ، ناتو ڇنڻ . يار اوهين ٿا اهي ڳالهيون ڪريو، اسان جو ٻوچڙ ڪاهي تي ، الله واهي اٿو.
ٻوسي ٽڪا هڻڻ .	ڦوڪٽ جو ڏن هڻڻ ، ري پورهئي هٿ آيل ڏن هڻڻ . اسان وٽ ٻوسي ٽڪا ڪين آهن ، جوائين خرچيندا سين.
ٻهر ڪل پيرائڻ .	ڳري سزا ڏيڻ ، ڪٺن سيکت ڏيڻ . چور کي قاضيءَ وٽ وٺي ويا ، اُن ٻهر ڪل پيرايس .
بيٺي پير اچڻ .	تمام سگهو اچڻ . تون هٿ ترس ، ته مان بيٺي پير ٿو اچان .
بيکر پائڻ .	گهڻا نمونا هلڻ ، گهڻا اُپاءَ ڪم آڻڻ . گهڻائين بيکر پاتائين ، پر ڳالهه مان ورهوئي ڪين.
بيهڪ ڪرڻ .	سو ڏائي بيهارڻ . واهه جا سوناري گهه جي بيهڪ رکي آهي .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٻيهڪ ڪرڻ .	پوري خاطر داري ڪرڻ . وهانوءِ ويا سون ، جتي ٻيهڪ ڪيائون .
ٻيهڪ وٺڻ .	قائم رهڻ . ڏسجي ته تنهنجي ڳالهه ۾ ٻيهڪ وٺي .
ٻيهي رهڻ .	جواب نه ڏيئي سگهڻ . ممتحن صاحب سوال پڇيو ، پر جوڪر ٻيهي رهيا .
ٻيهي وڃڻ .	ڪتجڻ ، کهجڻ ، مڙسي گهٽجڻ . ڏڪار ۾ ڳايون ٻيهي ويون ، وري ڏند هيڪاري ٻارهن ئي وڃائي چڙيا اٿن . هو بيماريءَ مان اٿيو آهي ته ٻيهي ويو آهي ڪا دوا درمل ڪريس

ٻ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٻه اکيون ٿيڻ .	خوشامندڙيو ٿيڻ ، اپاءُ ڪرڻ ، طرفداري ڪرڻ . ٻه اکيون جو ٿيو آهين ، سڀني کي هڪ جهڙو وراهي ڏي .
ٻه ٻه وڃڻ ڇهه ٻه وڃڻ .	حيرت ۾ پوڻ ، تپرس ٿيڻ . اهڙا روڪار ڏسي ، منهنجا ته ٻه ٻه ويا ڇهه ٻه ويا .
ٻه ٻه هٿ اڏامڻ .	گهڻو ڪاوڙجڻ . مون ته گهڻو سمجهايس ، پر هو ٻه ٻه هٿ ٿو اڏامي .

ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
کهڻو کائڻ. سيوري اهڙو ته ساڻو ڏٺس، جو ٻه ٻه هٿ ڪري ٿي کاڌائون.	ٻه ٻه هٿ ڪري کائڻ.
پلائي ڪري هلڻ. هون ساڻ ٻه پير پريندي، ته لهي ڪين ويندين.	ٻه پير پيڙڻ.
ڪجهه ڳاڳو ڳالهه جو ٻه ظاهر نه ڪرڻ، نه ڪرڻ. هو اهڙو آهي، جو آفيس جي ٻاهر ٻاڦ ٻه نه ڪڍي.	ٻاڦ نه ڪڍڻ يا نڪرڻ.
ٽگڻ، پلائڻ. ايو جهڙن سان ڪم پوڻ. هاڻي هون سان ڪم پيو اٿئي، هيل ڏائين رڳو ٻارن سان پٺي ٻوليون ڪيون اٿئي.	ٻارن سان ٻوليون ڪرڻ.
تڪڙ لڳڻ. ٻهرپائين هن کي ڏي، جو ٻار ته ڪريس.	ٻار ترڪڻ يا ڪرڻ.
گهڻي دير ڪرڻ، تڪليف هيٺ آڻڻ، هرج هيٺ آڻڻ. تو ته ٻارهنئي وڃائي ڇڏيا، اڃان تو اچين. مينهن سارا ڳڏ ٿيا، ته مال جا ٻارهنئي وڃائي ڇڏيا.	ٻارهن وڃائڻ.
معاملو وڌائڻ، جهيڙو وڌائڻ. اهڙي ڳالهه فلاڻي ساڻ ڪري، مٿان ٻارڻ نه ٻارين.	ٻارڻ ٻارڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن اچي
ٻاڙو ٻولڻ.	ڪوڙو يا اڻ وڻندڙ ڳالهائڻ. هو اهڙو آهي، جو ڪنهن ساڻ به ٻاڙو ٻولي
ٻانيڻ ڪارائڻ.	ڪجهه به ملڪيت نه بچائڻ. هن نه جوا ڪري ٻانيڻ ڪارائي ڇڏيا، هاڻي لڳو آهي توڪي.
ٻانهن ٻيلي ٿيڻ.	مدد ڪرڻ يا واهر ڪرڻ. آهي ڪو جو، ڪٿي ٻانهن ٻيلي ٿئيم.
ٻانهن ڀڄائڻ.	پرائي زال وٺي وڃڻ. هو ٻانهن ڀڄائي ٿي ويو، پر پوليس جهلي ورتس.
ٻانهن سيرانديءَ ڪرڻ.	بي الڪو ٿيڻ. هاڻي ڏهن ڪونهي، ٻانهن سيرانديءَ ڪري وڃي سمهه.
ٻانهن ڪپائڻ.	هارائڻ. نياڻي به ٻانهن ڪپائڻي ته حرڪت نه آهي.
ٻانهن لڳڻ،	دم هڻڻ، وڏائي ڏيکارڻ. ڏيڻ مهل ڪين، هون ۽ ته ٻانهن هڻي لڳي.
ٻانهن لوڏڻ،	بي پرواهيءَ ساڻ هلڻ، هٿ ۽ پير جي هلڻ. ڏس ته ڪيئن ٿو ٻانهون لوڏيندو وڃي.
ٻانهون ڏگهيون هڻڻ.	گهڻي پڄندي هڻڻ. اوهانجون ٻانهون ڏگهيون آهن، جي مون جو ڪم ڪيو ته توهان کي سائين عيوض ڏيندو.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ اچڻ جي
ٻانهون ڪڍڻ.	وڙهڻ لاءِ تيار ٿيڻ. تون ڏسندو آهين ٻانهون ڪڍي، تو سان ڪير ڳالهائيندو.
ٻانهين ترڻ.	مڙسي ڪرڻ. هر و ڀرو هٿن تي ٻه ٻه پاڙجي ۽ ڪي ٻئي جي ٻانهين تي ترجي.
ٻاڻ لڳڻ.	سوپارو ٿيڻ، مهت ملڻ، چڱي ڪرت ٿيڻ. ويو آهي ڪراچيءَ، ٻن اوڏا هين ڪو ٻاڻ لڳيس.
ٻاهتر ۾ اچڻ.	ٻريو مڙس ٿيڻ، عقل گهٽجڻ، سمجهه پوري نه رکڻ. هو هاڻي ٻاهتر ۾ آيو آهي، جيڪي وڻيس سو پيو چوي.
ٻاهريو پڌرو رکڻ.	ظاهري ٿهيل ڏسڻ ۾ اچڻ. هو اندر ۾ ته لائق ڪٿي آهي، پر من ٻاهريو پڌرو ته رکندو ٿو اچي،
ٻهرو ڪرڻ.	ٻيچڙائي ڪرڻ. منهنجا ٻهر ڪيئن پوکيل آهن، جو هو منهنجو ڪم نه ڪندو.
ٻهرن ڪان ٻهر گهرڻ،	اڻ ٿيندي اچا ڪرڻ، نه ٿيڻ جهڙي سڌ ڪرڻ. ديوان آهي نه ڏاڏي سڌري هندي، جو تو سان گڏ جي هلندو، تون نه ٻهرن ڪان ٿو ٻهر گهرين.

اصطلاح	ارٿ يا معني ڪم ڪيئن آڻجي
ٻَٽ ٻڌڻ،	ٺٺو، ڪرڻ، ڪاڏي ڪپڙي ساڻ لڪائڻ، سڄي ٽپ کان پاڻ لڪائڻ. ماڻهو لنگهيو برابر هتان ۽ ٻر ٻٽ ٻڌي ويٺي هيس.
ٻَٽ ڪرڻ	جوڙ ڪرڻ، گڏڻ. گهوڙي کي ڪلهي ۾ ساڻ ٻٽ ڪر. هوءَ زال ٻٽ ڪري گهر کان ٻاهر نڪتي.
ٻِٽِڻ مڇڻ،	ٻن پاسن کان فائدو ٿيڻ، گهڻو لاڀ ٿيڻ. جي اهو انهيءَ آفيس ۾ بدلي ٿي ويو، ته الله ٻڌيس، ٻٽڻ مڇي پوندس.
ٻُٽي ٻڪري در تي نه هڻڻ،	ولهو هڻڻ، ڪنگال هڻڻ. ليمس ٻٽي ٻڪري به در تي کان ٻتاڪ ته ڪيڏي ٿو هٽي.
ٻتيه يا ٽيٽيه پڙهڻ،	سڀ وڌ يا چاڙهڻ. انهي ٻتيهي پڙهه پورا ڪيا آهن، تنهن ساڻ ته ڪون ٻڇندي، اسان جي ته جاءِ ڪانهي.
ٻتيه نيڻ ڪلڻ،	بلڪل راضي ٿيڻ. جڏهن هو توساڻ ٺهي وڃي، ته مٺهن جا ته ٻتيه نيڻ کلن.

اصطلاح	ارٿ ۽ معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٻچي مچڻ.	ٻارڻ نه سونھڻ، آڻ نه مچڻ. جوڪر هون ڪي ٻچي مچائي ڇڏي آهي، نيٺ اسڪول ۾ نه ويو.
ٻڌڻ ڪرڻ يا ٻڌڻ ٽرڻ.	ائين ڪرڻ لاءِ ويچار ڪرڻ ته ڪجي يا نه ڪجي. اجهان ته ٻيو ٻڌ ٻڌ ڪريان يا ٻڌان ٽران، ته وڃا يا نه.
ٻڌندي ٻوڙا جهلڻ.	اڻ سونديءَ ڪنهن جي ٻه واهر وٺڻ (شاهه مان) ٻڌندي ٻوڙن کي ڪي هاٿڪ مٿ وجهن.
ٻڌي وڃڻ.	(شرم ۾) شرمنده ٿيڻ، ٿڪو ٿيڻ. هون ڳالهه ڪري بس ڪئي، ته هو ٻڌي ويو، نهاريئي نه.
ٻرنديءَ باهه مان نڪرڻ.	آپد امان بچڻ. ڪراچي ۾ آهي باگهه، ٻرنديءَ باهه مان نڪري آئين ته جڳو ٿيو.
ٻرو ڏيڻ.	سخت سزا ڏيڻ، هرج ۾ وجهڻ. اهڙو ٻرو ڏيندي ڇڏ پاس، جو هاڻي ويهي سگهي.
ٻري اچڻ.	ڏوهه پوڻ، سيٺي پاسن کان وٻري ڪڙا ٿيڻ. هاڻي ٻري آئي آهي، ڪٿان ۾ ڪري جند ڇڏائجي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٻري وڃڻ .	تمام مهانگو ٿيڻ . مون ڳائيون ته رڳو ان مهانگو ٿيو آهي ، ٻرڪيٽرو ٻه ٻوري وڪيو آهي .
ٻڙي ڏيڻ .	ناپاس ڪرڻ ، ڪيرائڻ . ممتحن مون کي حسابن ۾ ٻڙي ڏني آهي .
ٻڙي ڏيڻ .	وارڻ ، رد ڪرڻ . مون رقم کي ٻڙي ڏيڻي پئي آهي .
ٻس پوڻ .	ڪوڏين جي راند ۾ ڪوڏيون اڇلائيندي سڀ سنهيون زمين تي پوڻ . منهن جي ٻس پيئي آهي ، ۽ تنهنجي اڪر .
ٻڪ ۾ ڏيڻ .	سوڙهه ۾ گهتڻ . ميترا ڏينهن ڪچيهڻي ڪون ، ماڻهو تو ٻڪ ۾ ڏين .
ٻڪر ٻوسات ڪرڻ .	ڪجهه نه ڏيڻ ، ڏانهن نه ٻڌڻ . ناگوءَ کي جو ڪر ٻڪر ٻوسات ڪري ، اسڪول ڏي ولي ويا .
ٻڪر ڪاڍڻ .	ڏوهه ڪرڻ ، چوري ڪرڻ . مون کي ماڻهي معاف ڪر ، مون تنهن جو ٻڪر ڪاڍو .
ٻڪري سنوارڻ .	ٻڪريءَ جي کل لاهڻ . ماڻهي ٻيڻو ڪاسائي ٻڪري سنواري ، جاڻ ڏرآيو

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٻکين پوڻ .	وڙهڻ ، جهيڙو ڪرڻ . ٿوريءَ گهٽيءَ ڳالهه تي ٻکين ٿو پون .
ٻه گهر ٻارڻ .	جهيڙو اٿارڻ . ماڻهن جي عادت ٿي پيئي آهي ٻه گهر ٻارڻ ، سائين جو ڏپ ئي ڪون ٿو ٿئين .
ٻلهه ڏيڻ .	اجوڳي هاڪ ڪرڻ . هو نوڪر کي ڏاڍيون ٻلهون ٿو ڏئي ، ته به سمجهيس نٿو .
ٻن پوڻ .	ڪنڌ ۾ پوڻ ، نه گهرجڻ . مون کي اها شيءِ ڪان گهرجي ، وڃي ٻن پوي .
ٻنا هڻڻ .	حد کان لنگهڻ . يار ! تو ساڻ ٻه ڪوڙ ڳالهائڻ ۾ ٻنا آهن .
ٻن ٻاهين يا ٻن ٻيڙين ۾ ڦاسڻ .	وڏيءَ مصيبت ۾ اچڻ ، ٻن خيالن ۾ رهڻ . مان ته اچي ٻن ٻاهين ، يا ٻن ٻيڙين ۾ ڦاٿو آهيان ، ڇا ڪريان .
ٻنيو اوڙانگهڻ .	مڱڻو رد ڪرڻ . جو ڪڙيءَ کي هٿي مرڳهي ، تنهن ڪري گهوٽ ٻيءَ وڃي ٻنيو اوڙانگهي آيو .
ٻنيءَ يا در تي ٻيهڻ يا در وڃڻ .	تمام ويجهو اچڻ . دشمن اچي ٻنيءَ تي بيٺو آهي ، ته به تون اڃان ننڊ ۾ آهين . دشمن اچي در ورتو آهي ، ته به ڪلئي ڪان ٿي پيئي .

ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
بند ٿيڻ، رواج اٿڻ. انهي اڻ نگي روڪا کي، الائي ڪڏهن بند جو ايندو.	ٻنڌجو اچڻ.
هر هر اچڻ، اتڪائي پوڻ. هي جي تہ ٻڌ پچي پيٺي آهي، ڀڄڻ جهاڳئو نس ڦاسي ويا آهيون.	ٻڌ پچڻ،
ڪم نه پر ٿيڻ. توهان جوين تہ اصل ڏينهن ٻني تي ٻار ٿئي.	ٻني تي ڀار هڻڻ.
ڳالهائڻ کان جهلڻ، ڳالهائڻ نہ ڏيڻ، لکڻ نہ ڏيڻ. هي ايڪٽ اخبارن ۽ ماڻهن جا ٻوٽ ٻڌي ڇڏيا آهن.	ٻوٽ ٻنڌڻ.
شمار ۾ اچڻ، جهڙو هڻڻ. آهي تہ ڏاڍي ٻوٽي، جنهن کان ٻيهي ڪم نہ ڪيم.	ٻوٽي هڻڻ يا شڪل هڻڻ.
مڙسي ڪرڻ، همت ڪرڻ، سو جهڙو ڪرڻ. ڏ سڀني نهن ڪيس ڀر ٻوليس ڪهڙو ٿي ٻوٽو ڀاري.	ٻوٽو ڀارڻ.
ميلاپ ٿيڻ، گڏ رهڻ. سنڌس انهي ذات ڪري، گوٺ جي ماڻهن جي ساڻس ٻوٽي گڏ رهڻ، ڏاڍي ڏکي ٿيندي.	ٻوٽي گڏ رجهڻ.
سرسي ٿيڻ، آبرو وڌڻ، ڳالهه اڳي ٿيڻ. ٻنهين جو هميشه ٻول ٻالا آهي.	ٻول ٻالا هڻڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٻهاري پائڻ يا ڏيڻ.	سڀ ڪجهه کڻي وڃڻ. آيو جو چور سو اصل ٻهاري پائي ويو.
ٻئي اکيون برابر ڪرڻ.	سمهي ڪي هڪ گهڙي ڪري ڏسڻ. مون تہ وراست ۾ ٻئي اکيون برابر ڪيون آهن، پيو تون ڄاڻ تنهن جي نيت جاڻي.
ٻئي ٽنگون ڪاٺ ۾ پوڻ.	ڦاسڻ، ڇپاڇپڻ. ڪم اهڙو جو ڪجهي، جو ٻئي ٽنگون ڪاٺ ۾ هون.
ٻئي جهان وڃڻ.	ڪو بہ فائدو نہ ٿيڻ، ڪنهن بہ قسم جي لاڀ ڪاري نہ ٿيڻ. تنهن جي پٺيان لڳي منهنجا تہ ٻئي جهان ويا.
ٻئي رانديون وڃڻ.	ٺڳجڻ، کيڏ ڪرڻ. ڏس تہ ڇا ٿو ڪري ٻئي رانديون ٿو وڃي هن ساڻ هن جهڙو مون ساڻ مون جهڙو.
ٻئي رانديون مارڻ.	جيءَ ڪرڻ، سوڀ ڪرڻ. ملا کڙي ۾ عرض ٻئي رانديون مارئون.
ٻيڙا ٻني لڳڻ.	ڪم راس ٿيڻ، سو پار ٿيڻ. سڀني نيت سان ڪم ڪبو تہ وڃي ٻيڙا ٻني لڳندا.
ٻيڙيءَ وارو پور هڻڻ.	ٿوري وقت لاءِ هڪ هنڌ گڏ ٿيڻ. جيئن ٿا ڄاڻ ۾ گڏ ٿيا ٻيڙيءَ وارو پور

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	آهي، ڏرڻ ڪانه پيو کوڪاڙي ويندو ته کوڪاڙي.
ٻيڙي چاڙهي ڦوهو ڪيڻ.	وقت تي دغا ڏيڻ، دلاسو ڏيئي ڦرڻ. تون به ڀلو ماڻهو نڪتين، ٻيڙيءَ چاڙهي ڦوهو ڪيئي ٿو وڃين.
ٻيڙيءَ جي ٻورهه هڻڻ.	چڪ پنڌو تي هڻڻ. اهڙو ڏاڍو بيمار آهي، ڄاڻي ٻيڙيءَ جي ٻورهه آهي.
ٻيگهي مڃڻ.	ٿوري پورهئي سان گهڻو فائدو ٿيڻ، جهجهو لاڀ ٿيڻ. هن جي ته جيڏانهن ڪيڏانهن ٻيگهي مڃي ويئي آهي.

پ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
پاپڙ ڦاڙڻ.	گهڻو هنڌ ڦاڙ تنگ هڻڻ. جيت جا پاپڙ ڦاڙا پيا آهن، سو وهنديءَ ته ڀلو ڇا؟
پاڇي پٽڪو بند ڪرڻ.	پاڻي نه ڪرڻ، اچ وڃ ڏي وٺ جو رستو بند ڪرڻ. برادريءَ وارن گڏجي، هن جي پاڇي پٽڪو بند ڪيو آهي.
پال پلائڻ.	پرچاڻي ڪرڻ، منهن ڪاڻ ڏيڻ، عذرخواهي ڏيڻ. هن چالاڪيءَ هلو ته پڻس سان پال پلائي اچون.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن اچي
ٻانڌ وِ ٻڃڻ. ,, گهڙ جڙڻ.	مرڻ، ڪال وس ٿيڻ، جنم وڃڻ، جهڙڻ. جي ٻانڌو جو گهڙيو آهي، سو نيٺ ٻڃي.
ڀاڻي ۾ ٻڌو رهڻ.	رضا تي راضي رهڻ. ساڌي سدائين ڀاڻي ۾ ٻڌو رهي.
ڀانوا ڏ ور لڳڻ.	آرام ڦٽڻ، سانتي نه هئڻ. جنهن کي ڀانوا ڏور لڳو آهي، سو ڀيو ٿو وائي.
ڀيڙ يا ڀنيت ڀارڻ.	جهيڙو وڌائڻ، جهگڙي کي تيز ڪرڻ. هو پاڻ ۾ اگيئي نٿا ٺهن، باقي ته تو اچي ڀنيت يا ڀيڙ ڀاريو.
ڀِت ساڻ منهن لڳڻ.	پشيمان ٿيڻ، پڇتائڻ. نٿو مڃين ته ڪٿي ڇڏيوس، پاڻيهي ڀت سان منهن لڳندس.
ڀتّ گهاتو ڪرڻ.	غيرواجبي لاڀ ڪرڻ، پاڻ کي ڀرڻ. تون ته پنهنجو ڀت گهاتو ڪر، اسان کي ڀل داڻا ڪين ڇڏيندو.
ڀت مان ڪڍڻ.	پاهر ڪرڻ، برادريءَ مان ڪڍڻ. (مسلمان جو ٺڌا آهن) وهانوتي نه ويندي، ته ڀت مان ڪڍي ڇڏيندءِ
ڀت ۾ ڪهرو جهڻ.	رنڊڪ وجهڻ، ڪم ڪارڻ. اڄي ناهه ڪيءَ سو ته گهوريو، اڳلندو اڄي ڀت

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
	ڀرڪيرو ڏيءِ.
پيٽ ۾ ڪي ڪن هئڻ.	چغلن جي گهڻ هئڻ. هو ڀيان ڳالهائي، اڄ پيٽ ۾ ڪي ٻه ڪن آهن.
پيٽ ۾ ڪي چڪ پائڻ.	هيڪلو وهڻ. تون وينديءَ آفيس ڏي، مان وري پائنٽ پيٽ ۾ ڪي چڪ پائيندس.
پيچ تہ چٽيان ڪرڻ.	اجائي ريت خرچڻ، بچت نہ ڪرڻ. هن کي جا آهي، جيڪي مجيس سو پيچ تہ چٽيان ڪري ڇڏي.
پيچ گهڙ هئڻ.	آزمائش هئڻ. هو اجان ٻالڪ آهي، تنهن کي اهڙي پيچ گهڙ ڪاٿي آهي.
پورجي اچڻ.	پورو ٿيڻ، حساب پهچي اچڻ. جڏهين ڏينهن پورجي ٿا اچن، تڏهين ڪنهن جو بہ وس ڪو نہ ٿو هلي.
پورن اچا ٿيڻ.	تمام پيو ٿيڻ، جهور ٿي وڃڻ. مارا هن جا تہ پورن بہ اچا ٿي ويا آهن، مون پاڻيو تہ ڪو منهنجو سن هوندو.
پيري ٿي پوڻ.	پٺي ٿي پوڄهو ٿيڻ، زور سان تڪڻ، اوطاقون پريون پيٺون آهن، ڪنهن تي پيري ٿي پٺبو، تہ اها ٻي ڳالهہ آهي، نہ تہ تڪڻ ڪون ٿو ڏئي.
پيري لاهڻ يا اچلائڻ.	بيگر جو ڪم ڪرڻ، جوابدهي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪان جهڙن ٿڻ جند ڇڏائڻ . مون کي ڇا آهي ، هيس ٻيري لاهڻي پوءِ ڏٺي ڇاڻي ، ڏٺين جو ڪم ڇاڻي .
ٻيري ۾ ڇائڻ .	ڇڱن سڀن ساڻ رد ڪرڻ ۽ سڀ ڪنهن سبب ڏيئي ڌانهن ڪرڻ ، ٻي ڌپوٽي پوري ڳالهه ڪرڻ . تون وري ڇا جو ٿو سانگ رکين ، تون به ٻيري ۾ ڇائيس .
ٻيڙيو ڇلڻ .	ڪاوڙيل ڌسڻ ۽ اڇڻ . مون الائي ڇا ڪيو آهي ، جو تون سدائين ٻيڙيو پيو ڇلين .
ٻيڙڪي ڏيارڻ .	همٿائڻ . مون کي ۽ ڪو ٻيڙڪي ڏيارڻ وارو هجي ، ته هو نه دل ڇوڙي ڇڏيس .
پڪيت پوري هڻڻ .	هوند ۽ سند ۾ نه هڻڻ ، گذران تنگ هڻڻ . (مائٽي جي ذڪر ۾) گهوڙ جڳو آهي ، ٻر پڪيت پوري آهي .
ٻڪڙن وانگر پچڻ .	سختيءَ ۾ اچڻ ، جهٽ پٽ مرڻ ، هڪ وقت گهڻن جو مرڻ ، جلد ۽ ساڳئي مهل گهڻن جو مرڻ . بيماري اهڙي اچي پيئي آهي ، جو ماڻهو ٻڪڙن وانگيان پيا پچن .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن اچي
ڀڳو ٻڌڻ .	مرد يا گهوڙي کي اچڻ . هو ڀڳو ٻڌو آهي، ڪو جهل پل وارو انس يا نه .
ڀڳوان جي ليکي ۾ هجڻ .	سخت بيماريءَ ۾ هجڻ، مرڻ کي ويجهو هجڻ . دوائون ڪيئون ۽ ڏاڍيون، هاڻي ته ڀڳوان جي ليکي ۾ آهي .
ڀڳيءَ ڀرتي ٻيهڻ .	مرڻ کي ويجهو هجڻ . ڀڳيءَ ڀرتي اچي ويٺو آهين، ته به ڪمٽ نٿو ڇڏين .
ڀڳيءَ سان پيرڻ .	هاڻوڪي حالت تي شڪر ڪرڻ . ڀڳيءَ ساڻ ٿي پير، جيئين رتو راس ٿئي .
ڀڳي ٻانهن هجڻ .	ويڌوا ڙال هجڻ . هوءَ ويچاري ڀڳي ٻانهن آهي، اُن کي نه ڏڪو ڏيو .
ڀلو ٿيڻ .	ڪي ڪيڻ ۽ ڏرڻ يا ٿيڻ . هين جو ته ٿيو ڀلو، جي اٿين ملندو، ته ڀڇندس ڪون .
ڀلو مڃائڻ .	ٿورو ڪڍڻ، ڪم ڪرڻ لاءِ وينتي ڪرڻ . هون ته جاءِ نٿي ملي، مل ته ملي وڃي منشي جو ڀلو مڃايون .
ڀاڳي ولايت وڃڻ .	مڪي مديني زيارت لاءِ وڃڻ، حج تي وڃڻ . ڦلاڻ ميانه ڀاڳي ولايت ويو آهي .

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٻوليءَ جي ٻچ کي ٻاھر ڪڍڻ .	ڳالھ کي وڌائي جھيڙو ڪرائڻ . ٻنھين ڳالھين تي ڪو لڳڻ گھرجي ، اھي وچ وارا آھن ، ٻوليءَ جي ٻچ کي ٻاھر ڪڍڻ وارا .
ڀڻ ڀرڻ .	نقصان سھڻ ، عيوض ڏيڻ ، گاس سھڻ . اسان تنھن جا گھڻا ڀڻ ڀريا ، ھاڻي خوشي تنھن جي .
ڀنڀور کي باھ ڏيڻ .	فساد مچائڻ ، جھيڙو مچائڻ . ڀنڀور کي باھ ڏيئي ، ھاڻي ڪئن سخت تي ويٺو آھي .
ڀنڀي ڀنڊڻ .	خواري ڪرڻ ، ڪنھن ڳالھ تي زور ڪرڻ جا واجبي نه ھجي . سيڪڙن ڳالھ تي ڀنڀي ڀنڀي تو ڀيھي ، ڪو سمجھائڻ وارو به ڪونھيس .
ڀنگ ڀڳڙو ڪرڻ يا ڀنگ ٽيڙڻ .	اجائي ريت خرچ ڪرڻ ، ڌن ڇڳي ڪم نه لائڻ ، مٺ خرچ ھڻڻ . جيڪي ڪمائين سو ڀنگ ڀڳڙو ڪري ڇڏين ، ٻوءِ جو خيال ئي ڪو نٿو ٿئين . ھنجي نگھار مان ته ڀنگ ڀڳڙو به نٿو ٿئي
ڀنل ھڻڻ .	ديا اچڻ ، ٻاجھ پوڻ . مان صبوح جو وٽس ويس ، ته مون کي ڀنل ڏسڻ ۾ آيو

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪم جيو پاس، تہ ٻئي ٻيا ڪمائين.
ٻوگهہ پائڻ يا جهڻ.	خرچ ڪرڻ. هو ميلي تي ويو ہئا، ڪن روپين کي ٻوگهہ پائي آيو.
ٻوگهہ ٻوڙڻ.	(گرنٿ) پورو ٿيڻ، پڄاڻي ٿيڻ. اڄ ٽڪاڻي ۾ ۴ بجي ٻوگهہ پوندو، اچجو.
ٻوگهہ ڪرڻ.	خوشي ڪرڻ، استري سنڀوڳ ڪرڻ. پر استريءَ ساڻ ٻوگ ڪرڻ ڏوهہ آهي.
ٻوگهہ ڪرڻ.	چرچو ڪرڻ. سچ، ہون ٻوگهہ تي ڪيو، تہ ڏسان تہ ڇا ٿو ڪري.
ٻون ٻون ڪري وڃڻ.	ٻين کي ڳالهہ نہ وڻڻ ڪري انهن جو اچڻ، ڏمڪائڻ. ہان وات مان اکر ٿو ڪڍان، تہ سڀ ٻون ٻون ڪري ٿا وڃن.
ٻولڙي نچائو هڻڻ.	تماشبين هڻڻ. ٻئي جي ڏکہ جو ويچار نہ ڪرڻ. ماڻهن کي ڇا آهي، هو آهن ٻولڙي نچائو، تون ڪو ٻئي جو ويچار ڪر.
ٻيٺون ڪائڻ.	ڏکہ سهڻ. ٻيٺون کائي ٿو کي ڏاتيم، نتيجو اهيو جو ماٺي نهارين پر نہ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
پيچ پڇجڻ.	پورا پات ٿيڻ، سمجهه ٿيڻ. (شاهه مان) سچو ساجهو پيچ پڇي گهر آيو.

ت

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
تاجي پيٽي پٽ هڻڻ.	مانائتو هڻڻ. انهن جي ترڳلا ۽ ڪري امي تاجي پيٽي پٽ آهن.
تاب ۽ هارڻ.	ڏاڪو ڇمائڻ، وس هيٺ رکڻ. ڏاڍو تاب تو وهارين، سو تو پوءِ جي پيس.
تار تو ڙڻ.	وڏا وڏا ڪم ڪرڻ. جو تاڳهي ۾ ٽاڪوڙا هڻي، تنهن سان تار ڪيهو ترجي.
تارا ڪيرڻ.	ڪاوڙجڻ. ڏسو اکيون ڦاڙڻ.
تاجي پيٽو ڏار ڪرڻ.	بي مانو ڪرڻ. بس ڪر، ته ڪريانءِ نه تاجي پيٽو ڏار.
تاجي پيٽو ڪيرڻ.	هر هر اچڻ. ڪڏهن نه تاجي پيٽو ڪٽي ڪٻ يو اٿس، ڪا سانت ۾ اچيس ٿي.
تار ٻوڙڻ.	حد کان لنگهڻ، چڙيو ٿيڻ. هاڻي هو وڃي تار ۾ پيو آهي، تنهن سان ڳالهائيو.
تار ڪرڻ.	دنگر ڪرڻ، ڇيهه ڪرڻ. هن ۾ تار ڪٽي آهي، هاڻي نه جڙندس.
تارو پڌرو ٿيڻ يا ورڻ.	ڀاڳ ورڻ، نصيب کلڻ. هن کي تارو پڌرو ٿيو آهي، سو جيڏانهن وينئو

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن اچي
	ٽيڏانهون ٻيڻو ڏاريهون.
ڏارون ڪڍڻ.	ڪنجوسي سيکارڻ. ڏارا ! اهڙو مرڇوٽ ڏارون ڪٿهون ڪنهو اٿئي.
ڏاڙ ڪائڻ.	ڪهي وڃڻ. ڪوهر جو پاڻي ڏاڙ کائي ويو آهي، ڪجهه ترسو. اسان اڄ ڏاڙ کائي ويا آهيون.
ڏاڙي لڳڻ.	جهيڙو ڪرڻ. جڏهن ڏسمس، تڏهن ڏاڙي پيئي لڳمس، جڻ جو اچي ته ٺڪي اچيس.
ڏاڙيون ٺوڪڻ.	هٿين خالي ٿيڻ. ڪنهن آيا، سڀ ڏاڙيون ٺوڪيندا ويا.
ڏاڙيون پوڻ يا چڙهڻ.	ٻوڙو ٿيڻ. توب جي ڌڪار تي ڪن تي ڏاڙيون چڙهي ويئون اٿم.
ڏانگهيءَ ۾ ترهو ٻڌڻ.	ڪچيءَ ۾ خبردار ٿيڻ. (شاهه ساان) ڏانگهيءَ ۾ ڏاڍي ٻڌ ٻڌج ترهو.
ڏانگهيءَ ۾ ڏاڦوڙا هڻڻ.	مورکر هڻڻ، موگو هڻڻ، جو ڏانگهيءَ ۾ ڏاڦوڙا هڻي، تنهن سان ڏار ڪيهو اوجهي.
ڏپائي ڏيڻ يا ڪڍڻ.	آزارڻ. گهڻو زور ورڻ. تپدار هاڻي ڏپائي ڏنو آهي، ڪو علاج ڪرڻ گهرجيس.
ڏپي ڳاڙهو ٿيڻ يا لوهه ٿيڻ.	تمام گهڻو ڪاوڙجڻ. ننڍي پٽ کي پيڙي چڪيندو ڏسي، هو ڏپي ڳاڙهو.

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيڻ اُنجي
	ٿي ويو.
تختو تختي کي نه لڳڻ.	پرزا پرزا ٿيڻ، ڦِپ ڦِپ ٿيڻ. ٻيڙي اڃا اڳيرو مس هلي، ته اهڙو طوفان ڪڙو ٿيو، سو تختو نه لڳو تختي کي.
تڏ ۽ ڪٽائڻ.	پاڙ پٽڻ، ڪڍائڻ. هن صوبيدار جورن جي تعلقي مان تڏ ۽ ڪٽائي ڇڏيو آهي.
تڏي وڇڻ.	اعذا پرسي ڪرڻ، ٿهراين ۾ ڦتن تي موت ٿيا واري گهر ۾ وڇڻ، ڏکياڻي ٿيڻ. زالون هت تڏي تي وڇيون آهن.
تڏي ويڙهه هڻڻ.	هڪ هنڌ نه بچڻ، گهڻا مرڻ. بيماري ڏاڍي آهي، رڳو تڏي ويڙهه آهي.
ترار هڻڻ.	جهيڙو ڪرڻ، مڙسي ڏيکارڻ. هاڻ ڏسون ته ڪهڙي ترار ٿو هڻي.
ترار هيٺان لنگهائڻ.	مارڻ. هن جنگ ۾ ڪيترائي ڪوڙ ترار هيٺان لنگهيا هوندا.
تُر رکڻ.	موجودات رکڻ، لڪائي بچت ڪرڻ. ڪوٺي ته ضرور تر رکن، نه ته ڪم هلي نه سگهندن. هن جي ڏيوالو ڪڍيو آهي، ته ضرور تر رکيو هوندائون.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٽو ڪوٽي هڻڻ.	ٽو رائي هڻڻ. ڪڻڪ جي ٽو ڪوٽي آهي، ٿوري نڪي اٿي آهي، تڏهن به سهانگي ڪين ٿيندي.
ٽر ڪان اڳي ٻر ڪاٽڻ.	پورت نه پوڻ، ڪوت ۾ رهڻ، نفعي ڪان اڳي موڙي ڪائي وڃڻ. ٻانيوار اڌڙو هٽ تي وهاريو اٿس، جو ٽر ڪان اڳي ٻر ڪائي وڃي.
تڙار ڪڙي ٿيڻ.	جڏ لڳڻ. لشڪر اچي گڏ ٿيا، ڏمال لڳي، ته تڙار ڪڙي ٿي.
ٽُوپاءُ لهڻ.	سڌ سماءُ يا خبر چار وٺڻ، بازار ۾ وڃي جنس جو ٽوپاءُ لهي اچ.
تريءَ تي بهشت ڪرڻ.	هڪيو تڪيو ٻيو رائو ڪرڻ، ٿورو پير ڪم ٿپائڻ، آٻهرائي ڪرڻ. ساڌت ڪر، تون ته هرو ڀرو هوئين، ته تريءَ تي بهشت ڪرين.
✓ تريءَ تي رکڻ.	چڙڻ يا قتو ڪرڻ لاءِ تيار رهڻ، تيار رکڻ. تريءَ تي سر رکڻ ڪوڏن جو ڪم آهي، نه گيدين جو.
✓ تريءَ تيل نه لڳڻ.	نه مڃڻ، نه ٻاسڻ، قبول نه ڪرڻ. گهڻوئي سمجهايو مانس، پر هو جهوي تر اهڙي تريءَ تيل نه لڳي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
تري ڪڇڻ.	هارائڻ، دسجڻ. ٻروو ۽ نارو گهڻو وقت ملهه وڙهيا، نيٺ ٻروڙ جي تري ڪچي ويئي.
ترين ٻر پوڻ.	اڻ هوند واري حالت کي پهچڻ، ڪنگال ٿيڻ. ترين ٻر پيو آدمي، تڙ ايمان نٿو ڇڏي.
تڙ ڏانگهڻ.	جٽ ڪرڻ، ڦولهڻ. گهڻائي تڙ تانگهيا اٿس، پر اڃان تر ڏيءَ جي ماڻهي ڪا نه ٿي ٿيس.
تڙ ڪرڻ.	لڪائڻ. چورن جو مال تل ڪيو ته ڏسجين، نه ته جيڪر مون کان اگهه جهلجي پون ها.
تلوار کي گهٽا لڳڻ يا ڪاٽڻ.	بي طاقت ٿيڻ، زور وارا ڏينهن لنگهي وڃڻ. هاڻي جا تي تو ايترو اڏامين، تلوار کي ته گهٽا ڪاٽي ويا.
تن وجهڻ يا ڍڪڻ.	ڍڪڻ، پردو پوشي ڪرڻ. هاڻي نهيو، ڪيترا تن وجهندين.
تين يا تيرهن ۾ هجڻ.	ڪنهن ليکي ۾ هجڻ، صلاح مصلحت ۾ هجڻ. نه ڪو تن ۾ نه ڪو تيرهن ۾، جو تو کان لڇون.
توبرن ۾ ڪاٽڻ.	پوري پني تي راضي رهڻ. جن آهن ۾ ڪاٽي ڏٺو، سي توبرن ۾ ڪٽڻ ڪائيندا.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪرڪشن آڻجي
تيرهن تالو هڻڻ .	ٺڳيندو هڻڻ . هو آهي، تيرهن تالو ٺڳون سان ڪنهن جي جاءِ آهي .
ٽيڪ ٽيڪڻ .	دست ٽيڪڻ، ٽڪر لڳڻ، ڳالهه ورِي وري ڪرڻ . هاڻي ٽيڪ ٽيس، بس ڪا اينديس جا ؟
ٽيڪ ٽرو نه ڇڏڻ .	هڪ نه ٻي بيماري لڳي اچڻ . هن ٻار، ٻارهوئي ائين آهي، ٽيڪ ٽرو ڇڏيس ئي ڪين .
تيليءَ مان ٿنڀ ڪرڻ .	اجايو وڏاءُ ڪرڻ، ننڍي مان وڏو ڪرڻ . ڳالهه ۾ ليمڻي ڪين، تيليءَ مان ڪٺي ٿنڀ ڪيو اٿس .
تنگ ڇنائڻ .	وڃڻ لاءِ جند آجي ڪرڻ، پاڻ کي ڇڏائڻ جي ڪوشش ڪرڻ . هي ترڳوت لاءِ ڳهٽائي تنگ پيو ڇنائي، پر جي سڀيون ۾ موڪل ڏينس .
تنگ کڻڻ .	ڦرڻ، ٺڳيون ڪرڻ . هو آهي اهڙيو هاڻوڪي ملنڊي تنگ کڻيندو وتي .
ٿڌو نه ڇوهڻ .	کهڙي ڏکر ۾ هڻڻ . جوڪر جي بيماري جو ڏنائون ته سڀني ڳور ٿڌو نه ڇوهيو .
نيتا پورا ڪرڻ .	حساب ملائڻ . تو ته نيتا پورا ڪري ڏنا هاڻي سڀني سڀ ورضي .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي

ٽ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٽالهيان لاهڻ .	برادريءَ مان ڪڍڻ. ڏسو پاڃي ٻڪو بند ڪرڻ.
ٽانءِ تي اچڻ .	پوريءَ ڳالهه تي اچڻ. ڏڪا ڪٺي واٽي ٽانءِ تي آيو آهين.
ٽانءِ ۾ پائڻ .	ٽهي ٽڪي ويهڻ. جئن ڪتي چار ڏينهن ته ٽانءِ پاتو ته اتي ئي رلندو پهندو رهي.
ٽڏ ۾ هڪلڻ .	سوياڻي سختي ڪرڻ ۽ هلڻ. ڏڪين تڪ ۾ ترو ري ٽڏ ۾ ئي هڪل.
ٽڏا شوڪارا ڏيڻ .	ارمان ڪائڻ، دک پڌرو ڪرڻ. هن جي ماڻهي جو پڌي، سيڌ ٽڏا شوڪارا ڀڳي ڏيا.
ٽڏو ٽيڻ .	سانت ۾ اچڻ، ست چڏڻ، مڙسي گهٽجڻ. سنڌ ۾ پرينديءَ سوديشي جو ڏاڍو جوش هو، پر سختيءَ ماڻهو ٽڏا تي ٻڌا هئا، هن دوا ڪائڻ ڪاڻهو ٽڏو تي پيو آهي.
ٽڏو ڪرڻ .	وسائڻ. ڏيو ته ٽڏو ڪر.
ٽڏو پيٽ ڪرڻ .	اڳئي ڏينهن جي پڪل مٺي روٽي يا مٺائي کائڻ، ڪوسو ڪاڌو ڪم

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	نہ آڻڻ. ڪالهہ سڄي گوٺ ٽڏو پيٽ ڪيو هو.
ٽڏو ماڃهندو ڪرڻ.	بس ڪري ويهي رهڻ، ڪم نہ ڪرڻ. جيڏي وهي تيڏي وهي، ٽڏو مانجهندو ڪري، ورڻ دل نہ ٿڪيس.
ٽڏو ساهہ ڪڍڻ.	ڏڪر پڌرو ڪرڻ. ڏسو، ٽڏا شوڪار ڀرڻ.
ٽڏيون ڪوسيون ڏيڻ.	سڀ اُپاءَ ڪم آڻڻ، اُٿ چُٿ ڏيکارڻ. پوليس چور کي گهڻيئي ٽڏيون ڪوسيون ڏنيون، پر هو اهڙو ڪچي جهڙي پيٽ.
ٽڏو ڀڃڻ.	پڪو ٿي وهڻ، جاءِ ڪري وهڻ. جي اهي پهل ٽڏو ڀڃي ويا، تہ پوءِ ڪنهن کي بيهڻ بہ ڪين ڏيندا.
ٽڏو ڪڍائڻ.	پاڙون پٽڻ، جڙ ڪڍڻ. پوليس، نيٺ انهن ڌاڙيلن جو ٽڏو ڪڍايو.
ٽڙا مٿي تي ڏيڻ.	بي عزتي ڪرڻ، بي مانو ڪرڻ. اجان بہ ڏينهن مس ٽڪيو، تہ ٽئي ڏينهن ڏنائينس ٽڙا مٿي تي.
ٽڪ ٽنيڻ ڪرڻ.	ڦٽڪار ساڻ سمجهائڻ، اڌ ڪيڏو.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻجي
	ڪم ڪرڻ. تون به ٽڪ ٽنبيو ڪجانس، جئن فريادي نه وڃي. مرمت جو جيڪو ڪم اسڪول ۾ ڪيو اٿن، سو رڳو ٽڪ ٽنبيو.
ٽڪ پٽ تي ڦٽي ڪرڻ.	هڪ ڳالهه ڪرڻ، نه ڦرڻ، هڪ ڳالهه تي بيهڻ. هن ٽڪ پٽ تي ڦٽي ڪئي سا ڪئي، هاڻي ڀل نه زمين اٿلي پوي، نه وري اُها پٽ تان ڇڏي نه.
ٽڪ پٽ تان چڙهڻ.	ڳالهه کان ڦرڻ. ڏسو مٿيون جملو.
ٿڻ پوڻ يا پٽڻ.	ويامڻ. ڳائين کي ڏينهن ٻن ۾ ٿڻ پوندا، نه پوءِ مون وٽ به جهجهو کير ٿيندو.
ٿورو لائڻ.	مهرباني ڪرڻ، ڀلائي ڪرڻ، کيال ڪرڻ. ڀائو کي ڀرجائيندي، ته ٻين کي ٿورو ڪو نه ڪندين.
ٿيڙ يا ٿڏو ڏيڻ.	ڀالائڻ، ڪسائڻ، رنڊڪ وجهڻ. حال نه ٿيڙ يا ٿڏو ڏيئي جڏهن پوسونس، ورتي جڏهن آيو، ته هين ڏسي رهيو.

ٺ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻجي
ٺامڻي هڻڻ.	ڳاڙهو ٿيڻ، ڪاوڙجڻ، شرمندو ٿيڻ. ڳالهه ٻڌي، سنڌس منهن ٺامڻي

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيڻ آڻجي.
	هٽي ويو، ٻرڪيائين ڪين.
ڏاڍو ڏوهي ٻجهه ڪرڻ.	پاڇيءَ مان ڪيڻ. سوڻ مان ڪيڻ.
ڏان ۾ ٻڌو جڙڻ يا چيچڻ.	وڏ ماڻهپي جو ڏيکارو ڪري ڳالهائڻ، مغرور ٿيڻ. ڏس ته، ڳالهائي ڪيئن ٿو، ڏانءَ ۾ ٿو ڇڄي.
ڏاڍو لڳڻ.	جهيڙو ٿيڻ. ٻنهي ڀائرن گڏ ٻون، جاڙا ته ڏاڍو لڳا.
ٽپ ڦڙ ڦرڻ يا هڻڻ.	اجائي اڳڪٿي ڪرڻ، بيهوديون ڳالهيون ڪرڻ. هي آهي جريو، سو ويٺو ٽپ ڦڙهي يا هڻي.
ٽيپ ۾ پوڻ.	گهٽي ويچار ۾ هجڻ. ڳالهه ڪهڙي، ٽيپ ۾ پئجي ويو، ٻڌو ته اڪيلس.
ٽيپيون ڏيڻ.	ڏکر ڏسڻ يا سهڻ. ٽيپون ڏيئي، مس مس قرض لاٿو اٿم.
ٽيپيون ڏيڻ.	اڪڻ. ڪم جهڄجهڙو ته ٻيو الائي، ڪيڏي ٽيپيون ڏيئي وڃي.
ٽٽ ڏيڻ.	اجايو ٻڪڻ. هو آهي هورڪ، سو ٻيو ٽٽ ڏئي، ان کي ڇا ڏسبو.
ٽٽ ساڻ سوپاريون پچڻ.	وڏو دم هڻڻ. هو ٿو ٽٽ سان سوپاريون پچي، سو ٿو، تنهن جي سڌ ئي اٿس.
ٽپ چڙهڻ.	ڏرو ڪڙڻ، ڪاوڙجڻ. مان وڃي ٿو

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ اکري
	ڳالھ ھڏاياس، ڏس، ته ھوءَ ڪتي ته ٽپ چڙھي.
ٽپ ڏيڻ.	خوشي ٿيڻ. ھدائيءَ ملڻ جي ڊلاسي تي، جوڪر ٽپ ڏيڻ لڳا.
ٽپو ڏيڻ.	ٽپو ڏيڻ. جھرڪ جھرڪي تي ٽپو ڏيو.
ٽپڙ ٻڌي وهڻ.	وڃڻ لاءِ تيار رهڻ. هو ٽپڙ ٻڌيو ويٺو آهي، رڳو حڪم لاءِ ترسيل آهي.
ٽپڙ ٽيشن تي ھڻڻ يا ٽپڙ ٽيڻا ڪرڻ.	گهٽي ڇڏي هيٺ اچڻ، هرج پوڻ. اڳيئي حال ڪونهيس، ويٺو وڌاڻ ڪري، ته ٽپڙئي ٽيشن تي يا ٽپڙئي ٽيڻا اٿس.
ٽپڙ جهلي اچڻ.	جاءِ ملڻ، عهدي تي مقرر ٿيڻ. جاءِ ھرجڻ ۾ نالا ته گهٽائي هوا، پر ٽپڙ جهلي آيا، فلاڻي تي.
ٽپڙ ڏڪڻ يا ڪاڍڻ يا وڃائڻ.	موڙي چٽ ڪرڻ. هن ھيڙ ڪري، ٽپڙئي ڏوئي ڇڏيا.
ٽپڙ سورڻ.	سنڀت ڪرڻ. ٻڌلي موڪت ويو آهي، هو ٽپڙ سوريان.
ٽپڙ ڪرڻ.	موڙي ڏاهڻ، ملڪيت وارو ٿيڻ ته ھت ڪيڏو ڪان ھوءِ، البت ٽپڙ ڪيا اٿس.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٽپڙ ڪرڻ.	موڙ ڪرڻ، واڌو کهاڻو نه هڻڻ. مون ته انهن مان مس ٽپڙ ڪيا.
ٽپڙ هڻڻ.	نوڀال هڻڻ. هن گهوٽ جي ٻوليءَ ۾ ٽپڙ ڪونهي، جو جوڙ جهلي.
ٽپڙ ڪلهي تي کڻڻ.	لڏڻ. پيٽي آهي پليگ، ماڻهو کڻو ٽپڙ ڪلهي تي.
✓ ٽڪ مان ور لاهڻ.	سيکت ڏيڻ، سنئون ڪرڻ. اٿي تو مزا ڪرين، جي مون وٽ اٺين مهين، ته ٽڪ مان ور لاهي ڇڏيانءِ.
ٽڪا يا نوٽ مٽڻ.	پورو عيوض وٺڻ، فائدو وٺڻ. ڏسون، ته هن ساڻ وڙهي ڪهڙا نوٽ يا ٽڪا ٿو مٽين.
ٽڪا هڪلڻ.	اجائي رئيت خرچڻ. پٽس مري ويو، هن ٻه ونئي ٽڪا هڪليا، ته ڪٿي پيو.
ٽنوڻ.	آپدامان چڙهڻ. سيٺ اڄ گاڏيءَ مان مت لهڻو هو، پر نه لٿو، جڳو ٽنيو اهو ته ٽڪر ٽري.
ٽڪر گهڻو پوڻ يا سر ٽيڪو ٽيڻ.	فائدو ملڻ. گهٽائي ڏيندو ٽڪا ڪاڏائين ماڻي ته وٽي ٽڪر گهڻو ٿيس يا ٽڪر ٽيڪو ٽيس.
ٽڪرو ڪرڻ.	عام ماڻهن کي ڪاڙهڻ. ٻائو جڏهن گادي

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم آڻڻ جي	اصطلاح
تي وهندو، تڏهين ٽڪرو ڪندو .	
بحث ڪرڻ، جهيڙو ڪرڻ، هڪ ٻئي ساڻ لڳڻ . آريا سماج وارن ۽ ملائن پاڻ ۾ ٽڪرو ڪاڙهو . جنگشاهي اسٽيشن تي مال گاڏيءَ ۽ ماڻهن جي گاڏيءَ ٽڪرو ڪاڙهو .	ٽڪرو ڪاڙهڻ .
لاڳاپو هڻڻ . تنهنجو ڪهڙو ٽڪو موڙهو آهي، جو گهڙيءَ گهڙيءَ پيو بيٺو آهين .	ٽڪو موڙهڻ .
وڏو ماڻهو ٿيڻ (ٽوڪ ۾) هو ٽو هاڻي ٽڪي ٽانڊ ۽ ڪٽائي سو ٽو سڏ تي اچي .	ٽڪي ٽانڊ ۽ ڪٽائڻ .
آهستي آهستي هلڻ . هو ٽوڪٽي ٽڪي ٽوڙ، سو ٽو اسان ساڻ هلي سگهي .	ٽڪي ٽوڙ ڪٽڻ .
ناراضپو يا اڙهائي ڏيکارڻ . مان تہ جڏهين وٽس ويو آن، تڏهين ڏسان تہ ٽڪڙ منهن ۾ پيو ئي اٿس .	ٽُڪڙُ منهن ۾ پائڻ .
ڪچو گپ ڪيرائڻ . هن جي ٻڪري ٽنبجي پيئي آهي .	ٽنبجي پوڻ .
وڏائي ڏيکارڻ . هاڻي ٽو، تہ ٽوپي ڪنيون رکي ٽنڊ تي، پوءِ چاڙهي، تہ مون جهڙو آهيئي ڪون .	ٽنڊ تي ٽوپي رکڻ يا ڪرڻ .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آندي
ٽنگر پيڙڻ .	ٻوڙائو ڪرڻ . ڌمڌما گهٽيءَ ۾ ٽنگ پيهر، اڳهين هون ڪي ست ڪڪوريو .
ٽنگر پوڻ .	ڪوٽ پوڻ يا ڪٽجڻ . ڊنڊو ۽ جگهو ٽي کيائين، پوءِ الائي ڪٿي ٽنگ پيس .
ٽنگر ٽنگر تي چاڙهي وهڻ .	بي پرواهه ٿيڻ، بي فڪر رهڻ، بي اونو رهڻ . اسان ڪم جو ٻوراٽو ٻاٽيهيئين ڪندا سون، تون ٽنگ ٽنگ تي چاڙهي ويهه .
ٽنگر ساهڻ .	گهمڻ، هوا وٺڻ . هل، ته ٽنگ ساهيون .
ٽنگر يا چيلهه ڏگهي ڪرڻ .	ٿورو وقت سمهي آرام ڪرڻ . تون ته آيو آهين هاڻي، چيلهه يا ٽنگ ڏگهي ڪر، ته پوءِ ٽا هلون .
ٽنگر ڏگهي ڪرڻ .	گهمڻ . هل ته هلي، باغ ۾ ٽنگ ڏگهي ڪريون .
ٽنگر ڪٽڻ .	مڙڻ . ڪتو، دلي تي ٽنگ ڪٽي ويو آهي .
ٽنگر ڪٽي ويهڻ .	نه هلڻ ۽ نه لهڻ، مڃڻ ۽ ٿيڻ، ڪٽجي پوڻ . هي جوڙ تون ڪر، ڏس ٽنگ ڪٽي ويٺو آهي . گهوڙو هلندي هلندي ٽنگ ڪٽي ويٺو . سون تريءَ ۾ وجهي ڪٽي

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيڻ جو مثال
	ڏسان، ته ٽنگ ڪٽي ويندو.
ٽنگر ٽيڙڻ.	ڏنڊو وڌائڻ. هٿ ڪيايو اٿس، ٽنگ ڪٽي ٽيڙي اٿس، ڏسجي ته چالاڪري.
ٽنگون ٽيڙڻ.	ٿڪجي پوڻ. اڌ ميل پنڌ مس ڪيو اٿس، ته ٽنگون ٽيڙي پيو آهي.
ٽنگاٽولي ڪرڻ.	هٿن پيرن کان جهلي ڪڍڻ، ڌار ڪرڻ. مون ڇوڪر کي ٽنگا ٽولي ڪري اسڪول ڏي وٺي ويا. ڏس ته ڪتن ته ڀار ڪٽي، ٽنگا ٽولي ڪيو آهي.
ٽنگڙ جهلڻ.	ڪي ٻه هٿ ته ڪرڻ، هٿان وڃائڻ. (مور ڪري ڇڏيو آهي) جڏهن عقل تي وراڻيو، ته ٽنگڙ جهليو ته ڏسجي.
ٽنگر ڳهلڻ ڪاٺ وڌڻ.	لاچار ٿي وڃڻ. مونهن جي ٿي هن ۾ ايهڙ ڪانهي، ٻر ٿو هون ڪي ٽنگ گهلڻ ڪاٺ ور ٿو آهي.
ٽنگڻ هڻڻ.	گهٽي ٽڪليف ڪرڻ. جي ٽيڪو ... اٿس، ته ٽنگر ڇڏي ٿو.
ٽنگون ڪڍڻ.	ٻوڙهو ڪرڻ، زڏاءُ ڪرڻ. هو اڙو ... آهي، جو وڃي ڏيهاڙي جڪاو گهوڙ، پوءِ هڪ ته هٿي جو ن ٽنگون

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪنهون ويهو آهي.
ٽنگون لڳڻ.	ٿڪجڻ. مان ته ٿوروئي هلڻ ڪريان، ته ٽنگون پٿيون لڳنم.
ٽِڙُ پکڙڻ.	وڃهي وڃائڻ. حال اهڙو ٽڙيو ته ٻيگو وري ڪو بيهو اُپاءُ ڪجو.
ٽيڪر جهلڻ.	اڳماني ٽيڪڻ. ڏس ته ڪئن نه ٽيڪر جهلي اٿس، ڪي ڪجهي نه ٿو.
ٽوٽا ڇپائڻ.	چٽا پيٽي ڪرڻ، مقابلو ڪرڻ، تمام گهڻو هلا ڪرڻ ڪرڻ. مقدمي ۾ اهڙا ٽوٽا ڇپايا ٿائنس، جو ٻيڙيان ۾ ياد ڪندس.
ٽورو ڏيڻ.	گهمڻ، هوا وٺڻ. هل، ته ڪيڏي هلي ٽورو ڏيئي اچون، ويٺا ڇا ڪريون.
ٽورو منجهڻ.	پيٽ هيٺ اچڻ. جورٽي ڪرڻ، هلڪل ڪانه ٿي پويس، داڪٽر ٻولهس وارو ڏسي ٽورو ۾ منجهي ويو اٿس.
ٽورو پيشاب گڏ ٿيڻ.	ٻچڻ. وري جي وارنٽ نڪتس، ته ٽورو پيشاب گڏ ٿي پوندس.
ٽُوو ٿيڻ يا ڪرڻ.	ڪرڻ، ڪٽائڻ. ڏڪ ڏئي ڌڪ لڳس، ته ٽورو ٿي پيو. هملو وڌائڻ ۾ گهڻن کي ٽورو ڪيو آهي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٺوڪريءَ داخل ڪرڻ.	وزن نه ڏيڻ، ڌيان ۾ نه آڻڻ. زمين واري درخواست ڪليڪٽر صاحب ٺوڪريءَ داخل ڪري ڇڏي.
ٺولا ڪاڍڻ.	تڪليف وٺڻ، ڏکر ڏسڻ، رلڻ. زمين ملڻ واسطي گهڻيئي ٺولا ڪاڍائين، پر ڪجهه به نه ٿيو.
ٺون ٺون ڪرڻ.	اجايو بڪڻ، بنا مطلب ڳالهائڻ. تون ڄاڻين ته ٺون ٺون ڪرين، تنهن جو ڪهڙو تڪو ويو آهي.
ٺٺيءَ جي وٽ تي وهارڻ.	ڪيڏي ڏار ڪرڻ، ڀاڙڻ جهڳڙو نه ڪرڻ. ماڻهو گهڻو ڳالهايو اٿئي، بس ڪر نه ته وهاريندس ٺٺيءَ جي وٽ تي.
ٺي ڏاڙهيون پوڻ.	هرج ٿيڻ، ڀاڳ نه ڀڙائڻ. مون جيڪو واپار ڪيو، تنهن ۾ ٺي ڏاڙهيون پيونس.
ٺي مارنگ سنوان ٿيڻ.	هوند وارو ٿيڻ، ڀاڳيو ٿيڻ. ڏاڍي ڪري، ته ٺي مارنگ سڀئي جا سنوان ٿيا.
ٺيهي پڙهڻ.	سڀ علم ڄاڻڻ، يعني قرآن جا ٺيهه سيپارا ياد ڪرڻ. هو ڄاڻي ٺيهي پڙهي ويٺو آهي، تنهن کي ڪهڙو ڏپ آهي.

اصطلاح	اُن جا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ٽ
ٽاڙڪي ٻليءَ ھڻڻ.	ھري مري وڃڻ، ھمت نہ ڪرڻ. ھو آھي ٽاٽاڙڪي ٻلي، نڪو ٻاھر نڪري نڪو ڪري.
ٽپ ٽپڻ.	راضي ٿيڻ، سکي ٿيڻ. ھاڻي عيوض ملڻ، ٽپ ٽپڻ کي اڃان بہ دل ۾ ڪندين.
ٽڪي سنڌون ڪرڻ.	چڱيءَ طرح سمجھائڻ، جوڳي سيکت ڏيڻ، سوڌو بيھارڻ. اھڙو آھيان ڪونہ، جو ھڪڙي ٽڪي سنڌون ڪري ماڪئي ڪٽي ڏنو اٿس. ٽاڙاري واھ جو ڏيگڙو ٽڪي سنڌون ڪيو آھي.
ٽڪي ٻڌڻ.	ويرو ڏاڍڻ، جھيڙو جو ٽڙڻ. ھن جھيڙي ماڻ ٽڪا ھڻيا، ھاڻي ورڪ ھن ٽڪي ٻڌي آھي.
ٽوپو رجھڻ	بنا پورھي ملڻ يا پڙپڻ. ٻاھر بہ ٻٽا ٽا ھڻاڇي، ٽڏھن ٽو ملي ٽوپو ڪون ٽو رڌي.
ٽڪاءُ ڪرڻ يا ڪائڻ.	پڇڻ، رسڻ. سنڌ اوڀو، تہ اسان بہ وڃي گوٺ لڪاءُ ڪيو. ڳالھ تہ ڪٿي ٽڪاءُ ڪاڏو آھي.

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
ڏوھ پوڻ، ڏاري ٿيڻ. جيئن تون ٽڪر پڳو موڻ ٿي.	ٽڪر پچڻ.
سيخي پرڻ جون ڪوششون ڪرڻ. هو به ٽڪر ٽوڪي ويٺو آهي، پر ادن ته ٻاڙ ڪونه لڳو اٿس.	ٽڪر ٽوڪي ويهڻ.
خبرداري سان سعودو ڪرڻ، ڏسي جاچي ۽ سمجهي ٻڌڻ. ٽڪر ٽو ولجي سو به ٽڪي ٽوڪي ٽو ولجي، مٿي ته پلاموتين جو واپار آهي.	ٽڪي ٽوڪي وڃڻ.
پيچ يا ڪنجوس هئڻ. هو آهي شاهوڪار، پر ٽڪر ساڻ به رت نه ٽڪريس، تنهن ڪري ڇا ڇڏيو.	ٽڪر ساڻ رت نه ٽڪرڻ.
اهڙو ڪم ڪرڻ جنهن ۾ عقل جو ڪپ نه هجي، مورکر هئڻ. هت جو ڪم ۾ نه ڪندين، ته ٽڪر گهڙ پوندين ڇا.	ٽڪر گهڙڻ.
پوري ريت پٽ صاف نه ڪرڻ. تو به ٽڪريءَ سڃاڻ ڪيو آهي، اڃان ميٽ لڳو پيو اٿئي!	ٽڪري سڃاڻ ڪرڻ.
ٽورو تڪرار ٿيڻ. ٽوٽ لڳي يا راڙي لڳي.	ٽوٽ لڳڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معني ڪم ڪيئن آڻجي
ٿوڙهيءَ جو وڃائڻ هڻڻ.	چڱو سودا ڪرڻ. آهي ۾ ٿوڙهيءَ جو وڃائڻ، جو اب ٿو ولي.
ٿوڪ ڏيڻ.	هرج ۾ وجهڻ، نقصان لائڻ. جڏهن منهن جي ٻور، تہ اهڙي ٿوڪ ڏيڻي جڏيندو سالس، جو ياد ڪندو وتندو.
ٺوڪر کائڻ.	هرج سهڻ. انهي ڏنڌي ۾ مون تہ ڏاڍيون ٺوڪريون کاڌيون، پر هاڻي وڃي مهرتي آهي.
ٿولهيءَ جو ڏيڻ ملڻ.	ڪجهہ بہ نہ ملڻ، اٽڪو رو ملڻ، اڌو رارو ملڻ. هن کي پيڪن مان ٿولهيءَ جو ڏيڻ مليو، اڻ پر ٿولهيءَ جو ڏيڻ وٺي آيو آهين.
ٿيڪم ٿيپي تي گذارڻ.	متا ڇڙي ريت ڪم ڪرڻ، دل ساڻ ڪم نہ ڪرڻ. اهي، گذاريون ٿيڪم ٿيپي تي، سي ٿا امتحان ۾ پاس ٿين.

پ

اصطلاح	ارٿ يا معني ڪم ڪيئن آڻجي
پاڻاري خالي نہ هڻڻ.	ڪنهن مان ڪنهن نہ ڪنهن ۾ مٺيا هڻڻ. هو ۾ چڱو سنت ساماڻو آهي، اها اصل پاڻاري خالي نہ رهندي آهي.

اصطلاح	اُرٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ٻاڏاري ڪرڻ.	استري ٻوڪر ڪرڻ. جو گهوٽي ڪونه وڃي، ته ووهي ٻاڏاري ڪڍي ڪندو هوندو.
ٻات ٻاڪيءَ ۾ ٻڌڻ.	ٽوڙي ڪم ۾ منجهڻ. ڏسو اڏ ٽيءَ ۾ ٻيهڻ.
ٻاڙيون لاهڻ.	جهور ٿيڻ، تمام ٻڍو ٿيڻ. ٻاڙيون ته ٿيون لٿس، تنهن کي ڇڪي ماڻهو شادي ڪرائي آڻن.
ٻاڇو پساڻي وهڻ.	او سيڙي ۾ رهڻ. تنهنجي واسطي ڪير ٻاڇو پساڻي وهي.
ٻاڇو ٻيهڻ.	(جن جو) اثر ٿيڻ. نڪو ٿو ڳالهائي، نڪو ٻولهائي، جون ٿا، ته ٻاڇو ٻيهو اٿس.
ٻاڇي ٻوڙڻ.	بچت ٿيڻ. اهڙي حالت اٿس، جو نه ٻاڇي ٻوڙي، نه ڪٿو ڪائي.
ٻاد ريا مو ڇڙا ڪاڍڻ.	ٻار جهلڻ. جنهن طرح هل، نه ته ڪائيون نه ٻاد ر.
ٻادرن يا موچڙن کي سڌ ڪرڻ.	کهري مار ونڊڻ. ان کي سمجهائيندا ٻين کين، ماڻهو هو ٻادرن کي ٿو سڌ ڪري.
ٻاسو ڏيڻ.	چوري ڪرڻ. هي ڪوٽ ڪٿان آڻيو؟ ڏنو هوندو ڪنهن کي ٻاسو.
ٻاسريءَ وارو هڻڻ.	وڏي ماڻهو سان لاڳاپو هڻڻ، اهو

ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
ٻاسريءَ وارو آهي، تنهن جو ڪير ڀالو ڳڻهي سگهي، جنهن وٽس تنهن ٻيو ڦري	
موڙڻ، ڪتڻ، ڏيوالو ڪيڻ. جان ٻي پٽس پاسو ڪوڙيو تہ ڏسيج تہ ڪٿان تو تڪن ڪي ٺڪلي، اهڙو واپار ڪيائين تہ جهٽ پاسو ڪوڙيائين.	پاسو ڪوڙڻ.
طرفداري ڪرڻ. اهاڳ لهرائين ڪينهي تون رڳو ان جو پاسو ٿو وٺين.	پاسو وٺڻ.
حيلا ڪرڻ، پاڻ بچائڻ. چور کي جهلڻ لاءِ ڏاڍا پاڪوڙا پاتائين، پر هو نڪري ويو.	پاڪوڙا پائڻ.
نهائين جا وار ڪوڙڻ. سنوارت لهرائي ويو آهي پاڪي ڪٽڻ.	پاڪي ڪمائڻ يا ڪٽڻ.
نڪرڻ لاءِ تيار رهڻ، ڦرڻ. انهي هٽ تان ڪپڙو نہ ولهج اهو پاڪي لائي ويٺو آهي.	پاڪي لائڻ.
تمام ڪهٽي هرج هيٺ اچڻ. اهو اگهه مون کان ٿو پڇي، ٻاگهر پاڻي پوري ڪين ڪندس.	پاڪ پاڻي پوري ڪرڻ.
ميوي جهڙي شيءِ گاهه ۾ پچڻ لاءِ رکڻ. ضرورت کان وڌيڪ رکڻ، آڏت	پال وجهڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪري رکڻ. اسي انب ڪچا آهن ٻال وڃهبا، تہ پوءِ ڪاٺوڻ جهڙا ٿيندا. ايترا ڪچڙا ٻون ڪي ڪين گهرجن ٻال تہ ڪين وجهندس. نياڻيون نيٺ تہ پرڻائيبيون، ٻال تہ ڪين وجهبيون، سو ڪو حيلو ڪرڻ گهرجي.
پاند پسائڻ.	ٻاڻ اڙائڻ. انهيءَ نوجيءَ بيماريءَ مان الائي ڪٿان پاند پسايم.
پاندي پوري نہ پوڻ.	پورائي نہ ٿيڻ. ڪمائي بہ گهٽ ٿو، پر پاندي پوري نٿي پويس.
پاڻ تي وسائڻ يا وهائڻ.	جوابداري ڪڻڻ ۽ ٻين کي ڇڏائڻ. هو وڏو منشي چڱو آهي سڀ ڪجهہ پاڻ تي وسائي.
پاڻ ڪڍي وڃڻ.	زور ڇڏي ڏيڻ، ساهہ وڃڻ. ٻلي ٨ اوڻ وجهہ نہ تہ پاڻ ڪڍي ويندو.
پاڻ ڪڻڻ	پاڻ جهلڻ جهڙو ٿيڻ، زور وٺڻ، خود مختيار ٿيڻ. الا الا ڪري پاڻ ڪنيو هوائين تہ اڄهو وري ڇا هي پيو.
پاڻ گهٽائڻ.	ٽالو ڪرڻ. هو آيو هو، ڪم پرمد ڪان ڪيائين، باقي پاڻ گهٽائي هليو ويو.
پاڻ مارڻ.	پنهنجو پوت مارڻ يا وس ڪرڻ،

ارٿ يا معني ۽ ڪرڪيٿن آڻجي	اصطلاح
نهٽائي ڏيکارڻ. سو ريو اهو، جو پاڻ کي ماري.	
پورو مٽ ڏيڻ، پورو عيوض ڏيڻ. جمعدار اهڙي جوڙتي ۾ پاڻ مو ڪيو آهي، جو سڀني سگهي سوڊو مال لڌائين.	پاڻ مو ڪرڻ.
گهڻي نهٽائي ڏيکارڻ. ڪٿ هين ڪٿ هين مو اهڙيون ڳالهيون ڪري، جو پاڻ ۾ وساري ڇڏي.	پاڻ وسارڻ.
گهر پاڻين جو ڪڪ پئي سان وڙهڻ. ميانڻا ٿين پٽي پين کي ڏڏائون، هاڻي ته پاڻ ۾ پيٽي اٿن.	پاڻ ۾ پوڻ.
اڻ ڏنڊ ڀرڻ، گهڻو ظلم سهڻ. اُڙد تو هٿ اڳي ته ڌارين لاءِ پاڻي ٿو ڀري.	پاڻي ڀرڻ.
پکهر اچڻ. هو اهڙو ڪڙو ۽ ڌڙيو آهي جو پاڻي ٽپي پيو آهي.	پاڻي ٽپڻ.
رڃ چڱو ماڻهو هئڻ. هو آهي راجا، اهڙي جا پاڻي ڌانگهڻ جا نه آهن.	پاڻي ڌانگهڻ جاءِ هئڻ.
پاڙڻ، پورو ڪرڻ، سو انهيءَ ميڻ ڪرڻ. ڳالهه ڪجهي، ته اُن کي پاڻي ڏجي.	پاڻي ڏيڻ.
تمام گهڻو ليکجڻ. هو ڏاڍو سهڻو آهي	پاڻي نه ڏيڻي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
سگهڻ .	تون نہ ڏسڻ پاڻيءَ ۾ ڏيئي نہ سگهندا ھين .
پاڻيءَ تي ليڪو ڪڍڻ .	ڳالهہ ڦرڻ جهڙي ڪرڻ ، ڳالهہ ڪان ڦرڻ . هن جون ڳالهيون اهڙيون آهن ، جهڙو پاڻيءَ تي ليڪو (ڪڍڻ) .
پاڻيءَ تي ڦوٽو يا چٽ هڻڻ .	گهڻو وقت نہ هلڻ ، جٽاءُ نہ ڪرڻ سنسار جا پدارٿ اهڙا آهن جهڙو پاڻيءَ تي ڦوٽو .
پاڻي ڇيرڻ .	هڪ ڏينهن دليءَ ۾ قرار ۽ جهي متانس پاڻي ۽ جهڻ . اهو ڪي سڌ ڪن تہ اجهي پاڻي ڇيري .
پاڻيءَ ڍڪ ۾ ٻڏڻ .	گهڻي لڄ اچڻ . ائين ڪرڻ ڪان ، پاڻي ڍڪ ۾ ٻڏي ھين .
پاڻيءَ ڪان اڳ ڪپڙا لاهڻ .	اڳواٽ خيال پاڻهہ پچائڻ . پڻمج پاڻيءَ نيار ڪندا ، تون پاڻي ڪان اڳ ڪپڙا نہ لاهہ .
پاڻي لڳڻ .	هوا پاڻي پوڻ . تو کي تہ ڪراچيءَ جو پاڻي لڳو آهي ، ڳاڙها ڳل رو تي پيو آهين .
پاڻيءَ مان نڪرڻ .	پڌرو ٿيڻ ، هوش ۾ اچڻ . شراب پيتو اٿس گهڻي سو پاڻيءَ مان نڪري ويو آهي .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
پاڻي ۾ اڇلڻ.	هوش ۾ ٿيڻ، عقل جاءِ اڇلڻ. وري جڏهن ڪا بند ڪري، تڏهن پاڻيءَ ۾ اڇجي.
پاڻي ۽ وائڻ.	مدد ڪرڻ، سهائتا ڪرڻ. مهنجي ٻارن ۽ پنهنجن ۾ ڪو پاڻي ۽ وائڻ وارو هجي ها، ته جيڪر آئين ڪين ٿئي ها.
پاڻي ولوڙڻ.	اجايو بحث ڪرڻ، ڪو به تات پروڙ نه ڪرڻ، اجائي ڪوشش ڪرڻ. جهڙين ته پنهنجات رکيو پاڻي ولوڙيو، ڳالهه مان وريو هٿ ڪين.
پاڃت پائڻ.	نياڻيءَ جي ڪارج تي آڻ جي ٻيءَ کي ڪجهه روڪڙ واهر ۾ ڏيڻ. پاڻتيءَ جي وهانوءَ تي، هن ايڪهه روپيا پاڃت پاتو.
پاڃت هڻڻ.	حال پائي ٿيڻ. اُهو پنهنجي ڏيوالين جو پاڻهه پاڃت ڪئي.
پاڻي ڪڍڻ يا ڏيڻ.	ستائڻ، ويڙهه ڪرڻ. تنهن ڪري هاڻي پائي کنيو آهي، ٿوري ڳهڻي تي ٻيو رهڙتون ڪري.
پاڻ ٽڪي جهڙي آسامي هئڻ.	واپار ۾ ڦڏو نه ڪرڻ وارو هئڻ. هن جو سوڌو ورء آهي، پاڻ ٽڪي جهڙي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
	آسامي آهي.
پٽ سانت ۾ اچڻ يا جاءِ ۾ اچڻ.	آرام ٿيڻ. پٽ گڏيءَ، هاڻي پٽ سانت ۾ آئي ء.
پٽ ۾ چڙهڻ يا ڏوڙڻ	آبروءِ گهٽجڻ. وقت تي قسط نه ڏيئي ته پٽ ويندي، اڳتي اڌارو ڪو نه ڏيندو.
پٽ ۾ چاڙهڻ.	وڏي ۾ چڙهڻ، سو سي ڪرڻ. گاليون اهڙي ٿو ڪرين، جو چوڙين جي ته پٽ ٿو وڃائين
پِٽ ۾ ويچارڻ.	عيب پڌرا ڪرڻ، نڪتہ چيني ڪرڻ. تون پاڻ کي ڏس، ٻاون پٽن ويچارڻ مان ڇا ورندو.
پٽر ڪرڻ.	مري ويل مائٽ جي نمت برهمڻ کي ڀوڄن ڪرائڻ ۽ ڏڪڻا ڏيڻ. هندو ماڻهو پٽر ڪندا آهن.
پٽڪون ڪيڻ.	ڦيهي ڇڏڻ. ڏک جو هنيانس، سو پٽڪون ۾ ڪيڏي ڇڏيانس.
پٽڻ ڏيڻ.	وڍي ڏيڻ. اهي آفيس ۾ پٽڻ ڏيڻ کان سواءِ ته ڪم ڪون ٿيندو.
پٽليون پڙهائڻ.	ٺڳڻ، ريهڙڻ. اهي پٽليون ٻين کي پڙهاءِ، مان تنهنجو گرو آهيان.
پتليون ۾ جهڙڻ.	پتلين جو تماشو ڏيکارڻ. رات بازيگر

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي .
	پٽيون وڌيون ڏيون .
پٽڙو وجهڻ .	موت ٿيڻ تي ماڻهن جي اعضا پوري ڪرڻ لاءِ جاءِ مقرر ڪرڻ . مٽن الائي ڪٿي پٽڙو وڌو آهي دلو ته ٿي اچون .
پٽ تي وهارڻ .	آبروءِ گهٽائڻ . ڪڙو ڳالهه ڪٿ تي چاڙهي ، هو ڳالهه پٽ تي وهاري .
پٽ کوهه ڪرڻ ،	گهڻي محنت ڪرڻ ، پٽوڙڻ . مَن وڻجاري جون سڀ ڏينهن پٽ کوهه ڪري وجهي .
پٽِ نه پوڻ .	ترت وڪامي وڃڻ . مٽ بزار ۾ شيءِ اچي ، ته پٽ نه پوي .
پٽا ڏيئي وڃڻ .	گهڻو ۽ ترت لهي وڃڻ . درياهه ۾ پاڻي پٽا ڏيئي ويو آهي .
پٽن پيٺ ٿيڻ .	بي الڪو ٿيڻ ، نرچنت ٿيڻ . توهين اهي ڳالهه ڪيئي جيا ڪندين ، پٽن پيٺ ٿي وڃي ويهه .
پٽ پرڻ .	اولادي ٿيڻ ، هنڌيءَ جي پٽسن جي ٻهچ ڏيڻ ، همٿائڻ . دلجاءِ ڪر ، گرو تنهنجي ۾ پٽ پرندو . هنڌيءَ جي پٽ پربل آهي . جي ڪو پٽ پرڻ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ اهڃي
	وارو هجي تہ هيئن ڪورٽ تائين ڪيس چڙهيائس.
پٺ ڀرائي ڪرڻ.	ڳالهہ ۾ شامل ٿيڻ. پاسو وٺڻ. هائوس ٽيڪس جي برخلاف ڪاميٽيءَ ۾ هڪ ميمبر واڪيا اٿاڻ ڏني، ٻين ٻہ ميمبرن پٺ ڀرائي ڪئي، تہ اتيئي ڳالهہ بند ٿي ويئي.
پٺ پڌري ٿيڻ.	پٺ ڇهڻ، سختيون ٿيڻ. ڏڪي ڪندو تہ تنهنجي بہ سگهو پٺ پڌري ٿيندي.
پٺ ڏيڻ.	ڀڄڻ، موٽڻ، هار مڃڻ. جنگ ۾ پٺ ڏيڻ، گيدي جو ڪم آهي.
پٺ ڏيڻ.	نہ پڙڻ. مون جو ڳالهائڻ اهڙو هو، جو هون تہ ڪٿي پٺ ڏني.
پٺ ورائي ڏسڻ.	پاڻ کي جاچڻ، پنهنجن عيبن کي جاچڻ. ايندڙ حالت جي خبر نہ پوڻ. پنهنجي ڪنهن پٺ واري ڏني آهي، تہ ڇا ٿيندو.
پٺي ٺپرڻ يا ٺپورڻ.	آسيس ڪرڻ، دعا ڪرڻ. پيرڪي اڃان پيري پيس، تہ يڪدم هن پٺي ٺپري.
پٺيان پوڻ.	نقصان رسائڻ جي ڪوشش ڪرڻ،

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ٿورا ميڙڻ، نيزاريون ڪرڻ. تون ڇو ٻڙو ٻڙو ميڙيندي پنهنجون پنهنجو آهين؟ ماڻ ته ڪجهه ٻه ٻه ڪيو آهي. گهڻوئي پئسا هيو ماڻس، پر هنجهڙو ٿورس ڪجهه به نه سڃاتو.
پڄي سگهڻ.	طاقت هئڻ، سمرٿي هئڻ، برابر وڃڻ. جي پڄي سگهيس، ته توکي به ڏسندس. ڏسندين.
پيچ پوڻ.	ڏکيو ٿيڻ، ڏکيو ٿيڻ. ڏڪار پيو سڀ مال پيچ پڄي ويو آهي.
پيچ پائي پڄڻ.	لڪي وڃڻ. اهو ڪئي ايا ڏنائين، ته پيچ پائي پڄي ويو.
پڇاڙي سرهي ٿيڻ.	پويون وقت جيوت جو عزت آبروءَ سان لنگهڻ، عاقبت چڱي ٿيڻ. هيلتائين ته چڱي ٿيندي آئي آهي، پڇاڙي به سائين جي ڏياسان پاڻهي سرهي ٿيندي.
پڇڙيون ٽوڪڻ.	وڏا حيلا يا جتن ڪرڻ. جڏهن پنهنجي ماڻ ڪيڏيائو پئسا، تڏهن ڏاڍيون پڇڙيون ٽوڪيائين، پر ڇڏائوس ڪونه.
پَرَ پائڻ.	وڏو ماڻهو ٿيڻ. هو هر اسان جو پاڻ آهي، پر ڪون پاڻا ائس، جو ائين ٿو ڳالهائي.
پر سوئڻ.	اڳتي سنبت ڪرڻ يا وڃڻ. جو

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	خيال ڪرڻ. مون کي سڌ هئي، تڏهن مون ۾ پرائي پر سوچيا.
پرائي ران چکڻ.	زندي بازي ڪرڻ، پر استري ساڻ ٻه ڳر ڪرڻ. هن پرائي ران چکي آهي، سو ڀرمندو ٿي ڪين.
پراڻ ڪنڌ ٿيڻ يا اچڻ.	مرڻ کي ويجهو پوڻ. ڌرتي ڌڻ ڪري کيترا مٿا، ۽ کيترن جا پراڻ ڪنڌ ٿيا هوا، جي مدد پهچڻ ڪري بچيا.
پرديس پوڄڻ.	ٻين ملڪن ۾ جالڻ، مسافري ڪرڻ. گهٽائي پرديس پوڄيا آهن، پر ساعت ساهي نه ٿيس
پرڻي ۾ رن هڻڻ.	ڳالهه نه پڄڻ. انهن جي ڳالهه تي کهڙي پت، سندن پرڻي ۾ رن آهي.
پرلوڪ سڌارڻ.	مرڻ، چالاڻو ڪرڻ، وفات ڪرڻ، رضا ڪرڻ. هو ڪالهه پرلوڪ سڌاريو.
پرولي پڇڻ.	ڳالهه سمجهڻ، مطلب سهي ڪرڻ. مارا سهروائي اٿئي، تڏهين آيو آهين، مون ۾ هاڻي پرولي پڇي.
پريا پڌرا ڪرڻ.	سموري ڳالهه پڌرائڻ، اکين پوئين حالت ظاهر ڪرڻ. ماٺ ڪري ويهه.

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	تہ ڪريان ۽ نہ ٻوڙيا ٻيڙا.
ٻوڙيا ڏوڙڻ.	ٻيريءَ ۾ جوانيءَ جو ڪم ڪرڻ. هن ۾ اڄي ٻيوڙيءَ ۾ ٻوڙيا ڏوڙيا آهن، جو ماڻهو شادي ڪئي اٿس.
ٻوڙيو مڙس ٿيڻ.	اوچو درجو ملڻ، پڳ اچڻ. هو ماڻهو ڳوٺ جو ٻوڙيو مڙس ٿيو آهي، ڪيرنہ سندس آگيا مڃي.
ٻڙ پائڻ.	ٽڪرو ٽڪرو ٿيڻ، ڇڙن ڪرڻ. هاڻ ٻڙ پائيندو اجي ٻهتو آهيان. هون تہ گهڻائي ٻڙ پاتا، پر ڳالهہ هاڻ وڃي ٿي ڪئين.
ٻڙ پوڻ.	ملڻ، وڃڻ، هٿ اچڻ. هاڻ جاءِ ۾ گهٽي ڪريان، پر جڏا هاٿو اجهو ٻڙ هوندم.
ٻڙ چاڙهڻ.	سڪا ڏيڻ، ڪپڙو چاڙهڻ. هن جي قبر تي ٻڙ چاڙهيا ويا آهن، جو پٽ ڄاڻو اٿس.
ٻڙ ڪيڻ.	ڏانهن ڪرڻ، ڏاڪار ڪرڻ، نہ مڃڻ. هون گهٽوئي سمجهائيس، پر هو ٻڙ ڪيو ويٺو.
ٻڙ ڪرڻ.	پاڻيواريءَ جي شيءِ جو اکهہ ٿهرائي پوءِ.

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	وڙهڻ يا جهڳڙڻ ۽ زور ڀرڻ، نادي ڪرڻ . هون کي هاڻي ڪائيون رکڻيون ڪين آهن، هون سان ڀڙ ڪر.
ڀڙ هڻڻ .	گهيرجڻ، پنو رجڻ . ڏس، جنبد ڪيڏو ڀڙ هنيو آهي .
ڀڙدي مان ڪڍڻ.	ڪلا رو ڪرڻ، خوار ڪرڻ . هو ڏنگو آهي ته ٻه ٻئون جو، ان کي ڪو ڀڙدي مان ڪڍندو ڇا؟
پسي پوڻ .	نر ٿيڻ، رنڊڪ پوڻ . هن تي هاڻي تو هڏ هون، حال ته وهان ۾ پسي پيو اٿس .
پڪ پچائڻ .	صلاح ڪرڻ . ڪٿ هين وڃي پڪ پچائيجي، ته وهان ۾ تي جا ڪجي .
پڪي پير ۾ پٿر يا ڇا ڙپ هڻڻ .	دونه واري هنڌ هر ڪنهن کي پنهن جي ارٿ جي سڌ ٿيڻ . جو تربت جي مائٽي هت جو رهو، هن تي پوي، پڪي پير ۾ گهٽائي پيا ڇا ڙپ يا ٺٺر هڻن .
پڪي پير تي هڻڻ يا پڪي پنڌ ڏيڻ.	ڳالهه تي قائم رهڻ، نر ڦرڻ . هو پڪي پير تي آهي، ٻلائي ڪون سگهندس .
پڪي گهڙي ڪنا پوڻ .	نر ٿيڻ جهڙي ڳالهه ٿيڻ، اڻ ٿيڻي ٿيڻ، اڻ ميلاپو ڪم ڪرڻ . هو

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	وڏو ٿيو آهي، ماڻهن جا پُٽ ڏسندو، ٻڪري گهوڙي ۾ ڪٽ ۾ ڪنا پيا آهن.
پڳين تي پوڻ.	نهو وارو ورڻ • وڏي ڀاڳ وارو آهي جو ٻين جي پڳين تي پيو.
پڳين تي پوڻ.	گهٽي ڏيڻ ڪان پوءِ اميد رکڻ. هو ڏٺا ۽ گهٽيو اچا ڳالهه وجهي پڳين تي بيٺي.
پڳ آجا ڪرڻ.	وڏيواري ڳالهين ڪان ڇٽڻ ۽ قرض مان ڇٽڻ. اهو ڏينهن الائي ڪڏهن ايندو، جو مان پڳ آجا ڪندس.
پڳ پائڻ.	حيلا ڪرڻ. ڏسو ٻڙ پائڻ ٧.
پڳو پوڻ.	ساعت چڙهڻ، ڀاڳ ورڻ. وڃان ٿو اڄ صاحب وٽ، مون کي پڳو پويس جو نوڪري ڏئيم.
پڳو وجهڻ.	نصيب آزمائڻ، ڀڳا وجهي مال واڌيو، ته ڪر ڪندو ئي ڪونه.
پڳ اڇڻ پڳڙي ٻڌڻ.	گاديءَ تي ويهڻ، اختياري هٿ ۾ اچڻ، آسڻ ڏڻي ٿيڻ، ڀاڳ ڀريو وارو ٿيڻ. وڏي [illegible] ڪا ڪنهن کي مون تي ايندي، پوءِ ڇڏين وڻس تشن هلي
پڳ جو پيچ پنهنجو ڌرڻ.	ڪنهن جي ريت ڌار ڌرڻ. سڀ مڪانجهڙا ڪم ٿيندا، سڀڪنهن

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	جو پڳ جو پيچ ڀڃڻو آهي.
پڳ جو پيچ وڃائڻ.	هوند ۽ وجهه سارون هارڻ. ڏيتي ليتي جو هڪ ٻول ڪو نه ڏي، جنهن کي جتي اچي سو سو پڳ جو پيچ وڃائي.
پڳ مٽ هئڻ.	جيئس ٿيڻ، برابر ٿيڻ، پاڻ جهڙو ٿيڻ. هو مون جو پڳ مٽ آهي، سندس جوڙ اوس مڃيندو.
پڳڙي يا پٽڪو وڌائڻ.	پڳڙي مٿي مان لاهي ڏائينڪي ڪري رکڻ. مان نه پڳڙي وڌائي، پوءِ اچي تو روئي ڪان.
پڳڙيون ٿيڻ.	هندوءَ جي موت جي ٽئين ڏينهن ڪريا ڪرم ٿيڻ. ڏن ڄون پڳڙيون اڄ ٿينديون.
پگهر ۾ ٻڏڻ.	ڦڪو ٿيڻ، شرمندو ٿيڻ، لڄي ٿيڻ. اهي ڳالهيون نه ڪر، مان ته پنهنجي پگهر ۾ ٿو ٻڏان.
پگهر جي ڪمائي هئڻ.	پاڻهن جي ٻورهي جي ڪمائي ڪرڻ، محنت ڪري ڪمائڻ. پگهر جي ڪمائيءَ جي دان ڪمال پئسي جو ونڊ قل آهي.
پگهر سڪائڻ.	آرام وٺڻ، ساهي کڻڻ. مون نه ڪڏهن

اصطلاح	ان جي معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	جا ڏيکاءُ ڪري ويهي، ڳجهه ڪونه سگهيو آهي.
پلئه اٽڪڻ.	وهنوار ۾ اٽڪڻ، ڪڏ جڪڻ، ڦاسڻ. مون ڏاڍو ڏنگو آهي، شل ڪنهن جو ساٿس پلئه نه اٽڪي.
پلئه پائڻ.	قسم کڻڻ، سنهن کڻي ڪا به ڳالهه رد ڪرڻ، آسيس گهرڻ. اهڙي بيچڙي رسم ڪي ته پلئه پائي لاڏي جڙيو. آڪو پاڻ ٿيون، داڙهي پلو پايو ته هلون.
پلئه جهلڻ يا پائڻ.	سهڻ. توکي جيڪي وڻي سو ڳالهاءِ، اسان وٽ ته پلئه جهليو آهي.
پلئه ڏيڻ.	ڌڻ زال جو پرڻجڻ. ڪالهه رات فلاڻي ۽ (ڏنيل زال) پلئه ڏنو.
پلئه ڏيڻ.	وهنوار ۾ سوڙ ائي رکڻ. جان ته توکي سڀ پلئه ٿو ڏيان، ته ان الائي جو نه ٿو سمجهين.
پلئه وڃڻ.	عيوض وڃڻ، بدر وڃڻ. جي توکي پڄس، ته پلئه پاڙيهي ولندس نه ته نهيو. فلاڻي ملهه ڪان فلاڻي پلئه ورتو.
پلئه ۾ پڻ هڻڻ.	پريو پاڳيو ٿيڻ، ڪار جهڙو ٿيڻ. تو الائي ڪڏهن ٿو ان جي ڳلا ڪرين

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	اسين ته ڪڙهون ته سڏائون ان جو ناءُ ۽ ٻڙ ٻيو آهي.
ٻُڙ ڪرڻ.	زال جو گهوٽ رهڻ ڪانهوءِ ۽ مهيني درياهه تي وڃي سوڙ ڪرڻ. هو ۽ درياهه تي ٻُڙ ڪرڻ ويٺي آهي.
پنبو ڪيڻ.	ڪتجڻ، کوٽ ڏيڪارڻ. هو اڄ پنبو پنبو ڪيو ٿو، جو ٻيڙيون ڏڪائيون اٿس.
پنبو ڪرڻ.	ڦري وڃڻ. ڳالهه ڪري ورني پنبو نه ڪر.
پنج اشناني ڪرڻ.	منهن هٿ پير ڌوئڻ. اگر اچا ڪوسا اٿئي، پنج اشناني ڪري ڪٿي ڪاٿو.
پنجوڙ جي پڻ ساڻ هڻڻ.	واجهي ڪان وڏيڪ هلڻ. مهرباني ڪري بس ڪر، هاڻي توکي هر پنجوڙ جي پڻ ساڻ ٿو هڻين.
پنجڻي ٽويا ڦٻڻ.	سمورو فائدو ٿيڻ. اسين نه پڻا سين، حال پنجڻي ٽويا ڦٻيا ٿو ڪي.
پنجڻي گهه ۾ پوڻ.	منورٿ سڌ ٿيڻ، فائدو ملڻ. سيڻن سان ٻاٽيواري ڪيائين، ته پنجڻي وڃي گهه ۾ پيس. جي هيل برسات پيئي ته ٻوءِ اسانجون پنجڻي گهه ۾ آهن.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ڪم ڪيئن آڻجي
پنڌ پڇڻ.	حال جي جاچ ڪرڻ. جنهن مهل وات تي وڃجي، تنهنکي پنڌ پر پڇجي.
پنهنجي پنڌ ڪرڻ پنهنجي جوڙ ڪرڻ.	مرضيءَ موجب هلت ڪرڻ. هو ڪنهن جي مڃائڻ جو نه آهي، پنهنجي پنڌ پنهنجي جوڙي.
پنهنجي ذات تي اچڻ.	دوڏو ڪرڻ، شدت ڪرڻ، مڙسي ڪرڻ. خدا پرٿو ڏجان، نه ته جي پنهنجيءَ تي اچان ته هوند پوڻهون پڙهايانءِ.
پنهنجي ڪيهر يا ڪاڏي ۾ زهر وجهڻ.	منگهر ويهڻ، هرج وجهڻ. مونکي ٻاڻ خيال آهي، گوٺ ويهي ڪين رهندس، نه ته پنهنجي ڪيهر يا ڪاڏي ۾ زهر وجهندس.
پنهنجي مت ۾ ترڪڻ.	گهڻي سمجهه نه هجڻ، ڳالهه تي پورو نه هجڻ. هو ڪورٽ ۾ شاهدي ڏيڻ ويو، ته پنهنجي مت ۾ پٺي ترڪيو.
پنهنجي گهوٽيءَ کان سواءِ نشو نه هجڻ	پنهنجي مڙسيءَ کانسواءِ فائدو نه ٿيڻ. گهڻائي ڏينهن ڏٺو سهڻ، هر پنهنجي گهوٽيءَ کانسواءِ نشو نٿو ٿئي.
پنو پنو تي واهڳرو چوائڻ يا ڪرائڻ.	گهڙيءَ گهڙيءَ تڪرار معاملو ڪرڻ. اها ته ٿهيڻي نه ٿي، جو پنو پنو تي ٿون

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	واڳرو ڇوائيندي.
پنج پاڻ ٽيڻ.	..ڪي پوڻ. ويچاري بيماريءَ ۾ پنج پاڻ ٽي پيئي آهي.
پني پاڻ يا پيڻهڻ.	هند ڪي رسم موجب ١٢ ڏينهن ڏائين مٿي ماڻهوءَ جو ڪريا ڪرم ڪرڻ. هن ٻيءَ جي پني پاتي آهي.
پوتي ڪڍڻ.	(اڳلي جي) همت ڏسڻ، آزمائي ڇڏڻ. چورن پوليس جي پوتي ڪڍي ڏني آهي، تنهنڪري پيا الوليون ماڻين.
پوتي وجهڻ.	مڱڻو ڪرڻ. رمضان پوتي وڌي آهي، نڪاح برتي پوندس.
پوتيو يا ڌوتي ڇوڙڻ	همت هارڻ، مڙسي نه ڏيکارڻ. اڳيئي تو ڌوتي ڇوڙين، اٿي وڃ نه سهين.
پوتو پائڻ.	زمين کي چيٽي ۾ مٿي سان لنهڻ. هندو ماڻهو گهرن کي ڏيهاڙي پوتو پائيندا آهن.
پوتو ڏيڻ.	اڻڻ، ناس ڪرڻ. چور جي اچي پيا گهر ۾، سي پوتو ڏيئي ويا.
پوتي پٽڻ.	گره جاچڻ، اڳوات سڌ ڏيڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ٻانهيون ٻوٿي ٻٽ ٿيون، ته منهنجو دوس ڪٿي هين ايندو.
ٻو ٺڪيڻ .	ڪپائي ڇڏڻ، ٻو رت ڪر ٻوڙ، ڪٽجڻ. ٻو ڪرتيوڻ تيار ڪيو آهي ٿوري، ڪاٺ وڌا آهن گهڻا، اهو ٿو ٻوڙو ڪري.
ٻو ٽيون ٻڙهائڻ .	تڪليف ڏيڻ، ڏوهه سان جيتڻ. مان ٻه جي آيس منهنجي ٿي، ته ٻو ٽيون جگيون ٻڙهائيندو سانءِ.
ٻو ٽيون هڻڻ .	ڇپن ساڻ آواز ڪرڻ، خوشيون ڪرڻ. مڪڙو شيدي فقير، وسڀ ڏيڻون ايندو آهي سو ڏاڍيون ٻو ٽيون هڻندو آهي.
ٻو جا ڪرڻ .	سزا ڏيڻ. ڀلائي ڪري ڏليو وچ ته ڪريانءِ نه ٻو جا.
ٻو ر ڇڏڻ .	اڻ لکيو رهڻ ڏيڻ. حال ٻمٺو لکي وچ، باقي رقم ڪٿي ٻوري ڇڏ، ته ٻوءِ ٻچي لکندا سون.
ٻو رو ٿي وڃڻ .	ٻاهريون ڏيکر ڏسڻ ۾ اڇڻ مگر اندر خالي هئڻ. ٻاٺون ڪي ڏسي نه ٻلاج، ٻورا ٿي ويا آهن، اما ڊل ڪا سهن جا؟

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪين آڻجي.
ٻوٽي ڪرڻ.	گلا ڏيارڻ. وڃين ٿو پنچات ۾، ڳالهائڻ ۾ پاڻ کي ٻوٽي نه ڪج.
ٻوٽو نه پوڻ.	نه ٻچڻ، مري وڃڻ. هن کي ٻار گهڻائي ڄاوا آهن، پر ٻوٽو ڪونه ٿو پويس.
ٻويان ڀيرڪرڻ.	هٽڻ، موٽڻ، ڦيٽجڻ، ڳالهه کان ڦرڻ. پليگ نه هينئر ڪراچي ۾ ٻويان ڀيرڪيا آهن. سؤدو ڪري هاڻي ٻويان ڀير نه ڪر.
ٻهر لتاڙڻ.	ويچار ڪرڻ. جي ٻهر لتاڙيندا، سي موچڙا نه کائيندا.
ٻهر ميٺي هنڌان پچڻ.	غريبن ني مار هڻڻ، نربل کي ستائڻ. شاهوڪار کي ڪونه جهوي، باقي ٻهر ميٺي هنڌان پچي.
پهڻ يا پهڻ تي ليڪو ڪيڻ يا هڻڻ.	ڪيل ڳالهه کان نه ڦرڻ، وچن پاڙڻ. هن ڳالهه ڪئي، ته ڄڻ پهڻ تي ليڪ نڪتو سمجهه ته ٿڙندي.
پئسا پاڻيءَ ۾ ٻوڙڻ.	اجايو خرچ ٿيڻ. ڳڊرن جي نه ڏاڙهي ۾ ڪينهي، پئسا پاڻيءَ ۾ پيا.
پئسي جو پٽ يا مريد هڻڻ.	لوڀي ٿيڻ، ڪنجوس ٿيڻ. هو مهشي الٽي پئسي جو پٽ، جي ڏينهن ته چاڙهي ڪم ٿيو.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪرڪن آڻڻ جي
پٽڻ پٽڻ.	!! ڇار ڏکر سهڻ. ھون تنهنجا گهڻائي پٽڻا پيٽا، هاڻي ته ڇڏ واهگرو ڪندو.
پيٽ آڻڻ.	اندريون عضوو ٻاهر نڪري اچڻ. ڪي ڪي ڳائيون پيٽ آڻينديون آهن
پيٽ ڀرجڻ.	ھوندوارو ٿيڻ، بي پرواهه ٿيڻ. نيڪر جي نوڪر انهن جو پيٽ ڀريو آهي، سي ڏا نوڪريون ڪن.
پيٽ تي ٻيها رڻ	رڳو ڪاڌو ڏيڻ يا ڪارائڻ. هن نوڪر، پيٽ تي ٻيهار ٻو آهي.
پيٽ تي مهانگو ھڻڻ.	تمام سست يا آرسي ٿيڻ. توکي نوڪر ڪير رکندو، تون ته پيٽ تي ٻہ مهانگو آهين.
پيٽ پٺيءَ سان لڳڻ.	ولهو ٿيڻ، ڪاڌو بہ نہ ملڻ، ڪنگال ٿيڻ. ڏڪار ۾ ماڻهن جا پيٽ اچي پٺيءَ سان لڳا آهن.
پيٽ پٺجي وڃڻ.	ٻاءِ پوڻ. اهڙي ڪي دوائون پيٽ پٺجي وڃون آهن.
پيٽ جي مار هڻڻ.	ڪاڌي جي هيچ هڻڻ. هن کي آهي پيٽ جي مار، سو وات کي بس ڪا نہ ايندي بس
پيٽ جي مار ڏيڻ.	روزگار بند ڪرڻ. پيٽ جي مار ڏجي،

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪين آڻجي
	واقعي پيٽ جي مار ڏجي.
پيٽ ڏوئي وجهڻ.	ڪاڏي جي گهڻي خواهش ڏيکارڻ. هو پيٽ ڏوئي ويٺا آهن، سي تہ اُن مان ڪين ڌاپندا.
پيٽ ڏيڻ.	دل جي ڳالهہ ٻڌائڻ. هو آهي عجب قسم جو ماڻهو، سو ٿو پنهنجو پيٽ ڏئي.
پيٽ ڏيڻ.	وير ڪرڻ، ڦر ڏيڻ. گهوڙيءَ ٻيو پيٽ ڏنو آهي.
پيٽ ڏيڻ.	ڪاڌ خوراڪ ڏيڻ. حال نوڪر ٻيهہ تہ پيٽ ڏيندو سانءِ.
پيٽ ساڙ ٿيڻ. يا پيٽ ٿيڻ.	ڍڪجڻ، سنگها ٿيڻ. هوءَ مهرتي هاٺي پيٽ ساڙ آهي.
پيٽ ڪيڻ.	ٿلهو ٿيڻ، منجهہ لهڻ. مت آئي ڪان پوءِ تہ پيٽ چڱو ڪيو آهي. مان تہ وجهي پيٽ ڪيانس، تہ ڇا ٿو جوي.
پيٽ ڪرڻ.	(ٻڪريءَ جو) پيٽ ڪولڻ. تنہ جو پيٽ تہ ڪري چڪي، ٻانس نہ ڪري وجهي.
پيٽ ڪيرائڻ يا ڳرڀ ڪيرائڻ.	ٻار جو اندر رهجي تنهن کي وقت کان اڳهہ جڙتو شين ساڻ ٻاهر ڪيڻ. هن زال پيٽ ڪيرائي ڇڏيو.
پيٽ کي پٽيون	ٻکون ڪيڻ. پيٽ کي پٽيون ٻڌي

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
پنڌڻ.	توکي ٻارهيو اٿم، ڳوان ٻاڙو ڏيندو.
پيٽ ڪيڙو پوڻ.	اولاد چڱو پيدا ٿيڻ. ٻاٻي وسواس ڪونه ڪر، ڏاڍي پيٽ ڪيڙو پوندو.
پيٽ ۾ ساهه پوڻ.	دلجاءِ ٿيڻ. جڏهن پنهنجي اکين سان ڏٺائيس، تڏهين پيٽ ۾ ساهه پيس.
پيٽ لکي ڏيڻ.	اينڌڙ وقت ۾ جيڪا ڏيکي جهي تنهن جي ڏيڻ جو انجام ڪرڻ. سو هو سنگر ورتو، ۽ پيٽ لکي ڏنو اٿس.
پيٽ وڃڻ.	اولاد گهٽ ٿيڻ. ان کي ڪو ڏوهه ڏيو جيڪي پڇيس تو سوبيو ڪري، ان جو پنهنجوئي پيٽ وڃي ويو آهي.
پيچ پنڌڻ.	ڳنڍڻ. سڱن سان جو نه ڳالهائين، اهي پيچ پيو پنڌين.
پيچ پائڻ.	نيهن لڳائڻ، ٻڌي ۾ ڦاسڻ. پيچ ههڙي موں سان پاتيون هليو ويو.
پير پيٽڻ.	حيلا يا اپا ڪرڻ، پير يا فقير جي قبر تي وڃي دعا گهرڻ. گهڻائي پير پيٽيم ۽ ڳالهه مان ورڻ ٿي ڪين.
پير تپڻ.	رهڻ جي سڌ نه هئڻ. اسان وٽ اچين ته پير تپي پون ٿيون، ماڻهون آيو ته ڪا گهڙي نه وهي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
پير ترڪڻ.	ڊڄڻ. ٻهراڙيءَ جا ماڻهو ڪو ڪامورو ڏسن، ته پير پيا ترڪن.
پير تي پورو هئڻ.	چڱي چال وارو ٿيڻ. هو پير تي پورو آهي، تنهن کي ڪي جو جهڻجي.
پير تي ڪهاڙو هڻڻ.	پنهنجو پاڻ هاڃو ڪرڻ يا نقصان ڪرڻ، هرج ۽ ڇهڻ. بهت ڪي ڪارڻ، پنهنجي پير تي ڪهاڙو هڻي، هاڃي ڏوهه ڏين ٻين کي.
پير تي هلڻ يا پير وٺڻ.	پوري پيروي ڪرڻ. هن جوڪر پنهنجي پيءُ جا پير ورتا آهن.
پير ۾ ڇهڻ يا پائڻ.	همت سان هلي وڃڻ. جي سچين عاشق سمجهو ته پير هن پڙ ۾ تون پاءِ.
پير پٽ تي رکڻ.	سمجهڻ. هن کي گهڻوئي سمجهايم، پر پير پٽ تي ٿي نه رکي.
پير ڇهڻ.	درسن ڪرڻ، ملاقات ڪرڻ. هو اڄ پير سائين جا پير ڇهڻ ويو آهي.
پير جهلڻ.	هوندي سندي وارو ٿيڻ. هن سان پاڻيوار ٿيڻ ڪانه پوءِ پير جهليا اٿس.
پير جهلڻ.	ترسڻ. پير جهل، ته مان به اچان.
پير ڏيڻ.	موت ٿيل هنڌ همدردي لاءِ وڃڻ. هو ويٺي آهي پير ڏيڻ، سا اچها تي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	اچي .
پير ۾ ڪهيڙڻ .	واجبي خرچ ڪرڻ، سفر جي تياري ڪرڻ . سوڙ سارو پير ڊگهيڙجي، هو ماڻهو آهستي پير ڊگهيڙڻ لڳو آهي .
پير رڪيب ۾ هڻڻ .	سفر جي تياري ڪرڻ، گهر کان پري رهڻ، ڪڏهين ڪٿي ڪڏهين ڪٿي رهڻ . هن کي ترڄڻ هن ڏس ۽ ڏيهن پير رڪيب ۾ اٿس .
پير رکڻ جي جاءِ نه هجڻ .	گهڻي سوڙهه هجڻ . ايترا ماڻهو مندر ۾ هوا، جو پير رکڻ جي جاءِ ڪان هوئي .
پير سدورا ٿيڻ يا پوتر ٿيڻ .	ڀاڳوارو ٿيڻ، ڪنهن جي آئي سولي ٿيڻ . فقير سائين ٻاهي آئين، من تنهنجا پير سدورا ٿين جو ٻرسات پوي .
پير ڪيرڻ .	نٽائڻ، گسائڻ، ڳالهه کان ڦرڻ . ڳالهه ڪري، وري پير نه ڪيئي .
پير ڪپڻ يا ڄمڻ .	ٽڪي وڃڻ، قائم ٿيڻ . ٻهراڻين مڪ جو پير نه نوڪري ۾ ڪپي، نه ٻوڙ وري وارو ٿئي جو .
پير ڪڍڻ .	هلڻ، مهرباني سان هلڻ . پير جا نشان جاچڻ، ملت ڪرڻ، نڀڻ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪنهن سان پير ڪٽبو، ته وقت سر اُهو نه ڪم ايندو. چورن جا پير ڪٽي وڃي ڳوٺ ۾ وڌائون. هن ته منهنجو ٻچڙا پير ڪڍيا آهن. پير ڪڍڻ ته ڄام ٻيٺي.
پير مان لاهي منهن ۾ هڻڻ.	پاڻ کي گهڻو ڪرڻ. بُت جا حال اهي آهن، ڪنهن کي جُتبو، پير مان لاهي منهن ۾ هڻڻو آهي.
پير موڙڻ يا رکڻ.	ٿوري دير ڪرڻ. پير موڙي، ڪوٽ ڪٽي وڃج.
پير ۾ هڻڻ.	ملڪ يا راڄ ۾ رهڻ. هو هاڻي مير صاحب جي پير ۾ آهي.
پير وڌڻ.	سوڙهي هڻڻ. هيءَ جتي پير ٿي وڌي، پاڻي نٿي سگهجي.
پير ڏيڻان ٺڪري ڏيڻ.	ڪاڙهڻ، بگيڙڻ. هن کي پير هيڻان ٺڪري ڏيئي، هاڻي سچيار ٿي ويٺو آهي.
پيرو کڻڻ.	شادي واري ڏينهن گهوٽ جو ڪنوار جي گهر ۾ وڃڻ جو ساڻ ڪرڻ. گهوٽ کي مَنهن رات پيرو کڻڻو پوندو آهي.
پيرين اگهاڙو	کي بہ نہ ڏيڻ، ٺڪرو لوڙڻ،

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
ٻي ماڻهو ڪري ڪيڻ . وري جت آئون تہ پيرين اڳيان ڪوڙو ڪيائي .	ڪيڻ .
ڳورو ٿيڻ . هوءَ زال پيرين ڀاري آهي .	پيرين ڀاري ٿيڻ .
پنڌ ڪرڻ ، همت ڪرڻ ، ڪڙو ٿيڻ . جڳو ڀلو ٿيو آهين ، هاڻي پيرين سڀرين ٿئي تہ ڪي ڪم ڪرين .	پيرين سڀرين ٿيڻ .
اوچتي ۽ اڻ ٿيندڙ واردات ٿيڻ ڪري ماڻهن جو وسميءَ ۾ پوڻ . هن ڪي ڏينهن نيڪالي ملڻ ڪري ، سڄو ملڪ پيڙا پيڙا ٿيو هو .	پيڙا پيڙا ٿيڻ .
آڏو اچڻ . اهڙي هلت هلجي ، جو دشمن بہ اچي پيش پوي .	پيش پوڻ .
پٽ ڄمڻ ، اولاد ٿيڻ . ڪيترا ڏيهاڙا سائينءَ جي ناليءَ تہ پينگهو لڏي .	پينگهو لڏڻ .
ڪنهن بہ ڪارج مهل ٻيءَ ماءُ واري جاءِ پوڻ . هو جو پرڻيو ، تنهن جو ٻيءَ ماءُ ڪير ٿيندا؟	ٻيءَ ماءُ ٿيڻ .
وارو لنگهائڻ . اسان تہ پيٺهين اوڌار ڪڍيو ، هاڻي وارو آهي اوهان جو .	پيٺهين اوڌار ڪڍڻ .

ق

ڳالهہ پڌري ٿيڻ . هاڻي هو چورڻون	ڦاٽ ڦاٽڻ يا ڪاٽڻ .

ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
ڪري، جي ڪنهن مهل ڦاٽ ڦاٽو يا ڪنهن ڦاٽ ڪاڏو ته پاڻهي ڪل پوندي.	
اڪ نه رکڻ، سڀ ڪجهه چئي ڏيڻ. هو آهي ڦاٽوڙو ڊهل، تنهن جي اڳيان ڳالهه ڪرڻ جڳي نه آهي.	ڦاٽوڙو ڊهل هڻڻ.
مائٽي ڳنڍڻ، نه ڇنڻ. سدا ته ائين نه ڪين رهبو، نيٺ ته ڦاٽيون نه سبيون.	ڦاٽيون سبڻ.
ڦاسائڻ، جنجال ۾ وجهڻ. ٻيهاڙيءَ ۾ شادي ڪري، ڦادو ڳچيءَ ۾ وڌو اٿس، هاڻي ڪٿي پلي کان سک آهي.	ڦادو ڳچيءَ ۾ وجهڻ.
ٻڌاڪون هڻڻ، ڏاڙون هڻڻ. هو رڳو ڦڦاڪا ساڙي ڄاڻي، ٻيو ڪي مڇهائونس ورندو؟	ڦڦاڪا ساڙڻ.
ڏک ۾ ڏک ڏيڻ، ڏکي وڌڻ. ماڻ الائي ڪٿان ٿو هلان، تون وري اهي ڳالهيون ڪري مٿي سر ڦٽ تي لوڻ ٻرڪيو آهين.	ڦٽ تي لوڻ ٻرڪڻ يا وجهڻ.
ڏک ٿيڻ. هڪ ڏينهن شيءِ نٿي ملهيس، ته ڦٽ ٿو پويس.	ڦٽ پوڻ.
ٻيءَ طرح ٿيڻ. اڳئين ڪهڙي رٿ	ڦرڪ پوڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪٽي سين، گهڙي نه گذري ته ڦرڪ ڦري ويو.
ڦرڪ ڦيرو ڏيڻ.	هر هر اچڻ. وڃايو الائي ڪٿ جا اٿس، جو ڦرڪ ڦيرو ڪٽي ڏنو اٿس.
ڦوڪي هڻڻ يا ڪاڍڻ.	ڪيڏ ڪرڻ، لڪي ڪرڻ، ڦرڻ. مون کان ته ڦوڪي هڻي جوڙ جو سڄو وٺي ويو. ڳالهه ڪري اتيئي ڦوڪي ڪاڍي تو وڃين، اهيو ته ڪوڙسن جو وڙ.
ڦوهه ٿي پوڻ.	نستو ٿيڻ، ٿڪجڻ، سنڌون ٿي سمهڻ. هو الائي ڪهڙي ڪوڏ رهڻي آيو آهي جو گهر ۾ ڦوهه ٿي پيو آهي.
ڦسوائي ڪرڻ.	ٽٽائڻ، ڪسائڻ. وڃڻو هجيمئي ته وڃ، ڦسڙات نه ڪر، نه ته ڪو ٻيو ٻلو ڪجي.
ڦڪا کڻا جوڙڻ.	بي فائدو تڪرار ڪرڻ، بي سود وڙهڻ. ڳالهيون وريو ڏنئي ڪيئن، ناحق ڦڪا ڳن جو پياسين.
ڦڪر ڦاڙڻ.	اڻ ٺڪا ڪم ڪرڻ، وس کان ٻاهر ڪم ڪرڻ ۽ جهڙي ٺڏ رائي ڪرڻ. هو ويو ٻاهر جوڙ وڃائڻ، ڦاڙي ته ڦڪڙ ڦاڙي آيو آهي. ماڻ جا جو، هو ويو تنهن وجهي ڦڪڙ ڦاڙيو.

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
ڏڪڻ، خوشامند ڪرڻ. سڀئين ڳالهه ڪٽي ڪر، اجايون ڦلبنديون نہ ٻڌ.	ڦلبندي ٻڌڻ.
اجائي محنت ڪرڻ. جو تون هن سان متو هٽين، ناحق وينو ڦلهيرءَ ڦوڪون ڏين، نڪو هو سمجهي نڪو ڪري.	ڦلهيرءَ ڦوڪون ڏيڻ.
بت کي سينگارڻ. جو ڪر ڪاليهه ڪان موٽي، تہ وري ڦٽي ڦوڪارو ڪري نڪري ٻاهر.	ڦٽي ڦوڪارو ڪرڻ.
اٽي جو اٽي پڌرائي ڪرڻ، لڪم نہ ڪرڻ. هو اهڙو تہ آهي، جو ڳالهه ڦوٽي تي ڦاڙي ڏئي.	ڦوٽي تي ڦاڙڻ.
نہ پڇڻ، ماڻهي ڳنڍڻ جو خيال بہ نہ رکڻ. ڪيترا ڏينهن ٿيا آهن، تہ ڪڏهين ڦوٽي ڦار بہ ٻاهر نہ موڪلي آهي.	ڦوٽي ڦار نہ موڪلڻ.
عجيب ڳولڻ، ڏيکون ڪڍڻ. تون ٻنهي جي وڻن ڏانهن نهار، ڪهڙا ڦورا ڦولهيندي.	ڦور ۽ ڦولهڻ.
پٺيءَ جواب نہ ڏيڻ. اهڙو نڪر آهي، جو وينو سڏ ڪريس، تہ ڦوٽ ٻوڏ بہ نہ ڇوڙي.	ڦوٽ ٻوڏ نہ ڇوڙڻ.
ٻهون سان بہ ڳچي [illegible] ڪهاڙڻ.	ڦوٽ ڪي جي [illegible]

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڦرڻ.	ماڻهوءَ کي جيڪڏهن گذاريو آهي، ۽ قوت کيس ۽ جيءُ ڪمبو، تہ ٻيءَ وار کيس ۽ جو ڪو ڳوٺي.
ڦوهي آڪاس چڙهڻ يا وڃڻ.	وڌائي ڏيکارڻ، وڏو ماڻهو ٿيڻ. ٻارا داڻي تنهنجي ۽ ڦوهي آڪاس چڙهي آهي، جو نهارين ۽ نٿو.
ڦوهي وانگي ساهہ وڃڻ.	جلد مرڻ، سهنجائي سان مرڻ. ڏک ڏک لڳيس، تہ ڦوهيءَ وانگي ساهہ وڃيس، ۽ وات تہ ڪيڏو ٿو ڪري.
ڦوڪي ڦڪ پيڻ.	ٿوري ڪائڻ سان وقت ٽپائڻ. اهو ڪيئهي گهرو، جو ڪٽي ڦوڪي ڦڪ پوجي.
ڦلن مٿ ڏيڻ.	ٻچندئي آهر ڏيڻ، سرندي سارو ڏيڻ. نياڻيءَ جي شادي ٻيڻا آهيون جيڪا ڦلن مٿ ٻچندي سا ڏينداسون.
ڦهہ ڦاهڙا ٿيڻ.	جهڪو ٿيڻ، زور ڇڏڻ. گهٽو ۽ جهٽوس، ٻاٽيهي ڦهہ ڦاهڙا ٿيندس.
ڦهہ ڦهہ ٿيڻ يا ڦهڪو لڳڻ.	هڪ ٻئي پٺيان زور ساط لڳڻ. هن اجان وات مان ٻڌو ڪونہ، تہ مٿان موچڙن جي ڦهہ ڦهہ ٿي ويس.
ڦيري ڏيڻ.	چو ڌاري گهمڻ، گهٽيءَ گهٽيءَ ۾ گهمڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻڻجي
	مڪڙو فقير ايو آهي، جو ڳوٺ ۾ ڦيري ڏيندو آهي.
ڦيري ڪرڻ يا ڦيريءَ تي وڃڻ.	متي تي سامان کڻي وڪڻڻ وڃڻ. هن کي هٽ ڪونهي، باقي انهن جي ڦيري ڪندو آهي، انهيءَ ڌنڌي ۾ پارس ڪيو اٿس. هو هميشه ڦيريءَ تي ويو آهي.
ڦيري ڪاٽڻ.	ڦري وڃڻ، ٻول يا انجام نه پاڙڻ. سؤدو ڪري وري پڇي ٿو ته ڦيري ڪاڏي اٿس.
ڦيهه ڪڍڻ.	سخت سزا يا مار ڏيڻ. ڏو سوءِ سبق ياد ڪونه ڪيو، ماستر ڏاڍي ڦيهه ڪڍيس.

ج

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻڻجي
جاڙا هڻڻ.	اڙيون وجهڻ، ڇهون وجهڻ. ماڻهو پيو ڪم ڪونهي، ماڻهن کي جاڙا هڻندو وتي.
جادو پڙهڻ.	ٽيڙا [illegible] ڪرڻ، وسندي ڪرڻ. سورت ٻگهار کي جال پري جادا.
جاوا ڪرڻ.	ٺڳ ڪرڻ يا ڦهائڻ. چورن هن ماسي جڳا جاوا ڪيا آهن.
جاهه پڙهڻ.	مت ڦيرڻ، ڏل ڦيرڻ. هو وڪيل ڏاڍو ۽ هڙ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	آهي، ان جي جاءِ ڪو ورلو ئي وٺندو.
جاءِ هڻڻ .	پهچي سگهڻ، برابري ڪرڻ. تو سان اسان جي جاءِ ڪانهي.
جهل سان مٿو هڻڻ .	پاڻ ون ڏاڍي سان وڙهڻ. حاڪم سان پهچڻ جي ڳالهه آهي، جهل سان مٿو هڻبو ته ڦهڪجوئي مٿو ڀڃندو.
جتيءَ ۾ پير پائڻ .	جهڙو ٿيڻ، برابري ڪري سگهڻ. سنڌيءَ ۾ ڳاڙهن پيا آهن هر ديوان ڪو ڏيهل جي جتيءَ ۾ پير پائي ڪون سگهندو.
جتي پوڻ آتي وهامڻ .	پڪو ٽڪاڻو نه هجڻ، رهڻ جو هنڌ ٺهرايل نه هجڻ. فقيرن کي جا آهي، جتي پئي اتي وهامي.
جُڙي پوڻ .	ساڳيو ٿيڻ، هوند وارو ٿيڻ، ٻو نڀاڳي وارو ٿيڻ. هن نيڪي ڪانهيو، فلاڻو جڙي پيو.
جڳ ڪاڙهڻ .	ڪاوڙ جهلڻ، پاڻ پلڻ، اندر رئي اندر ۾ ڪاوڙ ساندڻ. ماڻهو بدو هو ته هن مون نه ڪئيموءِ جڳ پئي ڪاڙهن ته ليڪو ليڪي سان هو.
جڪي مارڻ يا هڻڻ .	اجايو ڳالهائڻ، بڪڻ. هن هزار ۾ پئي جڪي هڻين ڪئين ٿورائيس ۾ ڪهين ٿي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
جُٽُ ڪرڻ .	گڏ ڪرڻ، جوڙو ڪرڻ . اهيا ساري ڪٺي هن ساڻ جُٽ ڪر.
جُٽ ڦٽڻ .	سارين جو ڇڄڻ يا ڌار ٿيڻ . جُٽ ڦٽو ته ساري هاري .
جن اچڻ .	چڙڻ، ڪاوڙ اچڻ . هن کي ته ٿوري ڳالهه تي جن اچيو وڃي .
جنب ڪيڻ .	ڏاڪڙا يا ڪشالا ڏسڻ . ماڻس جنب ڪيڏي اهڙا اهي تي آهي ۽ هتس جوڻ ته هاڻي ڪونهي تان اٿيو ٿو اچي .
جنبڙي جو ٿڻ .	جهيڙو ڪرڻ. تو هان ٻنهين جو هاڻي ڪٺي جنبڙي جو ٿي آهي .
جنب ۽ پاڙو لڪي ڏيڻ .	گهر يا پيرسان رهڻ جو ٻول ڪرڻ. سگهر ملبس ٿو، پرسنس تي جو هس ته جنب ۽ پاڙو لڪي ڏي .
جنب ۽ جنبي ساڻ ڏيئي وهڻ .	پاڙيسري ٿي رهڻ، ويجهو رهڻ . هان هن سان جنب ۽ جنبيءَ ڏيئي ويٺو آهيان، هون ته ڪڏهين به اهڙي ڳالهين نه پڌي .
جنس چرڻ .	ان جي واپار جي هلندي ٿيڻ . ڪڏهن ڏي ميڻهون نه هيو آهي ته جنس وري چري آهي .
جو ۽ هائڻ	دير ڪرڻ، اجايو وقت وڃائڻ .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪرڪيٽن آڻجي .
	تون ڀڄ ڪريس، پاڻي ته وڃي جو وهايا.
جواب ڪرڻ .	سامهون ٿيڻ . اهو لهڻي وارو آيو آهي ڪر جواب .
جوارو اُٿو هڻڻ .	نه گڏجڻ، ٻڌيءَ ۾ نه اچڻ، ايڪي ۾ نه ٿيڻ . اسان جي برادري آهي جوارو اٿو، سڀ ٻه ٻاڻ ٻاڻ ۾ ڪوڙا ڪندا.
جوانيءَ ۾ جوڻ پوڻ .	گهٽ سگهه هئڻ، پورو ٻل نه هئڻ، ٿوري ٿوم هئڻ . توکي ته جوانيءَ ۾ جوڻ پيئون آهن، جو ڏکو به ڪم ڀڃيئي ڪو نه ٿو.
جوت جاڳائڻ .	ڏيو ٻارڻ، بتي ٻارڻ . نماشام ٿي آهي ٻه گهر ۾ اڃا ن جوت به ڪا نه جاڳائي اٿئي .
جوت تي ڏک هڻڻ.	ڏک ظاهر ڪرڻ . دي اهڙو ته دردورو آهي، جو ٿوري گهڻي تي هڻي جوت تي ڏک.
جوتون پيڇي وهڻ .	ڪڙين ۽ گوڏن ۾ وهڻ . سڀڻون ٿي ويهه جوتون جو پاڇي ويٺو آهين .
جولو ڀاڄي پيهڻ .	جوڙي مت هڻڻ . ڏس ته ڪهڙا ٿو ڪوڙ ڳالهائي، الائي ڪٿهون جو جولو ڀاڄي پيهو اٿس .
جوڙ پچائڻ .	سيڪت ڏيڻ . پورڻ مهل تي هاڻي اچي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن اچي
	مرڪائيندي، ته جوڙ پڄائيندو سان ۾.
جوڙ پڄائڻ.	ڏاڪڙا ڪرڻ. ويچاريءَ پٽ جي واسطي ڏاڍا جوڳ پڄايا، پر ويو ڏٺي ڪين.
جون ننڊ ۾ هجڻ.	پوري ساڃاهه ۾ هجڻ، آرام ڪري سگهي هجڻ. هن صوبيدار اهڙو بند و بست رکيو آهي جو تعلقي جي ماڻهن جون جون ننڊ ۾ آهن.
جهڳ سيڪارڻ.	پوري رستي تي آڻڻ. جو ڪر ڏنگو آهي، چاڙهيس ماستر جي ور ته پاڻيهي جهڳ سيڪاريس.
جهڙو ڏار تهڙو ڏانگهو هجڻ.	بي ڊپو هجڻ، شرم ۽ حياءَ جو خيال نه هجڻ. جنهن گوڏي ڏان گندي ڪڍيون تنهن کي جهڙو ڏار تهڙو ڏانگهو.
جهري واسطي ٻڪري کهڻ.	اجايو ستائڻ، پنهنجي ٿوري ڀلي لاءِ ٻئي کي گهڻي هرج ۾ وجهڻ. اوهين وڃي ٿي خور ماڻهو جهري واسطي ٻڪري کهندي ۽ وڃڻ ڪانه ڪريو.
جهڪي وات ۾ سو ڏند ۾ هجڻ.	سادو هجڻ، ويڙهاند نه هجڻ. انهي کي ڪو ڪر سو ڳالهه ڪونهي جهڪي وات ۾ سو ڏند ۾.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن اچي.

ج

چاڙيون ڦرڻ.	بيهوش ٿي وڃڻ، اڻ سڌو ٿيو ٿيڻ، ماستر جو ڪرڪيءَ ۾ ڪري اهڙي حالت ٿيس، جو چاڙيون ٻه ڦري ويئس.
چرڪو هڻڻ.	جيڪي هٿ چڙهي سو پنهنجو ڪرڻ. ڪي ڪاورا جڳا آهن، ته تر گهڻو ڪري چرڪا.
جمندي جام هڻڻ.	ننڍيءَ وهيءَ ۾ ڳيان وارو يا وڏو ماڻهو ٿيڻ. آهستي آهستي سکي پوندءِ تون به جوين ته جمندي جام ٿئين.
چنگهون ساهڻ.	دوا کائڻ، گهمڻ، وغيره ڪيترو ئي هونديون، هل ترڪيڊانهن هلي چنگهون ساهي اچون
چنگهون هڻڻ.	پنڌ ڪرڻ. سڄو ڏينهن چنگهون هڻيو، پر ڪنهن ڪمي ٻه هٿ ڪار لڳي.
چوُر ٿي لڳڻ.	آهستي آهستي پيڙڻ، چنبڙڻ. زمين تڪر هٿ ڪر سنڀين، ته ٿيدار ڪٿن ته چوُر ٿي ٿو لڳيئي. سڄو ڏينهن ماڻهو ڪي چوُر ٿي لڳو پيو آهي.

اصطلاح	ان جا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي

جهہ

جهاڙو ڏيڻ .	ٻهاري پائڻ . هاڻي گهرن ۾ ڪٿي ڪٿي ٻنگلي جهاڙو ڏيندا آهن .
جهاڙو وٺڻ .	ڪنهن ماڻهوءَ جو گهر يا سامان وغيره ڦولهي ڏسڻ . پوليس واري ڪالهه هن جو جهاڙو ورتو، پر لڌو ڪجهه به نه .
جهاڳي چڙهڻ .	پار ٿيڻ ، وارو لنگهائڻ . اسان ته جهاڳي چڙهيا سون پر پر حال تنهنجا جو نهاريءَ پر نه .
جهپجي وڃڻ .	بند ٿيڻ . بيماريءَ جي دوا بروقت ڪبي ته اُتيئي جهپجي ويندي .
جهڙي ڦڙي ٿيڻ .	مينهن وسڻ . ٻتي ڏينهن صبر ڪر، هن ڪا جهڙي ڦڙي ٿئي، ته پوءِ تو ساڱ وهو .
جهنڊ هڻڻ .	ويڙهجي يا منهن مٿو لڪائي وڃڻ . هو صبح جو اٿي، ته پهريائين ڪووقت جهنڊ هڻي وڃي .
جهنگ ماڻ وات هڻڻ .	زبردست هڻڻ . انهيءَ زميندار جي کهڙي ڳالهه ٿا ڪريو، انهيءَ جي جهنگ ماڻ ۾ وات آهي .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڄهنگ منهن ڏيڻي وڃڻ.	ڏڪائي ڪان اڪي وڃڻ. تو اهڙو ڪم ڪيو آهي، جو جيڪر جهنگ منهن ڏيڻي وڃجي.
جھول پوڻ.	ڏپ واري حالت کي پهچڻ. مون کي سلهه ڪنگهه ڏاڍو هلاڪ ڪيو آهي، وڃي ٿو جھول پوندو.
جهوڪ ماري وهڻ.	هڪ هنڌ ويهي رهڻ، ٻي اوتو رهڻ. (سائين مان) تون ڪيئن ماري جهوڪ ويهي وساري رام ڪئي.

ڇ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڇاتي لڳڻ.	مزو اچڻ، هير پوڻ. مون کي شراب جي ڇاتي لڳي آهي، سو جيڪي ڪمائي ٿو سو گهتيوال وٽ.
ڇاڙهه ڏيڻ.	ٻم پيڙڻ، نگيڙڻ. تو ڇاڙهه ڏيڻي پوندي، گهرايون ڏنڌي ۾ ڪين لاتيو.
ڇان ڇون ڪرڻ.	سيغو ساهڻ، جواب ڏيڻ. منهن جي آئي ڪانئن مجال ائس جو ڇان ڇون ڪري.
ڇاندي هڻڻ.	گهٽو لاپ ٿيڻ. جوئر وارن جي ميلهه ڇاندي آهي.
ڇڏي ڇيڻي ڳالهائڻ.	سمجهه ساڻ ڳالهه ٻولهه ڪرڻ. ماڻهو ڄڻي وڃي تتي ڇڏي ڇڏي ڳالهائي.

اصطلاح	اُن جي معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
چپ چورڻ.	ڳالهائڻ، ڪُڇڻ. هاڻ تہ چپ ٿو چوريان تہ اُبري ڏا وندم. تپ ۾ هاڻي تي ارواح ڪونہ ٿو ٿڪيم جو ڪٿي چپ چوريان.
چپ ڪيڏڻ.	رُئڻ. ٿوري ڳهٽي چوڻ تي ڪنهنجو چپ ڪيڏي.
چپڙي ۾ چاڙهڻ.	تڪڙ ڪرڻ. اهڙو ڪم تہ چپڙي ۾ چاڙهيندي تہ ڪري ڏيان ۽.
چٽ ڪنڌي ۾ هڻڻ.	تمام خراب حالت ۾ ٿيڻ. هوڪي ڪل تي ڪاروهاتي، تہ هو ڪو اهڙو چٽ ڪنڌي ۾ آهي.
چچڙ تي لڳڻ.	پوري سنڀال سان ڪم ڪرڻ، اورچ ٿيڻ. دنهن جو اهڙو سياڻو آهي، جو جنهن ڪم کي وٺي تنهن کي چچڙ تي لڳي.
چچ هارڻ.	خسيس ڳالهہ بہ ليکڻ. اُنهن جچ هارڻ بہ ڪوڙسن جو وڙ.
چڙهہ چڙهي تي پهچڻ.	هوڏ ڪرڻ. جڳو جهڪا سنڌس مرضي، اسانکي ... چڙهي تي پهچڻو ڪونہ آهي.
چڙهي پري ڪرڻ.	ڇڳو سوڙ ڪرڻ. جلم نهي رکي آهي، پيهر تہ پٺتي ڦو ڪون جهڪي، چڙهي پري ڪري ڇڏيون.
چڙهيءَ جهيءَ وڃڻ.	تڪڙو مرڻ، اوچتو مرڻ (هاراتو) انهيءَ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڏاڍو ڏاٽيون ڪيون سنڌايو آهي، شال جڙهي جنتي وڃڻو.
چڙهه ڪرڻ.	چڱو سٺو ڪائڻ، وڏائون ڍالون وڌيون ڪئا چڙهه ڪيا سون.
چڙهي وڃڻ.	مهانگو ٿيڻ. جوئر ورتي چڙهي وئي.
چڙهي وڃڻ.	ڪاهه ڪرڻ. لشڪر ڏاڪو ٿو مٿي ڪي سوا ڏيڍ لاءِ چڙهي وڃي ٿو.
چڙهي وڃڻ.	خواب ٿيڻ. جاڳ ۾ ماڻهو ٿوري ڪن ٿا ٻيٽ چڙهي ٿو وڃي.
چڪ پائڻ.	اڙيون وجهڻ. انهيءَ آفيس ۾ ته منشي چڪ پيا پائين.
چڪ وجهڻ.	سوال ڪرڻ. هون ۾ جڪ وڏو ترائس پرچي ڏئي.
چڪي لهڻ.	اگوات سڌ پوڻ. ڪنهن جڪي ڪونه لڌو آهي ته ڪٽڪ مان نفعو ٿيندو يا نقصان.
چال بڻجڻ.	اتفاق ٿيڻ، ڄال ٿيڻ، حساب ٿيڻ. ڪهڙو چال بڻيو اٿيئي ڪتوري سان، هون ته ڏولي لوڻي هاڃي اٿي ڏريو.
چلهه ٿيڻ.	اگر جو سڄو دوڏو پنبڻين اندر اچي وڃڻ، يا ڍڪجي وڃڻ. هن جي سڄي اگر چلهه تي پيئي آهي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻڻ جي
ڇمات لڳڻ.	هرج پوڻ. جاءِ جي واپارين گهڻن کي ڇمات لڳي آهي.
ڇنگ چڙهڻ.	پڌرائي تي وڃڻ. ڳالهه وڃي ڇنگ چڙهي آهي، تون پيو اجان ڪر وجهين.
ڇنڊ ٿيڻ.	ڦهينو پورو ٿيڻ. ڇنڊ ٿئي ته پوءِ پيڻ کي وٽ وجهجاءِ.
ڇوٽون پاڻو هئڻ.	مکيه ماڻهو ٿيڻ. ساماڻومل ۾ ڳوٺ ۾ ڇوٽو پاڻو آهي، اُن سان ۾ صلاح ڪجي ته ڇا ٿو چوي.
ڇوٽون ڇنڊ رمان هئڻ.	وير هئڻ. هنجو ته موتسان ڇوٽون ڇنڊرمان آهي، سو ٿو ٿهي.
ڇوٽ چڙهڻ.	حد ڪرڻ، تمام مهانگي ٿيڻ. جوءِ ميلهه وڃي ڇوٽ چڙهي آهي، غريبن سان جنسي ويل آهي.
ڇوٽ ڏيڻ.	نيلام ۾ واڪ ڏيڻ، ڏڪ هڻڻ. سامان ڪو نيلام ٿئي، ته گراهڪ لاءِ ماڻ ۾ ڇوٽ ڏيندس. جهيڙي ۾ ماڻ ۾ ڇوٽون ته اڙيون ڏنس، جو مرڻ گهڙيءَ تائين نه وسرنديس.
ڇوٽ کائڻ.	هارائڻ، ورهڻ. لشڪر ڪوٽ تي ڪاهه ڪئي، پر ڇوٽ کائي موٽيو.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ٻن سالن ۾ ٽي دفعا چوٽون ڪڍيون اٿس، ۽ ٻن مان ٻه ماهه ٻاٽي جو ڪندو آهيانس.
چوٽي آسمان سان لڳڻ يا ڳسڻ.	وڏي پد وٽي يا درجي کي پهچڻ، تمام مٿي هئڻ. ديوان جي ڪهڙي ڳالهه ڪجي، اڄ سندس چوٽي آسمان سان ٿي لڳي. سندس بنگلي جي ڇت آسمان سان ٿي چوٽي ڳسي.
چوٽيءَ ڀر ڪرڻ.	ڏاڍو ڏک اچڻ، سنئون زمين تي ڪري پوڻ. هو ڏاڪڻ تان جو ترڪيو سو چوٽيءَ ڀر وڃي ڪريو.
چوڏهن طبق ڏسڻ.	پورو گياني ٿيڻ. (ساميءَ مان) ڏٺا جنهن طبق چوڏهن پنهنجي جي جت ۾.
چوڏهن طبق روشن هئڻ.	سڀ ڪجهه ڄاڻڻ. تو سو چوڏهن ئي طبق روشن ڪيا آهن، جو مونکي ٿو چوين.
چوڙ ٿيڻ.	ٿڪجي پوڻ. ڪم ڪري ڪري اڄ ته اڳئي چوڙ ٿي پيا آهن.
چوڙ ڪري ڇڏڻ.	ناس ڪرڻ، چٽ ڪرڻ. جوا ۾ جهڳو ئي چوڙ ڪري ڇڏ ائين.
چُوچُو ڪرڻ.	دڙ دڙ ڪرڻ. ٻار کي ٻلا ايتري چوچو ڪرڻ ڪانه ٿي.

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
چمڙيءَ ۾ اُٿڻ وهڻ جهڙو ٿيڻ.	ماڻهو يا آبروءَ وارو ڏسڻ ۾ اچڻ. هاڻي هو چمڙيءَ ۾ اُٿڻ وهڻ جهڙو ٿيو آهي، نه ته اڳي سنڌس حال ڪونه هو.
چيٽ پوڻ.	ڳالهائڻ ۾ کهرائي ڏيکارڻ. بيماريءَ کانپوءِ اهڙو سيڙهو ٿي پيو آهي جو ٿوري گهڙي تي چيٽ پئجي وڃي.

ڇ

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڇاتي ٺرڻ.	خوش ٿيڻ. توکي ڏٺي جي ته منهن جي ڇاتي ٺري.
ڇا ڪا ٿو وجهڻ.	جهيڙو ڪرائڻ، ٺهيل ڪم کي بگيڙڻ. تنهن جي ڪا اهڙي عادت آهي، جو سڀ ڪم ۾ ڇا ڪا ٿو وجهي ڏين.
ڇاڻوڻ ڇنڊڻ يا ڇاڻي پيڻ.	ٻولي ڪم ڪرڻ، صفائي ڪري ڪم ڪرڻ. ٻوڙ ٻيا ٻاڻ ۾ تڪرون، تنهن کان اڳ ڇاڻڻ ڇنڊڻ چڱو آهي يا ڇاڻي پيڻ چڱو آهي.
ڇايا پوڻ.	ساڻت ۾ اچڻ، جن جو واس ٿيڻ، گرهڻ لڳڻ. هو هونئن ڏسي ته ڇايا پئجي وڃيس. جهون ٿا ته جو ڪس کي ڇايا هڻي آهي. چنڊ کي هميشه ڇايا هڻي آهي.
ڇاندا هڻي ڪرڻ.	ڪاڻڻ، مزا ماڻڻ. اڄ نه وڃ، تڪ ته

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	چاڙدا پاڻي ڪرڻون .
چاڙهيءَ جا ڦڪ وجهڻ .	واسطو نه رکڻ ، ناتو ٽوڙڻ ، نڪمو سمجهڻ . نڪو اسان کي اهيو ڪون گهرجي ، ڪٺي چاڙهيءَ جا ڦڪ وجهيس .
ڇڇيءَ ٻج هڻڻ .	گهٽين ذاتين جا هڻڻ . هن بزار ۾ اهي ڇڇي ٻج گڏ ٿيو آهي ، تنهن جو ميلاپ ٿيڻ ڪٺن آهي .
ڇٽ ڇنل هڻڻ .	ڊلو هڻڻ . اهيو ڇٽ ڇنل هلي جا ڪندو .
ڇتا ڇڏائڻ .	مٽي جا وار ڪائڻ . ميءَ جيڪڏهن ڀاءُ جي وڌو ته ڇتا ڇڏائيندي .
ڇتو ڇهائڻ .	سو ٽڪ لهرائڻ . هرهمڻ کي سڌ ڪري ته ڇتو ڇهائي وجهي .
ڇتري آڏائڻ .	اگهه سگهو ڏائڻ . ان کي ٻه ادري ڇڪ ٿي آهي ، جو اڄوڪي ڏينهن ۾ ڇتري اڏائي ڇڏيائون .
ڇتي ڪتي وارا ڇڪ پائڻ .	سيخي سان وڙهڻ ، هوش ڪان نڪرڻ . اڄان ٿورو ڪجهه ٿيو ، ته ڇتي ڪتي وارا ڇڪ پيو پائين .
ڇَٽ پاڻي ٿيڻ .	ميڻهن ۾ سڻ . من خداءِ ڪري ته ميهه ڇٽ پاڻي ٿئي ، ته سيڪي ٿي پوندو .
ڇتولڳڻ .	ڪاوڙ جو سبب ملڻ . ٻانو کي تو

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	گهر ۾ ڏسي، ته توکي الائي ڪهڙو ڇتو تو لڳي، جو وهين ٿو.
ڇٽ ڇٽ ڪرڻ.	ٿر ٿرڻ، ڏڪارڻ. ڪي وليٽي ٻار سيءَ تي ڏاڍو ڇٽ ڇٽ ڪرين.
ڇه تي نو پوڻ.	ڪوڏي هيٺ اچڻ، پاسو ڪسڻ، هار جو داءُ پوڻ. اهڙو ڪو نڀاڳو اٿس، جو جيڪو به ڌنڌو ڪري، تنهن ۾ اُٽ ٻيڙو ڇه تي نو پيا اٿس.
ڇٽي وڃڻ.	مري وڃڻ، ڏوهه ثابت ٿيڻ، سزا ڀوڳي نڪرڻ. ٻه ڄاڻا ڇٽي ويا، ڪريو سو جو سعيو. هن تي مقدمو هليو ۽ ڇٽي ويو. چار قيدي ڪالهه ترنگ مان ڇٽي ويا.
ڇپ يا ڇنهن ماري وهڻ.	چوڻ ٻولڻ بند ڪري اڏڪيو وڃڻ، لڪي وهڻ. شينهن گهڻو ڪري ٻوڙن ۾ شڪار لاءِ ڇپ ماري ويهندو آهي.
ڇپڪا ڏيڻ.	وري وري وسڻ. مينهن ڇپڪا پيو ڏئي.
ڇه داڻيون پوڻ.	ڪوڏي هيٺ اچڻ، هار جو داءُ پوڻ. ڏسو ڇه تي نو پوڻ.
ڇه ماهي ڪارڻ يا ڇٽ ڪرڻ.	گهڻو وقت اجايو وڃائڻ، ڪمائڻو نه

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪرڻ. ماڻهن ڳالهائيندي ٿو ته ڄڻ ماهي ڪاري يا جف ڪري ڇڏي.
ڄڙ ڄڙ ڳاٻڙا ھڻڻ.	ٻڏي ٻڙ ھڻڻ. ڏسو جوارو اٿو.
ڄڙڪ جواب ڏيڻ.	ٺانهه ڪرڻ. دلاسي ۾ رکي رلائڻ کان ڄڙڪ جواب ڏيڻ چڱو آهي.
ڄڙيو مٺائڻ.	اُجهل ڪيمڻ، بدڪار ٿيڻ. هڙس ڪڏي ڄڏيو اٿس، هاڻي وتي ڄڙيو مٺائيندي.
ڄڙيون ڏيڻ.	مال جي گهٽائي ھڻڻ. هو ڏاڍو ساٿو آهي انهي ڳالهه تي ڪن ڄڙيون پيٺون ڏيندس.
ڄڪ پنڌ تي ٻيهڻ.	پيچاڙي ٿيڻ، مرڻ کي ويجهو اچڻ. هو هاڻي ڄڪ پنڌ تي اچي بيٺو آهي.
ڄڪي اچڻ.	هرج پوڻ، ڪچو پار ڪرڻ. هنڪي ٻه ڏيهاڙ ليکي مان ڄڪي اچي وئي. مون ڳالهه کي ڄڪي آئي آهي.
ڄڪي پوڻ.	ڇيهه ۽ ڀيٽ ۾ سور پوڻ. مون کي ٿيو ڏيندي ڄڪي پئجي وئي.
ڄل پٽ ڳڏ ڪرڻ.	سڀئي ٿانهي شيءِ يا زيور جوڙائڻ. شاديءَ ٻيڻا آهيون، هاڻي پيا ڄل پٽ ڳڏ ڪريون.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
چلو منڊي پائڻ.	سينگار ڪرڻ. سوٽي موٽي جو ڏينهن آهين، اڄ چنڊ ڏٺهون ته اٿي چلو منڊي پاءِ.
چلو منڊي لاهي وهڻ.	ڏير ڪرڻ، بي اونو ٿي ويهڻ. جيڏي وجهين تيڏي وجهي چلو منڊي لاهي ويهين.
ڇم ڇم ڪرڻ.	لڳڻ، پيرن جي زيورن جو آواز ڪرڻ. جهڙي ڪري ڇم ڇم، ته ويا اچي گم گم. ڏس! ته ڪيئن ڪنوار ڇم ڇم ڪندي ٿي اچي.
ڇڻ پوڻ.	آنڊ وڃڻ يا هيٺ لهي پوڻ. من کي ڇڻ پيو آهي، تڏهين تو هٿو جاڙهي.
ڇنڇر پيرين هئڻ.	اڻ خيري گرهه يا سيار جي وس هيٺ رهڻ. منهنجي ڪٿي به سک ڪونهي، جو ڇنڇر پيرين اٿس.
ڇنڇري لاهڻ.	ڏينهن گذارڻ، ڇنڇيڙڻ، اڄ ته سڀين، ته اهڙي ته ڇنڇري لاهيائين، جو وري ته وسري پئي.
ڇنڊ ڦوڪ ڪرڻ.	صفائي ڪرڻ، نرمل يا اوجل رهڻ. ڪم جو حال ڪونهي، باقي ڇنڊ ڦوڪ ڏاڍي اٿس.

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
تنبيهه ڪرڻ. ديوان اسڪول ڏي ويندو هو، ته ماستر چنبڙ ڪيرائيندو.	چنبڙ ڪيرڻ.
الزام هيٺ اچڻ. هن عدالت ۾ گهڻن تي چنبا پوندا.	چنبا پوڻ.
ڦاٽي چنبڙ يا چنبڪڙ، سانت ۾ آڻڻ، بيماريءَ کان چڱي چڱو ڀلو ٿيڻ. درياهه تان لوٽو ڀري روز صبوح جو هت تي چنبو وجهندو آهيان. ڪس ته ڪيترين رڙين ٿو ڪري، ڳئون کي چنبو وجهس.	چنبو وجهڻ.
سپ کير ڪٽڻ مان ڪيڻ. هن ڳاءِ کي چنبي ڏني، جو ڳايو جيڪ اٿس.	چنبي ڏيڻ.
مائٽي ڇنڻ، برادريءَ جو رستو نه رکڻ. نيٺ ته زماني ۾ هلندو آهي، سيٺي ساڻ چني ڦاڙي ته ڪين وڃو.	چني ڦاڙي وڃڻ.
موڪل ڏيڻ، بندش لاهڻ، خبرداري نه رکڻ. ڪي ڪاهورا جون ته سرڪار ڪٽي چوٽ چڙهي يا چيڪ چڙهي ته پيا ڦريون ڪاٽون.	چوٽ چڙهڻ يا چيڪ چڙهڻ.
مفت ڏيڻ. هن کي تا جڳون اوهان ۾ چوڙي ڪونه چڙهيو آهي.	چوڙي چڙهڻ.

اصطلاح	اُن جي معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڇڙو ڇڙڻ.	ڪجهه به هٿ نه پوڻ. مهمان ايندا ته خرچ مٿن ٿيندو، مڙئي گهوران ويندي ڇڙو.
ڇڙو ڇڙو ڪرڻ.	ويجهو نه اچڻ ڏيڻ، پاسو ڪرڻ. ڏوڙن ۾ هاڻي وڌو پئي ٿيندا آهن، سڀ تن کي ٻيو ڇو ڇو ڪرين.
ڇوڏا لاهڻ.	سنوارڻ، سزا ڏيڻ. مونکي مٿ ۾ نه چڙهه، نه ڪٿي تو جا ڇوڏا لاهيانءِ.
ڇوڪراڻي ڳالهه ڪرڻ.	ڳالهه کان ڦرڻ. هي سؤدو ٿيو، هاڻي ڇوڪراڻي ڳالهه نه ڪر، نڪي ڇڏي ڏيندو سانءِ.
ڇهه ڇٽڻ.	همت هارڻ، بيوس ٿيڻ. پاڻي کان پوءِ اسان جا ڇهه ڇٽي پيا آهن.
ڇٽي ٽويا ڇڏڻ.	سڀ اختياري ڇڏڻ، واسطو نه رکڻ. اسان هاڻي ڇٽي ٽويا ڇڏيا، ڄڻن وٽيڻي تڻن هل.
ڇوهه ڇنڊڻ.	وس هلائڻ. نه ڇڏيوس، پاڻ ته ڇوهه ڇنڊي رهي.
ڇيٽ ڪڍڻ.	ڪجهه ڇڏائڻ، رقم وٺڻ. ڏڄ آفيس ۾ نوڪرياڻين ته ڇيٽ ڪڍڻي پوءِ مس ڳالهه ٿيندي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڇپلي ٿي لسڪڻ.	پٺيان لڪڻ، ڀڄي نڪرڻ. چوندا آهن ته وڃان، تيڏاهون ڇپلي ٿي لنگهيم.
ڇيٽا ڀورڻ.	ڇيڙي جو ٻج وجهڻ، معاملو مچائڻ. توکي ڀيو ڪم ڪونهي، جتي وڃين اتي ڇيٽا ڀيو ڀورين.

ح

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
حاضري ڀرڻ.	سڀکو سڀکو منهن ڏيکارڻ، ڪاڻ ڪڍڻ. داتر طلبي، ديوان جي حاضري ڀريون ته من ڪو قياس ٿيئس.
حال وڃائڻ.	ٻت ۾ ڪرڻ. ٻت جي مٽي ڪان ٿوءِ روئي روئي حال وڃايو اٿس.
حرام جي هڏي پيٽ ۾ پوڻ.	رشوت ملڻ، مفت مال ملڻ. اهڙو تيدار ڏونهو ڪو ڪم ڪندو، جيسين حرام جي هڏي پيٽ ۾ نه پوندس.
حسيني راڳ ڇيڙڻ.	وري وري ساڳي ڳالهه ڪرڻ. ڪن کي ڪا ڏات، ڪن کي ڪا ڏات، توکي راڳ حسيني.
حق بخشائڻ.	شادي نه ڪرائڻ. هن سيد ڀيڻ ڀيڻجي ان ڌيءَ کي حق بخشايو آهي، جو ڀيڻجو شريڪ ڪونه ٿو ڏسجيس.

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
حياتيءَ جو ماڻ پورجي اچڻ.	عمر يا آيو پوري ٿيڻ. جڏهن حياتيءَ جو ماڻ پورجي ٿو اچي، تڏهن ڪنهن کان ڪو نه ٿو ترسي سگهي.
حياتي ڇڏي وڃڻ.	نستو ٿيڻ، بي همت ٿيڻ. اهڙي دردناڪ ڳالهه ٻڌي، هن جا تر اڳ ۾ حياتي ڇڏي ويا.

خ

خانو آباد هئڻ.	پٺيان اولاد ڇڏڻ، پٽ جو سڄاڻ ٿيڻ. ڏسو پٽ پڌري ٿيڻ.
خاني کان ٻاهر هئڻ.	ڇريو هئڻ. هو هاڻي ٿيو آهي خاني کان ٻاهر، تنهن سان ڇا ڳالهائيو.
خبر لهڻ يا وٺڻ.	چڱيءَ طرح ليکو وٺڻ، جوابداريءَ هيٺ آڻڻ. پهرين سرڪاري جاءِ ۾ دخل ڪري، پاڻيهي ڏٺي صاحب خبر وٺندس يا لهندس.
خشڪيون هئڻ.	ڳالهه تي قائم نه رهڻ، سودا پچائڻ. هن جي ڳالهه تي ڪهڙي پت آهي، ان کي آهن خشڪيون.
خشڪيون يا پهه پچائڻ.	اجايا خيال ڪرڻ. ڪم اٿس ڪونه، سو ويهو خشڪيون پچائي.
خط لکڻ.	قرض کڻڻ. لکيو اٿس خط، جو در در لڪو ويٺو آهي.

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
خير گهُرڻ.	اهڙي ڳالهه نه ڪرڻ. نماشام جي مهل خير گهُري جا ٿو چوين.

د

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
داڙا ڦاڙا ڪرڻ.	اجايو وڃائڻ. جيڪي مون ڪمايو سو داڙا ڦاڙا ڪري ڇڏيائين، هاڻي ويٺو وَهِوَلَ ڳائي.
دال پاڻي جي پاڻيءَ پچڻ.	ڦرڻ. اڳهرون هون ته تي جهڙي، هاڻي ٿوري دال پاڻي جي پاڻيءَ ۾ پچي ٿي.
دال روٽي گهرڻ.	وچين حالت ۾ رهڻ جي سڌ ڪرڻ. اسان کي ڏن ڪون گهرجي، رڳو دال روٽي گهرجي.
دال روٽيءَ جي ڪمي نه هئڻ يا بڪر نه هئڻ.	آسودي حالت ۾ هئڻ. ڪٿي به ماڻهو هجي، پر هو رهيو ايمان جي سلامتي سان ڪجي، ته دال روٽيءَ جي ڪمي يا بڪر ئي ڪانهي.
دال ڪيڻ يا ڪڇڻي ڪيڻ.	ڏاڍي مار ڏيڻ، دسڻ. سبق نه ياد ڪرڻ تان، ماستر دال يا ڪڇڻي نه ڪيدي ڇڏيندي. وڏيمس ماهر ته دال يا ڪڇڻي ته ڪندي ڇڏي.
دال ڳرڻ.	پچي سگهڻ. تون ته انهيءَ سان ڳالهائين، تنهنجي ساڻس دال ڳرندي؟

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
دال ۾ ڪالا هئڻ.	ڳالهه ۾ شڪ هئڻ. هن جي گهر وٽ جو سپاهي بيٺا آهن، سو ڪجهه دال ۾ ڪالا آهي.
داڻو پاڻي هئڻ.	قسمت هئڻ، حياتي هئڻ. ڏسو ان جل هئڻ.
داڻو پڙهي هڻڻ.	جُهور جي ڪٽيءَ تي مريءَ جي منڊڻ لاءِ منتر پڙهڻ. جوڳي ويني مرلي وڄائي، پوءِ ماڻهوءَ جو داڻو پڙهي هڻيس ته يڪدم بند ٿي ويئي.
داءُ اچڻ.	وجهه ملڻ. من ڪو مون کي به داءُ اچي ته پوءِ پاڻ ۾ سمجهندا سون.
دٻلي گهڙائڻ.	گهڻ جي سڄي ساهه گهڙائڻ. هو پٽ جي وهانو بيٺو آهي، ۽ سڄي دٻلي گهڙائي اٿس.
ڏيئون تپڻ.	خوشيون ڪرڻ. حاسد ماڻهو ڪنهن جي ڳالهه ٻڌن ته ڏيئون تپن.
دس قس ڪرڻ.	ڏاڍائي يا زبردستي ڏيکارڻ. هو آنوري مئجسٽريٽ ٿيو ته ڪون ٿو ڪري رڳو دس قس ويٺو ڪري.
دعا دل سان نه لڳڻ.	پڪ نه ٿيڻ. تون اها ڳالهه ڪئين ٿو ڪرين، مون کي ته دعا دل سان نٿي لڳي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻڻ جي
دفتر ڪتا ڪٽي وڃڻ.	رواج ناس ٿي وڃڻ. اڳي جو راڄ مهاڄڻ گڏ جي، ٻاڻ ۾ صلاحون ڪندا هوا، سي دفترئي ڪتا ڪٽي ويا.
دڳهه لائڻ.	وات ڏيکارڻ. ساڌو سو جو دڳهه لائي.
دل اڏڻ.	چريو ٿيڻ. پٽ جي ديهانت ٿيڻ کان پوءِ، ڏنهنجي دل اُٿي ويئي آهي.
دل ڀڃڻ.	بي همت ڪرڻ، دل شڪستو ڪرڻ. مون پٽ جي ماڻتي اتي ڪٽي ٿي، ٻر پوءِ ماڻهن دل ڀڳي، تڏهن نه ڪيم.
دل ڀڃڻ يا ٽهڻ.	نه وڻڻ. منهنجي نه مانڍي تان دل ڀڃي يا ٽهي پيئي آهي.
دل ٺارڻ.	خوش ڪرڻ. گهڻيوئي ڳالهيون ڪري مس مس دل ٺاري مانس.
دل ٻرڻ.	رنڻ اچڻ، يا ڏکي ٿيڻ. هن ويڻي رنو، منهنجي ٻه دل ٻرجي آئي، پوءِ اٿي ڪڙو ٿيس.
دل تي چڙهڻ يا ڪري اچڻ.	ياد پوڻ. ڳالهه اچي دل تي چڙهي اٿم يا تري آئي اٿم، ٻيهه نه ٻڌايانءِ.
دل ٿيا ڏيڻ.	خوشي ٿيڻ. اڄ تنهنجي دل ٿيا تي ڏئي، جو گهوٽ آيو اٿئي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
دل ٻارڻ.	چڪ يا سڌ نه هئڻ. جن گسٽن جا جاوا ڪيا آهن، تن کي دل ٻارڻ هاڻي ڏاڍو ڪٺن آهي.
دل جو قاضي ڪرڻ.	ويچار ڪرڻ، نياءُ ڪرڻ. ٻرو ٻرو ٻنهي کي ڏوھ جو ڏجي، ڪين پنهنجي دل جو نه قاضي ڪجي.
دل جهلڻ.	همت ڪرڻ. وڙهڻ تي الائي ڇا ڇا اچيو پوي، دل جهل، لوڙهي نه ڇڏ.
دل ڏيئي ۾ رکڻ.	دلجاءِ ڪرڻ. ساڻي سنڀاري رکي دل ڏيئي ۾.
دل سوڙهي ڪرڻ.	ڪنجوسي ڪرڻ. شاديءَ جي وقت ۾ ڪاڏي ٻيئي تي پلا دل سوڙهي ڇا ڪجي.
دل سان لڳڻ.	دري اچڻ. ڳالهه دل سان لڳيس ٿي، ٻر سچي ٿئو ڪري.
دل شاهدي نه ڏيڻ.	ڀروسو نه اچڻ. مون کي دل شاهدي نه ٿي ڏئي، نه ڪو ائين ٿيو هوندو.
دل ڪڇي يا ٻيڙي ٿيڻ يا ڦرڻ.	الڪي جو خيال ٿيڻ. الائي ڇا ڪاڏم جو دل ٿي ڪڇي ٿئيم.
دل ڪوسي ڪرڻ.	ٿيڻ، ڏمرجڻ. تون اجايو ٿيو ٻار تي دل ڪوسي ڪرين، من وڇاري کي

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪوڙي ڇڏيو.
دل ڪٽي ٿيڻ.	ڪَڪ يا آرو ٿيڻ. منهنجي ته توکي ڏسي هاڻ دل ڪٽي تي پهتي آهي.
دل کُليل هجڻ يا ڪشادي هجڻ.	داتا يا دلير هجڻ. هو دل کليل يا ڪشاديءَ دل وارو ماڻهو آهي، سو ته اهڙيءَ ويل تي گهڻو وڌ خرچ ڪري نهاري.
دل کڻڻ يا چڪ ڏيڻ.	سڪ ٿيڻ. منهنجي ڪيترن ڏينهن کان دل پئي ڪڍي يا چڪي، ته تو وٽ اچان، پر هڪ نه پئي جڙي پئي نه.
دل کولڻ.	ڳجهه ظاهر ڪرڻ، حال ٻڌائڻ. ڪنهن مهل آءُ ته هان تو سان پنهنجي دل کوليان.
دل گڏجڻ.	ميلاپ ٿيڻ، هم راز ٿيڻ. ٿوري ڳالهه تي اٽڪيا آهن، هاڻي ته وري جڏهن ڪي دل گڏجين.
دل لڳڻ يا ڏيڻ.	پريت ڪرڻ. دل لڳي ڏاڍ سان نه، ٻري ڪوڙي شيءِ.
دل ۾ ٿيڻ.	ڏڪر ٿيڻ. هون توکي جهڙو چيو، جو دل ۾ ٿيو اٿئي.
دل ۾ رکڻ.	نه سلڻ. ڳالهه تو ٻڌايان ٿي، پر دل ۾ رکج.
دل ۾ ڪرڻ.	ڪاوڙ ڏارڻ، غصو ٿيڻ. هن وٽ نه

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻڻ جي
	ويندس، ته هو ورتي دل ۾ ڪندو.
دل لوڏو نه کائڻ.	پڪ هڻڻ، ڪٺي نه ٿيڻ. سپاهين گهڻو ئي ٿي چيو ته هو ڦري ويندو، پر مهمجي دل لوڏو ئي نٿي کاڌو.
دل لهڻ يا لڙهڻ يا ننڍي ٿيڻ.	بي همت ٿيڻ. هو ڏاڍو پاس نيو آدمي ته دل ئي لهي ويٺي اٿس يا لوڙهي چڙهي اٿس يا ننڍي ٿي اٿس.
دل وڏي ڪرڻ.	همت ڪرڻ، خوشي ڪرڻ. حرڪت ڪانهي، دل وڏي ڪر هيءَ سال پاس ٿي پوندين. ڏڍي ڪري دل وڏي ڪري ڏي.
دل مان پڇڻ.	پاڻ سان صلاح ڪرڻ. توسان ته دل مان پڇان ته پوءِ تو جواب ڏيانءِ.
دل وٺڻ.	خوش ڪرڻ. ٻار تي ڪاوڙ ڪجهي ته وري انجي دل به وٺجي.
دل وڏڻ.	ڦونڊ ۾ پئجڻ. جڏهن اتو ڪاڇجيس تڏهن دل وڏندي ٿي وڃيس.
دل وڃان هڻڻ.	وڪڻ نه هڻڻ. امام اتي مڻهين جي دل وڃان ڪڍي اٿي.
دل هڻڻ.	پڪ نه هڻڻ. دل پيو هڻان ته حيدرآباد هلان يا نه.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
دلاسي جي ٻچ تي هڻڻ.	رڳو هائو هائو ڪرڻ پر سچ ڪري ڪجهه به نه ڪرڻ. ڪم ڪرڻ منجهس ڪونهي، باقي دلاسي جي سا ٻکر ڪانهي.
دلي يا دلي چوڻ.	دکر رکان نه ڪرڻ. مون کي جيڪي جوڙو منهنجي سو دلي يا دلي چئي ڏنائين.
دم ٻيڙڻ.	ساڻيءَ مان زور سان ڦوڪ پيڙڻ، ڪوڙا دلاسا ڏيڻ. هنيئر تہ پاڻو ويٺو چوش جو دم ٻيڙي. دم ٻيڙي حال تہ ڪم ڪري آيو.
دم جهلڻ يا وٺڻ.	ساڻت ڪرڻ يا ترسڻ، پنهنجو مان رکڻ، سمجهڻ. دم وٺ تہ دلون ٿا. هو ساهري دم جهلي ويٺو، ڪنهن سان بہ اجا ٻونہ ڳالهائي. جانور دم ولون تہ ٻوءِ ڪانون.
دم ڏيڻ.	پلائڻ، مرڻ. اهيو ڪو ڦرسن جو وڏ آهي جو دم ڏيئي ڦيريندو وٺين. دن هنيئر دم ڏنو.
دم هڻڻ.	ٻنڪ هڻڻ. مون وٽ دم نہ هڻ، مان توکي جتي ريت سمجهان ٿان.
دم ٻيڙجڻ.	مغرور ٿيڻ. جاجس مس مس ڪري

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	مٿي رکيو اٿس، تہ هاڻي ئي دم ۾ پرچي ويو آهي.
دم نباهڻ.	وقت لنگهائڻ. يار! جا ڪجهہ دم نباهڻو آهي، سو جهڙو تهڙو لنگهي ويندو
دماغ رکڻ.	وڏ ماڻهپائي ڏيکارڻ. سندس تہ حال ڪونهي، باقي پاڻس بيشڪ دماغ رکي جاڻي.
دنگ دڙڻ	ڪاوڙ ۾ پير ڌرتيءَ تي هڻڻ. ڏس تہ ڪا سانت اچيس ٿي ڪٿي تہ دنگ ٿو دڙي.
دڻيون پاڻيون نيڻ.	ٽڪمو ڪرڻ. هن ڪي ٻنهي جي سنگت ۾ رکي، نيٺ دڻيون پاڻيون نيائنس.
دور ڪرڻ.	پڙهيل سبق وري پڙهڻ، ڪر هلائڻ. ڇنڇر ڏينهن جو ڪر دور ڪندا آهن. هن مختيارڪار هن تعلقي ۾ چڱا دور ڪيا.
دولت اڏائڻ.	اجايو خرچ ڪرڻ. پيءُ مئي کان پوءِ دولت اڏائي ڇڏيائين.
دونهون دکڻ.	سڪ جو جوش هئڻ، جهيڙو ٿيڻ. دونهون پار دکائي ويو، ڪا جا لنئو

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	لائي ويو. هو اڄي ڀاڙي ۾ رهيو آهي، جاڙ تہ دونهون دکيو.
دونهين دکڻ.	پٽ جو سنتان ٿيڻ. تنهن جي ۾ دونهي دولهہ ڪندو تہ سگهو دکندي.
دونهين دکائڻ.	ڏرڻو ڏيڻ. فقير ۾ هڪڙي جي مٿ تي دونهين دکائي ويٺو آهي.
دل تي ڏونڪو هڻڻ.	ڏاڍي واڪي پڏائڻ. اسان جا وڏا دل تي ڏونڪو هڻي ويا آهن، تہ ماڻس مڃيئي تہ ڪائوڪ ڪيئي.
دل وچڻ.	خوشيون ٿيڻ. توکي اڄ انعام ملندو، سو تنهن جي دل ۾ دهل وڄندا هوندا
دل گهچيءَ پائڻ.	هنڌ هنڌ پڌرائي ڪرڻ. تو ۾ ڪٿي دل گهچيءَ پاتو آهي جتي تتي اهيا ڳالهہ.
ديگر تيغ جو مالڪ هئڻ.	ڏنوان ۽ پهلوان هئڻ، وهنيو ۽ ويڙهڻ. اهو راجا ديگر تيغ جو مالڪ آهي.
دين ايمان مان ڪيڻ.	مرشد جي ايڏي ڳالهہ ڪرائڻ. انهيءَ ڪرڻ ڪو هنگو آهي، تون مرو مرو تون ڪيئي تو دين ايمان مان ڪيون.

ڏ

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڏاڳا ڪرڻ.	جادو ڪرڻ. الائي ڪهڙا مڙس ڪي ڏاڳا ڪيا اٿس، جنهن جهڙس تنهن ڪري،

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
ڏاڳا لاهڻ.	خراب ڪرڻ. ٻارن ڊوڙون پائي ڪڏ جا ڏاڳا لاهي ڇڏيا آهن.
ڏاڳي ۾ ٿيڻ.	آگيا ڪاري ٿيڻ. هو تنهن جو حڪم مڃيندو، جو تنهنجي ڏاڳي ۾ آهي.
ڏاندُل ڀنڊڻ.	ريٻڻ. اهي ڏاندليون ٻين سان ڀنڊ، مان تنهنجو اُستاد آهيان.
ڏانئين ڏونئين آڻڻ.	ويم ڪانپوءِ خير سان گهمڻ ۽ ڪم ڪار کي لڳڻ. ڀڳوان ڪندو ته سگهوئي ڏانئين ڏونئين اُٿندي.
ڏڏڙ ۾ پير هڻڻ.	الڻ. ڳالهه ڪري، ڏڏڙ ۾ پير نه هڻ.
ڏرتي ٿيڻ.	ميرا ٿيڻ. ڪپڙا ڏرتي ٿي ويا آهن، ته ڀر نئو لاهين.
ڏرم ڏڻڻ.	فرض ادائي نه ڪرڻ. هن تي پٽ ڪاٺهي، هن سڀ ڏرم ڏبوتا.
ڏرڪو ماري وهڻ يا ڏيڻ.	مرضي موجب ڪم ٿيڻ ڪانسواءِ نه وڃڻ. ستري کي نه ملي ته ڏرڪو ماري وهي.
ڏڪ لڳڻ يا اچڻ.	هرج پوڻ. حملي انهنڪي نه نمڪي مان ڏڪ لڳي ويو يا اچي ويو.
ڏڪ نه جهلڻ.	جٽاءُ نه ڪرڻ، برابري نه ڪري سگهڻ. هي ڪپڙو سهو سو ڏڪ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪين جهليندو. تون منهنجو ڏڪ نه جهلي سگهندين.
ڏڪر کي اٿو لائڻ.	جهيڙو وڌائڻ. جڳو تون لاءِ ڏڪڙ کي اٿو پاڻيهي تنهن جي ڪل پوندي.
ڏڪر ٽيڙڻ.	ٿلهو ٽيڙڻ. ساهرو مال کائي ڏڪڙ ٽي پيو آهي.
ڏڪو ڪٽڻ.	پاسو وڃڻ. ڳالهه ڪجي الله لڳي، ڏڪو ڪٽجي پاڻ لڳي.
ڏڪو هڻڻ.	تڪ ٻڌڻ، اٽڪل روءِ چوڻ. پوري ڳالهه ڪر، ڏڪو نه هڻ.
ڏڪي بازي هڻڻ.	مارا ماري ٿيڻ. ٻنهي ڌرين جي وچه، خوب ڏڪي بازي ٿي آهي.
ڏمالچو ڪري لڳڻ.	جهيڙو لڳڻ. مارڪيٽ ۾ روج، ته مهاڻين جي ڏماڻ جو ڪري لڳي پيئي آهي.
ڏمال ڪيڻ.	سخت جسقت ڪرڻ. مختيارڪار صاحب تپيدار کي سخت سٽ ملت ڪري ڏاڍي ڏمال ڪئي.
ڏمال وڄڻ.	لهواڻن وقتن تي نغارو وڄائڻ. سيوهڻ ۾ قلندر تي ڏيهاڙي ڏمال وڄندي آهي.
ڏمالون هڻڻ.	آواز ڪرڻ. صبوح جو ڪڪڙ ڏمالون

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	مٺڙا آهن.
ڏنڊو ڏيڻ.	فيصلو ڪرڻ، رقم چڪائڻ. مان ٻاهر سڀني ۾ آڻيان، تہ تنهنجو سگهوٽي ڏنڊو وڌيندس.
ڏوتي جوڙڻ.	همت هارڻ. ٿوري گهڻي تي ڪنهن ڏوتي جوڙي، ڪي تہ مڙسي ڪجي.
ڏوتيءَ ۾ هٿ پيو هڻڻ.	ڍلو هڻڻ. جڏهن ڏسيس، تڏهن ڏوتيءَ ۾ هٿ پيوٺي اٿس.
ڏڙيا لائڻ يا ڏوڙيو ڪرڻ.	گهڻ ڪرڻ. ڏس ڙا! ماڻهن جا گارين جو ڪٽي ڏوڙيو لاتو اٿس.

ڏ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڏاڻ هڻڻ.	سواد اچڻ. تنهنجي ۾ ٻانڌت انهن تي ڏاڻ هڻي آهي، جو هر هر ٻڳو بيٺو آهين.
ڏاڙون ڏيڻ.	چتو ڪالهائڻ. ناحق وتون، سڀني سان ڏاڙون ڏيندو.
ڏاڙهون چڏائڻ.	ڏاڙهون [illegible] وار رکائڻ. ڏس هن جوڪر ڏاڙهون چڏايو آهي.
ڏاڙهي ٻٺيءَ جي هٿ ۾ ڏيڻ.	ڀروسو رکڻ. ٻنهن جو فيصلو ٻاهر جونہ ڪريون، مروڙو ڏاڙهي ٻٺي جي هٿ ۾ جو ڏيون.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
ڏاڙهي ڏيڻ يا ڏاڙهيءَ تي هٿ رکڻ.	پورو انجام ڪرڻ. مثال مون کين ڏاڙهي ڏني آهي، سو اوس ايندو. ڪيئن ايندي؟ رک ڀلا ڏاڙهيءَ تي هٿ.
ڏاڙهي مڇ ۾ ۽ مڇ ڏاڙهيءَ ۾ ڏيڻ.	پڪي ستي پورائو ڪرڻ. ٻنهين جي ڳالهه تي نه پهچ، ڏاڙهي مڇ ۾ ۽ مڇ ڏاڙهيءَ ۾ ڏيئي آيا آهن.
ڏاڙهي پٽي تري ڪرڻ.	سموري ڏاڙهي ڪوڙڻ. وڏيڪ وات ماڻهن کان حرف ڪڍيو اٿئي، ته ڏاڙهي پٽي تري ڪند وسانءِ.
ڏاڪي تي ٻيهڻ.	پوري ڪرڻ تي اچڻ. جاڻ ٻڌائيسون اچي ڏاڪي تي بيٺا آهيون.
ڏاند ڏهڻ.	مرچون کي به نه ڇڏڻ ۽ نروار وڃڻ. يارا! انهيءَ ڳالهه ۾ جهڳڙي ۾ ورتيءَ اهيو ته ڏاند ڏهڻ اٿيءِ.
ڏانءُ ڏنوائڻ.	ڪو نه ڪو ٻهانو ڪرڻ. ڪيو ماڻهو مانءَ ڏٺوهين نه آئين، هاڻي وري ڏانءُ ڏنوائي آهيو آهين.
ڏائي ڪڙي ڏنيهڻ.	بد نظري ڏارڻ لاءِ جتن ڪرڻ. ماريا ڌوتا انهن ۾ جهڙو، ڏائي ڪڙي نه ڏنيهانءِ.
ڏتر سنوان هڻڻ.	ٺاهه يا ساوڪ هڻڻ. انهن ڏيرائيءَ جا وري ڪي ڀاڳ ۾ ڏتر سنوان آهن ڇا؟

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڏنو ڪرڻ.	بدنام ڪرڻ، ھمت ڪرڻ. جيڪي ڪرين ٻارڻ، ڏنو ڪرين پيو ڪين. ھتان تنھنجا نر وريا، وڃي ڪو پنھنجو ڏنو ڪر.
ڏنو نه وڻڻ.	ڪراھت اچڻ. نڪر ھتان، مون کي ڏنو نه ٿو وڻين.
ڏني مڪر ڳيھڻ.	چاڙھي واڙھي حرج سھڻ. مون لھي چار روپيا مس، گھرين ٿو ڇه روپيا، سو ڏني مڪر ڪير ڳيھندو.
ڏٺو ڪير ٽٽي پوڻ.	ساڳي حالت ٿيڻ. مائٽن تھڙي ھئي سا ٿي وئي، ماڻھي جا ڪيو، ڏٺو ڪير نه ٽٽين ڪين پوندو.
ڏرتي شينھن ھڻڻ.	پنھنجي گھر اندر ڏاڍو ھڻڻ. ٻاھر ڪو نه ڪير پوي، ڏرتي گدڙ به شينھن آھي.
ڏس ڪاڙھي ڪرڻ.	قرض کڻي پڇي بدنام ٿيڻ. پونڪي لچ جو آھي، تو گھاءِ ڪا ڏس نه ڪاڙھي ڪري ڪين آيو آھيان.
ڏسڻ جو توڙ ھڻڻ.	ظاھري مڪرو ۽ اندر ۾ پيو ھڻڻ، بي ھمت ھڻڻ. انھي ۾ ڪم جي اميد ڪان رک، اھو رڳو ڏسڻ جو توڙ آھي.
ڏڪر پڙھڻ.	تڪليفون وٺڻ. ڏڪر پڙھي، مس مس

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻجي
	وڃي ادا ٻولي اٿئي.
ڏکڙ ڏوراپا ڏيڻ.	حال اورڻ. پنهنجي سڄڻن ڏانهن مون ڏاڍا ڏکڙ ڏوراپا ڏنا هئون.
ڏند پيهڻ يا پيڪوڙڻ.	ماٺ ڪرڻ. مون گهڻوئي ڳالهايو پر هن ڏند پيهي ڇڏيا اٿس.
ڏند پيهڻ.	ڪاوڙ ڏيکارڻ. تون ڇو ڏند ٿو پيهين، ڪهڙو ٽڪو ويو اٿئي.
ڏند ڇپن سان لڳڻ.	ڊاءُ ۾ پوڻ. اهڙي ڳالهه ٻڌي منهنجا ڏند ڇپن سان لڳي ويا.
ڏند ڏسڻ.	(ڄائو ڄمي) عمر ڄاڃڻ. ڳوري جا ڏند ڏسي ٻڌاءِ ته ڪيترن آهي.
ڏند ڏندن سان ملڻ.	بيهوش ٿيڻ. ڏسو جاڙيون ڦريون.
ڏند ڏيڻ.	جهيڙو ڪرڻ. اهڙو ڪو سٺو اٿئي، جو سڀڪنهن سان ڏند پيو ڏئين.
ڏند ڪڍڻ.	کلڻ. ڏس ته ڪيئن ڏند ڪڍيا اٿس، ڪا لڄ ئي ڪانهيس.
ڏند ڪرٽڻ.	ننڊ ۾ ڏند ڏندن تي گهڻ. گهڻا ٻار رات جو ڏند ڪرٽيندا آهن.
ڏندڻ پڄڻ يا کٽڻ.	سرجيت ڪرڻ. سرائي ڪٿي وٽ ته ڏندڻ پڄيوس.
ڏندڻ پوڻ يا	بيهوش ٿيڻ. ڏک اهڙو لڳس، جو

اصطلاح	اُن جي معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڏندڻ ڪجي وڃڻ.	ڏندن جا ڦڪجي وڃڻ، يا ڏندڻ ڪجي وڃڻ.
ڏندين آڱريون ڪرڻ.	هائنس ۾ پوڻ. ڏسو ڏندن ۾ سان لڳوڻ.
ڏندين ڏاند هڻڻ.	همت پوري هڻڻ. هو تو ڪنهن جي پرواه رکي، پاڻ ڏندين ڏاند آهي.
ڏڍ ۽ مڇائي وهڻ.	بي پرواهه ٿي وهڻ. تنهنجو ڪم ٿيو، هاڻي ڏڍ ۽ مڇائي وڃي وهه.
ڏنگو چاڙهڻ.	آفيم کائي نشئي ٿيڻ. هن ڏنگو چاڙهيو آهي، هاڻي ساڻس نه ڳالهاءِ.
ڏنو ڇڏڻ.	پيهڻ، ڏڇڻ. هون کي تو ڏسي، ته ڏنو پيو ڇڏي.
ڏوري ڏيڻ.	اختياري ڏيڻ. توکي پٺيءَ ڏوري ڏني آهي، ته سڀ سان وٺ وڙهندو.
ڏونڪو وڄائڻ.	ڏاڪو وجهڻ. مختيارڪار ته مهراج، وام جو ڏونڪو وڄائيو.
ڏونڪي جاجي ٿيڻ.	ڪم ممال ڪم نه اچڻ مگر خوشيءَ ممال اچي شريڪ ٿيڻ. ڪم گهٽو ٿي پيو آهي، جي هيڪو ڏونڪي جاجي ٿي ايندو ته ڪم پورو ٿيندو.
ڏونئي ڏڪڻ گهڻ هڻڻ.	گهڻو فائدو ٿيڻ. توکي هو جي اتي ٻانهواري ملي، ته هوءِ ڏونئي ڏڪڻ گهڻ اٿئي.

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻجي	اصطلاح
بهادريءَ جو ڏيکارو ڪرڻ. هو ڏؤنرو ٺوڪي، هر جي سوهر مٿ گڏيس، ته انهيءَ ساعت ڪٽي اڇليس.	ڏؤنرو ٺوڪڻ.
سڀڪجهه چورائي وڃڻ. رات چور ويچاري کي ڏهو ڏيئي ويا آهن.	ڏهو ڏيڻ.
هڪ منڊ اڪي ويهي خدا کي ياد ڪرڻ. هو ملان ڏهو ڪيندو آهي.	ڏهو ڪيڻ.
اجاڙ ڪرڻ. ميانوڪي ڏڪرته ماڻهن کي ڏهي چڙهيو آهي.	ڏهي چڙهڻ.
اوڙڪ ساڙڻ. اهيو ڪو اجان اٿي بس ڪندو، ڏهين سوڏو اٿندو.	ڏهين سوڏو اٿڻ.
پاڻ کي اختياريءَ وارو سمجهڻ. اڄ سڀڪو پنهنجو ڏيڍ چانور ڌار رنڌي، سو ڪير ڪنهن کي ٿو مڃي.	ڏيڍ چانور ڌار رنڌڻ.
پرگهٽ ٿيڻ. بابا وري هن گوٺ ۾ ڏيکاري ڏني آهي.	ڏيکاري ڏيڻ.
ڏينهن جو آرام ڪرڻ. مزور ڏينهن ڏاري، وري ڪم کي لڳندا.	ڏينهن ڏارڻ.
وارو ملڻ. جي ڪو الله اسان جو به ڏينهن ڪري، ته پوءِ پاڻيهي خبر پوندي.	ڏينهن ٿيڻ يا ڪرڻ.

اصطلاح	ارٿ ۽ معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
ڏينهن لڪاءِ تي اچڻ.	پڌرو ٿيڻ، ڏرتي ٿيڻ. ڏينهن مٿان لڪاءِ تي آيو آهي تہ ادان ڳالهہ جي موڪل ڪان ملي اٿو.
ڏينهن جا ڏارا ڏيکارڻ.	خوب سيکت ڏيڻ. ماهہ تہ وڙهيس، تہ ڏيکا ريئي تہ ڏينهن جا ڏارا.
ڏينهن جو ڏيو ٻارڻ.	ڪوٽ ڪڍڻ. هو ڪوئيءَ وارو واپار ٿو ڪري اجهل، شڪ نہ آهي تہ اوچتوئي ڏينهن جو ڏيو ٻاري.
ڏينهن رات جو فرق هجڻ.	وڏو تفاوت هجڻ. تون جا ٿو چوين ۽ هو جا ٿو چوي، هت تہ ڏينهن رات جو فرق آهي.
ڏينهن شينهن هجڻ.	ڏينهن ڏٺي جو سيڪي تي سگهڻ، ڊپ نہ هجڻ. هنئير رات جو نہ صبح جو وڃجاءِ، وري بہ ڏينهن شينهن آهي.
ڏينهن ڪاٽڻ.	وقت گذارڻ. جڙهيو آهيان بخيل جي در، ڏکيا سکيا ڏينهن ڪاٽي اچبا.
ڏينهن مان رات ٿيڻ.	سکيءَ مان ڏکي ٿيڻ. شڪار جي مدد ٿي اچي تہ ڏينهن مان رات ٿيو پوي.
ڏينهن جي ٻهاج هجڻ.	بد پيشي واري زال هجڻ. هوءَ آهي ڏينهن جي ٻهاج، تنهن سان ڪير ڳالهائي ڪنهن دو.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڏيويءَ جو ڏرسن ڏيڻ.	ماتا يا سيتلا نڪرڻ. ڇوڪر کي ڏيويءَ ڏرسن ڏنو آهي، آسيس ڪجوس.
ڏيوي ڏاڙهين ڏاڙهين نڪرڻ.	ماتا ٿوري نڪرڻ. وري به شڪر آهي، جو ڏيوي ڏاڙهين ڏاڙهين نڪتي اٿس.
ڏيوڻ لڳڻ.	وڄڻ، رسم هلڻ. انب ڪاٺڻ تو کي ڏيوڻ ڪونه لڳن ٿا؟ جسرا جاٽي جو سات اسان کي ڏيوڻ ڪونه لڳي.
ڏيٺي وٺي رهڻ.	ڪٽجڻ. ڏڪار ۾ ماڻهن جو حال ڪهڙو هاڻي ڏيٺي وٺي رهيا آهن.
ڏيٺي ٻجهائڻ.	(بحث ۾) لاجواب ڪرڻ. بيت بازيءَ ۾ نيٺ ڏيٺي ٻجهايو ماٽس.

ڊ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڊپ جهڻ.	گهڻو وقت سيڙڻ. هونئن ته ويهي ڊپ ۾ جهي ويا آهن، الائي ڪڏهن ايندو.
ڊڍي ڊوڙ پوڻ.	گهڻن مهمانن جو اچڻ. من جي ٻي ڊي جائتي ٿي، ڊڍي ڊوڙ پئي ويٺي.
ڊڙجي پوڻ.	ڊڄي وڃڻ. سخت ڊپ اچڻ. ڪي جنگ ۾ ڊڄيا ته ڪي وري ٻرف کان ڊڙجي پيا.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڏکيو رستو ھڻڻ يا ڏکيءَ واٽ ھڻڻ.	ڪنهنجي نه ڇوڙڻ ۽ پيڙي ڏيڻ ته وڌيڪ سزا جو لائق ٿئي. تو ڪي ڏکيو رستو ھيو آهي، جنهن وٽيشي تنهن هل.
ڏکيو منڊ رو ڇوڙڻ.	ڏالو وڄڻ، ڪلا ڪرڻ. مان ته ته ڪيه ڏکيو منڊ رو ڪونه ٿو ڇوان، ڀلي جو نٿو وڄهين.
ڏنيهو ڪرڻ.	ڪڏ جي زور ڏيئي ڪوشش ڪرڻ. ڪام جو پاڻ ڪٽي نه سگهيا، جنهن ۾ ڏنيهو ڪيائون تڏهين مٿي چڙهي.
ڏنو ڏپ ڪرڻ.	نٿي سر تڪليف کان بچڻ جو آپاءُ ڪرڻ. مهمانن جي اچڻ جي پڪ ته ڪانهي، پر ڏنو ڏپ ڪري ماني ڪرائڻ کپي.
ڏما وهڻ.	ڏسٽ ٿيڻ. جو ڪرجو ڪهڙو ڏس ڪيجي، جو ڏما پيو وهي.
ڏيڪ ڏيڪ ڪرڻ.	اجايو ڪهڻ. گهوڙي تي چڙهي، ڪاڏي ڏيڪ [illegible] پيو ڪرين.
ڏيئب ڪيڻ.	سيڪت ڏيڻ. ڏسو ڏمال ڪيڻ.
ڏيهڙو پوڻ يا پنڌڻ.	ڏو ڪون پائڻ. ڪٿي خيرات جو فقيرن پڌو، ته پوءِ ڏيهڙو پيو هوندن يا ڏيهڙو ڪٽي پڌندا.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڏ
ڏارو ڏيڻ.	فائدو ملڻ. وڻجارو ويو آهي روزگار لاءِ، ٻل ڪو سولو ڏارو ڏئيس.
ڏارو وجهڻ.	اڳڪٿي ڪرڻ، فال وجهڻ. رملي ڏارو وجهي ڄاڻايو ته جوڙيءَ جو ٻچڻ مشڪل ٿيندو.
ڏارو هڻڻ.	ڏاري راند ڪرڻ. هون ڏارو هڻي ٻه مس هٿيو ته سڀ ڪمائين، پوءِ هليو آيس.
ڏاڪو ڀڃڻ.	ڪم پورو نه ٿيڻ. ائين ڏيڍر ڏيڍرا ڪيءَ ته ڏاڪوئي ڀڳو.
ڏيڍر ڏيڍرا ڪرڻ.	بي همت ٿيڻ. ڏسو ڏاڪو ڀڄڻ.
ڏر ڏيڻ.	چڪ تاڻ نه ڪرڻ. اسان ته هاڻي ڪٽي ڏر ڏني اٿس، ڏسون ته ڇا ٿو ڪري.
ڏڪ پوڻ.	ذڪر ڏسڻ يا سور پوڻ، هاڪ ڪرڻ، لاچار ڪان ڪرڻ ۽ نه ڪري سگهڻ، ڏک اچڻ ڪان پوءِ گهر ڪنڊ ڳنڍي پوڻ. ڏڪ پيس مس مس قرض لاٿو اٿم. هي ڪاردار اڄ ڏينهن ته ڄڱو آهي، جو سڄو شهر ان کي ڏڪ پيو. ٻيءَ هنڌ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	پٽ جي مائٽن نه ٿي، تڏهين ڪٽنب اهو ڏک ٻريم. جيڪو ڏک لڳو اٿس، ڏک ٻري ته ترت فائدو رسيس.
ڏڪر ڪاٽڻ.	ڏکيءَ ۾ هنڊڻ. پنهنجو سودو ڪري آيو آهي، هاڻي پٽس ويٺو ڏڪر ڪاٽي ته جا ڪريان.
ڏڪر وٺڻ.	غشي ٿيڻ. پٽ جي اوچتي بيماريءَ جو ٻڌي، ڏڪر وٺي ويس.
ڏڪڻ ٽيڻ.	پرده پوشي ڪرڻ. تون وڏو آهين، توکي ته سڀني جو ڏڪڻ ٽيڻ گهرجي.
ڏڪڻ ۾ ڏک پائي پڌڻ.	تمام گهٽي لڄ اچڻ. اهڙين ڪرتن کان ڏڪڻ ۾ ڏک پائي نه ٿي پڙهين.
ڏکڻ وانگيان ٻرڻ.	سخت پڻ رهيو ڪرڻ. هن اولاد مان ڪي ڪين پرايو، پڇاڙي ڏاڍين ڏکڻ وانگيان وهي مري ويو.
ڏنڊين پڇڻ.	گهٽائيءَ ۾ سهائي هلڻ. هت اسان ڏاڍا مهانگا آهن، اسان ڏنڊين پيا پڇون.
ڏوري هڻڻ.	ڳولهي ڏسڻ. مال ڏاڍو سکيو ٻه ڏينهن ڏوري هڻيون ڀيڻيون ميون.
ڏولڪون وڄائڻ.	ڏکيو ڪم ٿي نه سگهڻ. تون وجي

ارٿ يا معني ۽ ڪم آڻڻ جي مثال	اصطلاح
ڏيو لڪون وڃي مان ناڻو تو ڏيان.	
ويڪون ڪيڻ ، بالعمد زيان ڪرڻ. ڌاڙي مال ڪري ويهه اهي ڏيو ٻگل ڪري ڏار.	ڏيو ٻگل ڏارڻ يا ڇڏڻ.
آزمايش وٺڻ. توں به هن ساڻ وڙهي ڏاڍي ڏيو ڪر.	ڏيو ڪڍڻ.
ڪري پوڻ. جهيڙي ۾ ڌڪ ني ڌڪڙو لڳس ته ڏيري ٿي پيو.	ڏيري ٽيڻ.
اڃا پيو ٻڪڻ. خبر ليمس ٿي ڪانه او ٻهڻين پيو ڏيک ڇڏي.	ڏيک ڇڏڻ.
رقم چٽ ٿيڻ. پڻي ڪان پوءِ ڏيڻگو ٿي ڏيري ڪري ڇڏيائين.	ڏنيگو ڏيري ٽيڻ.

ذ

ارٿ يا معني ۽ ڪم آڻڻ جي مثال	اصطلاح
وڏي ڪل يا ڪٽنب وارو هجڻ. هو ذات ۾ ڏاڍو ته وات ۾ ڏاڍو، تنهن ساڻ اسان جي ته جاءِ ڪانهي.	ذات ڏاڍو هجڻ.

ر

ارٿ يا معني ۽ ڪم آڻڻ جي مثال	اصطلاح
ننڊ نه ڪرڻ. جوڪرو هو اگهو سو سڄي رات اکين تي گذاري اٿم.	رات اکين تي گذارڻ.
ڪم ۾ اجائي تڪڙ ڪرڻ. توں به تو ڪڍين رات پڪا اٿين ته الله ڪري.	رات پڪا ڪهڻ.
رات جو قر ڪرڻ. چورن هن جي	راتا هو ڏيڻ.

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
ڳهڻ کي راتاهو ڏنو، مرچن يا ڪنس ڪجهه ... ڪٽڻ ڦوڪي ڇڪ پوي.	
رات جو ديس لهڻ. جي ماڪڙ اچي راتاهو ڏنو، تہ اهي ٻڌيون نه ڇڏيون.	راتاهو ڏيڻ.
ڪو بہ ماڻهو ڏسڻ ۾ نہ اچڻ. پاڻ جي ڏينهن ۾ گهٽيون وڃي ڏسو، تہ راڪاس گهمي ويو آهي.	راڪاس گهمي وڃڻ.
پنهنجي مطلب واري ڳالهہ جو ڳهڙي اچي ڪرڻ. اهي راڳ يا رباعيون ٻين کي پڙهي هت ليکو ليکي ساڻ آهي.	راڳ يا رباعيون پڙهڻ.
ڪنهن جي مان ڏيڻ. ٻن جو سيوڪ آهي، اڄ تہ رام رام تي هلون.	رام رام تي هلڻ.
ڪو بہ لاڳاپو نہ هئڻ. من جي جهيڙي ۾ ربيع نہ خريف، تہ ڇو ۾ ڪاهي پيو پوي.	ربيع نہ خريف هئڻ.
ڀڄڻ. ڀاڳ آهن سي لپ ٻارڻ ۾ رت ٽيهندا.	رت ٽيهڻ.
ڪاوڙ اچڻ. ماڻهن جي وچ جدائي جو جهيڙو لڳڻ. مڙهن جو ڌيئڙو رت بگڙيو آهي يا ٽهڪي ٿو پوءِ ڪي نہ ڇڏيو.	رت ٽهڪڻ يا بگڙڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻجي
رت جا دست ٿيڻ يا وهڻ.	ساڙ نه سهي سگهڻ. جن کي آهي هوس، وزيري جي منصب جي سو اسپيل ڪمشنر ٿي جو هلندو، ته پاڻ رت جا دست وهندو.
رت ڏسي رمي هڻڻ.	حالت سارو هلڻ. سائين ايترو اڪر ٽيڪس مان ڪين سهان، تو هين نه رت ڏسي رمي هڻو، ته جڳو.
رت چاٽڻ.	خون ريزي ڪرڻ. ڪٿي ڳالهه ٿي، ڪوساڪو بس ڪندا ڇا؟ اڃان انهيءَ جهيڙي ۾ رت چاٽيندا.
رت رئڻ.	گهڻو ياد ڪرڻ. ڪاردار ڏاڍو چڱو هو، سندس بدليءَ ڪاڻ ماڻهو رت ٿا رئن.
رت ريلا ڏيڻ يا ڌارا ڪري وهڻ.	گهڻي مارا ماري يا خون ريزي ٿيڻ. دهليءَ جي ڪوس ۾، گهٽين ۾ رت پٽي ريلا ڏنا، يا ڌارا ڪري وهيو.
رت ڪنا نه ڇنڻ.	تمام گهڻو رت وهڻ. ڌڪ اهڙو لڳس جو رت ڪنا ۾ نه ڇنيس.
رت ولوڙڻ.	ڪشالو ڪرڻ. ويچارو گهڻو ئي رت ولوڙي، پر پاڳ نه ٿو پڙائيس.
رڃ ڪڍائي وجهڻ.	پڇڻ جي مطلب جي ڳالهه ڪرڻ. مان جو اٿس، سو پڇي ڪين ٿو وجهه

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئڻ آڻجي.
	رڇ ڪڍائي وڌو اٿس.
رڇ يا ڏاڙهي ۾ ڪين هئڻ.	ڪنهن به حال نه هئڻ. سچ ڪري پڇو ته رڇ ۾ ڪين اٿس.
رڌو رکيو نه هئڻ.	محنت ڏاران ڪجهه به نه ملڻ. ڪراچيءَ ۾ به رڌو ڪون رکيو آهي، جو وڃي کٽي ايندي.
رڌي کي رڌڻ.	وري وري ساڳي ڳالهه ڪرڻ، ڏکوئيل کي هيڪاري ڏکائڻ. اها ڳالهه ته کٽي وسار، رڌي کي ڪيترو رڌبو.
رڍون رڇ پيڙڻ.	ڪوئي به پورائو ڪري سگهڻ. ڏڪار ۾ اڌارو ڏيڻ ته ڀلائي، باقي سڪار ۾ ته رڍون به رڇ پيڙينديون.
رستو وٺڻ.	رستي تي تمام گهڻي آمد رفت هئڻ. سڄو ڏينهن ته رستو وٺي، سو هتان چوري ڪئن ٿيندي.
رضا ڪرڻ.	مرڻ. هن جي ماءُ رات رضا ڪئي.
رڪاب وٺڻ.	پانهو ٿيڻ. هو سڄو ڏينهن وڏيري جو رڪاب جهليو بيٺو آهي، سو ڪئن نه سندس پاسو وٺندو.
رڪ جي دانگي چڙهي پيئي هئڻ.	وڏو خرچ هليو اچڻ. ڀيڻ نياڻين ۾ وڃن خرچ گهڻا، پرهت ته رڪ جي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڏجي
	داڳي چڙهي بيٺي آهي .
رڳ چلڪا ڏيڻ .	تڪليف ڏسڻ ۾ اچڻ . انهن ڪرڻ ڪو سولو آهي، اڳيون ۾ رڳ ٿو چلڪا ڏئي
رقم ٽوبري ۾ يا ڏيڍي يا پوري يا چٽ هڻڻ .	موڙي وجهڻ . ٻيو ڪانيو ۽ هنجي رقم ٽوبري ۾ آهي، يا رقم ڏيڍي آهي .
رڳ چڪڻ .	ڪنهن تي وڃڻ ، جهڙو ٿيڻ . هن زال الائي ڪنهن جي رڳ چڪي آهي ، جو جهيڙو ڪندي وتي .
رڳون پيڻ .	کهٽو ستائڻ . هن کي سمجهائيندو ٿي ڪونه ، منهن جون ته رڳون ۾ بي چڙيون اٿس .
رڳ اچڻ .	فائدو ٿيڻ . هيلهه جانورن جي واپار مان رڳ اچي ويس .
رقم پيارڻ .	ناڻو پيچائڻ . مون پنهنجي رقم پياري آهي باقي تنهن جي ٽون جاڻ .
روٽي يا ماني تي ٽاپو اچڻ .	نياڳو لڳڻ ، نقصان پوڻ . جنس ۾ رڪيائين ، اگهه لهي ويو ، ماڻي روٽي تي ٽاپو آيو اٿس .
روٽي روٽيءَ يا	ڪنگال ٿيڻ ، ڏکيو ۽ بکيو رهڻ .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
يا ماني ماني تي رکي نه کائڻ . روح ريلو ڏيڻ.	سيئين ساڻ ڏوهه ڪيو اٿس، ته ٻاڻ ۽ روٽي روٽي ۽ تي رکي ڪين کائيندو. گھٽي چڪ ٿيڻ . مارن لاءِ منهن جي روح ڏنو ريلو.
روزتي لت ڏيڻ.	ڪنهن جو روزگار وڃائڻ . ڏٺي الائي ڇا ۾ راضي آهي، ڪنهن جي روزتي لت ڏيڻ ڪو چڱو آهي.
رلي پوڻ .	مات ۾ هٿڻ . مون کي تو ڏسي نه رلي تي پو يس.
رن آهر کي نه مڙڻ .	ڏولائو ٿيڻ . پليگ ۾ ڀوريائين اهڙي سختي هوئي جو ڪنهن گهر ۾ ڪيس تي ٿيو ته رن نه تي مڙي آهر کي.
رندن ۾ رلڻ .	بي مانو ٿيڻ . مون سان ائين هليو آهين، باقي تون ۾ رندن ۾ رلندي.
رند جي وهڻ يا ڏنيال هٿڻ .	ودوا ٿيڻ . ڏٺي جي مرضي ائين هئي، جو هوءِ ۾ رند جي وهي.
رنگ ڏاڙهي تي هٿڻ .	شابس هٿڻ . تو اهو چڱو ڪم ڪيو آهي، رنگ ڏاڙهي کي مڃجي.
رنگ ۾ ڀنگ پوڻ .	ميل ۽ ڏاهر نه ٿيڻ . انهي جي ٻاڦ ٻاهر نڪرڻ ڪري، رنگ ۾ ڀنگ پوڻ جو امڪان آهي.

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
رنگ ۾ رتو رهڻ .	حال ۾ خوش هئڻ . (سائين مائي) رهو رنگ رتا انهي ۾ اند رهو .
رنگ ۾ رنگ اچڻ .	فائدي پٺيان فائدو ٿيڻ . سڀ جنسون چڙهي ويون ، رنگ ۾ رنگ اچي ويس .
روز رائيل هئڻ .	قسمت ۾ هئڻ . منهن جواچ هت روز رائيل هو ، جواچي نڪتس .
رهڙو ڪيڏڻ .	ڇيڇڙڻ . ڏسو ڏمال ڪيڏڻ .
روڪڙو جواب ڏيڻ .	نا ڪرڻ . اسان جي تہ منجهس گهڻي اميد هوئي ، پر هاڻ روڪڙو جواب ڏنائين ، هاڻي ڇا ڪبس .
رهہ ڪپڻ .	و ڏڻ نہ ڏيڻ . هو ڀانئي کي افلاطون سمجهندو هو پر سندس سنگتيءَ رهہ ڪپي ڇڏيس پوءِ ترهس ڪري ويهي رهيو .
رئڻ ڏائڻ .	ننڊ و هئڻ . نڪو هو اڄان رئي ڪائي ، سو ٿو اهڙا مسافري ڪري .
رئي ٿيڻ .	ڪپڻ . انب آيا سي اهي ساعت رئي ٿي ويا .
ري ڪاڏي ري پيٽي نشي هئڻ .	سمجهي نہ گهالهائڻ . اهيو پار هوئي ري ڪاڏي ري پيٽي نشي ، جٺن اچي ٿٺن پيو چوي .
ريگڙيون پڏڻ .	پلائڻ . هون ہ ڏاڍيون ريگڙيون پڏيس

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	بو نيت نہ ڇڏائين .
رينگو هڻڻ .	ماٺ نہ ڪرڻ ، رڙڻ . جيسين ٻادر نہ لڳندس ، تيسين ٻهو رينگو هڻندس .
(زال کي) ڪپڙا يا چوٽ اچڻ (زال جو) ڏرم بہ وهڻ .	زال کي مهني مهني تي ڏينهن وارٽي جا اچڻ . زال کي چوٽ يا ڪپڙا اچڻ تہ ٻوءِ ڪنهن بہ شيءِ کي نہ ڇهندي ، درو پڙدي ڏهر بہ ويندل هئي ، تہ بہ ڌاسن گولي سيا بہ وٽي آيس .
زالون زالن جو ڪاچ هڻڻ .	زالن جو ڌڪ ٻئي ڪان ڳجهہ نہ رکڻ ، زالن جو ڌڪ ٻئي کي ريجي آڻي ڪنهن ڳالهہ تي ٻيهارڻ . تون وڃي ٻچيمڻس ، تہ ڇا تي جهڙي ، نيٺ زالون زالن جو ڪاچ آهن .
زبان تي مهر هڻڻ .	رواجي ڳالهہ ڪان وڌيڪ نہ ڳالهائڻ . جوندا آهن تہ زالن جي زبان تي مهر آهي ، پرهاڻو ڪي سڀ بہ ڌسجي ٿو ، تہ پوءِ سيائن بہ ٻيهڙون وياڪياڻيون ڏين .
زبان ڏيڻ .	انجام ڪرڻ . ڏسو ڏاڙهي ڏيڻ .
زبان ڇڪڻ يا ڪوڙي ڪرڻ .	انجام نہ پاڙڻ . اٺ ڪائين جو ڏيڻ ريٽي ڏيئي ، وري ٻنهون جي زبان ڪوڙي ڪندين يا ڇڪندين ، تہ تو کي

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
	اڳتي ٻهوڙ ۾ ڪونه ڏيندو.
زمين آسمان هڪ ٿيڻ يا ڪري ڏيڻ.	تمام گهڻو هل ۽ دهشت هئڻ، گهڻي چترائي ڏيکارڻ، تمام گهڻا هئڻ. ٻهرين جهوري جي توبن ۽ بندوقن جو اهڙو سگارو ٿيو، سو زمين آسمان هڪ ٿي ويو. بندوت اهڙي جو ويا ڪاڻ ۾ جهڙو، سو ڌرتي آسمان هڪ ڪري ڏيائيون. هڪڙ جي اچ آيا سو زمين آسمان هڪ ٿي ويو.
زمين دوز ٿيڻ.	ڪري پوڻ. ڌرتيءَ جي ڌوڏي ۾ ڪيترئي جايون زمين دوز ٿيون آهن.
زور جي ميندي لڳڻ.	مرضيءَ جي ابتڙ ڪم ڪرائڻ. جوانس توجي سڄائين ته واهه، نه ته زور جي ميندي ته ڪان لڳندي.
زور ڏيئي ٻيهڻ.	حيلا هلائڻ. اسان گهڻائي زور ڏيئي ٻيٺا سون، پر هو همت ڪان هيٺ نه لٿو.
زهر وات پيو هئڻ.	سڪي جي مرتيو ٿيڻ ڪري شوڪ ۾ هئڻ. هن وقت هن کي ڪاڇي ونڊ لاءِ نه چئو، جو زهر وات پيل اٿس.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	س
ساٿ ڀرڻ .	سمر ڪٽڻ . وڻجارو ٿي جڳهه ۾ آئين، تون سمجهي ڀرج ساٿ .
ساڃي لڳڻ .	لاپ ڪاري ٿيڻ . اڃي شيشن کي ۾ لڳي ساڃي، سو سڀ ڀڪريون ڇٽ ڪري ڇڏيائين .
ساڃي ٻانهن يا سچو دست هڻڻ .	گهڻگهرو ۽ وڏيڪ ويساهه وارو ۽ صلاح ڪار هڻڻ . هو ڊپٽي ايڊوڪيشنل انسپيڪٽر، ايڊوڪيشنل انسپيڪٽر صاحب جي ساڃي ٻانهن آهي .
سار ٿيڻ .	(زال کي) وير جو وقت ويجهو ٿيڻ . هن کي هاڻي سار ٿي آهي، دائي کي سڏ ڪريو .
ساک ڀرڻ .	قسم کڻڻ . ساک ڀري چئو، ته اهو سودو هون نه ڪيو آهي، ته ڪٽي ڇڏيانءِ .
ساک ڪڍڻ .	ناالو پڌرو ڪرڻ . هن مختيارڪار تعلقي ۾ ڏاڍي ساک ڪڍي آهي .
ساهه ٽنگجڻ يا سڪڻ .	انتظار ڪڍڻ . جيستائين تنهن جو خط نه ايندو، تيستائين منهن جو ساهه ٽنگجي هوندو .
ساهه پٽڻ يا کڻڻ .	ويسائهين وڃڻ . جڳو ويهه، ساهه پٽ ته پوءِ ڏا هلون .

اصطلاح	ارث يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ساهه چڙهڻ	نستو ٿيڻ. اهڙا ڳالهه ٻڌڻ سان منهنجا ته لڳئي ساهه چڙهي ويا.
ساهه مٺ ۾ هڻڻ يا ڏڪڻ.	ڊپ ۾ رهڻ. جوراڪاري ايتري وڌي ويئي آهي، جو ماڻهن جو ساهه مٺ ۾ آهي يا ساهه ٿو ڏڪي.
ساهه وجهڻ.	ٿورو ڪرڻ. هون ڪي ته جهڙ ساهه وڌو هجيس، ائين ٿو ساڏي.
سبق ڏيڻ.	سيکت ڏيڻ. هيءَ ٺڳون سجريتمنت ان کو انهيءَ ٺاڻيدار کي سندس بيهودي هلت واسطي سبق ڏني.
ست سارڻ.	همت ٿيڻ. ست ته ساريو، ته اهڙا ڪم ڪريو جو؟
سير ٿيڻ.	ڍڪجڻ. هن جي گهوڙي سير ٿي آهي.
سڙا سپ يا سور يا سڙي مک جا ڳائڻ.	ننڍي سر وڏيرو ڏاڙڻ. انهي ڳالهه کي ڏينهن ٿي ويا، ته وري هي ۾ سڙا سپ ٿو جا ڳائي.
سڙارو چڙهه يا زور ۾ هڻڻ.	يا ڳر، وڏندر هڻڻ. هن جو سڙارو زور يا چڙهه ۾ آهي، جس احان مختيارڪار ٿيو، ته وري ڇهين ۾ ٿيو آهي.
سڙو سو ٿو ٿيڻ يا سڙو پر پائڻ.	ڪيٽرو ۾ چڱو ٿيڻ. هن جي دل تي ڪٽر ويهي ويو آهي، هاڻي ڪٽي ٿون

اصطلاح	اُرٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
	سٺو سٺو ٿيون يا سٺو پر ٿيون، ته به هو ڪين سمجهندو.
سٺمي سهاءُ يا پوري هئڻ.	سپ ذاس ٿيڻ. وڏا ڪاريگر هن جي سٺمي سهاءُ آهي يا پوري آهي.
سٽن جو گهر هئڻ.	پهرين درجي جو وڏو گهراڻو هئڻ. هو بنيادي ماڻهو آهي، سٽن جو گهر آهي.
سٽيا ناس ٿيڻ.	گهٽي هرج هيٺ اچڻ. پليگ جي بيماريءَ ۾ گهڻن جي سٽيا ناس ٿي ويئي آهي.
سُٽي پوڻ.	سڪيا ملڻ. هن کي ڪا اهڙي سٽي پيئي آهي جو وڏن جو چوڻ مور نه ٻڌي.
ست وڃڻ نه آڻڻ وڃڻ	آزمائش نه هئڻ. هو ويچارو پوڙهو آهي، ته ڪڏهن ست وڃڻ نه آڻڻ ويندو.
سٿر مان پٽ ڇڏڻ يا ٿيڻ.	اڻ ٿيندي لاڳاري ٿيڻ. توکي ته سٿر مان پٽ ڇانئو آهي، جو ڇالهين روپين جو گهوڙو اسي روپين وڪيوائڻ ٿي.
سُٽ پسائڻ.	لڳڻ جي ڪوشش ڪرڻ. جتي ست پسايو، واڳي وڏي وٺي.
ست پوڻ.	ڇيلهه ۾ سور ٿيڻ. ست ڏيئي جوڳوڻ ڪميائين، ته ست پئجي ويس.
ست ڏيڻ.	زور ڏيڻ. ڏسو مٿين ست.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻجي
سٽ ڪڍڻ.	ٽڪرو ھڻڻ. سٽ ڪڍ، ته ڀڄونس، نه ته ماستر سٽ ڪڍندءِ.
سٽ ڪيڻ.	سخت ڳالهائڻ. ڏسو مٿين سٽ.
سٽ هڻڻ.	ٻُڪ هڻڻ، جو ڪي سهڻ لاءِ تيار رهڻ. دلجاءِ ڪر، مهنجي تو سان سر تائين سٽ آهي.
سٽي ٻر ڪرڻ.	ڏاڍي مار ڏيڻ. بس ڪر، ته سٽي ٻار نه ڪيانءِ.
سج کي پتر هڻي ڪاڍڻ.	رات جي روتي سويل ڪاڍڻ. رات ڪيترا ست ڪيا اٿم، ته ورندي ڪان ڏنيو، توهين ته سج کي پتر هڻي ٿا ڪاڍو.
سج ڪاپار تي اچڻ.	منجهند ٿيڻ. سج ڪاپار تي آيو آهي، ته به اجان ٻانيءَ جي موڪل نه ٿي ملي.
سجو لنوائڻ.	فائدي ملڻ جو چاڻ پوڻ يا فائدو ٿيڻ. اڄ ته ڪو سجو لنوائي آيو آهين، جو اڄي جڙهه تي هيو آهين.
سجاڻي سگھ ملڻ	جو ڪي هلت ٿيڻ. تو کي به سجاڻي سگھ مليا آهن، جي ڪا اختياري مجيئي ها، ته جيڪر وڻ گهوڙا ڪيں ٻڌين.
سڌ تي پڌ هڻڻ.	حالت پرماڻي رت رئڻ. ماڻي

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
ڪهڙو خيال ڪجي، ملون ته اٿي، ٻوءِ سڌ تي پئي.	
جاچڻ. وڃين ٿو شهر ڏي، سڌ لهج، ته سون جو اگهه ڪهڙو آهي.	سڌ لهڻ.
ڄاڻائڻ. واهر ڪرڻ (مسلمان چوندا آهن) وهانو جو سڌ ڏيڻ ويو آهي، هڏ ڏيڻي سڌ.	سڌ ڏيڻ.
وقت تي واهر ڪرڻ. چار پئسا رکيا هوندا، ته سڌ ۾ سڌ ڏيندا.	سڌ ۾ سڌ ڏيڻ.
هموار ڪرڻ. جهڪا اچي پٺي سامهي رکي سر تي.	سر تي رکڻ.
جوابداري کڻڻ. هن جهڙا جا ڪندا، اهو بارين جو ڪم آهي، سڀ ڪي سر تي وسائڻ.	سر تي وسائڻ.
ڪنهن به جوکي يا سوڌي سهڻ لاءِ تيار رهڻ. هو اهڙو ٻراپڪاري آهي، جو سر ترئي تي جهلڻ ۾ ويرم ئي ڪان ڪري.	سر ترئي تي جهلڻ يا رکڻ.
پاڻ کي ڏوجهري ۾ وجهڻ. تون نڪي ٿو سمجهين نڪي ٿو ڪرين، ڪير ويٺو تو سان سر کپائي.	سر کپائڻ.

ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.	اصطلاح
مسافر ڏانهن پراڻي مسافر ڪڏي وجهڻ. هو مڃيو، ته سڄو ڳوٺ سرِ ويو هو.	سرِ وجهڻ.
ٺڳڻ. هو آهي ڳنڍڪپ جو، سو وٺي ويٺي سر مون پائي وجهي.	سر مون پائڻ.
ڪن جو ڳالهيون ڪرڻ. سس پس جو ڇا ڪريو، ڪليو ڪلا يو ڪٿي جهڙو، ته توهان جو ڇا مطلب آهي.	سس پس يا ڦس ڪرڻ.
لنگهڻ ڪڍڻ. ويس يلا اويلو ٿيو، سڄي رات سڪ تي گذاريم.	سڪ تي گذارڻ.
پار ٿيڻ لاءِ سڪ ڏيکارڻ، ڪڏائي ڏيکارڻ. هو پاڻ سڪڻي سوختي، سا ڪڏهن پتيندي. ماريو ڪاڏي ٿيتي پارهوئي سڪڻو سوختو.	سڪڻو سوختو هڻڻ.
ٺڳڻ، ڦرڻ. هي ڪهڙو آدو اٿئي، تي روهين وال، مار! هٿ واري سر سڪي پاڪي سان مٿو ڪوڙيو اٿئي.	سڪي پاڪي سان مٿو ڪوڙڻ.
ٻري وڃڻ. بيمار ٿي ڪا ن پوءِ فلاڻو سڪي ڍانگهو ٿيو آهي.	سڪي ڍالکو ٿيڻ.
ڳالهه ٽپڙ الي وڃڻ. مون جن کي ڏلو هو، ته هو سڪي ۾ ٽيهون هڻي ويو.	سڪي ۾ ٽيهون هڻڻ.
ٺرڪ جهڻ. شيءِ لاءِ وڏهڙ، وڃي سڪرهوي.	سڪر پوڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻجي
سڳڙو سڀائڻ .	پاڙڻ . اسان تي وانگر سيڻن تي سڳڙو ڪون سڀايو آهي، جڳو جوڪو پيو ٿو سائين ڏئي.
سڳڻ ڪرڻ .	ڀڙ يائين ڪاڍڻ، چڱو سوڻ ڪرڻ. هاڻ وٽ تون ته سڳڻ ته ڪر. گهوٽ کي ته سڳڻ ڪرايو.
سل ۾ ونگ هڻڻ .	ڳالهه ۾ ڦير هڻڻ. نٿو جهو اچي، سو هڙيوئي سل ۾ ونگ آهي.
سلا ساوا هڻڻ .	ڏن ۽ اولاد جي ڪمي نه هئڻ. (آسيس ۾ چئبو آهي) تو مونکي سکي رکيو آهي، تنهنجا ته سدا سلا ساوا هوندا.
سڳن تي کڻڻ.	خوب ڏمالڻ . هو اجان اندر آفيس ۾ گهڙيوئي مس، ته مختيارڪار کڻي سڳن تي کنيس.
سلام پيرڻ .	ڪاڻ ڪيڻ، مان ڏيڻ. نه زمين رکون، نه تپيدار جو سلام ڀرڻون.
سلام ڏيڻ نه وراڻڻ.	لاڳاپو نه رکڻ. هو نه نڪو سلام ڏئي نڪو وراڻي.
سڌ رو پڌڻ .	تيار ٿيڻ. (شاهه مان) ونڊر جي وڃن سي ٻر پڌن سڌ را.
سور پٽڻ .	محنت ڪرڻ، ڏکر ڏسڻ. زميندار

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	جو رڳو لهڻ ۾ ڏاڍا سور ھنيا، پر ھڙ حاصل ڪجهه نہ ٿيس.
سور پٽڻ، ڪاٽڻ، سهڻ.	ڪاوڙ جهلڻ، تڪليف ڏسڻ، ماٺ ڪرڻ. هن ويڇي وري ساڳي ڳالهه ڪئي، پر مان سور پي ويس. ويهه مهل ويچاري ڏاڍا سور ڪاڍا. هاڻي مون ۾ سور سهڻ ڪونهي، مان ته سيٺ کي سموري ڳالهه ٻڌائيندس.
سورهن آنا هئڻ.	پورو هئڻ، سچي هئڻ. ڳالهه سورهن آنا آهي، جئن فلاڻو چوي ٿو.
سوريءَ تي ننڊ اچڻ.	ڳڻتي نہ هئڻ. جواني اهڙي شيءِ آهي، جو سوريءَ تي بہ ننڊ اچي وڃي.
سوڙ ۾ ڇهنب ڏيون پوڻ.	زال جي منٿ ٿيڻ. رات ٻہ ٽنهن سوڙ ۾ ڇهنب ڏيئي ويٺي اٿس، جو هاڻي هو ان کي چاءِ ولي ڏرائين.
سوڙهو جهلڻ يا گهٽڻ.	ڦاسائڻ، شش در ڪرڻ. سيٺ جي ڪُٺي سوڙهو گهٽيم، پوءِ لاچار ڪُٺي وٽ ڏنم.
سوسڙي ڏکائڻ.	جهيڙي جو ٻج وجهڻ. ٻيو ڪم ڪونهي، ڏاڍي وٽ سوسڙيون ڏکائيندو.
سوڪ ماني پچائڻ.	خوب سيکت ڏيڻ. اچ تہ مهمان جي مٿ، تہ ڪئن ٿو سوڪ ماني پچايانءِ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
سومت لاهڻ.	ٻهاري پائي صفائي ڪرڻ. صبح جو اٿي، ٻهر ٻهارائين سومت لاهجي.
سون ٿيڻ.	چڱو ٿيڻ، وڏو ڀاڳ ٿيڻ. هو پٽيءَ جي هٿن ۾ مٽي به سون ٿي.
سون کي ڪس هڻڻ.	سدائين هڪجهڙو هئڻ. بت آهي مڱڻجي پوندو، سون کي به ڪا ڪس آهي.
سونو سج ٿيڻ.	ڏاڍو آنند ٿيڻ. تنهين ڏينهن سکين کي سونو سج ٿيندو.
سون ۾ سرهو ٿيڻ.	بي عيب هئڻ. هو عجب انسان آهي جا سندس ڳالهه ڪجي، سون ۾ سرهو آهي.
سونو ڪٽورو هٿ ۾ هئڻ.	پنڊ ڪان آزاد هئڻ. توهان برهمڻن کي ڪهڙي بڪ آهي، سونو ڪٽور هٿ ۾ اٿو.
سوني پائهن هٿ ۾ هئڻ.	معتبر ضامن يا ڪولادار هئڻ. مون کي ڳڻتي ڪانهي، سوني پائهن هٿ ۾ اٿم.
سوني ڪانگي يا سونو جڻيون پائڻ.	وڏو ماڻهو ٿيڻ. تو وري سوني ڪانگي پاتي آهي ڇا؟ جو ايڏو دم ٿو هڻين.

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
سهڻي نه سهڻ.	ڳالهه تي اعتبار نه ڪرڻ. تون اهڙي سهڻي نه سهه، ته هو ڪڏهن جو ڪم ڪندو.
سوڍاڻين جو سردار ڏسڻ.	وڏو ماڻهو ٿيڻ. هو سو ڍاڻين جو سردار آهي سو ٿو تو کي سنڱ ڏئي.
سٿين لڳين ٿيڻ.	پوريءَ حالت کي پهچڻ. بيمار ٿي ڪانپوءِ اڃان سٿين لڳين نه ٿيو آهيان.
سٿين مهيني ٿيڻ.	ڏهو مهينو ٿيڻ، ويم جو وقت ويجهو اچڻ. هوءَ هاڻي سٿين مهين آهي جلد ويم ڪندي.
سٺي سڳي کي سورڻ.	مهل تي ڳالهه تي ڳالهه ڪڍڻ. اسان به مات ڪري ويٺا آهيون، پاڻهي سٺي سڳي کي سوريندي.
سيت جهلڻ.	آڪڙي ڪرڻ. هاڻي هل ڪٿي جو اڄ ٿي سيت جهلي اٿئي.
سيج پهچائڻ.	سيکت ڏيڻ. پر آءٌ منهنجي هٿ ۾ نه ڪٿن ٿو سيج پهچائينءَ.
سيج چاڙهڻ.	وهانءُ ڪرڻ. لاڏو، سيج چڙهي گهر آيو.
سينڌ ڏيڻ.	اڳواٽ خبردار ڪرڻ. هنکي سينڌ ڏيڻي جڏهن، ته اسان فلاڻي تاريخ اتي ايندا سون.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
سير جو ڏسڻ.	نبض ڪوڙڻ. طبيب صحيح جو سير جو ڳنڍو آهي.
سير ڏيڻ يا ڏ جهلڻ يا ٻوهائڻ.	وار ڪوڙي جون ڪيڻ، ڪهڻ، وس هلائڻ، ڪري سگهڻ. منهن جي مٺي ڪي سير ڏي. ڪاسائي ٻڪر کي سير ڏني آهي يا وڌي آهي. ڏسان ته تون مون کي ڪهڙي سير ٿو ڏين.
سير تي چڙهڻ.	ڏپ لهڻ، سولائي ٿيڻ. ڪلپت سب ڪٿي سامي جڙهيو سير تي.
سيرون آڻڻ.	ڏکر جون ڳالهيون ياد پوڻ. من کي ٿو ڏسان، ته سيرون ٿيون اينم، ته الائي موند جا ڪريانس.
سيري جي سڌ تي اچڻ. سرط جو ڪوٻيءَ تي اچڻ. سوا گڏه جو ڦر تي اچڻ.	فائدي يا مطلب لاءِ ڊوڙ پائڻ، يا تڪڙ ڪرڻ. ڏس ته ڪئين نه ٿو نڙ رهت وجهين، جلم تي ته ائين آيو ٿو رهين جڻ ٻار سيري جي سڌ تي اچن يا سرط گوٻيءَ تي اچي يا سوا گڏه ڦر تي اچي.
سيڪ اچڻ.	ٿڌ اچڻ. آلاڻ ٿيڻ، فائدو ٿيڻ. جڏي ٻاه پري اٿي سيڪ اچي، ٻهن کي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	جا آهي. پٽ ڪي ته ڪيترو سيڪ آيو آهي. لڪاٻتي هوندو ته پاڻ ڪيءَ، اسانکي منجهاءُوس ڪهڙو سيڪ ايندو
سيٽهه تي پوڻ.	پيرجڻ. ڏس ته ڪائي سيٽهه ٿي پيو آهي، جو هلي به نٿو سگهي.
سيءُ ٿيڻ.	ڏپ لڳڻ. چورا ڪا رتي جي ڳالهه ٻڌي سيءُ اچي ٿيم.
سيني يا ڇاتيءَ تي مڳر ڏرڻ.	ساڙ ڏيڻ، وس ڪرڻ. تون به مون کي ڏنو نه ٿو سهين، باقي ڏس ته ڪئن ٿو ڇاتيءَ تي مڳ ڏرين ۽.

ش

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
شاخ ڪيڻ.	اُڀرڻ. ڳوڙها ڳل ڳاريام سورج شاخون ڪيون.
شام جهلڻ.	اڏيئن ڪي اچهو ڏيڻ. شام جهلڻ سورهن جو ڪم آهي.
شب ۾ رکڻ.	لڪائڻ. ڪيترا ڏينهن ڳالهه شب ۾ رکبي، نيٺ ته کلندي.
شرم ۾ خيانت ڪرڻ ۽ شرم ۾ هٿ وجهڻ.	پر استريءَ ساڻ زبردستي ڪرڻ. ڪنهن جي شرم ۾ خيانت ڪرڻ يا هٿ وجهڻ ڀلي ماڻهوءَ جو ڪم نه آهي.
شهه يا ڪٽورو ڏيڻ.	ڏاج ڏيڻ ڪان اڳ يا مڱڻي وقت ڪجهه روڪڙ ڏيڻ جو انجام ڪرڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻڻ جي
	هن ٻيڻ مڱائي ۽ هزار روپيا شهه ڏنائين
شهه ڏيڻ •	سرسي ڪرڻ. ڪوٽ کي گهيرو• ڪري، دشمن کي شهه ڏنائون•
شهه کائي موٽڻ •	هارائڻ • ويري نيٺ شهه کائي موٽيو•
شيخ ٿيڻ •	ڪاوڙجڻ، گهوڙي جو پوين ٽنگن تي بيهڻ • توهان ۾ ڪين جهڙي ڳالهه تي شيخ ٿي ٿو وڃين • هاٿو برابر انهيءَ گهوڙي کي شيخ ٿيڻ جي عادت آهي•
شيخ پچائڻ •	گهڻي تڪليف وڌڻ يا سهڻ • ماڻهو اجهي سوياڻي ماڻهي ڪاڏي مون کان هاڻي شيخ پچائڻ نٿي پڄي •
شير پياز ظاهر ڪرڻ •	سڀ عيب ظاهر ڪرڻ • منهن جي اڳيان نه ڪڇ، نه ته انهه ساعت ڪريان ۽ تو شير پياز ظاهر•
شيطان اچڻ •	سپني ۾ استري ٻوگهه ڪرڻ، تڙ پوڻ • ڪاوڙ اچڻ • رات هن کي تڙ پيو يا شيطان آيو، تڏهن ٿو تڙ ڪري، مون کي ۾ سويل شيطان آيو، سو ٽيڙا ڙي سڀ اجايي چڱ ياماڻس •
شينهن جي ڪن ۾ هڻڻ •	گهڻيون مشڪلات ساڻ ملڻ • اچ ڪالهه پٽسو ۾ شينهن جي ڪن ۾ آهي

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	جو ڪرڻ کي چئبو آهي، جيئن ميري تہ حلوو ڪانه کٽو، پيهي ميري تہ بہ حلوو ڪانه کٽو.
شينهن کاڌي چڙهڻ.	(نياڻي جو) پر ڪنهن وجهڻ، هوند وارو ٿيڻ. خيال هو نياڻي جو، سا ڀڳوان کيس تہ وجهي شينهن کاڌي چڙهي، ماڻهي وقت بہ سکر ساڻ لنگهندو. اسان بہ ڪيترن ڏيٺي ڏيٺي اهي شينهن کاڌي چڙهيا آهيون، ماڻهي پاءِ ڪاڪو اوطاق تي پٽسا رکي پيو ڏنو ويندو.

ص

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
صافو سڪڻ نہ ڏيڻ.	گهڻي وٿي نہ وجهڻ، جلد جلد اچا ڪندو رهڻ. ڏهاڙي ڏهاڙي ناتڪ تي جا ملبو، تون بہ صافو سڪڻ ئي نٿو ڏين.
صفر پوئين اربعا ٿيڻ.	سڀ هٿڻ، ويراني ڏسڻ ۾ اچڻ. صفر واري مهيني ۾ پڇاڙيءَ واري اربعا جو هندو ماڻهن جو ڏينهن ملهائڻ يا سڀ ڏينهن لهڪڻ ۾ اچڻ. ڏنو جا اٺتي انهيءَ گهر ۾ ماڻهي ٿي ڪريون، صفر پوئين اربعا آهي. رستي تي جان ڪٿي ڏسان تہ صفر پوئين اربعا لڳي پئي آهي، اڄ صفر پوئين اربعا آهي تنهنڪري ڪهر رڏي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	پالڪن ۾ وراهيا.
صدقي جي ٻڪري هئڻ.	ٻيو سيلو يا نڌڻڪو هئڻ. ٻيا ته سڀ ٿيا پاسرٿي وارا، باقي مان آهيان صدقي جي ٻڪري، سو جئن وڻيس تئن ڀيو وهائي.
صلاح ڪرڻ.	آدر ڀاءُ ڏيڻ، روٽي کارائڻ جي آچ ڪرڻ، هڪ راءِ ٿيڻ. اهڙا ڪي رڪا روح آهن، جو مان ويس ته صلاح ٻڌرڪيائون. اڄو ته پاڻ ۾ صلاح ڪريون، ته پانيڻ لاءِ ڇا ڪرڻ گهرجي.
صلاح ڏيڻ.	مڪتب ۾ کائڻ واري شيءِ مان سيکاريندڙ کي ڀاڱو ڏيڻ. اڳي مڪتبن ۾ شاگرد آخوندن کي صلاح ڏيندا هوا.

ع

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
عذر هئڻ.	ڪنهن ويجهي عزيز جي موت ڪري ٿوري وقت تائين ڏک ۾ رهڻ ۽ خوشيءَ جهڙي ڪم ۾ شريڪ نه ٿيڻ. انهن کي عذر آهي سو هينئر ڪي ٻه نه جهڙون.
علم پيو وڃڻ.	وديا سکهو سکڻ. هن جو جيتو يا ذهن چڱو آهي، علم پيهندو ٿو وڃيس.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
عقل ويڙهائڻ يا ڳنڍڻ.	چڱي سٽ سٽڻ يا رٿڻ. ڪو ٻهون جو عقل ٻه ويڙهائجي، ڪين جيڪو جوڙي تنهن کٽي ڪاڄي.

غ

غم کائڻ.	ٿري وجهڻ. اهڙيءَ طرح ٿي ڳالهائين، جو الائي ڇا ڪجيس، پر مون کٽي غم کاڌو.

ط

طاق لڳڻ.	تپرس م پوڻ. واڻو ٿيڻ. ايترو پوري ٻڌاليءَ جو حڪم ٻڌي منهنجا ته طاق ٿي لڳي ويا.
طبيعت قات پوڻ.	ڪاڪيار ٿيڻ. ليڪو کٽي، ڪير ته طبيعت قات ٿي، انسان کي امهوئي ڏنڌو جڳو آهي.

ق

قاعدو ويڙهي ڪنڌ هيٺ رکڻ.	حڪم نه مڃڻ. ڪرتا ڌرتا ڪرڻ ڪان رهن، هنن قاعدو ويڙهي کٽي ڪنڌ هيٺ رکيو آهي.
قرڪني نه ڪرڻ.	(مري ويل) جو قرض لاهڻ. هن جو پٽ صالح آهي، سو پيءُ جي ڪير ڪني نه ڪندو؟

اصطلاح	ارٿ يا معنيل ۽ ڪم ڪيئن آڻجي .
قبر کان هٿ ٻاهر نه ڪرڻ .	موت کانپوءِ ڊڄندا ٿيڻ . بدڪارن جا اونهيءَ قبر کان هٿ ٻاهر نه ڪرندا .
قبو اڏائي وهڻ .	سدائين جيئرو رهڻ . غريبن کي نه سدا قبو اڏائي ڪين وهندي .
قرآن بخشائڻ .	قرآن پڙهڻ جي عيوض ڪجهه ملي کي ڏيڻ . هو ويچارو ڏاڍو بيمار آهي رات قرآن بخشايو اٿس .
قرض ۾ ڌوهڻ .	مٺاڇرو ڪم ڪرڻ . ڪم ائين ٿو ڪري جڻ قرض ۾ ٿو وهي .
قرض ڪٽي ڪنگڻ پائڻ .	وت کان ٻاهر هلڻ . ڏنڌي جو حال ڪونهي ايترا پئسا نباهڻ کي ڪين ڏيندس، نه ڪي قرض ڪٽي ڪنگڻ پائيندس .
قسطون ڪري اچڻ .	ساهيون ڪري اچڻ . تيئن نستو ڪري جڙي ٻو آهي، آيس ٿي ڪين ٿي، ٻهر لاچار قسطون ڪري آيو آهيان .
قطار ۾ هلڻ .	هڪ جهڙو هلڻ . تون آهين ڪهڙي قطار ۾ جو تو کان ٻيهي ڪم ڪريان
قطر لڳڻ .	گهڻا هلڻ . رسو ٻو گوليو ٻرندي ليهي، ٻاهي نه ڪرتي لاءِ مشي پيا قطر لڳن .
قلم ڪيڏي چڙهڻ .	ائين نه ڪرڻ جو ٺهراءُ ڪرڻ . جائتي

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻڻ	اصطلاح
ٿي ٻن واٽين ٽڪرائڻ جو قلم ڪيڏي ڄاڻ ٻوائن.	
حڪم ٿي وڃڻ، ٿيڻي ٿي وڃڻ. قلم وهي ويو ماڻهي جا ٿيندو.	قلم وهي وڃڻ.

ڪ

ڏرڻو ڏيڻ، ڊوڙ ڪري وڃڻ. ڏس ته! ڪٿي نه ڪاني ڪيڏي ويٺو آهي نه موٽندو ائين، ته ڪٿون آڻي ڏيان؟	ڪاني ڪيڏي وڃڻ.
رڳو دلاسو ڏيڻي خوش ڪرڻ. اميو ڪان جا ٻيا سي گهٽائي ڏيندو، باقي منجهانس سمجهندو ڏرو به ڪين.	ڪان جو ٻيو ڏيڻ.
بند ٿيڻ. ڪجهائي سان گڏ وڃڻ، ته ڪان پيٺو آهي.	ڪان پوڻ.
ڳالهه جو هئڻ. ڪجهه نه وس هلي نه سگهڻ. اهو آفيسر آهي ڪان جو پتلو جنهن منشي جي ڪئي ڳالهه نٿو پيو ملائيس.	ڪان جو پتلو هئڻ.
سخت ور ڏيڻ يا اکيڙڻ. پوليس چورن پٺيان ڪان ڪهاڙا ڪٽي لڳي ته جهلجن نه ته ٺيڪ ڪونهي.	ڪان ڪهاڙو ڪٽي اکيڙڻ.
ناڪاري يا ٻالا ڪان ڏيکارڻ. رسي تان	ڪاني پڇڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
	ايندي ڪالهه ٻڌي اٿس، سو ماڻهو موڪليو اٿن، مارڻ ڪي ڏانهن.
ڪاٺي ڪرڻ.	ڏڪارڻ. ڪٺي ڪالهه ڪريس، مون کي ڪون گهرجي.
ڪاهار تي چڙهڻ.	شنڪهه ٿيڻ. تنهن ڪچهريءَ ۾ وڃين ڪاهار تي چڙهندو.
ڪارو ڪنو نه هڻڻ.	ڪتل هڻڻ. گهر ۾ ليس ڪارو ڪنو به نه، ڳالهيون ته ڪيڏيون ٿو ڪري.
ڪارو ڪمرو نه ڇڏڻ.	ڏوهي نه لهڻ ۽ سيني سارڻ هڪ جهڙي حالت ڪرڻ. سيٺ تي آئي جو ماستر کي چڙ، سو نه ڇڏيائين ڪارو نه ڪمرو هٽي سيٺي کي ڪٽي رکيائين.
ڪارو مڻو لاهڻ.	ٺڪري وجهڻ. ماڻهي هٿان ڪارو مڻو لاهي، نه ته ڪاٿيون نه ڪوسڙا.
ڪاريءَ وارا ڪم هڻڻ.	شيءِ نه هڻڻ. تو جهڙو ته اُت ٿو ڪريءَ ۾ رکيا آهن، هت ته ڪاريءَ وار ڪم پيا آهن.
ڪاشي ڪروٽ ڪائڻ.	سختي ڏسڻ. ڪاشي ڪروٽ ڪائيندس، ٻر زمين هٿان نه ڇڏيندس.
ڪاغذ ڪرڻ.	نفعو نقصان جي سڌ لهڻ. هو ڏيارءَ تي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
	ڪانءُ ڪندو، پاڻيهي خبر پوندي ته ڇا ٿو ڪري.
ڪيا ڪياڻي ٿيڻ.	اتفاق ٿيڻ. ٻار کي ڪا ڪياڻي ٿي ٿئي، ته تون جوابدار رهندين.
ڪاٻ ڪڍي وڃڻ.	بي پرواهه ٿي وڃڻ. ڏس ته ڪئن نه ڪاٻ ڪڍي ويٺو آهي، اٿس ڪو ٻوءِ جو خيال.
ڪانگ اڏائڻ.	اوسيئڙي ۾ وهڻ. تنهن جي تات طالب ڪانگ اڏايم ڪاڪ ڇا.
ڪانگ هڪلڻ.	وڏو ڪري ڏيکارڻ. جواب ٻن اکرن ۾ ڏجي، تنهن بدران ڪيڏي ڪانگ ڪٿي ڪڍي اٿس.
ڪانگن ڪٽڻ جو ڪاڄ هئڻ.	مري وڃڻ، ٽڪر ٽڪر ٿيڻ. جنگ ۾ ڪيترو لشڪر ڪانگن ڪٽڻ جو ڪاڄ ٿئي ٿو.
ڪانو ڪٽهڻ.	(مثل آدميءَ جي) ڪاني سان ماپ ڪرڻ. وڃي ڪانو ڪٽهي اچو، ته پوءِ ڳالهه ڪڇجي.
ڪانءُ جي وات ۾ موڪلڻ.	تمام ٿڪڙو موڪلڻ. ماڻ تهسين انتظار ۾ رهندس اما شيءِ مون کي ڪانءُ جي وات ۾ موڪلجو.

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪئڻ آڻجي .	اصطلاح
عيب ڏسڻ ۾ اچڻ هن جي ڏاڙهي ان کهڙو ڪانءُ نڪتو آهي، جو توهين ائين ٿا چئو.	ڪانءُ نڪرڻ .
پٽڻ، پاراتو ڏيڻ . اهو فقير ڪروڌي آهي ٿوري گهڻي ڳالهه تان ڪاني هڻندي ويهي ڪان ڪري .	ڪاني هڻڻ .
محتاجي ڏسڻ . نه ڪتون نه ڪوريءَ جي ڪاٽ ڪيون .	ڪاٽ ڪيڻ .
هڪ پاسو ساهمي جو هيٺ ٻيو پاسو مٿي هجڻ . ڏس ته تارازيءَ ڪيتري ڪاٽ ڪئي آهي .	ڪاٽ ڪرڻ .
اهن ڪرڻ ، ٻئي پاسا ڏارازيءَ جا پورا ڪري بيهارڻ . ڀوريائين تارازيءَ جي ڪاٽ لاهي پوءِ تور .	ڪاٽ لاهڻ .
بيمار ٿيڻ . اڄ ڪري ڪايا ۾ ويڇار ٿي پيو آهي .	ڪايا ۾ ويڇار ٿيڻ .
گهٽ ٿيڻ . ڪوڙ ڳالهائڻ ڪري ۽ عمر ۾ ڪٽر پوي ٿي .	ڪٽر پوڻ .
ٻڇڙي حالت ۾ اچڻ، بي مانو ٿيڻ . ائين نه هلي ها ته جو ڪٽن آب ٿئي ها	ڪٽن آب ٿيڻ .
اجايو ڳالهائڻ . ولند ريٿ پٺيان گهٽائي	ڪٽو پيو نڪرڻ .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪتا پيا ڀونڪن .
ڪني ٻليءَ کان ڊابو ڀاسڪ هئڻ .	ٻوڙي سنڀال هيٺ هئڻ . من جي ماڻهن دلجاءِ ڪري ماستر وٽ ڪني ٻليءَ کان سڪ آهي يا ڊابو آهي .
ڪني جو وڙ نہ هئڻ .	انهيءَ ڳالهہ کان گهڻو مٿي هئڻ . انهن نو جوان جوان ، اهڙو تہ اسان جي ڪني جي ٻہ وڙ نہ آهي .
ڪُٽ چڙهڻ .	خراب اثر وهڻ . صاحب جي دل تي اهڙي ڪٽ چڙهي ويٺي آهي ، جو جيڪي ڄاڻائجيس سو مڃيندي نہ .
ڪَٽ ڪٽڻ .	بي ايماني ڪرڻ ، ڪوڙ ڪرڻ . ڪٽ ڪان ڪٽي اٿم جو ڪاردار کي ڏيندس .
ڪتا ڪرڻ .	گهڻو فائدو وٺڻ ، سڀ ڪري ڇڏڻ . ڊڪ منشي جي ڏيهن تي ٻڌو رهي جارج ماڻهس تہ ڪتا ڪري آيو
ڪِٽ تي رهڻ .	جوکي کان ڇڏيل هئڻ . من جو ڇهوڙو ڪاردارو آهي ، ماڻهو ڪٽ تي وڃي رهيو آهي .
ڪپڙن مان ڪڍڻ .	ڪک ڪرڻ ڇڏائڻ . تو جهڙيون ٻہ ٻہ ڪپڙن مان نہ ڪڍندس .

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
ڪَچُن ۾ نه ماپڻ.	گھڻو خوش ٿيڻ. امتحان جي پاس ٿيڻ جي تار آيس، پوءِ ته ڪچُن ۾ نه پيو ماپي.
ڪچ ڪرڻ.	نه ورڻ، ڦٽو ڪرڻ. ڪٿي ڪچ ڪريس، منهن جو کھڙو مطلب.
ڪِچ ڪِچ ڪرڻ.	گھڙيءَ گھڙيءَ ٿو ڪڙ. تون ڪچ ڪچ نه ڪريس، ڏس ته پوءِ پاڻيهي ڪيئن ٿو ڪم ڪري.
ڪچن جون ڳنڍيون هڻڻ.	گھري پريت هڻڻ، (ننڍي پڻ) ڪان دوستي هڻڻ. اهي وري ڪيئن ڦٽا، هين ته پاڻ ۾ ڪچن جون ڳنڍيون.
ڪچو ڪرڻ.	سادو ٿو پو ڏيڻ. هي ٻهرياڻ ڪچو تون ڪر، ته اوتي مان ٿو ڏيان.
ڪچو ڪورو هڻڻ.	ڪنهن به ٻچي ٻار جو وهانءُ نه ڪرڻ. تون اڃان ڪچو ڪورو ويٺو آهين، توکي ڪو ائين هلڻ جڳائي.
ڪچو ڪائڻ.	بي رحميءَ سان سيکت ڏيڻ. منهن جو وس پهچي، ته هو نڌ ڪچو کائي.
ڪچو ڪير پيئڻ.	آزمايش نه هڻڻ. تون ڪچو ڪير پيتو آهي ڇا؟ جو ائين لڳي ويندي.
ڪچو ذهنيون ٿيڻ	الٽي جو خيال ٿيڻ. گوري گيهڻ

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي .
پاڌل ڪچي ٽيڻ .	ڪاٻوءِ هٿو هيو ته ڪچو ٽٽيم يا ڌل هيٺي ته ڪچي ٽٽيم .
ڪچي ڪرڻ يا ڪچائي ڪرڻ .	سلڻ ، پڌرو ڪرڻ . تون مٺي ڳالهه ٻڌين ته متان ڪٿي وڃي ڪچي ڪرين .
ڪچي ڪوڏي نه هئڻ .	ڪجهه به نه هئڻ . هاڻي اسانوٽ ڪچي ڪوڏي به ڪانهي ، فصل اهي ته پوءِ ٿورو گهڻو مڙيوئي توکي ڏيو .
— ڪچي لڳين هئڻ .	ويهه واري مدت ۾ هئڻ . (زال جو) هوءِ اڃان ڪچي لڳين آهي ، سو ڪو ٻاهر نه ڪرندي .
ڪڇون ٽوڪڻ .	خوشيون ڪرڻ . جن جا گهر ڦرجن ، سي پيا مٿو پٽين ، ۽ چور پيا ڪڇون ٽوڪين .
ڪُڏ ڪڍڻ .	حرص ٿيڻ . ڪڍيس ته ڪُڏ ، سو وڃي ٿو وڙهي ملهه ، ته اڄ هو پاڻهين پرڻائي آيو .
ڪرڪري اچڻ .	سوپ جي آس رکي اچڻ . هو ڪرڪري آيو آهي ، تنهن کي موٽائبو ته ڪين .
ڪرم ڪٽڻ .	پٽڻ . رات جو چور ڦري ويا اٿس ، هاڻي ويٺو ڪرم ڪٽي .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
ڪرموڙڻ.	هيٺ لهڻ. (شاهه مان) ڪتين ڪرموڙيا تيڙو اُڀا ٿيئي.
ڪرموڙڻ يا ڀڃڻ.	ٽڪ لاهڻ. ڏس ته ڪئن ٿو ڪرموڙي مٿان ٿو ٻوي.
ڪرمٽڻ يا ڀڄڻ.	تپ جا اهڃاڻ ڏسڻ ۾ اچڻ. اڄ سومل ئي ڪرٽا مٽن، اڄهو ٿو تپ اچي.
ڪرو ٻهي ويهڻ.	آلسي ٿيڻ. هن جا ڪرو ٻهي ويا آهن، سو ٿو هاڻي ٻورهيو ڪري.
ڪِرِهه مڪروجهڻ يا لولو وجهڻ.	رنبڪ وجهڻ، ڪم بگاڙڻ. توهه ناحق ڪٿي ڪرهه مڪرو ڏو آهي، ڳالهه ۾ آهي ڇا؟
ڪرائيءَ ۾ قوت هئڻ.	سگهه هئڻ، پهچ هئڻ. مون کي جي ڪرائيءَ ۾ قوت هوندي، ته ڪارخانو مان ڪڍندس نه ته ٻوءِ ڏلو ويندو.
ڪرنهه ٿيڻ.	خارس ٿيڻ. هٿن ۾ ڪرنهه ٿي پيئي آهي.
ڪرنهه ڪڍڻ.	ڳهوج پيدا ٿيڻ، مار گهري وٺڻ. نڪو ٻس ڪري، ٻانڌهي ٿو ته ڪرنهه ڪڍيو انس.
ڪرنهه لاهڻ.	سيکت ڏيڻ. آيم چڙ ته اهڙي ساعت ڪرنهه لاهي ڇڏيندوسانءِ.

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي .
ڪرون مرون ٿيڻ يا ڪري ڇڏڻ .	نه هيڏانهن نه هوڏانهن ٿيڻ ، اڌ گيڏ ۾ هجڻ . ميمڻن به ماڻهن کي ڪرون مرون ڪري ڇڏيو آهي ، ميانهه امتحان ۾ ڪرون مرون ٿيو آهي .
ڪڙو مِٺو ٿيڻ .	دوستي دشمني رکڻ . مٺهن جو کهڙو ڪم جو هنن ساڻ ڪڙو مٺو هوان پاڻ جاڻن .
ڪسان ڪسان ڪرڻ .	ڪم جو ويچار ڪري نيت اهو ڪرڻ ، ڌاري نيت ڪرڻ . ڪسان ڪسان ڪري مان ته اڄ حيدرآباد نڪتس .
ڪڏڻ پوڻ .	قد رچائڻ . هو بي گهٽو آهي تنهن کي کهڙو ڪڪر هوندو .
ڪڪڙ ٿي پوڻ .	ٻاهر نه نڪرڻ . تون به سڄو ڏينهن گهر ۾ ڪڪڙ ٿي پيو آهين .
ڪڪڙ ڪٺان هلڻ	ڪم ڪٺن هلڻ . انهيءَ کي آفيس جي کهڙي خبر ، نه ڪڪڙ ڪٺان ٿي هلي .
ڪڪڙ ڪو هجڻ .	ڪجهه به نه هجڻ . گهر ۾ نه ڪڪڙ ڪو اٿس ، نه اٽي ڪاٺي ڪٺي اٿس .
ڪکه لڳي ويٺي	گهٽي ياد گيري هجڻ . زينت جي

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي .
	مڱڻي جي ڳالهه مون کي ڪڪر ۾ لڳي ويٺي آهي .
ڪڪر پيچي ويٺو نه ڪرڻ يا ڇڪي به نه ڪرڻ .	پڇي ڪم نه ڪرڻ . سڄو ڏينهن گهر ۾ ويٺو آهين، ڪڪر پيچي به ويٺو نه ڪرين
ڪڪر پن ٽيڻ .	چڙ ۽ چڙ ٽيڻ . جواري مچ ڪيو بيٺا هوا پوليس وارو ڏاڙهون تہ ڪڪر پن ٿي ويا.
ڪڪر رنجائڻ يا ڪڪ ڄڙڻ .	ٻالا يا ڏانگه ڪان ڏنگجڻ . هن کي ڪڪر رنجايو آهي، سو بيو آهي .
ڪُڪر ڪيڙڻ .	ٿالهو ٽيڻ ، پيٽ ڀري ڪائڻ . هن ڳنڍون ۾ ڪيهون ڪڍيون آهن .
ڪڪر وجهڻ .	ٻڪڙ، لڪائڻ. ڳالهه وجهي جنگ چڙهي آهي، تون پيو اجان ڪڪر وجهين .
ڪڪر ڪيريون ميڙڻ .	چريو ٽيڻ . ڪتي ڳالهه ٿي اجان تہ ڪڪر ڪيريون ميڙي مرندين .
ڪل ٿڙڻ .	چريو ٽيڻ . ڳالهائي ائين ٿو، جڻ تہ ڪل ٿڙي اٿس .
ڪل وجهڻ .	ڏجڻ . اسين غريب ماڻهو، رڳو سپاهي ڏسون تہ به ڪل وجهون .
ڪالم ڪاٽ وڻڻ .	ڦاسائڻ لاءِ وجهه ڳولڻ . هون جيو تہ ڪي ڪين، تون هرو ڀرو تو ڪالم ڪاٽ وڻين .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
ڪلر ۾ ٻج وجهڻ.	ڪي به ڦل نه ملڻ. ڏٺي ٻني کي دان ڏيڻ، آهي ڪلر ۾ ٻج وجهڻ.
ڪم ٽپائڻ.	پورائي ڪرڻ. ڏس ته مان ڪيترو ۾ ڪم ٽپائي ٿو اچان.
ڪلمي سان هئڻ.	مسلماني دين تي پورو هئڻ. ملوڪ ڪئن خوش آهين؟ ادا ڪلمي سان.
ڪمائي کي جواب ڏيڻ.	پورهيو نه ڪرڻ. جڏهانڪون اٺاهون تي آيو آهي، تڏهانڪون ڪمائي کي جواب ڏنو اٿس.
ڪمر ٻڌڻ.	همت ڪرڻ. جي هوند ڪمر ٻڌندي، ته سڀ ڪجهه ٿي پوي.
ڪلها ڳنڍل هئڻ.	تڪليف تي هريل هئڻ. اسان کي ڇا آهي، اسان جا ڪلها ڳنڍا پيا آهن، پيا ڳين ڏيا.
ڪلهو ڏيڻ.	همراهي ڪرڻ، جنازو کڻڻ، يا ڪانڌي ٿيڻ. وٽ ته سيٺ گڏ جي ڪلهو ڏيڻي ڪانڌي کي ڪٺون. هو مئو ته ڪلهي ڏيڻ وارو ڪون لڀيس.
ڪلهو ڪلهي سان ڪري ڏيڻ يا بيهڻ.	شامل ٿيڻ. دنسان ٻائر ڪلهو ڪلهي ۾ ڏيئي بيٺا آهن، سو تون ٻين جي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	محتاجي ڪيدي.
ڪلهو هڻڻ.	برابري ڪرڻ. ڪمائيءَ ۾ هي اڄ وڪيلن سان ڪلهو ٿو هڻي.
ڪن ٻوساٽڻ يا ڪن لڪائڻ.	ٻڌو اڻ ٻڌو ڪري ڇڏڻ ۽ ماٺ ۾ رهڻ. هن ته گهڻوئي پئي ٻڌيو پر مان ته ڪن ٻوساتي ڇڏيو آهيس.
ڪن ڀرڻ.	ڪوڙيون ڳالهيون ٻڌائي ڪاوڙائڻ. الائي صاحب جا ڪنهن ڪن ڀريا آهن، جو هاڻ وٽ اچڻ نه ٿو ڏئي.
ڪن تائين اچڻ.	ٻڌڻ. ڪالهه تائين اها ڳالهه منهنجي ڪن تائين نه آئي آهي.
ڪن جون ڳالهيون ڪرڻ.	ڳجهيون ڳالهيون ڪرڻ، چغليون هڻڻ. سڄو ڏينهن پاڻ ۾ پيا ڪن جون ڳالهيون ڪريو. ڪن جي ڳالهين ميري ڇڏيا.
ڪن چٽائڻ.	سور پيدا ڪرڻ. ميان جي ليکي تان ڪن چٽائي ته لکڻ ڪتيم.
ڪن پوڻ.	ٻڌڻ. نيٺ اها ڳالهه وڃي پٺاڻ جي ڪن پئي.
ڪنُ ڏيڻ.	اکي ٻڌڻ: ٻئي ڳالهائين ته ڪن ڏجي ته ڇا ٿا چون.
ڪنَ ڪاٽڻ.	ڪکَ ڪرڻ. هاڻي ته بس ڪر،

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪن ڪاٽي ويو آهين.
ڪن ڪڙو ڪرڻ.	چتائڻ. توهان ڪن ڪڙو ڪري ڇڏجوس ته اسان اچون ٿا.
ڪن ڏار ڪرڻ يا لاڏار ڪرڻ.	گسائڻ، ڌيان نه ڏيڻ. ڪم جيئن ئي پيس پيو هو ته ڪن لاڏار ڪري ويو هليو.
ڪُن مان تبي ڏيارڻ.	تڪڙو ڪري سکڻ. سانهستو ڪري سکندو، ڪن ته ڪانهي جيئن مان ڪُن تبي ڏيارهس.
ڪن ۾ ڦوڪ ڏيڻ.	پنهنجو شيوڪ يا جماجمان ڪرڻ. ڇيڙڻ لاءِ ڪوڙيون سچيون ڳالهيون ڪرڻ. پاڻي جانڪي داس صاحب رات ريلوءَ کي ڪن ۾ ڦوڪ ڏني. الائي ڪنهن ڪن ۾ ڦوڪ ڏني اٿس جو ڇڙيو ٿو وتي.
ڪُن مٿڻ.	ٻچڙا ۽ اجو گُر شبد چوڻ. ڏس ته! ڪُنَ ٻيلو ڪن مٿي.
ڪُن ورائڻ.	پڌرڻ. ڏيتي ليتي هٽي ڏيهه کي ڏهي، هر ڪيو ٿو ڪنهن ڏي ڪن ورائي.
ڪن هڻڻ.	ڏ ڇڙڻ. جو ڪو ماستر ڪان سو ڪن ٿو هڻي، باقي هٽي ڪنهن کي ته ليکي نه ڪين.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڪَنا گهوڙڻ.	اجايو وقت وڃائڻ. انسان کي ڀَرِ اهڙي ڪم آهي، ڪنا ڪين گهوڙڻا آهن.
ڪَنَ ڪرڻ واريءَ ننڊ ۾ هئڻ.	خبرداري نه ڪرڻ. پوليس ڪن ڪرڻ واريءَ ننڊ ۾ آهي ۽ چور ٻيا چوري ڪن.
ڪنجي ڪاٺيل هئڻ.	دل جي سر جيتائي هئڻ، جيتو چڱو هئڻ. هن جي ڪنجي ڪليل آهي، جيڪي پڙهي سو تنهن پوءِ ياد ٿيو وڃيس
ڪنڌ تي چڙهڻ.	زور وجهڻ، گستاخي ڪرڻ. تنهن ڪچاڻ ۽ نه وجهين تو ڪنڌ تي چڙهندو.
ڪنڌ تي ڪاتي اچڻ يا ڪهاڙي اچڻ.	پيڙ يا زور پوڻ، لاچار ٿيڻ. هر ويرو ڪنڌ تي ڪاتي ايندي ته ڏاڍو نه ڪيئي.
ڪنڌ ۾ ڪرڻ.	پڇتائڻ، تڪبر ڪري ڪريل حالت کي پهچڻ. تنهن سمجهي هليءَ، ته نيٺ ڪنهن نه ڪنهن هل، ڪنڌ ۾ ڪرندو.
ڪنڌ ڌوڻڻ.	هائو يا نه معلوم ڪرڻ. پڇو ماڻس ته وڃان، ڪڇائين ڪون رڳو ڪنڌ ڌوڻيائين.
ڪنڌ ڪڇڻ ۾	شرمنده ٿيڻ. سڀڻن تي ڳالهه، ڪنڌ

اصطلاح	اُن جا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
هڻڻ.	ڪاڇين ۾ جو هڻيو اٿئي.
ڪنڌ ڪيائڻ.	ڌائنهن ڪرڻ. هو اهڙو ڄڱو آهي جو ڪنهن ادنا کان به ڪنڌ نه ڪيائي.
ڪنڌ ڪٽڻ.	بيماريءَ مان شفاياب ٿيڻ. ٻس ٻس ڪري ڪنڌ ڪڍيو اٿم.
ڪنڌ ڪٽڻ.	ماڻهوءَ ڌمڪڻ ۾ اچڻ جي سنڌ ٽڪي ۽ هار سکڻ ۾ ڪانهي ڪرڻ ڪانهيو ڀين ڀڄڻ ٻائي ڪاهو مٽي، ڪنڌ ڪٽڻ جهڙي ٿي آهي
ڪنڌ لهي پوڻ.	ليچ اچڻ. لاڳاپو هٽي هو، جو ته ڪنڌ لهي پيو آهي.
ڪنڌ مٿي ڪرڻ.	عزت ۽ ڏائڻ. تنهنجي ٻاجهه آهي ۽ حال ته جو وٽين جوا ڪنڌو، اسان جا ٻچا ڪنڌ مٿي ڪڍي سگهندا سون.
ڪنڌ ۾ ڪلي هڻڻ.	مٿي ۾ اهنڪاري هئڻ. هن کي آهي ڪنڌ ۾ ڪلي، سو ٿو انهن مڃي.
ڪنڌ نوائڻ.	نمرتا ڪرڻ، آڌر ڏيڻ. جهان ۾ رشيا جي جنگ ۾ نيپال ۽ شهزاديءَ ڪنڌ نوايو.
ڪنڌ هيٺ ڪرڻ.	آبرو ۾ کوٽ اچڻ، بي مانو ٿيڻ. ٻچي جي ڪرتوتن سبب هو ماڻهن ۾ ڪنڌ هيٺ ڪري ٿو هلي…

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
	همت ڪري ويٺو.
ڪُنڊَ ڦاڙڻ.	نڪرڻ، اچڻ. ڳُهتَ تي آهي، اجها ٿي واچ جي ڪنڊ ڦاڙي.
ڪنڊا پوکڻ.	ٻڇڙائي ڪرڻ. سيڻي سان ڪنڊا پوکڻ ڪي چڱا آهن ڇا؟
ڪنڊا ڪيڻ.	نڪته چيني ڪرڻ، عيب ڳولڻ. هي آهي ناڪٽون، سو سڀ مان پيو ڪنڊا ڪيدي.
ڪنگر ٿيڻ.	ڳري سنهون ٿيڻ. بيماريءَ ۾ ڳري ڪنگر ٿي پيو آهي.
ڪنگر هڻڻ.	ٺڳي هڻڻ. اهو اٺئي ڪنگر، مٿان انهيءَ جي ڳالهه تي پت ڪرين.
ڪنگر رڙڻ.	سڃ ٿيڻ. ميلهه برسات نه پيئي آهي تہ ڪنگر پيا رڙن.
ڪنگڻ ٻنڌڻ	ڪهنبو ڏاڳو ٻانهڻ ۽ ٻڌڻ. ڳهوٽ جي کي جهٽو تہ ڪنگڻ ٻڌي وڃي.
ڪنگڻ ڏيڻ	ڏاج ۾ ڪنجهه به نه ڏيڻ، رڳو ڪهنبو ڏاڳو ٻانهن ۾ ٻڌي ڏين. ويچارو غريب هو، سو ڌيءَ کي ڪنگڻ ڏنائين.
ڪنگڻ ڪيڏي وڃڻ.	سڄو ٿيڻ يا ڏيڻ. ڪاڻ ناڪار ڪرڻ. هو تہ ڪنگڻ ڪيڏي ويٺو آهي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	جا ڪيس.
ڪنن مان ڪپهه ڪڍڻ.	ڌيان ڏيڻ ٻڌڻ. اخبارون ته گهڻيئي ٿيون ڏٺيون، پر ماڻهو الائي ڪڏهن ڪنن مان ڪپهه ڪڍندا.
ڪنن ۾ ڪپهه وجهڻ	ڄاڻي واڻي نه ٻڌڻ. هيتريون دانهون ٿيون، ته به پوليس ڪنن ۾ ڪپهه وجهيو ڇڏي آهي.
ڪنو ڪڍڻ.	سڌ لهڻ، خبر چار وٺڻ. وڃين ٿو ايڏاهين ڪنو ڪڍي اچجانس ته ڇا ٿو ٿئي.
ڪن ڪٽڻ.	موڪل گهرڻ، تياري ڪرڻ. هو ته گهوٽ وڃڻ لاءِ ڪن پيو ڪٽي، پر ڏسون سيٺ به موڪل ڏئيس.
ڪنو وٺي ڪرڻ.	مٿ ست ڪرڻ. (پنهنجي ڏي ڄتي مڱائجي ته ڪان ڪري سڌ ڏين ڏيئي وٺجي) پاڻ پاڻ ۾ ڪنو وٺي ڪندا آهن.
ڪنول ڦرڻ.	ڇريو ٿيڻ. هو ته ٿيو آهي ته ڪنول ڦري ويو اٿس.
ڪني آگرو ڏيڻ.	گلا جهوري ڪم ڪان ڇڏڻ. ويهي پاڻ صفائي ڪريو، ڪني آگرو ڏي پئي آهي.
ڪني ڪڍڻ.	(سڄ) اڀرڻ، پڌرو ٿيڻ. سڄ ته

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪنهن ڪيڏي تہ مان ۾ وڃي ٽڪاءُ ڪيو .
ڪني منجهيءَ هئڻ .	نہ کپڻ يا وڪامڻ جهڙي شيءِ هئڻ . ڪپڙو آهي، ڪني منجهيءَ ڪين آهي جو توکي ائين ڪٽي ڏيان .
ڪوپ ڪيڻ .	ڏسو ڏرڪو ماري وهڻ .
ڪٽا ڄاڄڻ .	مائٽي ڪرڻ وقت ڇو ڪرءِ ڇو ڪرِ جي جاچ ڪرڻ . مان ڪٽا ڄاڄي آيو آهيان ڪنهن بہ قسم جي ڳالهہ ڪانهي .
ڪٽو اگهامڻ .	قبول پوڻ . هن جو ڪٽو اگهاڻل آهي تڏهن تہ ائين هلي .
ڪٽو قرارو هئڻ .	بخت وڏو يا زور هئڻ . جڏهين ڪٽو قرارو ٿيندو تڏهين دشمن بہ دوست ٿيندو .
ڪٽي گهٽ ڪاسو هئڻ .	ٿوري تان گسي وڃڻ . ڏک تہ جهڙائي هئيو مانس، پر ڪٽي گهٽ ڪاسو ٿي پيو .
ڪوٽي يا ڪڏ چڙهڻ .	پڌرائي ڪرڻ . ڳالهيواري ڪجهہ ڪڏ چڙهي ، جهڙائيءَ ڪن سن ۾
ڪوڏر هڻڻ .	تڪليف وٺڻ ، سخت محنت ڪرڻ . ڏاڍي ڪوڏر هڻي آيو آهي ،

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	جو ماڻهو ٿو گهري.
ڪُوڙو ٿيڻ.	ويڙهه وجهڻ. تنهن جي ڪري مون کي هِن سان ڪُوڙو ٿيڻو ڪونهي.
ڪوڙن تي خرچ هڻڻ.	پاڻ کي هرج نه وجهڻ. اڄڪلهه سياڻي مجلس تي، خرچ نه هونئن ڪوڙن تي آهي.
ڪوڙي ڪنين پڌڻ.	افواهه يا هل پڌڻ. مون کي خبر ڪانهي پر ڪوڙي ڪنين پڌو اٿم، ته مقدمو مون داخل ڪري آيو آهي.
ڪوسو واءُ نه لڳڻ.	ڪا به تڪليف نه ڏسڻ. هو رڄ جڳو ماڻهو آهي، شل ان کي ڪوسو واءُ به نه لڳندو.
کهر ڪوسا ڪرڻ.	نه کپڻ جهڙي شيءِ هوڪا ڏيئي وڪڻڻ، گهٽ قيمت تي وڪڻڻ. انب ڪتائي ڪين لاچار کهر ڪوسا ڪري وڪڻي ڇڏيم.
ڪُو ڪاٺڻ.	ڊڄڻ. انهيءَ زميندار کان سڄو ڳوٺ ڪُو ڪاٺيندو آهي.
ڪُني ڪن وجهڻ.	پٺيءَ انئين نه ڪرڻ. هن کي ترنگ جا سور سمجهن ڏنا، اهو ڏينهن ڏس هي ڏينهن ڏس وري ڪُني ڪن وڌيا.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڪياڙي ڪنهڻ .	واڙو ٿيڻ . صاحب پڇيس سوال، ته اڳيو ڪياڙي ڪنهڻ .
ڪياڙيءَ وارو هٿ ڏيڻ .	ڪجهه به نه ڏيڻ . هن کي دلاسي ۾ رکي، پوءِ ڪياڙيءَ وارو هٿ ڏيئي ڪڍيائينس .
ڪيتري ويهين سؤ هڻڻ .	سڌي خبر پوڻ . ڪنهن مڙس ساڻ هٿ اٽڪاءِ ته خبر پوي ته ڪيتري ويهين سؤ آهي .
ڪيتو لوڙڻ .	سزا ڀوڳڻ، عيوض ڏيڻ . برائيءَ جو ڏرڪو پوءِ ڪيتو ٿو لوڙي .
ڪيچ ٿيڻ .	وڌي پوڻ، گهڻو ٿيڻ . آسٽريليا ۾ اٺ نياڻون ماڻهن اتي ڪيچ ٿي پيا آهن .
ڪيرو قائم هڻڻ .	پيڙهه پڪي هڻڻ . هن ڳوٺ ۾ جوڙن جو ڪيرو قائم آهي، ڪير جو ٽڙي سگهين .
ڪيڙو ڪيڙو ڪرڻ .	ٽڪريءَ تي آڳرڪهي چيڙائڻ . هن کي ڪيڙو ڪيڙو نه ڪري ها، ته جيڪو گاريون ڏين ها .
ڪيس لائڻ يا ڪرڻ .	اڇن وارن کي رنگ لائي ڪارو ڪرڻ، لڄائڻ . هو انهن انهن ڏينهن ڪيس

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪندو آهي يا لائيندو آهي. هن وهيڙهي ۾ اهو ڪم ڪري، ڪو ٻاهرين کيس لائيو.
ڪي مينهاٽو ڪي ريجاٽو اچڻ.	ڳهڻن پاسن کان اُپٽ ٿيڻ. اهي ڪم اهي ڪن، جن کي پئسو گهڻو هجي ڪي مينهاٽو ڪي ريجاٽو آيو ته پوءِ ڪل ڪان پوي.
ڪيئن پوڻ يا ڪيتري پوڻ.	ڪهڙي اگهه ملڻ. اهو ڪوٽ جو ڪيڙو ڪيئن پيءِ ؟

ڪ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڪاڄي وڃڻ.	ٻڏو يا هيٺو ٿيڻ. هو هاڻي ڪاڄي ويو آهي سو ٿو ملهه وڃي.
ڪاڏ ڪرڻ.	پائڻ، خارس هڻڻ. درياءَ هن پاسي کان وري ڪاڏ ڪئي آهي. هن جي اڪين وري ڪاڏ ڪئي آهي.
ڪاڏيءَ تي هٿ رکڻ.	ٿورو ڪٺي مڃائڻ ۽ انجام وٺڻ. ڏس! مان ڪاڏيءَ تي هٿ ٿو رکان، اهيو ڪم ضرور ڪج.
ڪارئي يا ترئي ليڪ سج جو هڪڻ.	پڌري ڳالهه جي لڪ ٿيڻ. ديري ۾ ان تي خرارمس ٿيندا تون جوئين ته پنج خرار آهن، اجهو تو ماپ ڏٺي ڪارئي يا

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	توڙي هيٺ سج ڪين اڪندو.
ڪاريءَ هيٺان ڪانءُ پچڻ.	وري نه ڏسڻ ۾ اچڻ. پوليس واري کي جو جوارين ڏٺو، سي اهڙا ڀڳا، جڻ ڪاريءَ هيٺان ڪانءُ پچي.
ڪاٺيءَ مانيءَ ڏان کل نه لاهڻ.	تمام ڪنجوس هئڻ. الائي انهيءَ ڦوڙيءَ ۾ ڪٿان ڏنو اٿس آهي ته اهڙو جو ڪاٺي مانيءَ ڏان کل به نه لاهي.
ڪاني اِتي يا لت تيڻ.	سوڪو تيڻ. گهوڙو به ڪاني اتي يا لت تي پيو آهي.
ڪاني چڙهڻ.	وڏو ڀاڳو عمر جو پورو ڪرڻ. اسين ڪاني چڙهيا آهيون، ڊپ ڪونهي، نه ته به ڪٿي پيهين شن ونجي.
ڪاني وڃڻ.	ٿڪجڻ، ڪتڻ. ياد رکج تون به لسکي ۾ مون کي ڪين ڪاني وهندي.
ڪٻرا پيرڻ.	واڪا رڙيون ڪرڻ. چور آيا ڏاڏا ڪٻرا پريائين، پر واهرو تيوئي ڪون.
ڪٻو لنوائڻ.	وهندڙي فائدو تيڻ. اج ترڪهو لنوائي آيو آهين، جو انهي ساعت ڪم پورو ڪيو ٿو وڃين.
ڪتو نه پچڻ.	واندڪائي نه هئڻ. مٺن جي گهر ۾ آيا آهن مهمان، سي ته هاڻي ڪتا نه ٿا پڇن

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڪٿو ڪريو ڪٽي پنيان پوڻ.	سچيءَ دل سان ڪم کي لڳڻ. هي ٺاڻيدار سو چورن پٺيان ڪٿو ڪريو ڪٽي پيو آهي.
ڪٽي اُٺاڻي وڃڻ.	خسيس ڳالهه تي نقصان هيٺ اچڻ، سواءِ ڏوهه جي ڦاسڻ. هن کي سزا ملي سي ته ٺهيا، پر هو ويچارو ته ڪٽي اُٺاڻي ويو.
ڪٽي سان مهٽڻ.	پڇتائڻ. تنهن جي ٻاسي واري جاءِ ڦلائي ولي ويو، تون وڃين ڪٽي سان مهٽ.
ڪٽي ۾ ڪيئن هڻڻ.	لڄ پردي سان گذارڻ، ڳالهه اگهاڙي نه ڪرڻ. خداءِ کي سوال آهي، ته شل ڪٽي ۾ ڪيئن هوئي.
ڪٽي ۾ تنگ وجهڻ.	بي ايماني ڪرڻ. ڪٽي ۾ تنگ وجهي ڪارخانو ته ڪٿائي چڙهيائون.
ڪٽ تي چاڙهڻ.	آبرو ڏيڻ، مان وڌائڻ. مڪڙو ڳالهه ڪٽ تي چاڙهي پيو ڳالهه پٽ تي وهاري.
ڪڇهٽي ڪاڙهڻ.	سولائي سان ڪرڻ. سبق وڏو آهي سو ياد ڪرڻ لاءِ وقت گهري، ڪڇهٽي ڪاڙهي جو ڪائي ونهي.
ڪڏ پوڻ.	گهرج نه هئڻ. مان ڪاڏي ڪندو ساڻس، وجهي ڪڏ پوي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڪڏ ڪوڙڻ يا ڪڍڻ .	ٻيڙائي ڪرڻ جي ڪوشش ڪرڻ . هو ڪم ڪونه ٿيئي ، ماڻهو وتي ڪڏ ن ڪوڙيندو .
ڪرو ڪٽائڻ .	ڪٽائڻ . انهيءَ خرچ سان ته پيءُ جو ڪرو ته ڪٽائي ڇڏيندين .
ڪڙتيل ڏيڻ .	واسطو يا لاڳاپو هئڻ ، لاڳ هئڻ . منهنجو ڪو منجهس ڪڙتيل ته آهي ، جو وڃان .
ڪڙتيل نڪرڻ .	ڦل يا نتيجو نڪرڻ ، سڌ اٿت نڪرڻ . ڏسجي ته انهيءَ چاچ مان ڪهڙو ٿو ڪڙتيل نڪري .
ڪڙتيڻ .	تمام ميرو ۽ سٽيو هئڻ . ڏس ته ڪپڙا ڪڙتيا اٿئي ته به نٿو مٽين .
ڪڙو ڪرڻ .	خبردار ڪرڻ ، روبرو آڻڻ يا حاضر ڪرڻ . اسين به اڃون ڏاتون ته ملي هن کي ڪڙو ڪر ، هن کي آنرري ماجسٽريٽ وٽ ڪڙو ڪيائون .
ڪڙڪي اچڻ .	موت جو وقت ويجهو اچڻ . ماڻهو ان ۾ اميد ڪانهي ، ڪڙڪي پهتي اٿس .
ڪڙهه تي ڪير	ٿهه پهه پورو ڪرڻ . ڏنار ٿئي سچار ته

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
ٻيا رڻ.	هوند ڪڙهڻ تي ڪيل ٻهاري.
ڪُڙي ڪرڻ يا ڪٽڻ.	ٻيجڻ، تڪڙو هلڻ. ڪُڙي ڪر، ته هن کي ٻيجون.
ڪسا لنبا ڪرڻ.	ٺڳيون ڪرڻ. ابهيءَ جي کوڙي ڳالهه ٿا ڪريو، اهو وتي ڪسا لنبا ڪندو.
ڪکرهه ڪڙو هڻڻ.	جهيڙو جاڳائڻ، ڇيڙڻ. تو کي جيو ڪنهن، ته ان سان ڳالهائي اجايو وتين ڪکرهه ڪڙو هڻندو.
ڪڳيون هڻڻ.	خوش ٿيڻ. جن جا گهر ڦرجن سي ٻيا مٿو ٻٽين ۽ جو ٻيا ڪڳيون هڻن.
ڪل يا پاڇي ٻر ڏڄڻ.	ڏاڍو ڏجهڻو هڻڻ. ٻهاريءَ جا ماڻهو ٻنهون جي ڪل ٻر يا پاڇي ٻر ڏڄن، سي ٿا ڪورتين ٻرو جن.
ڪلا ڪاڍڻ.	جٽيون جهلڻ، جو لچائي ڪندو سو ڪلا ڪاڍيندو.
ڪلهو ڪٽڻ.	مڙسي ڪرڻ، زبردستي ڪرڻ. هي ڳوٺ امڙو آهي، جو ڪوڻ ڪلهو ته ٽٽي ٿلو، نه ته ٻيڃي ٻر ڪوڙ.
ڪلهو ڪوهه ٻر وجهڻ.	جهيڙو جوڙڻ. هن ڏي منهن ڪونهي، تو ڪٽي ڪوهه ٻر ڪلهو وڌو آهي.
ڪنڊ ڪيڙا ٿيون	نستو ڪرڻ، زور ٻيجڻ، بيوس ڪرڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
پڇڙ يا ڪُنُ ھڻڻ .	ھن جي اچڻ سان، مڇين جا ڪنب ڪنيڙائيون ھڻي يا ڪوھي ڇڏيون آھن .
ڪنڌ ۾ خلاص ھڻڻ .	ڏيتي ليتي چڪائي ڇڏڻ، حال نه ھڻڻ . منھنجو ۽ تنھنجو ھيئنڙو ڪنڌ ۾ خلاص آھي . تنھن جو ته ڪنڌ ۾ خلاص آھي، سويل ئي ڪو بلو ڪر .
ڪنڌ ۾ ڪتائڻ .	اڏار ۾ وٺي وڏي ڪک ڪرڻ . مون ۾ ايتري ڀيھي ڪانھي، تو ته ڪنڌ ۾ ڪتائي ڇڏيو آھي .
ڪنڌ پورڻ .	بند پيچي پورڻ ۽ پاڻيءَ جو پکڙڻ . درياھ چڙھيو ته واھ کي چاڙھ ته ڪنڌ پيو
ڪنڌ ڪائڻ .	سچ نه چوڻ، پوري ڳالھ نه ڪرڻ، پنھنجي ليکي پاڻ کي سچو چائڻ . اھا ته تون ۾ ڪنڌ تو ڪائين، مان ويوئي نه آھيان ته ڏڄاڻ جو . ائين آھيئي ڪين، تون ڀلي پيو ڪنڌ ڪاءِ .
ڪنڌ ون ڪيرپڻ .	خوش ٿيڻ، سرھو ٿيڻ . ڀرين، ڀرجي پاڻ ۾ ڪنڌ ون ڪيرپين .
ڪنگھي ڳالھائڻ .	سمجھ سان ڳالھائڻ . تنھن ڏينھن پنچات ۾ ڀڄڙو ڪيو مانس، اڳتي پاڻ ۾ ڪنگھي ڳالھائيندو .

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
ٽورو ڪرڻ، اڌارو وٺي ڏيڻ. تو ڪٽ تہ ڪان ڪٽائي اٿم، جو اڃان تو سهائيم.	ڪٽ ڪٽائڻ.
نہ ليکڻ جهڙي ڪم ۾ گڏ رهڻ. سهاري جو سچ، سو تہ ڪٽ پاءِ ۾ ٿي ٿو وجهي، ٻيڻ جو ڪم وري ڇا ٿي ڪٿن.	ڪٽ پاءِ ۾ وجهڻ.
ستائڻ، اُچائڻ. هن ٺپدار تہ ماڻهن کي اهڙو سارو ڪٽي ڏنو آهي.	ڪٽي ڏيڻ.
بچائڻ، واهر ڪرڻ، مٺي ڪرڻ. ٻاوءِ يا دوست تہ اهو، جو آئي مهل ڪٽي وڃي. ٻنهيچات ۾ ڏاڍو تڪرار هليو نيٺ هن پنهنجي ڳالهہ ڪٽي ورتي.	ڪٽي وڃڻ.
وهڻ جي جاءِ ڏاهڻ. جتن هت کوڙي ڪٽي آهي.	کوڙي ڪرڻ.
گڏ ڪري رکڻ. ڏيري ۾ ان کوڙي ڪيو اٿن.	کوڙي ڪرڻ.
آن وراهي جدا جدا ڍيرون ڪري رکڻ. هاڻ تہ کوڙيون اڄ وجهندس ٻوءِ ٻئي دار جي خوشي.	کوڙي وجهڻ.
سڀ هڪجهڙا هڻڻ. پاڻ ۾ ٻوڙو سنڌس زال ۾ ٻوڙي، ماڙا! آهي تہ ڪو	کوڙيءَ کي گهمرو هڻڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
	ڪوڙي ڪئي گهڙيو.
ڪوڪو ٿيڻ .	اختياري نه هلائي سگهڻ، نا طاقت ٿيڻ. جيڪي ڪري ٿو سو وڏو منشي صاحب ته ڪوڪو ٿيو ويٺو آهي.
ڪوهه ۾ ٽپو ڏيڻ .	جو کائتو ڪم ڪرڻ، گلا جهڙو ڪم ڪرڻ. اڱي آهي ڪوڙهه سو ڏسي واٽس ڪوهه ۾ ڪير ٽپو ڏيندو.
ڪوهه جي مٽي ڪوهه کي لڳڻ .	جنهن ٻاجي آمدني ٿئي تنهن ٻلي خرچ ٿيڻ. ويس شاديءَ ڏيڻ، ۽ رپيا مليو هئس، ۽ رپيا ڏنا اُٿ جو ڀاڙو ڪوهه جي مٽي ڪوهه کي لڳي.
ڪوئڊ تي ٻهڻ يا ٻجهڻ .	ڏوُ ڏسڻ، ڪا ڏوهه چڱو ڇو ڪو ملڻ. هو ساهرن مان اچي ٿو، اتي هاڻي ڪوئڊ تي ٻيٺو آهي.
ڪيت ڪانيا ڪي ڇڏڻ .	واسطو ٽوڙڻ. جڏهين ڪيت ڪانيا ڪي ڇڏ ياسين، ته ٻوءِ وري اچڻ جو ضرور ڪهڙو آهي.
ڪيپ ٻرڻ .	توشو ڪڏ ڪرڻ. سمجهي ٻرجان ۽ ڪيپ سامي هن سفسا رهان.
ڪيپ ڪتڻ .	سوڀ ڪرڻ. ويٺو ڪيپ ڪتي ستي وسڻ جي وجهه.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڪيرو ڏيئي پيٽ ڀرڻ.	سڀنڌيءَ کي فائدو ڏيڻ. ڇو اهي کي زمين ملي، ته به ڪيرو ڏيئي پيٽ ڀريو.
ڪير پائڻ.	ڪير کائڻ جي موڪل ڏيڻ. ڀٽن جو تير هين مهيني ڪير پائيندا آهن.
ڪير پيٽ ڀرڻ.	پيٽ جو سنڌان ڏيڻ. منهن جو جوڙ مڃ، ته سائين تنهنجو ڪير پيٽ ڀريندو.
ڪير پيڻ يا پي ڏسڻ.	آزمائش ڪرڻ، پرک وٺڻ. جان ته مقابلي آيو آهيان، تون به ڪير پي ڏس.
ڪير کنڊ ٿيڻ.	پرچڻ، ٺهڻ. ڀائر آهن سڀ نيٺ ڪير کنڊ ٿيندا، تون ڀيو اجائي پرچهه وجهين.
ڪير ڪير ٿيڻ پاڻي پاڻي ٿيڻ.	پورو نياءُ ٿيڻ، سچ ڪوڙ جي پروڙ پوڻ. تنهن جي جوڻ کي جا ڪجهه، پاڻيهي ڪورٽ ۾ ڪير ڪير ٿيندو ۽ پاڻي پاڻي ٿيندو.
ڪير ۾ کنڊ وجهڻ.	ميلاپ ڪرائڻ، ٺاهه ڪرڻ. تو ڪير ۾ کنڊ ته ڪان وڌي الٽو اجهي ڪير ۾ ميري وڌءِ.
ڪير ۾ ميري وجهڻ.	ڦيٽاڙو وجهڻ. ڏسو مٿيون جملو.
ڪيسي ۾ هڻڻ.	ڏر ليکجڻ، پرواهه نه ڪرڻ. تون آهين ڪير، تو جهڙا ته منهن جي ڪيسي ۾ آهن.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڪيسو ڪولڻ .	ڏر پيچ ڪرڻ . ڏڪار جي ڏينهن ۾ هر ڪنهن کي ڪيسو ڪولڻ گهرجي .
ڪيسو سنڀالڻ .	پورو ۽ واجبي خرچ ڪرڻ . اڳي ته دائي کي گهٽوٽي تي ڏنائين ، هاڻي ڪيسو سنڀاليو اٿس .
ڪيرُ ڏوئي ڏيڻ .	رءُ يا ڪوڙي ريت ڏيڻ . تون جو تو الڪو ڪرين ، توکي هٿسا ڪيرُ ڏوئي ڏيندا .

گ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
گامڻ ڳائڻ .	ٻي الڪي رهڻ . توکي هاڻي جا آهي وت سڀجو ڏينهن گامڻ ڳائيندو .
گاءِ گلو ٿيڻ .	ماڻهن جو گوڙ ٿيڻ . ميلي تي ويس ، ڏاڍو گاءِ گلو هو ، لنگهڻ جي جاءِ ڪان هئي .
گپ جو ڪلو يا ڪيرو ٿيڻ .	پر مٽريو ٿيڻ . صاحب آهي گپ جو ڪلو ، جيڪو وجهي سو ڪم ڪيو اهي .
گپ ۾ گپڻ .	آجو يا ڇيڪل نه ٿيڻ . انسان ٻار گپ ۾ گتا پيا آهيون ، سو ٻين کي اٿين ڪٿن ڇڏون .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
گدڙ ڪپ هڻڻ .	ٿورو مينهن وسڻ . اسان وٽ گوڏي جيترو مينهن وسيو آهي ، هت ته گدڙ گپ مس ٿي آهي .
ڳِڙ ۾ ڳهڻ .	ننڍو هڻڻ . دواجان ڳڙ ۾ ڳتو ٿيو آهي سو ٿو اهڙو ڪم ڪري .
ڳڏهه ليٽ هڻڻ .	بيماريءَ ۾ ڪِٺو ٿي ڪارو هڻڻ . ٿورو وقت بيمار رهي وري اٿڻ . بيماري تپ ڪنگهه جي ڏاڍي آهي ، ڪوورلي چتل هوندو ، پر شڪر جو وري به ڳڏهه ليٽ آهي .
ڳڏو ڳڏي پرڻائڻ .	شاديءَ وقت پورو آدر ڀاءُ آئي وئي جو نه ڪرڻ ۽ نه پورو ڪارائڻ يا ڪجهه به نه ڪرڻ . ٻارن جي شادي ڪرڻ ، هن پٽ جي وهانوءَ تي جا ڪيئن ڪنهن سڳين به نه ڪيو ، رڳو ڳڏو ۽ ڳڏي پرڻائي ڪٺي ڇڏيائين .
ڳڏي ڏيڻ .	ڇيڙائڻ ، همٿائڻ ، هشي ڏيڻ . هن ڪي ڳڏي ڏيڻي ٻاڻا مٿيمر تي وٺو آهي .
گهر ڪرڻ .	ٽرڻ ، استري پو گهر ڪرڻ ، وساري ڇڏڻ . هن ڏاڍو ڳالهايو ، پر مان گذ ڪري ويس . هن فلاڻي مهرٻ ساڻ

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	گذر ڪيو. ماڻهو ڳالهه کي ڪٿي گذر ڪر.
گرمي سردي هئڻ.	سدائين هڪ جهڙو نه هئڻ، ڏک سک هئڻ. انسان تي سردي گرمي ٿيندي آهي.
گرهه ڏهي وات ۾ ڏيڻ.	سمجهائي ڪري ڏيڻ. سمجهانس سمجهندو ئي ڪين، هو چوي ته گرهه ٻر ڏاهي ڪو ٻهو وات ۾ ڏئي.
گرهه گرهه ساڻ ڪچري ڪاڏڻ يا واهگرو چوڻ.	ذري ذري تي ڪتواڳه هئڻ. هن کي سمجهائيندو ئي ڪون، گرهه گرهه ساڻ ڪچري ڪاڏڻ يا واهگرو چوڻ کو نهي ٿو.
گرهه چڙهڻ.	ڪمبختي اچڻ. الائي ڪهڙو گرهه چڙهيو اٿس، جيڏانهن وڃي تيڏانهن ٽي ڌاڪيون ٻيٺيون اٿس.
گريبان ۾ منهن پائڻ.	لڄي ٿيڻ. ٻرڻ تي ڏو نگهه کي ته تنگو چوندو، ته گريبان ۾ منهن نه پائيندو، ته ٻيو ڇا؟
گڙ گڙ ڪرڻ.	بڪڻ. ماڻهو گهڻي گڙگڙ نه ڪري، ته ڪن ڏان نه ٻڌون.
گُسر ڪيڻ.	عيوض ڏيڻ. گارهون ڏيئي هو، گسر

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪنڌ تي موڙ ڏين.
گِگ ٿيڻ.	لڪي پوڻ. جيڏانهن وڃان تيڏانهن، گگ ٿيو پوي.
ڳل يا ڦل چٽي منهن ۾ ڏيڻ.	روبرو مهڻي طور چوڪ ڏيکارڻ. اوهان ان کي چيو، ته ڇو آهين، انهين کي ڳل يا ڦل چٽي منهن ۾ ڏنو آهي ڇا!
ڳل چٽي هٿ ۾ ڏيڻ.	ڳالهه جو ڏات پرچ پڌائڻ، ڳالهه صفا ڪري ٻڌائڻ. مکي، ٻڌايم ته توکي ڳل چٽي هٿ ۾ ڏنو آهي، هاڻي تون فتويٰ ڪڍي ڏي.
گُلِ ڪرڻ.	وسائڻ. سمجهيم ته ڏيو گل ڪري سمهجي.
گل ڪرڻ.	اپتار ڪرڻ، وڏائي ڪرڻ. اهان ڪٿي ڳالهه تي اهڙو مقدمو ڍون گل ڪندو.
گلو لڳ چڙهڻ.	ڪم جو پورائو ٿيڻ. ١٠ ڏينهن ڪمن ۾ گلو به لڳو آهي.
گنديءَ مانيءَ چُريو هڻڻ.	چٽ چُريو هڻڻ. هو آهي گنديءَ مانيءَ جو چريو، تنهن ساڻ ڪير ٿو ڳالهائي.
گنگا اشنان ڪرڻ.	ڌرم جو ڪم ڪرڻ. من کي نياڻيءَ جي شاديءَ ۾ مدد ڪئي ته ٻه گنگا اشنان ڪيءِ.
گنگي گانءِ هڻڻ.	مانيٺو هڻڻ، سادي سياءُ وارو هڻڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
	هو آهي گنگي ڳالهه، ڪنهن سان ڳالهائي ٻڌي به ساڻس وڙهي.
گوڄهان اڇلڻ.	اڇاڙ اڏنگا ڳالهه ڳالهائڻ. ڏس ترڪش تو گوڄهان اُڇلي، ڪا لڄ نه ٿيس ٿي.
گود ۾ وجهڻ.	ڌرم جو پٽ ڪرڻ. راجا کي سنتان ڪونه هو، تنهنڪري ڌوٻيءَ کي گود ۾ ورتائين.
گود ۾ لڪائڻ يا جاءِ ڏيڻ.	لڄ رکڻ، ڳالهه اُگهاڙي نه ڪرڻ. مونکان ايڏو ڏوهه ٿيو آهي، سو پالڪ جاٽي گود ۾ لڪائيندا يا جاءِ ڏيندا ته احسان مند رهندس.
گوڏڙيءَ هيٺ لڪڻ.	غريبيءَ ۾ گذارڻ، حال تي راضي رهڻ. اسين جي پنهنجي گوڏڙيءَ ۾ لڪا پيا آهيون، تن جي جو ٿو چيڙ ڪرين.
گوڏو کوڙڻ يا پڪيڙڻ.	آرام ڪرڻ، ويهڻ. گوڏو کوڙ ته مان به تو سان گڏ ٻو ٿو هلان.
گوڏن ڏان گندي يا ڪپڙو ڪڍڻ.	لڄ لاهڻ. جنهن گوڏي ڏان گندي ڪڍي، تنهن کي جهڙو ڏار تهڙو ڏانگهو.
گوڏي هيٺ رکڻ.	ويچار ۾ نه آڻڻ، زير تجويز هئڻ. اڃان لکمڙو جو نيڪال ڪونه ٿيو آهي،

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪر ڪيئن آڻجي.
	۽ گوڏي ڀيٽ رکي آهي.
گوروئي گهگا هڻڻ.	سڀ ڪجهه ناس ٿيڻ. انهيءَ جوحال ڪونهي گوروئي گهگا اٿس.
گوڪ ڏيڻ.	اڻ ٿهندڙ وچن چوڻ. رکي رکي اهڙو گوڪ ٿو ڏئي، جو اندر ئي ساڙيو ٿو ڇڏي.
گونهادي ڪرڻ.	بکيڙو ڪرڻ. ڏيهاڙي جي گونهادي ڪرڻ کان ويهي، ڪنهن ڏينهن صفائي ڪري ڇڏيو.
گوءِ ڪٽڻ.	سوسي ڪرڻ. ايڪڙ ٻه ڏهه هن کان گوءِ ڪٽي ويو.
گيسي ڪرڻ يا پرڻ.	ڌاري ساڳيءَ طرح نه ڪرڻ جو ٻول ڪرڻ، نيزاريون ڪرڻ، ٺري وڃڻ. اٿي گيسي ڪري ٿا ڇڏيانءِ، نه ته ڪريانءِ، ٿو پوليس جي حوالي ڏاڍيون گيسيون پيو پائين، ته هين ڇڏي ڏنو ماس. هاڻي ڪٽي گيسي ڪر، نه سوڌو ڪٽي ڇڏيانءِ.
گيندو گتو يا گڏيو هڻڻ.	صفائي نه هڻڻ. زمين جو ته اهان گيندو گتو يا گڏيو پيو آهي.
گهر گهير ڪرڻ.	مرضي رکڻ. جنهن ٿا گهر گهير ڪريو نس

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	تنهن مٿي نه چڙهندو ته وڃي.
ڳهه کي وڃڻ.	مرڻ جو امڪان هجڻ، ڏاڍي ايذاءَ جو امڪان هجڻ. جنهن ڏاڪي تان ڀير ترڪيو هو، تنهن وجان ها ڳهه کي، پر شڪر جو ٻاڙ جهلي ورتم.

ڳ

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڳاڙهي ماڻ ساڻ مٿي ڏيڻ.	ڪجهه به نه ڏيڻ، نه ڏيڻ جا پار ظاهر ڪرڻ. گهڻو مٿو نه هڻ، مان توکي ڳاڙهي ماڻ ساڻ مٿي ڏيندس.
ڳالهه ٻري پوڻ.	وس کان نڪرڻ. انهن جو ٻرجڻ ڏکيو آهي هاڻي ته وڃي ڳالهه ٻري ٻيٺي آهي.
ڳالهه تڙ ڪرڻ.	پوري ڪرڻ، پڄاڙي ڪرڻ. جيسين هو ڳالهه جو تڙ نه ڪندو تيسين نه ڇڏيندو.
ڳالهه چاڙهڻ.	پورو ويچار ڪرڻ. سياڻا ماڻهو ڳالهه چاڙهي، پوءِ جواب ڏيندا آهن.
ڳالهه ڇنڊي ٻيهارڻ.	هڪ صلاح ڪرڻ، ڳالهه ڇنڊي ٻيهاريو، ته آخر جا ڪرڻا گهرجن.
ڳالهه رکڻ.	مان ڏيڻ، چيو مڃڻ. وري پرشڪر... آهي، تنهنجي ڳالهه رکائين ته ٻه ڳجهو

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
ياد ڪرڻ. وقت لنگهي ويندو، پاڻهي ڳالهيون سڀ تنهنجون پيو ڳائيندس.	ڳالهه ڳائڻ.
پڪ ڄاڻڻ، سمجهڻ. مان اوس ايندس، تون اها ڳالهه ڪٽيءَ ڳنڍ ٻڌج.	ڳالهه ڳنڍيءَ ٻڌڻ.
ڳالهائڻ ۾ ٿڙڻ. اسان وري ڪٿي ڪچهون، اسان جي ڳالهائڻ ۾ آهن ڪندا، تنهنڪري ڪٿي مات ڪئي اٿون.	ڳالهائڻ ۾ ڪندا هجڻ.
معاملو وڏو ٿيڻ. ڪين جهڙيءَ ڳالهه تان وڃي ڪورٽ ۾ پيا آهن، ڏاڍي تر ڳالهه مان ڳالهوڙو ٿي پيو آهي.	ڳالهه مان ڳالهوڙو ٿيڻ.
ڀلائڻ، ڪٽي وڃڻ. ليکو ليکي سان آهي، تون ٻونگي ڳالهين ۾ ڪين ڪائيندين.	ڳالهين ۾ ڪائڻ.
ڪرو هجڻ، ڇڙو هجڻ. انهيءَ ماڻهوءَ جو ڏپ نه ڪن، ان جي رقم ڳائي ڳهه جهڙي آهي.	ڳائي ڳهه جهڙو هجڻ.
مڱائڻ، پرڻائڻ، ڦاسائڻ. ويچاري کي نيندي هوندي ڪٿي، ڳچيءَ ۾ ڳٽ وڌو اٿن هاڻي ڏسجي ته پڙهي ٿو يا نه.	ڳٽ ڳچيءَ ۾ وجهڻ.
مفت جو مال ملڻ. هت ته ٻانهن جي ڪمائي آهي، تو وانگيان ڪٿون	ڳلو لڪڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڳٺو ڪونہ لڳو اٿم جو انهن اڏايان .
ڳچيءَ ٻوڙڻ يا ڳليءَ ٻوڙڻ .	وڙهڻ ، مرضيءَ جي برخلاف ڪو بہ ڪم ڪرڻ لاءِ ملڻ . مان تنهنجو ڏاڍو تہ ڪونہ ٿو گهمهان ، هرو ڀرو جو ٿو ڳچيءَ پئين . هيءَ نقل ڪرڻ جو ڪم ڳچيءَ پيو سو بہ نيٺ تہ ڪبو .
ڳچيءَ کان وٺڻ يا جهلڻ .	ڦاسائڻ ، جوابداري هيٺ آڻڻ . منهنجو تہ ڪو واسطو ڪونهي ، پر تو ڪٿي ڳچيءَ کان ورتو يا جهليو آهي .
ڳچيءَ ۾ ڪپڙو ڪري ڪرڻ .	نئڙت ڪرڻ . ڳچيءَ ۾ ڪپڙو ڪري توکي پئسا ڏيندس ، تون الڪو نہ ڪر .
ڳڙ ٿيڻ .	ڪرڻ . ڪاهي ۽ تيمس هاري اٿس سو ڳڙ ٿي ويئي آهي .
ڳڻ ڏيڻ .	مٺا موڙا هڻڻ . تون تہ وچ مان ٻاڻهي پيو ڳڻ ڏيندس .
ڳنڍ ٻڌل هئڻ .	نہ ليکڻ ، پرواهہ نہ هئڻ . جهڙو ، تو جهڙا تہ منهنجي ڳنڍ ٻڌا پيا آهن .
ڳنڍ ڪوسي ڪرڻ .	لاڀڪاري ، يا ڪجهہ روڪڙا پئسا ملڻ . ساهري وڃين جو نہ ٿو ، ٻاڻ ڳنڍ ڪوسي ڪري ايندين .
ڳنڍ کلڻ .	سمجهہ پوڻ . ساءِ تڏهن ڳنڍ کلي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڳڙ مڻ جاڳي جڙي ٻارڻ سان.
ڳنڍ ڳنڍڻ.	مائٽي ڪرڻ. هنجو ۾ ڪٿي ڳنڍ ڳنڍي چڪا، اڃان نڪتو آهي ڇا؟
ڳنڍ جي پوڻ.	وڙهڻ، جهجهو لاڀ ٿيڻ، پاڻيوار ٿيڻ. هو ٿورڙي ڳالهه تي پاڻ ۾ ڳنڍ جي پيا. برسات پوڻ تي ته اسان کي ڳنڍ جي پونداسين. هڻ ويڻي ماڻهن ڪاڏي، هون ۾ ڪا ڪڻي هم ٽڪ ڪٿي ٿي، وڃي ڳنڍ جي پيس.
ڳنڍ ۾ زور هئڻ.	پئسو هئڻ، هوندوارو هئڻ. جي هن کي ۾ ڳنڍ ۾ زور هجي ها، ته جيڪر زمين ڇڏي ڪين ها.
ڳڻ تي لت اچڻ.	پيٽ پوڻ، زور پوڻ، سختي اچڻ. هون کي ۾ جڏهن ڳڻ تي لت آئي آهي، تڏهن دانهون ڪڻي ٿو.
ڳڻ ڳوت ڪرڻ يا ڳڻي مٿي ڳالهائڻ.	ويچار ڪرڻ، ويچار سان ڳالهائڻ. ڪو ۾ ڪم ڪجي ته ڳڻ ڳوت ڪرڻ گهرجي آهي. ڳڻي مٿي ڳالهائڻ چڱو آهي.
ڳوڙهو پوڻ.	آپدا جو اچڻ. هن ڏاڍو سڌايو آهي، ڪنهن ته ڪڏهن ته ڳوڙهو پوندس جو پيو سهي سگهندو.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ اکر جي.
ڳچي اچڻ يا ڳچي ۾ رکڻ.	نه مڃڻ، وڏائي ڏيکارڻ. جيئن گهڻو چئبس، تڏهن ويندو ڳچي اچڻ يا ڳچي ۾ رکندو.
ڳچي سان ڳالهائڻ.	اڻڳو جواب ڏيڻ. ڏس ته! اٿس ڪا لڄ، ڪيئن نه ڳچيءَ سان ٿو ڳالهائي.
ڳچي ڳڙا ڪاڍڻ.	پيٽ ڀر جهڪڻ، ڊڄو ٿيڻ، هوند وارو ٿيڻ. اڄ سائين منهنجي ڳچي ڀر ٿي گهمائي، جوءِ ته هون جهڙو آهيئي ڪونه
ڳچي ڪوڙڻ.	وهڻ. آيو آهين ٻاهران، ڳچي ته ڪوڙ پوءِ ملون ٿا.
ڳچي ڪٽڻ.	اُڏڻ. جيسين سائو ڪٽي ڳچي، تيسين ٻڪٽي جو وڃي ساهه.
ڳچي ڳورو هڻڻ.	وڏو ماڻهو ٿيڻ. هو ڳچيءَ ڳورو آهي، سو جي نه اچي ته به عجب ڪونهي.

گهه

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ اکر جي.
گهاٽ ڪسائڻ.	ڪاوڙ ڏارڻ. هون گهٽا ٿي ٻيا گهاٽ گسايا، ٻوڙن ڪي، وري ساڳي ڳالهه
گهاٽ گهڙڻ.	تجويزون ڪرڻ، منصوبا ٺاهڻ. هورن جهاڙ لاءِ گهڻا ئي گهاٽ گهڙيا ٿون، پر نڪري ويا.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
گهاٽ گهڙڻ.	ڇڳي ڀڃڪ وڦائڻ. واهہ جو ڪاريگر، گهاٽ گهڙيو آهي.
گهانگهو ڳچيءَ پوڻ.	ڦاسائڻ، شادي ڪرڻ، وڏو بار سر تي چاڙهڻ. ڏسو ڳٽ ڳچيءَ ۾ پوڻ
گهاءُ وجهڻ.	گهڻو ڪاوڙائڻ. اڳهين گهڻايو آهي، هاڻي وري تون گهاءُ وجهڻ آيو آهين.
گهُٽ هڻڻ.	لڪي وڃڻ، ٽڪي وڃڻ. ڪم ڏٺيئي تہ گهٽ هڻي وڃين.
گهٽ ۾ پکوان وجهڻ.	ديا اچڻ، ڏکيءَ جي مهل ٽيڻ. وڃاس تون ان گهٽ ۾ پکوان وجهيس، جو ڪم ڪري ڏئي.
گهٽو وجهڻ.	نقصان ٽيڻ. تون ڊاڍي تہ ٽيندين، تہ پڇندين جو گهٽو ڪونہ ويو آهي جو پتا هڻندا.
گهر ٻڌڻ.	صلاح ڪرڻ، پاڻ ۾ ٺهڻ، ايڪو ڪرڻ. ڀائرن تہ گهر ٻڌو، پوءِ پنهنجات ۾ ڳالهہ وجهو.
گهر جهلي وهڻ.	سڀ بندوبست رکڻ. وڏو مائٽ ويٺو آهي تہ ڊاڍو ڀلو آهي، گهر تہ جهلي ويٺو آهي.
گهر ڊهڻ يا ڊهي	زال مري وڃڻ. حال تہ وڃاري جو

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
پوڻ يا پيچرڻ .	گهر ڌڻي ٿيو جڏهن ڪي وري گهر ڪري .
گهر ڪرڻ .	پرڻجڻ . ڏسو مٿيون جملو پڙهي .
گهر جي گهر پيتڙي هڻڻ .	گهر کان ٻاهر نه نڪرڻ . هو گهر جي گهرپيتڙي تي ويٺو آهي ، سو ٿو مسافري ڪري .
گهر ڪري ويهڻ .	پڪي ٿيڻ ، نه وڃڻ ، ٿهي وڃڻ . هاڻي ته بيماري گهر ڪري ويٺي آهي ، سا جڏهين ڪي ٽري .
گهر مٿي تي ڪٽڻ .	ڏاڍو گوڙ ڪرڻ ، ٽپائڻ . ڇا ٿا ڪريو گهر ڪٽي مٿي تي ڪنيون اٿو ، ڪنهن جو به ڪو ڏپ اٿو ؟
گهر مان لڳڻ يا پوڻ .	پنهنجي ڪٽنب مان ويو پيدا ٿيڻ . ميرن کي ڪتان پيٺي ، جي گهر مان .
گهر ۾ گنگا وهڻ .	ٻاڻ وٽان مطلب پورو ٿيڻ . ڪاڪو ڪين ڊاڪٽر آهي ، گهر ۾ گنگا ٿي وهي ، تنهنجي دوا ڇون ڪريان ، جو تنهنجي ڪريان .
گهر يا جهڪو مصيبت ٿيڻ . گهڻا پوڻ .	سڄو ٿيڻ . جوا ۾ گهر ۾ مصيبت تي ويس شيوا ڪرڻ ، فرض جي ادائي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪرڻ. ديوان ٻولراءِ جڳهه تي پر حيدرآباد جا گهڙا ڀريا.
گهڙو ڀڄڻ يا ڦاٽڻ.	ڳالهه لڪڻ، ڀيد پڌرو ٿيڻ. پاپ جو گهڙو نيٺ ڀڄندو، ڪيترا ڏينهن ائين هلندو.
گهڙيءَ جا گهڙيال هئڻ.	(ايشور جي) قدرت هئڻ، ڪڏهين ڪهڙي حالت ڪڏهين ڪهڙي حالت هئڻ. ڏس ته اتيئي مينهن اُتيئي اُس، ڪهڙا نه سنڌ ۾ گهڙيءَ جا گهڙيال آهن.
گهمري ڪڍڻ.	ڪاوڙ ڪرڻ. ماءُ جو چوڻ نه مڃائين، پٽس گهمري ڪڍيس، ته انهيءَ ساعت سڪول ڏي ڊوڙندو ويو.
گهنڊڙي ٽي لڳڻ.	پشيمان ٿيڻ، لڄو ٿيڻ. هاڻي ته ويهي جيڏانهن تو وڃان تيڏانهن گهنڊڙي ٽي تو لڳيم.
گهٽ ۾ پوڻ.	هوش کان نڪرڻ، گهٽي پساهه ۾ پوڻ. هنکي وڏيڪ نه ڇڏيو، هو وڃي گهٽ ۾ پيو آهي.
گهٽو ٽٽڻ.	ڪي ڪين ٿيڻ. ٽو هون ٽيوٽي گهٽو جيڏانهن وڃي تيڏانهن موٽي اچن.

اصطلاح	ارث يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي .
گهوٻي هڻڻ .	ٺڳي ڪرڻ . ليکي ۾ اهڙي گهوٻي هڻي ڇڏي جو ماڻس جو هاڻو وٺي سگهندو .
گهوٽ ٻيءَ تي وهڻ .	ٻي الڪي رهڻ، آنند ۾ رهڻ . تون گهوٽ ٻيءَ تي ويهه، ڪم پاڻيهي پيو ٿيندو .
گهوڙو ڊوڙڻ يا وهڻ .	ڦرجڻ، سرڪار جي پيڙ هيٺ اچڻ . ايترو ته ستائين مٿان ڪنهن مهل گهوڙو نه ڊوڙيئي .
گهوڙو وجهڻ .	ڏيڄارڻ . تو ۾ ناحق آڻي گهوڙو وڌو آهي، جي جوڙ آيا آهن .
گهوڙا چڙهڻ .	سپاهي اچڻ . الائي ڇا آهي، جو هن ڳوٺ تي گهوڙا چڙهيا آهن .
گهوڙا گهوڙا ڪرڻ .	واڪا دانهون ڪرڻ . ڏسو قربان قربان ڪرڻ .
گهوڙي تي چڙهي اچڻ .	گهڻي اُٻهرائي ڪرڻ . ڪا ساعت به اچيس ٿي، گهوڙي تي چڙهيو ٿو اچي .
گهوڙي ڪن ڀرا ڀر هڻڻ .	ٻانهپ ۾ سڀ هڪجهڙا هئڻ، ڪو به گهٽ نه هئڻ . گهوڙي ڪن ڀرابر آهن، پوءِ هنڪي جو ٻاجهه گهٽ موڪليون .

ل

اصطلاح	ارث يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي .
لات هڻڻ .	ٺڳڻ، ڌاڙيپ ڪرڻ . اهي لاتيون پيون

اصطلاح	اُرٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ساڙڻ هل، هٿ ليکو ليکي سان آهي.
لاٽ ٻرڻ .	پاڻيءَ جي ڏڪري سان هلڻ. ڏس ته! جو ڪڪرن ۾ پل ڏان تيو ڏيئي لاٽ ٻرن ٿا.
لاتوري ڏيڻ .	ديرڪرڻ، ڪيس ڪرڻ، ڦيرو ڪرڻ. ڪم جنهنجيءَ ته لاتوريون ڏيندو وتين، تون هٿ ترس مان لاتوري ڏيئي ٿو اچان.
لاڏ لڏڻ .	خوش ٿيڻ، هٿ ڪرڻ. انعام ملڻ اٿس ته ڪئن ۾ لاڏ ٿو لڏي.
لاڪر لاهڻ .	سيکت ڏيڻ، جت ڪرڻ. سبق ياد ڪون ڪيو اٿئي، ڏس ته ڪئن ٿو ماستر لاڪر لاهيئي.
لال واهه جو چيڙو هڻڻ .	نڌ ٽڪو هڻڻ. لال واهه جو چيڙو ڪون آيو آهيان، جو جئن وٺندءِ تئن وهائيندين.
لانگ جو تو هڻڻ .	وڀچاري هڻڻ، رنڊي باز هڻڻ. لانگ جهولو ماڻهو سڀڪنهن هنڌ ڏڪجي.
لانگ ڪرڻ .	ٽورو ڪرڻ. ڏس ته ڪم ٻه ڪيڏي آيس، اٿلندو لانگ ٻه مٿائنس رکي آيس.
لانگ واڙڻ .	چڙهڻ. گهوڙي تي لانگ واريم، ته جاڻ ته پهتس.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آهي
لانگر ڏيکاڻ لنگهڻ .	آڻ مڃڻ . تو جهڙا گهڻا لانگر ميدان لنگهايم تون ڪهڙي ٻوٽي آهين .
لاهي پاهي ڀڄڻ .	لڄ ڇڏڻ ، بي حيا ٿيڻ . هنکي ماڻهن جي ڪاڻ ڪانهي ، لاهي پاهي ويٺو آهي
لاهي ڇڏڻ .	پورو ڪرڻ ، بند ڪرڻ . سون کي جيڪو ڪم مليو هو سو لاهي ڇڏيم . هي رسم لاهي ڇڏڻ گهرجي .
لائي چائي ڪرڻ .	گهر ويڙهائڻ ، چغليون هڻڻ . اهي اهڙي جا ڪم آهن ، جو لائيون چائيون ڪندو وتي .
لائي چوڻ يا ڳالهائڻ .	اڻ سڌي طرح ٽوڪڻ يا ڳالهائڻ . مان سڌو سنئون ڪون ڪهوان ، ته ٻه چار هيں لنگهان ، تڏهين ڪي جو ڪي لائي هيو چوي يا ڳالهائي .
لانئون لهڻ .	شادي ڪرڻ . هن جڳي وقت لانئون ڪين لڌيون آهن ، گهر ۾ ڪٿ پهت پهتي ٻوٽس .
لب چڙهڻ .	نر چڙهڻ ، نڪار ڪرڻ . بندوق لب چڙهي ويٺي .
لباس پهرڻ .	ويس ساڻ ٺڪرڻ ، ريجهڻ . ٻنهن جي ڪم هئي ڏس ته ڪئين ٿو لباس پهري .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪر ڪيئن آکجي .
لهون ڇنڻ .	بي ماڻهو ٿيڻ . مان وڃائڻ ، ٿورن ٻوڙيس لهون ڇنيندو وڃ .
لهون جهلڻ يا ڪاڙڻ .	هيڻو ٿيڻ. جهڙي طرح هلين ، تہ جو هوند لهون جهلين .
لت ڳري ٿيڻ .	زور پوڻ يا لڳڻ ، نہ پڄڻ . تنهن جي لت ڳري ٿي ، نہ تہ مان ان کي رڪان ڪونہ ها .
لت هڻڻ .	ڌڪارڻ ، ڪجهہ نہ ڏيڻ گانءِ لت هڻي ويٺي آهي .
لتل ڦٽ اکيڙڻ .	ڏتي سر ڏکن جي يادگيري ڏيارڻ . گذري سا گذري ، لتل ڦٽ هاڻي ڪين اکيڙ .
لت ۽ ڪنگو ڪڍڻ .	پنڻ . اهڙي ڪم ڪرڻ کان ، لت ڪنگو ڪڍي ها ، تہ چڱو هوءِ .
لت لڳڻ .	جهيڙو ٿيڻ ، مارامار ٿيڻ . ٻنهين ڌرين جي وچ ۾ اهڙي تہ لت لڳي ، جو جدائڻ وارا ٿڪجي پيا .
لت ۾ هڻڻ .	سنڀال ۾ هڻڻ . هي گهوڙو ٻکو جي لت ۾ آهي .
لتا ڪو لاهڻ .	ڏکيو ڪم پورو ٿيڻ . جاءِ جڙي ، لٿو لتا ڪو .

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
لهو لڳڻ .	ڪم شروع ٿيڻ، ڪم سڌڻ، وجهه ملڻ. ڪوهه جو ڪالهه لهو لڳو. لهو لڳي ويو ته مان گهٽائيندس ڪتين .
لٽڪي سان لٽڻ .	موهڻ . لٽڪي سان لٽي سام وٺي ويهه سيڙين .
لڙهو چڙهڻ .	اڻ مندائتو درياهه ۾ پاڻي مينهن وسڻ ڪري وڌڻ . درياهه ۾ لڙهو چڙهيو ڪيترا ديرا ان جا ٻڏي ويا .
لڙدو چڙهڻ .	وقت لاءِ چريو ٿيڻ . ڳالهائي ائين ٿي جڻ ته ڪو لڙهو چڙهيو اٿس .
لڪ ٻڌڻ .	همت ڪرڻ، سندرو ٻڌڻ . چڙهيو ڪين عرش تي لنئو سان ٻڌي لڪ (سامي ماڻ)
لڪ چڪي ٻڌڻ	خيال قائم ڪرڻ . ٻانهيڻ جنهن ٻڌو لنئو سان لڪ چڪي ڪري . (سامي ماڻ)
لڪ لنگهڻ .	مشڪلات کان پار پوڻ . تنهن جي ٿي ڳالهه ڪجي، اسان ۾ لڪ لنگهي پوندا سين .
لڪرا ڏيڻ .	ساڙڻ . هو صبح جو مٿو شام جو لڪرا ڏانئونس .
لڪڙي کي سلام	(سرڪاري) آگيا ۾ رهڻ . سپاهي

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
هڻڻ يا ڪرڻ.	ٿي ڪهڙي آهي، ڪراڪوٽي ڪي سلام آهي، ڏٺو مون ته انهن سوچيو.
لتون لائڻ.	ٻي ماڻهو ڪرڻ. مون کي گهوڙي ۾ گهرائي ٻوءِ ٿا اهڙا لت لائين.
لڪ کهاڙيءَ جو سردار هجڻ.	تمام وڏو ماڻهو هجڻ، راءِ يا راوت هجڻ. جونڊا آهن ته وڏيرو احمد خان لڪ کهاڙيءَ جو سردار هو.
لڪ تي ڏيو ٻرڻ يا مشهور ڏئڻ.	کهٽيءَ هوند وارو هجڻ. اڄ مون جو ۾ لڪ تي ڏيو ٻري.
لکي وڃڻ.	دستاويز تي لکائڻ، لکيل انجام ڏيڻ. ار ڏيو وسواجيٽي تہ لکي وٽ.
لڱل هجڻ.	پريم ۾ قاتل هجڻ، ڪوشش ڪرڻ، دشمني هجڻ. هو مون سان لڱل آهي. هو انهيءَ جاءِ وٺڻ واسطي گهڻن ڏيهن کان لڱل آهي. هو ٻارڻ ۾ گهڻن ڏينهن کان لڱل آهن.
لڱٽي ٻيڙي هجڻ.	جڏهن آيو اٿي ويهي رهڻ، ڍاو هجڻ، ڪاٺ هجڻ. انهيءَ جي ڳالهائي ۾ ڪري اهو ۾ لڱٽي ٻيڙي آهي.
لڳر مُرڻ.	ٽپ جا نيشان ڏسڻ ۾ اچڻ. اڄ لڳر ٿا مُڙن، سو آفيس ۾ ڪين

اصطلاح	اُن جا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
	وڃائيندس.
لڱ وسامڻ.	ٿڪجڻ، سستو ٿيڻ. ڪم ڪيو اٿم، هاڻي تہ لڱ ٿا وسامن.
لڱ ڇڙهي پوڻ.	سڄي سريرَ ۾ سور پوڻ. اڄ ايترو ڪم ڪيو اٿم، جو لڱ ڇڙهي پيا اٿم.
لڱن ۾ ڏڪڻي پوڻ يا سيات پوڻ.	ڊپ يا ٿڌ پيدا ٿيڻ. پاڻيءَ جو ٻڏي موٽيو تہ لڱن ۾ ڏڪڻي پئجي ويس آهي.
لُلُ ڪرڻ.	ٿالو ڪيڻ، ڇگو ڪم ڪرڻ. هُن مختيارڪار بہ لل ڪيو تہ ڪون.
لُلَ مهڻ.	اجايو ٻڪڻ. جا تو ڳالهائين، رڳو لل ويٺو مهين.
لالا ڏيڻ.	رقم وارڻ، رد ڪرڻ. دلال ڪن رقم کي لالا ڏنا اٿس.
للي چپي يا پٽو ڪرڻ	خوشامند ڪرڻ، پاس خاطري ڪرڻ. ماڻ للي چپي ڪار ڪريان، جيڪي جوڙو هڻي سو جهڙي ڏيان.
للي لائڻ.	دلاسو ڏيڻ. ڪم نہ ڪرين، تہ پوءِ اري للي جو لائين.
لنبا ڏيڻ.	چڪيا کي باهہ ڏيڻ. ڪانڊرن کي جهڙو، تہ هاڻي لنبا ڏنس.
لنگوٽو بند هڻڻ.	برهم چريہ ۾ رهڻ، وڇڪار ڪان پري

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	رهڻ، استري ٻڍڙو نه ڪرڻ. بيراڳي ساڌ و گهڻو ڪري لنگوٽ بند هوندا آهن.
لنگهڻ پورڻ.	بک ڪڍڻ. ڪمي نه وجهي ڪم تي ته لنگهڻ پوي.
لوٽو انگو جو گهه هئڻ.	گهڻي گهرج هيٺ اچڻ، ڪي به نه بچڻ. اهو حال آهي سندس، ته هوندس مڙيوئي لوٽو انگوجو گهه.
لوڏين کي آگوٺو ڏيڻ وارو هئڻ.	دغاباز هئڻ. تون به لڳو ڪنهن جي آسري آهين، اهو لوڏين کي آگوٺو ڏيڻ وارو آهي.
لوڏا کائڻ يا لوڏن ۾ هئڻ.	جوکي ۾ هئڻ. اهيا ڪوٺي به هاڻي لوڏا ٿي کائي يا لوڏن ۾ آهي.
لوڏو اچڻ.	شرير کي شڪست پهچڻ. بيماريءَ ۾ ڪو اهڙو لوڏو اچي ويو اٿس، جو اڃان پاڻ نٿو پري.
لوڏو اچڻ.	نقصان ٿيڻ. ميلهه ترن جي واپار ۾ لوڏو اچي ويو اٿس.
لوڏ لڪ لهڻ.	بلڪل موهيند ڙهلت هئڻ. (شاهجان) لڪ لهي ٿي لوڏ جهجان تن جتن جي.
لوڪ ٻوڪ هئڻ.	ماڻهن کي جيڪي وڻي سو چئي

اصطلاح	ارٿ ۽ معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڏيڻ. لوڪ آهي ٻوڪ، تنهن کي ڪير جهليندو.
لولا ماڻيون ڏا لولا لولا ڪرڻ.	خراب ڪرڻ، بگاڙڻ. توهين ڪهڙي ڳڙي اٿئي، لولا ماڻيون ڪري ڇڏي اٿئي.
لولو وجهڻ.	جوکي ۾ پوڻ. واهه ۾ اُتاهون گهڙان، ته لولو ۾ وجهم.
لولو وجهڻ.	گهٽي ڏير ڏيڻ. توکي ته نهاري نهاري منهنجو ته لولوئي ويو هليو.
لوٽي چڙهڻ.	هرج پهچائڻ، تڪليف ۾ آڻڻ. آئين منهنجي هيج ۾ ته لوٽي چڙهندو سانءِ.
لوليءَ جو لوڻ نه ڏيڻ.	ڪجهه به نه ڏيڻ. هن مان لوليءَ جو لوڻ به نه ڏيو، سو ڪندو الائي ڪٿ.
لوهه ڏيڻ.	ڪُ وڙ جهڻ. اهڙو ڪو سهاءُ اٿس، جو ڏورڙي ٿي ٿي لوهه ڏي وڃي.
لوهه هڻڻ.	ڏاڍو هڻڻ، سوٽ هڻڻ. ڪاٺي ته لوهه آهي، انهيءَ جو ڏب ڪو نه ڪر، ته ڪا ڀڃندي.
لوڻ پاڻي تي اڳڻ.	نه ڦهڻ، فائدي بدران نقصان ڏيڻ. رقم وڌي به ڪم نه ڪيائين، ته لوڻ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ٻاٽليءَ تي لڳندس.
لهر پير ٽيڻ.	ڏک ڀڃي کي پورو عيوض ڏيڻ. هي رهيو وٺ، ڍاٽليءَ لهر پير ٽيا سين.
لهريون کڻڻ.	خيال ڪرڻ، چنتا ڪرڻ. لهرين کڻڻ مان ڇا ٿيندو، مڇي مڙس ٿي.
لهريون هڻڻ.	نوان نوان ويچار اُٿڻ ٿيڻ. انهيءَ کي آهن لهريون، هٿيس ٻورتو ڪم ڪندو نه ته ٻس.
لهي ٻائڻ.	ايندڙ جي سڌ پوڻ، اڳڪٿي ڪرڻ. مون لهي ته ڪانه پاتي هوئي، ته اڄ مينهن وسندو.
لٽا لائڻ.	جهيڙو اڏارڻ، ٻه گهر ٻارڻ. جو تو ائين لٽا لائين، ڪو سائين جو ڏپ ته تو ٿيندي.
ليٽا پائڻ.	لڪي لڪي نهارڻ، ڏکي ڏکي نهارڻ. ليٽو پائي ڏس، ته هو ويندو آهي يا نه.
ليت هڻڻ.	فائدي ۾ هڻڻ. مون کيس ۾ حج جي ليت جان تان فريادي جي پاسي هئي.
ليڙو لهڻ.	ڪا لهائڻ جي اڏڪ لهڻ. من جو هاٽلي ليڙو لهي پيو آهي، سو ڪا ٻس ايندس ڇا؟
ليڪ ڏيڻ.	رقم واري ڇڏڻ، رد ڪرڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئڻ آڻجي
	ڏسو للا ڏيڻ .
ليڪو لنگهي ٻيهڻ .	اُٺ مڇ ٿيڻ، آڳيا پوءِ رهڻ. هو ليڪو لنگهي بيٺو آهي، تنهن کي ڪٺي ڇڏيو.
ليڪو پورڻ .	جمع واصل پورو ڪرڻ. رقم ملي ويئي اٿئي، ليڪو پوري ڇڏ ج .
ليڪو ڏيڻ .	جوابداري هيٺ اچڻ، حساب ڏيڻ. هيڪي ڪنجي سو ٻچار سان، جو تو هر ڪنهن کي ليڪو ڏيڻو آهي.
ليڪون لاهڻ .	خراب ڪرڻ. جا ڏا ڪريو دوڙون پائي ڪڏ جون ليڪون لاهي ڇڏيون اٿو.
لينگها اُگهڻ .	پاڻ ڪري پوءِ اڳلي کي شرمندو ڪرڻ. هن ڪان تو اهيو ڪم ٻڇي، تون اُٽي لينگها اُگهيس.
لينگهون چڙهڻ .	پن مگر تي گذارڻ. ٻهضجي ڪان پارهندي، سدائين انين لينگهون چڙهيندو وتندو هو.
لينگهون لائڻ .	خوار ڪرڻ، بد نام ڪرڻ. تو مون کي ناحق لينگهون لاتيون آهن، ڀڳوان ڀڃندو.
ليلا مجنون هئڻ .	عاشق معشوق هئڻ، گهڻي پريت هئڻ. ڪڏهين تو پاڻ ۾ ليلا مجنون هئا، هاڻي ترڪ ٿيل کي ڏٺو نه سهن.

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
لوءِ مٿي ڪرڻ .	لڪائڻ، ظاهر نه ڪرڻ . اهڙين ٻوري چاچ ڪانه ڪئي، ڳالهه لوءِ مٿي ڪري ڇڏيائون.

م

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
مات ۾ پوڻ يا لڳڻ .	عجب يا اچرج ۾ پوڻ . (شاهه مان) ته مرن کي مات لڳي، هوند ڏونگر ٻون ڏري .
ماديءَ منهون نه هٽڻ .	ڏڍو هٽڻ . اهو آدمي ماديءَ منهون، سو ٿو رات جو ٻاهر نڪري .
مار مار ڪرڻ .	وڃي پهچڻ . ملندو مل، جاڻ ته منزل کي مار ماريوسين .
ماشو پيٽ ڪرڻ يا چاڙهڻ .	زور سان دٻڻ يا مارڻ . پوليس وارن چور کي اهڙا ماشا چاڙهيا جو زميندار جا ماشا ئي ڦري ويا .
ماشا ڦرڻ .	واٺو ٿيڻ . ڏسو مٿيون جملو .
ماڪ تي موٽڻ .	ڪوڙي دلاسي تي خوش ٿيڻ . ٻڪ جاڻ . اهو ڪم ڪونه ڪنداءِ، تون رڳو ماڪ تي موٽيو آهين .
ماڪر پوڻ .	قبول پوڻ، پسند اچڻ . هتري سڪيا تي پرکڻ (assay) لڳي اٿم، تون ڪامالها

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي-	اصطلاح
ڦيرو ڦراڪو ٿو ٿي.	
پوڄا ڪرڻ، آسيس ڪرڻ. ڏسو مٿيون جملو.	مالها ڦيرڻ.
ڪم هٿان ٿيڻ. توکي مان مليو ته ڀرجگو.	مان ملڻ.
پيو ٿيڻ، جوڀن ماٺي مٿي اچڻ. مانڊا ڪائي چڙهيو آهي، جڏهن ماٺي شادي ڪئي اٿس.	مانڊا ڪائي رهڻ يا چڙهڻ.
تمام سهانگائي سان ملڻ. اهي زمينون مانيءَ ٽڪرتي تي مليون، جي اسان نه ورتيون.	مانيءَ ٽڪرتي ملڻ.
بي همت ٿيڻ. اسان جي مانيءَ ڪتا ڪٽي ويا آهن، جو تون اڻاءون لنگهي ويندين.	مانيءَ ڪتا ڪٽي وڃڻ.
جهجهي ڪمائي ٿيڻ. سچي دل سان پورهيو ڪر، ته تنهنجي ماني ڪتا نه کائن.	ماني ڪتا نه کائڻ.
غمي جو پهت کائڻ. وڏيري جي مانيءَ سڀاڻي ڪندا.	مانيءَ ڪرڻ.
آپو ري ٿيڻ. جڏهن ماڻ پرچي ايندو، تڏهن پلڪ ۾ رهي ڪون سگهندو.	ماڻ پر چڙڻ.
ماڻهو شرم ٿيڻ، ڪتڙ لگڻ. جنهن ۾ ٿورو ماڻ، سا رهي رهندي ڪيترو.	ماڻ پوڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ماٺو ماٺو سچا ٿڻ .	ڇڪي مٿي جي ٻوڪر ڪرڻ . توهان نه ڏيرو ٻيرو اڪيون نه ٻوٽ ، ماٺو ماٺو سچاٿڙا ڪيئي .
ماءُ جي نٿ مان ٻر نه رهڻ يا ٽرڻ .	سيني ساڻ ڪپت ڪرڻ . جنهن جو ڏالو سوناري ، سو ماءُ جي به نٿ مان نه رهي يا ٽري .
ماءُ گهر اچڻ يا ماءُ هنج اچڻ .	مرڻ (نند ۽ ٻار) هن جو پٽ ڪالهه ماءُ گهر آيو .
مائٽي ڇوا ڏڻ .	مگائڻ جي ڳالهه ٻولهه هلائڻ . پٽ جي مائٽي جوائي اٿم ، ٻر اڃان ڪاٺي ٿي ڪانهي .
مايا آڏا ڏڻ .	اجايو خرچ ڪرڻ . ناچ تماشي ۾ مايا اُڏائي ڇڏيائين .
مايا جو مريد ٿيڻ .	ڪنجوس هئڻ . هو آهي مايا جو مريد ، سو ٿو ڦوڪٽ ۾ ايترو ڏئي .
مت اچڻ .	آئينده لاءِ سبق ملڻ . ميله اهي واپار مان مت اچي ويم ، وري ڪڏهن نه ائين ڪندس .
متو ميڙو ڇڏڻ .	آبروءَ سان جند ڇڏائڻ . ڄڳو ٿيو ، جو متو ميڙو ڇڏي پيهين شن ورتيءَ نه ته هاڻي تراڻي جا جا ڏسين ها .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
مٿا مونا ھڻڻ .	جاڙا ڪوڙي ڪرڻ. ٻيئي پاڻ ۾ ھرڪو ٻيو مٿا مونا ھڻي.
مٿان ڪجهي وجهڻ.	ٺهي ٺپ وڪامي وڃڻ. اڄ مارڪيٽ ۾ ڪريلا وڪامڻ آيا ھوا، مٿان ٿي ڪجهي ويا.
مٿان وهڻ.	جاڳي سنڀال ڪرڻ. هن کي پلنگ جي بيماري ٿي آهي، ٻن راتين کان مٿان ويٺا آهيونس.
مٿو ٿپڻ .	لاچار پوڻ. جو تو گھڻو چئين، جڏھن مٿون ٿپڏن تڏھن پاڻيھي وھاڻ ۾ ٻيھندا.
مٿو ٽيڪڻ .	وڏي ڏيڻ. تون ھن منشيءَ کي مٿو ٽيڪ ته ڪم ڪري ڏيئي.
مٿو ڦرڻ .	ڇريو ٿيڻ. هن جو مٿو ڦريو آهي ڇا؟ جو ائين ٿو ڳالھائي.
مٿو ڏيڻ .	تڪليف ھموار ڪرڻ، منهن ڏيڻ. مھمان اچي سھڙيا، ضرور مٿو ڏيو.
مٿو ڪوڙائي ساڪر ڪيڻ .	ھرج سهي ٿالو پڌرو ڪرڻ. مرد ٻرد مٿو ڪوڙائي ساڪر ڪيڏي ڪانھي.
مٿو ڪوڙڻ .	ٺڳڻ، ڦرڻ. وٺي ڇا آيو آھين، مٿو ڪوڙي ڇڏيو اٿانءِ.
مٿو ڪاٺڻ .	ڪڪ ڪرڻ. ڪجھ سانت ۾ ڪريو

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن اچي
	مٿوني ڪاٺي ويا آهيو.
مٿو مارڻ يا کپائڻ.	خيال ڪرڻ. ڪير تو اهڙي حساب تي مٿو ماري يا کپائي.
مٿو هڻڻ.	سمجهائڻ، ڪوشش ڪرڻ. مون گهڻائي مٿا هنيا، پر تو نيٺ نه سمجهيو.
مٿو ن اچڻ.	سرسي ڪرڻ. جان ته مان آهيان، ته تون ته مٿون جي مٿون ٿو اچين.
مٿون لهڻ.	وڏو ماڻهو هئڻ. تون مٿون ڪو نه لهو آهين، جو ائين ٿو ڳالهائين.
مٿي تي چاڙهڻ.	ڪڙي ۽ ڏاڍي ڏيڻ، بيحد پيار ڪرڻ. اسان تو کي مٿي تي چاڙهيو آهي نه ته تون ڪير جو ائين ڪرين. ٻار کي مٿي تي چاڙهيو ته ڪرندو.
مٿي کي هٿ رکڻ يا ڏيڻ.	چنتا يا ڳڻتي ۾ وڃڻ. ويس ته مٿي کي هٿ ڏيئي ويٺو هو، جو ڌار آئي هيس
مٿي تي هڻڻ.	زور سان ڪم ڪرڻ لاءِ ڏيڻ. گهڻوئي انڪار ڪيم، پر نيٺ اهيو ڪم ته مٿي تي هڻي ويا.
مٿي تي هٿ گهمائڻ يا رکڻ.	آسيس ڪرڻ، شاباس ڏيڻ. ٻارن کي مٿي تي هٿ گهمائجو يا رکجو
مٿي ميرو هئڻ.	اپوتر هئڻ، پليت هئڻ. هو مٿي ميرو

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ اکاڻي
	آهي، سو ڪو هاڻي ڪم ڏي ويندو ڇا؟
مٽي جو ڦريل هئڻ .	بي پرواهه يا مغرور هئڻ . هو به مٽي جو ڦريل آهي، سو وري ڪنهن کي مڃيندو ڇا؟
مٽي جو موڙ هئڻ	وڏيڪ آبروءِ وارو هئڻ، لائق هئڻ . هو مٽي جو موڙ آهي، تنهن کي ڪير موٽائيندو .
مٽي کڻڻ جي واندڪائي نه هئڻ .	ڪم ۾ غلطان هئڻ . آفيس جي ڳالهه ٿي نه پڇ، سچ ته مٽي کڻڻ جي به واندڪائي ڪانهي .
مٽي يا ڪنڌ کي وهاڻو ڏيڻ يا ڏيئي وهڻ .	بي چنتا رهڻ . مان اهو ڪم ڪري ڇڏيندس، تون مٽي کي وهاڻو ڏيئي وڃي ويهه .
مٽي مٿي ڪرڻ .	پڙاڏائڻ. نڪاح پيل آهي، پر مٽي مٿي ڪان ٿيل آهي .
مٿيون پڙ هئڻ .	گرنٿيتي يا وظيفات جي ڪتب جو هئڻ . هو مٿيون پڙ آهي تنهن سان ڪو ايڏن ڇا جو .
مٽ پورڻ .	برابر ٿيڻ . ماڻهو ۾ هٿي مٽ هيا .
مُٽ مُٽ ڪرڻ .	ٿورو ٿورو ڪري رکي وسڻ . بس ته ڪانهي، اڃان هيءُ مٽ مٽ ڪري .
مُٽ ۾ مانڊاڻي وجهڻ .	ڪم بگاڙڻ يا ڪارڻ . هو اهڙو ڪر آهي جو ڏهه ڏهه مٽ ۾ مانڊاڻي وجهي ڏيندو .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
مت مٽجڻ .	ڦيرجڻ . ٻيواريءَ جا ماڻهو ڳوٺ ٻوليس وارو ڏسن، ته ٻه مت ٻيا ٿين .
مڇون ڦوڪڻ .	ڪاوڙجڻ . هن جو سڀاءُ اهڙو آهي، جو ٿوري تي مڇون پيو ڦوڪي .
مٽي ڪرڻ .	مانٽي ڳنڍڻ . مهٽن سان مٽي ڪرڻ ته جڳي پر ڏنڊ ڏاڍي آهي .
مٽي ڪرڻ .	ڪٽڻ . مسلمان ميڻهن گور ۾ مٽي ڪٽي، ان تي سيوسپالتڻي مقدون هلايو .
مٽيءَ پنوڙو هڻڻ .	مرڻو هڻڻ . ويچاري جو ڪراچيءَ ۾ مٽيءَ پنوڙو هوءِ، سو وري مٽ ڪٿان اچي .
مت پيڙڻ .	ڪنجوسي ڪرڻ . سرڪار ۾ اسان پيري ته ڪيئون موڙين جان مت پيڙي .
مت هڻڻ .	اجايو ويرج وڃائڻ . مت هڻڻ ڪري ماڻهو نرٻل ٿئي ٿو ۽ جلد مرڻ جو امڪان آهي .
مت وڃڻ .	ٻو ڪر ٻو ڪڻ، ٻيج چٽڻ . هي مت وڃڻ جي مند آهي پر پاڻي ڪونهي .
مڪو گهرڻ .	ٻڇڙائيءَ جي نيت ڪرڻ . محب مڻهن جي هنج مڪو گهر ۾ هگڻا .
مڪو مينهن وسڻ .	پٽ جهڙڻ . ڏسو اڀ ۾ ڪڪر ٿيڻ .
مڪو نه لڳڻ .	نه سڃاڻڻ يا وسرڻ . مون کي نه ڄڻو

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪي به مٺو نٿو لڳيم .
مٺيان ڀانئڻ يا لڳڻ .	ڪاوڙجڻ ، ڪوپ اچڻ . مڻن جي جوڙ تي هاڻي مٺيان ٿي لڳميٺي ، پر ڪڏهن وقت ياد ڪندين ته سچ ٿي ڄيم .
مٺيون پڪوڙڻ .	سانت ساڻ سهڻ . هن کي سور ٿيا ، ته مٺيون ڪٽي پڪوڙيائين .
مٺيون ڀيڙي ڀڃڻ .	تڪڙو ڀڄڻ . هن کي ڏک لڳو ته ٻيا مٺيون ڀيڙي ڀڳا .
مثال ٿيڻ .	اهڙي حالت رهڻ جنهن ڪري ٻين کي به انهن ڪرڻ جي سڌ ٿئي . استاد مثال ٿئي ، ته ٻوءِ ڇوڪر ڏس ته ڪٿين تا سڌرن .
مجرا ڏيڻ .	قدر وڌڻ ، قدر ڪرڻ . ملهه ڪٽيائين ، ته وڏيرن به مجرا ڏنس .
مڇي مڙس ٿيڻ .	همت ڪرڻ . ڏسو ليڙيون ڳٺيا .
مڇيءَ مانيءَ وارو ٿيڻ .	پنهنجي هوند وارو ٿيڻ . همت ڪيڻ ڪان ٻوءِ وڃي مڇيءَ مانيءَ وارو ٿيو آهي ، ٻه ته اڳهي جا هوس .
مڇ چوڙڻ .	ڪنجوسي ڪرڻ . سائين ڏيندو ته الائي ڪٿان ڏيندو ، اهڙي مڇ چوڙي مان جا وڙندو .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
مڇ ڏيڻ .	انجام يا ٻول ڪرڻ. مان ته توکي مڇ ڏيان، ڏس ته ڪهڙا ٿو ٿو ڪمايان.
مڇ تي هٿ رکڻ .	انجام يا ٻول ڪرڻ. ڪڏهن ايندين، رکو ڀلا مڇ تي هٿ.
مڇ مروڙڻ.	وڏائي ڏيکارڻ. توري گهڻي ئي مڇ پيو مروڙيندو هو ته ڏک ته ڪو ڀر جهليائين.
مڇ سڱيءِ ڪرڻ يا ملڻ .	مڙائتو ٿي رهڻ. نيڪس ڪا لوڙ ٿي گوٺ وارن ۾، وڃارا ڀيٽ ڪي هٿيون هڏڻ مڇ مڪي ياسڱيءِ ڪري ٿا هلن.
مڇ مڪاڻي ته هڻڻ .	ڀاڪل ۾ ڀڄي تورو هڻڻ. مار! ته رهيا ڀڄيو، ۽ مڇ مڪاڻي ته ڇڏيا.
مڌ ۽ مڙڻ .	ڏڍڻ، سانت ۾ اچڻ. نيڪس جي ياداشت ڏسي ڪمٿرن جا ته مڌ ۽ مڙي ويا آهن. ڪارخاني جا ڏڍ ڪاٻو ته مڌ ۽ مڙي ويا اٿس.
مڏين ڪاتين سا ڪهڻ .	ايذاءُ ڏيئي مارڻ، ڏکر ڏيئي ساهه ڪيڍڻ. اهڙو ڪم ڪيو اٿئي، جو هوند مڏين ڪاتين ساڻ ڪهجيئين.
مراد ڪنجي وارو ڦاڙو ڪهڙڻ .	راضي نه رهڻ، نه ڇاپڻ. ٻگهار ١٠٠ امان يڪدم ڏيڻ ٿيءَ، پيو اجان مراد ڪنجي وارو ڦاڙو گهر جيئين جا؟

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
مرجاڻا ڪي مار هڻڻ.	ڇڳائيءَ جو قدر نه هجڻ. اها مرجاتا ڪي مار آهي، نه ته تون انهن جا ڪري سگهين.
مرچ مصالح گڏڻ.	(ڳالهه) کي ٺاهڻ. هن کي ڳالهائيندو ڏٺو اٿمي، ڏس ته ڪيئن ٿو مرچ مصالح گڏي.
مرچ لڳڻ.	نه وڻڻ، ڪاوڙ اچڻ. سچ چوڻ ڪري مرچ لڳن، ته لڳڻ ڏيس.
مرضيءَ تي نچائڻ.	هٿن وٺي ٺٺن هلائڻ. آفيسر اٿن ٻائو، سو منشي پيا مرضيءَ تي نچائينس.
مرگهي اچڻ.	ڪاوڙجڻ، اجايو بڪڻ. تو کي نه ٿوري ڳهٽي تي مرگهي اچيو وڃي.
مرليون وڄائڻ.	رئيجهائڻ. هو ڏاڍو ڪاوڙيو ويٺو آهي، گهڻيوئي مرليون وڄايم پر سڌوت نه ڏنائين.
مڙس مڪڻ يا لڏڻ هڻڻ.	رحمدل يا چڱو ماڻهو هجڻ. هو مڙس آهي مڪڻ، رڳو ويندي جي دير آهي.
مڙهه مقام مان موٽڻ.	اڻ ٿيڻي ٿيڻ. اها ڳالهه جا مڃيجي، ڪڏهن مڙهه به مقام مان موٽيا آهن.
مڙهيءَ ميڻهن وسڻ.	اندر ۾ آنند پائڻ. (شام مان) مڙهيءَ اُتا ميڻهن جو ڳين سنڌي ذات ڪي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
مشتري ٻارهين گهر ۾ هئڻ .	ڪشالو ڏسڻ ، تڪليف ميسارڻ . ان جو مشتري ٻارهين گهر ۾ آهي ، سو اوس ٻوگهي .
مغز ۾ واءُ هئڻ .	هٺيلو هئڻ . تو کي آهي مغز ۾ واءُ ، سو موچڙن کانسواءِ ڪين سمجهندين .
مکو مچڻ .	فائدو ٿيڻ . پٽنهنجات ۾ ٻه ٽيا ٽيا آهن ، مکو متو ڪيان جو .
مکڙون هڻڻ .	زور ڏيڻ ، مڃڻ . مون کي اچي مکڙون هڻ ، ته مان ننڍ ڪريان .
مکڙ ترڪڻ .	سٺائي يا صفائي هئڻ . گهر اهڙو ته آهي ، جو مکڙ پيئي ترڪي .
مکڻ جو گهڙو هئڻ .	رڄ چڱو ماڻهو هئڻ . هو آهي مکڻ جو گهڙو سو جيڪو تس نمو سو قبيو .
مکڻ شيخ پڇائڻ .	گهڻي تڪليف وٺڻ . (سامهون مان) جي تو کي پياس پسڻ جي ، ته مکڻ شيخ پڇاءِ .
مکڻ جي ماڙي اڏائڻ .	اجائي ڪوشش ڪرڻ ، نه ٿيڻ جهڙي ڳالهه لاءِ جتن ڪرڻ . نه ڏيڻي کي نه لهڻي کي ، ويٺو آهي مکڻ جون ماڙيون اڏائڻ .
مکڻ مان وار	چڱيءَ طرح جاچي ۽ تپاسي مشڪل

ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
آسان ڪرڻ. اڄ ڪالهه ڪي ماڻهو مائٽيون سٽريون ڳاڪن، مکڻ مان ڳا وار ڪڍن.	ڪڍڻ.
ڏاهيارو چور ڦرڻ. هن کي سڃاڻين؟ اهو ته مکيءَ جو ڦر آهي.	مکيءَ جو ڦر ڦرڻ.
خسيس ڇڪون ڪڍڻ، اکر خراب لکڻ. تو ته جوابن جاچڻ ۾ مکيون ويٺي ماريون آهن. ڪاپيءَ ۾ ته مکيون ڪٺيون ماريون اٿئي.	مکيون مارڻ.
ڏچي وڃڻ، ساڻت ۾ اچڻ. ڏسو مڏو مرڻ.	ملائڪ مرڻ.
سڀ ساڻ ٿي هلڻ. هو آهي ملتاني گهيٽلو، سو اڄهو ٿو ڀرجائي اچيس.	ملتاني گهيٽلو هڻڻ.
ظاهري ڏيکاءُ ڪرڻ. ماڻهن ۾ وت ڪاٺي آهي، ويچارا ملمعي ٿيا هلن.	ملمعي ٿي هلڻ.
ٻي مانو ڪرڻ. ڪرهس، ته ڪريان، نه ملهه.	ملهه ڪرڻ.
ڏرو ڪرڻ. تون جو ايترو ٿو سهائين، سو هونکي ملهه ته ڪونه ڳڏو اٿئي.	ملهه ڳنهڻ.
جاڻي واڻي وڙهڻ. هو اهڙو ڏنگو آهي جو ملهه ڳنهي جهيڙا ڪندو وتي.	ملهه ڳنهي جهيڙو ڪرڻ.

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.	اصطلاح
جهيڙو ٿيڻ. مونکي ڪهڙي خبر ته رڳو هڪ حرف تي ايڏو مٺ مچندو.	مٺ مچڻ.
ڪاوڙ اچڻ. ٿوري ڳالهه تي منهن جو به من ٽپيو پوي.	من ٽپڻ.
هٺ ٿيڻ. جڏهين انکي اهيو ورمليو، تڏهين هو اهڙو من ۾ پيهجي ويو جو ڄڻ ڪان ٻاهر.	من ۾ پيهجڻ.
ڪپٽ يا هئڻ. مونکي ڪهڙي خبر ته من ۾ چور وهندس. جو پورهيت ٿيڙائي ڪٽي ويندو.	من ۾ چور هئڻ.
ڇهه ماهي ڪي ٻه ڪمائڻ يا حاصل ڪرڻ. درياهه ۾ پاڻي نه چڙهيو، ته جاڻ ته هي مند نه ڪري.	مند ڪرڻ.
سڄ لٿي جي مهل هئڻ. مان منهن اونداهيءَ مهل آيو هوس ته تون ڪون هئين.	منهن اونداهي هئڻ
پنهنجي پاڻ نندا يا بدنامي ڪرڻ. جو ڪرڳور ڪٽي سڄ ڪيو آهي - جا جوان، منهن ۾ پنهنجو ترمو چڙو ۾ پنهنجو.	منهن ۾ پنهنجو ترمو چڙو ۾ پنهنجو ڏيڻ.
پڪتيءَ ڪري منهن جوت وارو ڏسڻ ۾ اچڻ. موتين ۽ يعقوتن جو	منهن پيرڻ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	تجلو منهن تي ڏسڻ اچڻ. ٻرا ٻرا هو سڀ ٻوش آهي ڏس ته! منهن ڪيئن نه ٻريس پيو ٿو. نت ٻاڻي اٿس ته منهن پيو ٻريس.
منهن پٽ سان لڳڻ.	پڇتائڻ. جڏي ڏيوس، ته پاڻيهي منهن پٽ سان لڳندس.
منهن پڄڻ.	نه وڪڻ، ڏکارڻ (ماڻي). سودي لاءِ اچڻ بند ٿي وڃڻ. هن جو تپ ڪانيوءِ ماڻي تان منهن پڄي پيو آهي. مان ٻه جيڪر هٽ بند ڪري هلان، ته گراهڪن جو منهن پڄي پوندو.
منهن پيلو ٿيڻ.	شرمندو ٿيڻ. هاڻي ته ڏس! ڪيئن نه منهن پيلو ٿيو اٿس.
منهن تڪڻ.	آسرو رکڻ. هندوستان کي سڀڪنهن شيءِ واسطي، ٻين ملڪن جو منهن تڪڻو ٿو پوي.
منهن پاڻي وارائڻ.	زور ٿيڻ. ڪراچيءَ ۾ اچڻ کان پوءِ ته منهن پاڻي وارايو اٿئي.
منهن پائڻ.	اعذا پرسي ڪرڻ. هو ساهري منهن پائڻ ويو آهي.
منهن تي پوڻ.	سونهڻ. ڏس ته اهي ڪپڙا منهن تي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻڻ جي
	ٻولين ٿا؟
منهن تي چڙهڻ.	روبرو ٿيڻ. ماڻهو ديوان جي منهن تي چڙهان، ڏسان ته ڇا ٿو چوي.
منهن تي هٿ گهمائڻ.	ٺڳڻ، مٿ ڇٽ ڪرڻ. تون ته واڻئي کي منهن تي هٿ گهمائي آيو آهين، ڏس ته ڪيترا پيو آندا اٿيئي
منهن يا مهڙ ٿيڻ.	ڏوهه هڻڻ. ڇاڇ ڪر، مون ڏي منهن ٿئي ته ٻه ٻاڙ ڏيان.
منهن ڦل يا خال يا اُڏل اچڻ.	الٽي اچڻ. الائي ڇا کاڌو اٿس، جو منهن خال ٿي اچيس.
منهن جاءِ تي هئڻ.	لائق هئڻ. منهن به جاءِ تي اٿس، جو ڀليو آهي نوڪري ڪرڻ.
منهن ڏئڻ يا اچو ڪرڻ	جنهن کان ڪم نه ٿئي تنهن کي اڌو ڪري ڏيکارڻ. مون اهڙو ڪم نه ڪيو، تون اٿي منهن ڏئيدس يا اچو ڪرينس.
منهن ڏسڻ.	(پئسو) سانڍڻ، مکا ميلو ڪرڻ. هو ڏسي پئسي جو منهن، سو ٿو اهڙا خرچ ڪري. تنهن جي منهن ڏسڻ جي ڏاڍي سڪ اٿم.
منهن ڏسي ٽڪرو	ماڻهوءَ سارو خوشامند ڪرڻ. غريب

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڏيڻ	... ڪيو ٿو ٻاڇي، اڄ ... منهن ڏسي پيو ٽڪرا ڏئي.
منهن ڏي نهارڻ .	لحاظ ڪرڻ . مان ڀٽس جي منهن ڏي ٿو نهاريان، نه ته ڏيهڪ ڪيڏي ڇڏيانس
منهن ڏيکارڻ ڪي مهانگو هئڻ .	ديرسان ڀرڻ ڪَڏ ڇڙڻ. جيو؟ آهي ... سڪ، منهن ڏيکارڻ ڪي ٻه مهانگو ٿي پيو آهين.
منهن ڏيڻ .	سامهون ٿيڻ، ڪم ڪرڻ، قرض ادائي ڪرڻ . منزل هٿ ٿي، ته پوءِ ضرور منهن ڏيو. شاهوڪار سان ٻه منهن ڏيو تڏهين ڇٽبو.
منهن ڪاڻ ڏيڻ .	پرچاڻي ڏيڻ . ڏسو منهن ڀائيڻ.
منهن ڪارو هئڻ .	نرلڄو هئڻ . اندر ڪاري ڪان منهن ڪارو چڱو آهي .
منهن ڪرڻ .	ڀڄڻ . زماني جي ڏکن کان هوند ڪاڏي منهن ڪري وڃان .
منهن ڪيڻ .	شروع ٿيڻ ، اچڻ لڳڻ . سرءُ جي ٿڌين هيلهه سويلڻ منهن ڪيو آهي . اڄ ٻ منهن ... ڪيو آهي .
منهن ڪوڙو ڪرڻ .	ارهائي ڏيکارڻ . ڪي وڻيتي ٻه ، سڀ تي منهن ڪوڙو ڪرين .
منهن ڪنڌو	ڪالهائڻ ۽ نرمائي ڏيکارڻ . آهي سو

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيڻ اچڻ جي
ڏسڻ .	منهن ڪنڌرو ڀر اٿس وڏو ننگ.
منهن ڪٽي يا وڃي وڃڻ .	لڄي ٿيڻ. اهڙي حالت سان ڪهڙو منهن ڪٽي يا وڃي گهوٽ ويندس .
منهن لڳڻ يا پوڻ يا چڙهڻ .	گڏجڻ . ايڏاهن ڪو حجم منهن لڳيئي ته ميڙي ڏياري موڪلج.
منهن لهڻ يا پٺو ڇڏي وڃڻ .	ويچارو ٿي پوڻ . بدلي جو پڌي منهن ٿي لهي ويس
منهن مٿو ڪر ڪرڻ .	ڏاڍي مار ڏيڻ . سبق ياد نه ڪيءِ ته ماستر منهن مٿو ڪر ڪري ڇڏيندءِ.
منهن مٿي ڪرڻ .	سو ڀيرو ٿيڻ . منهن مار ڪي نه ڪٽن پر ڪري، هو منهن مڙيوئي مٿي ڪن.
منهن مٽڻ .	ڪاوڙجڻ، ٿري وڃڻ . هو ن ته ڏيهاڙي ايندو آهي، ماڻهي الائي ڇو منهن مٽيو اٿس.
منهن موڙڻ .	پاسو ڪرڻ . جهڳڙا ڪان منهن موڙڻ گهرجي جو ڪم آهي .
منهن مکي ڳهمڻ .	ماڻهو ڦٽڻ ۽ اچڻ . ڏسو مڇ مکڻ.
منهن منهن تي چاڙهڻ .	ڪاوڙجڻ . سيٺس کي ڏٺ نه مليو آهي، ته منهن منهن تي چاڙهيو ويٺي آهي .
منهن موڪ هڻڻ .	کهڙو ٿيڻ . ميلهه ياڻي منهن موڪ آهي.
منهن ۾ ڦاندڙو	نياڳو هڻڻ . اهڙو ڪو منهن ۾ ڦاندڙو

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
هڻڻ .	اٿس، جو جيڪو سودو ڪري تنهن ۾ گهاٽو وجهي .
منهن ۾ ڏيڻ .	مهڻو ڏيڻ . اڳي ٻين تي کلندا هواسين، هاڻي ساڳيو ماڻهو منهن ۾ ٿا ڏين .
منهن هڻڻ .	ڏيتي ليتي هڻڻ . اسان جو هن شاهوڪار ساڻ منهن آهي .
منهان پوڻ .	نه وڻڻ . هن کي منهنجي منهان ڀيل آهي، ته پوءِ جو ٿا زور ڪري ڪارايوس .
مٽڪو چڙهڻ .	بيهوش ٿيڻ . دارون ايترو پيتو اٿس جو مٽڪو ئي چڙهي ويو اٿس .
موا جيارڻ .	اجائي تڪليف ڪرڻ . ڪتولو سڄو ٻڌو پيو آهي، سو ڪو ٿيندو جا؟ تون نه موا ٿو جيارين .
موا مٽ هڻڻ .	ٿوري ڪوشش ڪرڻ . تو گهاڻ محتاج ڪين آهيان، موا مٽ هڻندس ته به اٺ ڏهه آنا ڪمائي ايندس .
موتيءَ جو داڻو هڻڻ .	سوڀيڪ هڻڻ . هن جي ڌيءُ ته موتيءَ جو داڻو آهي .
موت ڪائڻ .	هڻڻ، ڪهٽجڻ . پلمڳ موت ڪاڏي آهي .
موڙو هڻڻ .	بيماري پڪڙڻ . هملهالم موڙ وگهٽو آهي .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
موڙي هڻڻ .	واپار ٽوٽو هڻڻ، اکيون کٽجڻ . هيئنئر جنس جي ڏاڍي موڙي آهي .
مهر يا ڇاپ هڻڻ .	ٺورو ڪرڻ، ڪهيل ڪرڻ . اهو ڪم ڪٽي تہ جڻ مهر هڻي .
مهرو جهلڻ .	(سپاهي) منهن ۾ بيهڻ . منگهي پير واري جنگ ۾ اسان جي ڪمپنيءَ مهرو جهليو هو .
مهرو ڏيڻ .	پوئتي موٽڻ لاءِ ڏڪڙي اشارو ڪرڻ . ڏوڪڙيءَ مهرو ڏنو تہ ٻاجهو جو پري بيٺي نچو، سو وري ويجهو آيو .
مهريءَ تان ڏڪ ڏيڻ .	ڏيٺي ڏيکاري کسي وٺڻ . صاحب سنڌس بدليءَ لاءِ لکيو هو ڏي صاحب نہ مڃيس، ويچاري کي مهريءَ تان ڏڪ ڏيئي ڇڏيائون .
مهڙ رکڻ .	ڏيٺي ايتي ڪرڻ . مهڙ هڪ سارڻ رکجي، وٽ وٽ کي گهٽي نہ ڏيکارجي .
مهڙ ڪرڻ .	ڏوهہ ثابت ڪرڻ . هڪڙيج گڏ ٿيا، ۽ ان ڏي مهڙ ڪيائون .
مهل تڪڻ .	وجهہ ڏسڻ . چور مهل تڪي، گهر مان نڪرندو آهي .
مهل ڪرڻ .	وقت ٺهائڻ . اسان ۾ جهڙي تهڙي مهل

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪري ايندا سون، پر حال تنهنجا.
مهي لوڙ ڪرڻ.	بکيڙو ڪرڻ. آهي ڇا؟ ايترو مهي لوڙ ڇا تي ڪيو اٿو.
ميان مٺو چوائڻ.	پنهنجي ساک پاڻهي ڪرڻ. تون تہ گهڻوئي پاڻکي ميان مٺو چوائين پر جي لوڪ ٻرائين چوينٿي.
ميڇو ڪڇڻ.	جاچي ڏسڻ، طاقت ڏسي چڙڻ. چورن پوليس جو ميڇو ڪڇي ڏٺو آهي سي نہ ڀڳا ڊڄن.
ميڙ وٺي وڃڻ يا آچڻ.	گهڻن تي ٿورو ڪرائڻ. هو دانهين ٿي ويو، پر ميڙ وٺي ويا سون تڏهن بس ڪيائين.
مير مارڻ.	پاڻ وڏي ڪان سنگر وڙڻ. اڄ پٺ مڱا يائين، تڏهن تہ سچ پچ مير ماريو اٿس.
ميري بہ ڪرڻ تيري بہ ڪرڻ.	پنهنجن پاسن کي راضي رکڻ. مٺت ڪامورو اهو گهرجي جو ميري بہ ڪري تيري بہ ڪري.
مينهن واءُ ڪري اچڻ.	تکڙو اچڻ، زور سان اچڻ. ٻيهر تہ ڏيهاڙي ٿي، پر پوئين مينهن واءُ ڪري ٿو اچين.

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيڻ آڻڻجي .
مينهن واءُ نه هئڻ.	پٽيءَ جو ڪو نه هئڻ . پٽسا رکجن نه سيونگر هٿڪ ۾، جتي نڪو مينهن نڪو واءُ .
مين ميخ نه هئڻ.	ڦير يا تفاوت نه هئڻ . انهيءَ ڳالهه ۾ مين ميخ ڪونهي .
مينهن ۾ مارئي ڳائڻ .	ڪجهيءَ طرح ڇوٽڻ . اميون ته ڪلي ڪين جونڊ وباقي مينهن ۾ پيو مارئي ڳائيندو .
ميٺ ٽيڻ .	نرم ٽيڻ . توري جوڻ تي هو ميٺ ٽيو پوءِ وڏڪ جا جهٽڪس .
ميم ۾ ڳالهه ڪرڻ.	ڪجهه ڳالهائڻ . تون ميم ۾ اميا ڳالهه نه ڪر، جيڪي جوڙو مجهمي سو ڪٽي ظاهر ظهور جوُ .

ن

نه کڻڻ جو هئڻ- نه ڏهڻ جو هئڻ .	ڪنهن ۾ ڪم نه اچڻ جهڙو هئڻ . انهيءَ نوڪر کي ڪير ٿو رکي، نه کڻڻ جو نه ڏهڻ جو .
نادري حڪم ڪيڻ.	لکپڙه ۾ دٻ ڪيڻ يا ٻيڙا ڇاڙهڻ، سخت حڪم جاري ڪرڻ: اوهانجي افيس ۾ نادري حڪم ٿي ڪيئي، پوءِ ڪومجي توڙي نه .
نادي ڪرڻ .	يا ٺيوا ريءَ جو نبيرو ڪرڻ، تڪرار

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
	واري شيءِ جڙڻ يا ڪٺڻ. هاٿي ڏانت ۾ ڪتا ڀونڪن، مون سان نادي ڪر.
ناس پٽو هئڻ.	شرم لهي هئڻ. جيڪڏهين ڪو ناس پٽو هجيتي ها، ته ورِي جيڪر ائين نه ڪرين ها.
نالو ٻوڙڻ.	بدنام ڪرڻ. اهڙي هلت هليو جو وڏن جو نالو ٻوڙي ڇڏيائين.
نالو ڪرڻ.	ظاهري ڏيکارڻ پر سچ پچ ڪجهه به نه ڪرڻ. آئين ته ڪئي ئي ڇا، رڳو نالو ڪرڻ آيو هوئين.
نالو وڃڻو يا نالو سڏائو هئڻ.	لڇائي ۾ هاڪارو يا پڌرو هئڻ. مان ڪريان ٻه ڪين، پر نالو الائي جو وڃڻو يا نالو سڏائو ٿي پيو آهي.
نالي جو هئڻ.	ڪم ڪرڻ جيترو عقل نه هئڻ. اهو آنرري ماجسٽريٽ نالي جو آهي، ڪم سڀ ويٺو منشي ڪري.
ناگلي ڪجر هئڻ.	سولائي سان ٺڳجڻ. مان ٻه ناگلي ڪجر ڪين آهيان، جو تون مون کي ڪائي ويندين.
ناڙو ڇنڻ.	کھٽي مھانگائي هئڻ. جانور ٻه روپين مڻ، اهيو ته ناڙو ڇنڻو آهي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
نائي وجهڻ .	رتو رت ڪرڻ . گهڻي چڙهي ڏيڻ آڻڻ . ڏڪ مٺي نائي وجهي ڇڏي اٿانس، هاڻي ته رت ڪتائي ٿا چٽين. چاندي جي واپار ۾ تو ته مون کي نائي وجهي ڇڏي آهي .
نٿ وجهڻ .	نڪ مان نوڙي لنگهائڻ . ڏڳي کي نٿ وجهه ته شوخي ڇڏي
نرا ڪڍڻ .	پوين ٽنگن تي بيهڻ . سنيال، گهوڙي نرا ڪڍيان آهن، ڪرين نه پوين .
نرا ڇهڻ .	ور ور ڪرڻ ، ڊيڄارڻ . هاڻي اهڙا نرا ڇهي ڇڏيا اٿيمانس، مجال جو هڪ حرف به وات مان نڪريس .
نڙ مان ڪڍڻ .	پائپي مان ڪڍڻ ، پاڪ ڪرڻ . پٽنچيات هنکي نڙ مان ڪڍيو آهي .
نڙا سڪڻ .	ٿڪجي پوڻ ، ڊير ٿيڻ . سڄو اڄ منهنجا ته بيهي بيهي نڙا ٿا سڪن .
نڙيءَ تي لت اچڻ.	لاچار ٿيڻ . ڏسو ڳهڻ تي لت اچڻ .
نڙي پوڻ .	گهڻو ڳالهائي ٿڪجڻ، آواز گهگهو ٿيڻ . مون کي ته توکي سڏ ڪندين نڙي به ڦاٽي ويئي ، تڏهن به نه آئين .
نڙي ڪڍڻ يا	کهڙو، ڏاڍيان ڳالهائڻ . هن جي نڙي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڪرڻ.	ڪيڏو ڏس تہ ڪيڏي نڙي ڪيڏي اٿس.
نڙيءَ مان ٻاٽي ٻڪرڻ.	تمام سهڻو هڻڻ، نزاڪت وارو هڻڻ. هن جي سونهن جي ڪهڙي ڳالهہ، نڙيءَ مان ٻاٽي پيو ٻڪيس.
نظر يا اک مان ڪيرڻ.	جاچڻ، ڏسڻ. هي ڪتاب تہ نظر مان يا اک مان ڪيڏي ڏيو تہ ڪئن آهي.
نظر ڏنياٽي ڏيڻ.	ٿوري ڏري ڏيڻ، بد نظريءَ لاءِ ڪجهہ ڪاڏي مان ڏيڻ. هو بہ بيٺو آهي ۽ ان کي بہ نظر ڏنياٽي ڪٽي ڏي.
نقش وارو هڻڻ.	ماناڻتو هڻڻ. اهو گهر سچ پچ نقش وارو آهي.
نڪ پوڙڻ.	لڄ ڇڏڻ. مان بہ نڪ پوڙي هلي ڪون ڪائيندس.
نڪ تائين پيٽ ڀرڻ.	گهڻو کائڻ، پيٽ ڏلهڻ. سراڏن بہ براهمڻ نڪ تائين پيٽ ڀريندا آهن.
نڪ چپ نہ هڻڻ.	نولڄ هڻڻ. هن کي نڪ چپ هڻي ها، تہ توکي وري سوال نہ ڪري ها.
نڪ کي مرُ لائڻ.	لڄائڻ، گلارو ڪرڻ. مراد رڳي جهڙو تہ مان بہ ڪندس، نڪ کي مرڪين لائيندس.
نڪ وڍڻ.	جٽ ڦٽ ڪرڻ. مون گهٽائي نڪ وڍيس، پر هو اصل نڪ وڍيو آهي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
نڪ وڍيو ھئڻ.	نرلجو ھئڻ. ڏسو مضمون جملو.
نڪ ۾ نوڙي وجھڻ.	وس ڪرڻ. تون ھا جڏھن، ته سيٺيءَ کي نڪ ۾ نوڙي وجھي، جھٽ وٺيم تڏھن پيو ھلايان.
نڪ ۾ نوڙي ھئڻ.	لحاظ رکڻ. مون کي ھن ڀاءُ جي نڪ ۾ نوڙي آھي، نه ته ھوند الائي ڇا ڪري ڇڏيان.
نڪ ھئڻ.	مکيه يا ڪارائتو ھئڻ، لڄ وارو ھئڻ، سونهن ھئڻ. اھو پرنسپال ته ڪاليج جو نڪ آھي. نڪ ھجيئي ھا ته وري ڪين اچين ھا. زال ته گھر جو نڪ آھي
نڪا ٻائي نڪا ٻتي ھئڻ.	ڇڙو ڇانڊ ھئڻ، ڀڪي سر ھئڻ. ھن کي نڪا ٻائي نڪا ٻتي، جتي آئي اتي ڪار.
نڪاح ھئڻ.	پڌل ھئڻ، ضرور ھئڻ. ھن جو توسان نڪاح ته ڪونهي، جو ھرو ڀرو توسان گڏ ھلي.
نڪري وڃڻ يا وڏيءَ ۾ وڃڻ.	اگھه ۾ وڃڻ، گھوءِ کٽڻ. گاڏيون تا ڀڄايون، پوءِ ڏس ته گھڙي ٿي نڪري وڃي يا وڏي وڃي.
نڪون تار ٿيڻ.	بيوس ٿيڻ، لاچار ٿيڻ. ھوءَ جڏھين

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪرڪيئن اچي.
	نڪون ڏار ٿيا هوندا، تڏهين ڏانهس ٿيا ڏا ڏسجن.
نڪون ڏار ڪرڻ.	اُڇائي ڪڍڻ. هن ٻه هاٿي نڪون ڏار ڪڍي آهي، هاڻي نه ڇڏيس.
نڪون ساهه ڪڍڻ.	آبرو پياري هجڻ. انهيءَ ڪاڻ ڪيڏو جو سبب هوندس، نه ته هرڪو نڪون ساهه ٿو ڪڍي.
نڪيٽر اچڻ.	ڀاڳ نه ڀڙائڻ، قسمت ڪوتي هجڻ. ماستر ٻه سڪيو گهر ويٺو هو، ڀائنت نڪيٽر آيس جو اضافو لاءِ لڳائين، ته ڪيڏيائونس ٿي، هاڻي ويٺو هٿ مٿي.
نکي ڪرڻ.	ثابت ڪرڻ، پڪ ڪرڻ يا فيصلو ڪرڻ. تون اها ڳالهه نکي ڪر، ته ڪنهن مان چور آهيان؟ جيستائين تون ڀاڙي جي نکي نه ڪندين تيستائين مان جاڳهه ڪين ويندس.
نمڪ جي مار پوڻ.	ڪيتو لوڙڻ. ٻو ڪرڪيڙا کٽي ٻچي ويو، ڀاڻيهي نمڪ جي مار پوندس.
نمڪ حرام هجڻ.	ڪٽڇو ريا ڪلال ٿيڻ. جنهن جو نمڪ کائجي تنهن سان نمڪ حلال هجڻ گهرجي، نه نمڪ حرام.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
نمڪ حلال هجڻ.	ٺورُ ياد ڪرڻ. ڏسو مٿيون جملو.
نمڪ کائڻ.	نوڪري هيٺ اچڻ، نوڪري ڪرڻ. ڏسو نمڪ حرام هجڻ.
ننڊ هجڻ.	گهنواري ڪرڻ. پوليس کي ننڊ آهي، نڪو پڌي نڪو سڌي.
ننڊ ڦٽڻ.	گهڻي چنتا ٿيڻ، بي آرامي ٿيڻ. پوليس جو اهڙو حال ڏسي ماڻهن جي ننڊ ڦٽي ويئي آهي.
✓ ننڊ ڏيڻ.	ماري وجهڻ. چورن مال ته نيو، پر گهر ڌڻيءَ کي به ننڊ ۾ ننڊ ڏيئي ويا.
ننڍو ٿيڻ.	مان گهٽجڻ. تون وڏيري وٽ ويندين ته ننڍو ڪين ٿيندين، پوءِ پاڻيهي ننگ پوندس.
✓ ننگ پوڻ.	لڄ اچڻ، ديا اچڻ ڏسو مٿيون جملو.
✓ ننگر هلڻ.	اتيت پوڄا ٿيڻ، مهمان نوازي ٿيڻ. ڏڙيءَ واري زميندار جو سدائين ننگر پيو هلي.
نئو اکر وارڻ.	ناڪار ڪرڻ. جنهن نئو اکر واريو، تنهن کي ڪٿي جهڙي ڏيو.
نور نچوئڻ.	ڪنن ٻوڙهيو ڪرڻ، اکين کي ايذاءُ ڏيئي ٻوڙهيو ڪرڻ. نور

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻجي
	ٻچولي تو ڪي ڌاڻيم يا ٻاڙهيم ، تڏهن جا اهي ٿو ٻاڙا ڏيهر .
نورا ميرا ٿيڻ .	تڪليف ٿيڻ ، هرج پوڻ . هون وٽ ايندي ، نورا ٿا ميرا ٿين ٿي جا ؟
نوڙيءَ کي ڏانگهه ٻڌائڻ .	ٻولي ۾ اچڻ ، وڏائي ڪرڻ . ماڻهو ته گهٽائين ڪين ٿا ، ٺهه پهه ڪميون نوڙيءَ مان ڏانگهه ٻڌائين .
نهائين ڪان نيڻهن سڪڻ .	اڻ لکو پرپڪو پريم يا نيڻهن سڪڻ . (شاهه مان) نهائين ڪان نيڻهن سڪ منهنجا سڄڻ ، سڙي سارو ڏينهن پاهر پڪ نه نڪري .
ننهن تي نچائڻ .	تڪليف ڏيڻ ، مڄو ٻڌائڻ . منهنجي ور ته چڙهه ته ڪڻن تو ننهن تي نچايان ۽ .
ننهن تي ڏانگهه نچائڻ .	پليءَ ريت آزمائيش هڻڻ . تون جا چالي ، مون نيڻهن تي ڏانگهه نچايا آهن .
ننهن ڇو ٽي ٿيڻ .	تمام خوشي ٿيڻ . مڄو راڳ هڻي ، منهنجا ته ننهن ڇوٽي ٿري ٿيا .
ننهن ڇو ٽي ڏڪڻ .	ڊڄڻ ، سڄو بت ڏڪڻ . جورن جون ڳالهيون هڻي ، منهنجا ته ننهن ڇوٽي ٿا ڏڪن .

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ڪر ڪيئن آڻجي
ننهن سي نيڻ ٺرڻ.	گهڻو خوش ٿيڻ. ٻيءَ ڀير ٻنهون ۽ جانهن سي نيڻ ٺريام.
نيرو ليءِ جي ڪن ڪرڻ.	ڪوڙو هل پٽڻ. نڪو، ائين ٿيلا جا هوندو، اها نيرولئي جي ڪن ڪري آهي

و

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ڪر ڪيئن آڻجي
وات اچڻ.	ڳگهه گهڻي وهڻ. رس ڪپور دوا کائڻ مان وات ايندو آهي.
وات ٻنڌڻ.	ڳالهائڻ نه ڏيڻ. ڏسو ٻوت ٻنڌڻ.
وات تو ڪاٽي ڪرڻ.	مٿا ڇڙي صلاح ڪرڻ. هو مجلس جي روٽي ڪائيڻي ڪون، ٻر وات تو ڪاٽي تر ڪرڻ گهر جي.
وات پاڻي ٿيڻ.	شيءِ لاءِ اُڪير ٿيڻ. هنڪي مورِي ڪائيندو ڏسي، منهنجو وات ٿي پاڻي ٿيو.
وات ڦاڙي هلڻ.	اڍنگيءَ ريت هلڻ. ڏس تر! ڪئن وات ڦاڙي ٿو هلي.
وات ڦاڙي وهڻ.	لالچ و ٺڻ لاءِ تيار رهڻ. اهڙي آفيس ۾ وڃ، تر منشي وات ڦاڙي ويٺا آهن.
وات جا پلاءُ کائڻ.	ڪوڙي وڏائي ڏيکارڻ، ٻڌاڪ هڻڻ. وات جو پلاءُ کائڻ تر سولو آهي، ڪرو جي ڪوڪري ڏيکاري.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن اچي
واتِ خرچ ٿيڻ .	خرچ نه پوڻ . ڀلائي ڪري اهو ڪم ڪجاءِ، تنهنجو رڳو وات خرچ ٿيندو.
وات ڏار يا وڏو يا راڏو هئڻ .	گهڻ ڳالهائو هئڻ. هو آهي وات ڏار، تنهن ساڻ ڪو وات ڏيڻ گهرجي.
وات ڏيڻ .	ڳالهائڻ . ڏسو مٿيون جملو،
وات رکڻ .	ڪِري ڪرڻ . بيماريءَ ۾ وات رکبو ته دوا سخت فائدو ڏيکاريندي.
×واتِ ڪارو هئڻ .	منگهڙو هئڻ . هي وات ڪارو آهي، ان کان ڊڄڻ گهرجي .
واتُ ڪرڻ .	ڏاڍيان ڳالهائڻ . تون ايڏو وات ڇا تي ٿو ڪرين، تنهن جو آهي ڇا ؟
واتِ ڪرڻ .	ياد رکڻ، سمرڻ . اٺين سويرو جپ گوبند کي، امرت ٻاڻي ڪر وات .
وات ڪنو ڪرڻ .	گاريون ڏيڻ . جيڪي وڻيئي سو ٻڌو ڇڏ، اسان کي وات ڪنو ڪرڻو ڪونهي.
وات ڪوسو ڪرڻ .	چلهه چڪڻ . ٻيهر ته وات ڪوسو ڪري پوءِ ڳڻ جي ٿا هلون.
وات ڪلڻ .	ڳالهائڻ . ٻه ٻه ڪري جو وات ڪليو اٿس ته هاڻي جهل جو نه آهي .
وات کي هٿ ڏيڻ .	نه ڳالهائڻ، ساڪت ڪرڻ. اسان ته هاڻي ڪٺي وات کي هٿ ڏنو آهي، ويتا

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڏسون ته ڇا ٿو ٿئي.
+ وات ڳاڙهو ٿيڻ.	ننديو ٿيڻ. تون اهان وات ڳاڙهو آهين، توتي پت ڪانهي.
وات ۾ ڪاهه ڪرڻ.	بيزاري ڪرڻ. گهڻي ۾ ڪيترو، وات ۾ ڪاهه، پيرين پوندس آخوند ماءِ.
+ وات ۾ منگر وجهڻ.	نه ڳالهائڻ. آيو آهين ڀنڀڇات ۾؟ وات ۾ منگر وجهي ويٺو آهين سو ڇو؟
وات وجهڻ.	ڇڪ پائڻ، سوال ڪرڻ. چڙيل ڳالهائڻ. اُن جت ڪي وات وڌو. ڪيرٿو ٿوري ڳالهه واسطي وات وجهي. سڀڪنهن ڪي وات جو وجهندو وتين.
وات وڪيل ٿيڻ.	پنهنجي سر ڳالهائڻ جهڙو ٿيڻ. دوڙ هاڻي وات وڪيل آهي، تنهن کي ڪير موڙيندو.
وات پيچڻ.	ڳو لا ڪرڻ، جاچڻ. جنهن جي ٻنڌ نه وڃجي، تنهن جي وات ۾ نه ٻڪجي.
وات نهارڻ.	اوسيڙو ڪرڻ. ڪيڏي مهل لاڪر مان ويٺو وات نهاريان، ته ڪڏهن اچي.
وات نه وارڻ.	انڪار ڪرڻ. جوڪر اسڪول ۾ وڃڻ جي وات ئي نٿو واري.
وات وڌڻ.	پيروي ڪرڻ. هن ۾ ساڳي ٻيءَ واري

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيڻ آڻجي
	وات ورقي آهي.
واڄٽ يا وارو وڄائڻ.	حڪم هلائڻ، ڏاڪو وڄهڻ. انهيءَ مختيارڪار اسان جي تعلقي ۾ خوب واڄٽ يا وارا وڄايا.
وار جو ونگو نه هئڻ.	ذرو تفاوت به نه هئڻ. هو جهڪي جوءِ ٿو، انهيءَ ۾ وار جو ونگو به ڪونهي.
وار جو ٻالو نه ڳنهڻ.	ڪجهه به نه ڇوڙڻ. تون بيشڪ هليو اچ، تنهنجي وار جو به ٻالو نه ڳنهندو.
وار وڇائڻ.	ڏيءَ جو سڱ ڏيڻ يا ماڻٽي ڪرڻ. جتي وار وڇايا، تن سان ڪو به مڱيو.
وار وڄهڻ.	پنهنجو حق اڳ ۾ ڏيکارڻ. سڀ ڪنهن شيءِ تي پهريائين پنهنجي وار وڄهين.
وار ونگو نه ٿيڻ.	ذرو به جوکو نه ٿيڻ. تنهنجو شل، وار به ونگو نه ٿيندو.
وارو ورڻ.	ڇڱو ڀاڱو ٿيڻ، لاڀڪاري ٿيڻ. من منهنجو به وارو وري.
واريءَ جو ڪوٽ اڏڻ.	بيفائدي ڳالهه بابت جتن ڪرڻ. (شاهه ٻان) واريءَ سند و ڪوٽ اڏي اڏيندين ڪيترو.
واريءَ جي مٺ هئڻ.	ڪهڙو جٽاءُ نه ڪرڻ. اسان جو ڏندو آهي واريءَ جي مٺ، ان تي ڪهڙو

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.	اصطلاح
ڏروسو آهي.	
داڻهن مهانگو ٿيڻ. ڇور ڳهڙيا، ته سڀئي گهر ۾ وِڪو وِڪاڻ تي پهتي.	وِڪو وِڪاڻ پوڻ يا ٿيڻ.
اختياري پنهنجي وس رکڻ. راڄا جڏهن ساماڻو، تڏهن سموري واڳ پنهنجي هٿ ۾ رکيائين.	واڳ هٿ ۾ رکڻ يا وٺڻ.
بندش هيٺ هئڻ، زبردست ماڻهوءَ جي هٿ هيٺ هئڻ. آفيس ۾ آهيون واڳهوءَ جي وات ۾، مجال آهي جو ڪو ڳالهائي سگهي.	واڳهوءَ جي وات ۾ هئڻ.
پوءِ تي موٽائڻ. حال ته وڃون ٿا ايڏاهين، جڏهين دولا واڳون واريون تڏهين اچي ڳڏبا سين.	واڳون وارڻ.
وڏي ڪم ۾ نڪرڻ. يا ته واهه ۾ ٿيبي وڃين، يا ته اڪ تي بيهي وڃين.	واهه ٿيڻ.
آڌار يا وسيلو ٿيڻ. بيٺ ته ڳوان ارين جي ۾ ڪا واهه پٽيندو.	واهه پٽڻ.
هلندڙ خبر وٺڻ. ... آهين شهر ڏي، واهه سڦا لهجانءِ.	واهه سڦا لهڻ
سڀ پڇاڙ هلت ڪرڻ. جهڙو لڳي، واءُ ڏسي ڪي ٿوري ڏسي پٺ. وقت	واءُ کي پٺ ڏيڻ يا وقت کي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
سلام ڪرڻ .	ڪي سلام نٿو ڪجي، ته زماني جا ڪم نٿا هلن .
واءُ لڳڻ .	ريس ٿيڻ، پِر ڪرڻ . هرڪنهن کي ته سنڌ جو واءُ لڳو آهي، جو هت واڪي عاملڪي پوشاڪ پيا پهرين .
واڪڙ ڪرڻ .	ڳالهه پڌري ٿيڻ . واءِ نڪري ويو، ڌاڳي جا ٿيندو .
واءُ وِرڻ .	عام ٿيڻ . سڄي ڪنگهه جو هر زالن ۾ جوڙاري واءِ وري ويو آهي .
وِتون وِڃڻ .	چڙهي ڪان ٻاهر ٿيڻ . توو انگريزي شل وتون ڪون وڃي .
وَتُ ڪرڻ .	پٿر سان پيشاب سڪائڻ . نمازي مسلمان گهڻو ڪري وت ڪندا آهن .
وَتَ ڪرڻ .	زمين جي پيدا ٿيل ٿازي ڪاڏي جهڙي شيءِ ممڪن پهرئين پيري ڪائڻ . ميها نڪتا آهن، ته انسان ته اجان وت ئي ڪان ڪئي آهي .
وَتِ وارڻ ڪرڻ .	مدد ڪرڻ، ٽيڪو ڏيڻ . هن جي ڳالهه کي ڪنهن به هيمير وت وارڻ نه ڪئي، تڏهن چڙي ڏنائين .
وِت وڃڻ .	وڃڻو ٿيڻ، ٻاڏائڻ . وڃين وت

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	وٺيس، ٻن ڏينهن ۾ ڪل پيس.
وٽي وڃڻ.	دشمني ڪرڻ، ڪوٺو وٽ ڪم آڻڻ، ڇيهو پهچائڻ. اڄڪلهه ساڻن ٻون ساڻن اڄي وٽي وڌي اٿس، سو الائي ڇو. جنهن سبب پسايو واڻئي وڌي وٽي، جنهن ليکي واڻيو مٿو پرتڻي اهائي جتي.
وٽ پهچان ڪرڻ.	تڪڙ ڪرڻ. هيڪنهون ڪم تي وٽ پهچان ڪو نه؟
وٽ وٽ لڳڻ.	تڪڙ ڪرڻ، آفيس ۾ اچي، ته پوءِ وٽ وٽ لڳي وڃيس.
وٽ جو نه هجڻ.	همت ۾ پورجڻ. ايم اي پاس ڪئي اٿس، پرهاڻي وٽ جو نه آهي.
وڃائي ڇڏڻ.	سيڪت ڏيڻ، نافائدي ۾ لڪڻ. سنڀالي هل، نه ته ان کي وڃائي نه ڇڏ پيئي. هن دفع سنڌي اخبار هنڪي وڃائي ڇڏيو آهي.
وڃڻ ڪي وڃڻ.	مري وڃڻ، ورڻي نه اچڻ. مسافرن تي وڃڻ وقت ٻاڦون ڪيان انهن تي ٻوڪلا پائين جو جڙ ته وڃڻ ڪي تي ويو
وچ ڪڍڻ.	منجهه لهڻ، گلارو ڪرڻ. ڏسج نه مان انهي ڳالهه جو ڪٿي تو وچ ڪيان.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻڻجي
	ماڻهن کي اهڙي ڳالهه جي خبر پوندي ته وچ ڪيڏي ڇڏيندا.
وچ وڃڻ.	آبرو وڃڻ. سچ چوڻ ۾ سدائين وچ وڃڻو آهي.
وچ يا وت هئڻ.	طاقت هئڻ، سگهه هئڻ. تنهنجو وچ ڇا آهي جو تون سمجهندين.
وچين آگر هئڻ.	لچو هئڻ. سنياالچ، اهو ته وچين آگر اٿئي.
وڏ لهرائڻ.	اشڌ گهڙيءَ ۾ مرتيو ٿيڻ ڪري پنهنجي پينهندڙ کي ڪنهن اساڌارڻ ڪريا جو ڪرائڻ. هندو ماڻهو ڌارا تيرٿ تي وڏ لهرائيندا آهن.
وڏا ڀير ڪرڻ.	قسمت ساڻ اچڻ، مهرباني ڪري اچڻ. اڄ ته توهان وڏا ڀير ڪيا آهن، اهو ٿورو ڪٿي لاهبو.
وڏائي يا ٿانءِ ۾ ڇڄڻ يا ڀرجڻ.	ڏس وٽ جو نه هئڻ.
وڏو سڏ ٿيڻ.	بانگ جو آواز ٻڌڻ ۾ اچڻ. وڏو سڏ ٿيو ته نمازي نماز پڙهڻ ايندا مسيت ڏي.
وڏو ڪرڻ.	ڏسو گل ڪرڻ.
وڏيون اکيون الڪي هئڻ.	منش جي جاڳڻ کان ڳالهه مٿي هئڻ. بيمار جڙهي يا مري ڪٿي جنهنجي،

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	وڏيون اکيون الڪ ڪري آهن.
وڌ وجهڻ.	وڌيڪ چڙ ڏيارڻ. جيئن وڌ ۾ ڏاڍا وڌس، پر ڪجهائين ڪين.
وڏيءَ آگرتي نه متڻ.	نه ڊيا تي مدد نه ڪرڻ. هو آهي جو وڏيءَ آگرتي نه متي، سو تو اهڙا ڪم ڪري.
ورتي رسو پيچڻ	پنهنجي مطلب تي ڳالهائڻ يا پڇس ڪرڻ. ڏس! تون ۾ ورتي تو رسو پچين.
ور چڙهڻ يا ور ۾ اچڻ.	وجهه هيٺ اچڻ. ور چڙهيم، ته ور لاهيندو سانءَ.
ور ڏيڻ.	آسيس ڪرڻ، چڱي پرمان ٿيڻ. ديوتا ور ڏنس، ته سگهوئي تون سلڇڻو ور ڪندين.
ور ڪرڻ.	شادي ڪرڻ، گهوٽ ڪرڻ. ڏسو مٿيون جملو.
ور ڪرڻ.	ڦيرو ڪري اچڻ. مٺون جي نوسان ايتري دل آهي، جو ور ڪري ته تو وٽ اچان.
ور ڪٽڻ.	ڇيلهه تي پڌل ڪپڙو مٿي ڪنجڻ. سٿڻ جو ور جو ڪنيون انڌي. لنڊي تي پهتي آهي.

اصطلاح	اُن جي معني يا ڪم ڪيئن آڻجي
وَرلاهڻ.	سنڌون ڪرڻ. ڏسو ور چڙهڻ.
ورق ورائڻ.	ڪتاب پڙهڻ. (مذهبي) پاڻ ڏوهه چڙهن جڏهن ورق ورائن وترا (شاهه ماني)
ورق وِپڙهڻ يا وسارڻ.	(مذهبي) ڪتاب پڙهڻ کان بس ڪرڻ. اکر پڙهه الف جو ٻيا ورق سڀ وسار.
وِرهين کي ياد ڪرڻ.	نروسرڻ. ڏک اهڙو لڳو اٿس، جو ورهين کي ياد ڪندو.
* وري اچڻ.	مرڻ. هن جو ڏوڪر ڪالهه وري آيو.
وڙهي ڏانگو ٿيڻ.	ڏاڍو جهيڙو ڪرڻ. ڏائيوار پاڻ ۾ وڙهي ڏانگو ٿيا آهن.
وس واهندو ٿيڻ	منجهڻ وڃڻ. دلجاءِ ڪر، ڪو وس واهندو ٿيو ته ٻيءَ ڪير ڪوڙ.
وصال ڪرڻ.	مرڻ، فوت ٿيڻ. هن ڪالهه رات وصال ڪيو.
وڪيلن مار نه هڻڻ.	وِچوارن جو ڳالهو نه ڳنهڻ. مون سان جو تو وڙهين، وڪيلن ته مار ڪانهي.
وڪر پوڻ.	ڀلائي ڪرڻ، مدد ڪرڻ. ڪنهن سان وڪر پوندي، ته هو ٻه ويل نه وڃائيندو.
وڪر ٿي پوڻ يا ملڻ.	اوچتو پورو جوڙ ٿيڻ. ڳولهيو ته ڪين هوائين، پر مان ٻه وڪر ٿي هٿ آيو ماڻس.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ول ساڙڻ.	گهڻو ڏک ڏيڻ. جا ڪرپان، مون تہ ول ۾ ساڙي ڇڏيا آهن.
وڻ ڪهاڙو نہ هڻڻ.	اُچائي ڪڍڻ. جي انهيءَ کي مختيارڪاري ملي، تہ وڻ ڪهاڙو نہ هڻندو.
وڻ وڻ جي ڪاٺي گڏ ٿيڻ.	گهڻن قومن جا ماڻهو هڪ هنڌ هئڻ. ڪراچي ۾ جو پوليس وڌڻ واسطي ڀرتي ٿيو هو، تنهن ۾ وڻ وڻ جي ڪاٺي اچي گڏ ٿي هوئي.
وڻ وڻ کي ڳئي ڏيکارڻ.	گهڻن سان ڏيتي ليتي ڪرڻ. مهڙ رکيجي هڪڙي سان، پر وڻ وڻ کي ڳئي جا ڏيکاري.
وڻ وڄائڻ.	ناس ڪرڻ. برسات پيئي تنهن تہ ڍاڪہ جا وڻ ئي وڄائي ڇڏيا.
وڻ وڍائڻ.	لپٽ پاڙ پٽڻ. تون طمع کي ترڪ ڏي، ڇو طمع جا وڻ وڍاءِ.
وهاڻو ڏيڻ.	بي پرواهہ ٿيڻ. چور ڀيا راڳا ڪن، پوليس وهاڻو ڏيئي ويٺي آهي.
وِهائي ڪم پڇڻ.	ٿيل ڪم واسطي ڄاڃ ڪرڻ لڳائي ڏسڻ ۾ اچڻ. مائٽي جيڪا ئي سا هاڻي جڳي، وهائي اڳ ڪونہ پڇبو.
وهائيءَ جو ڪلائڻ.	ڇوڻو ڪُلهائڻ. جهڙي جا ٿو، وهائي تي

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ڪلا ٿيس.
وهٽ ڏس راڪو هڻڻ.	وهٽ جو راڪو هڻڻ. مي وهٽ تہ ڏس راڪو آهي، ڪٿان ورتئي.
وهڻ وڃڻ.	پٽ تي شامل ٿيڻ. سگهو ڪر، مون کي هٿ وهڻ وڃڻو آهي.
وهو ڪيڻ.	ڪم وٺڻ. هٿ تي وهاري وهو ڪيئيس.
وهول ڳائڻ.	نڪمو ٿي وهڻ. تو ڪان ڪو اهو ڪم ٿئي، ماٺي وڃي وهول ڳاءِ.
ويو ڪيلڻ.	جن ڀيل وانگر ڪيل ڪرڻ. هن استاد تي ڏاڙون ڏارون ۽ رات ويو ڪيليندا يون آهن.
ويڙهو گهٽو هڻڻ.	جهيڙا ڪار ٿيڻ. اهو آهي ويڙهو گهٽو، تنهن سان ڪير ٿو ڳالهائي.
ويڙهو ويڪرو هڻڻ	آزاد ڪي ماڻڻ، جهل پل وارو نہ هڻڻ. دلجاءِ ڪر، اسان وٽ ايندا سون تہ هوءِ ويڙهو ويڪرو ٿيندو.
ويسا وڃائڻ.	ڪيال ٻو رهڻي جو قل وڃائڻ. ڪم ڪري ڪري، اجهي ٻهاڙي ۽ ٿو ويسا وڃائين.
ويسه وڃائڻ.	پت ڪو هڻڻ. اسان جي رهڻي آئي، تو اهڙين ٿي ٻهڻنجا ويسه وڃايا.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
وڃڻ اُڌارڻ .	پنهنجو مطلب ڪڍڻ . توکي مٿو نمائي وڃو اُڌاريو، اسين ٻه ٻيا گهڻن ڏسندا سون .
وڏل نه وڃائڻ .	وڃڻ تي مدد ڪرڻ . ڏسو وڪيل ٻرڻ .
وٺڻ وجهڻ يا آڇڻ .	مهٽا ڏيڻ . عمر آڇ ۾ اهڙا وٺڻ وڏا ماڻ ڪي (ماروي ماڻ)
وِيهن ننهن جو زور ڏيڻ .	سڀ وس ھلائڻ، حيلا ڪرڻ . انهي جهندي اڳاڙڻ لاءِ ويهن ننهن جا زور ماڻ ٻه لائيندس، پوءِ ڏسجي ته ڪيترو ٿو ٿئي .
ويهو ن هڻڻ .	ڇيهه ڪرڻ ، حد ڪرڻ . ماڻهو موڙ ٻه گهٽا ڏنا ، پر تو سان ته ويهون آهن .
ويهي وڃڻ .	ڪم ڪرڻ کان رهت ٿيڻ ، پار جهلڻ کان بس ڪرڻ . خير، تنهن جو ٻه حال ڪونهي، ماڻهي ويهي وئين . هوءِ زالا دوا ڪرڻ کانپوءِ ويهي ويٺي .
ويءَ پڪل هڻڻ .	ڪاڏي لاءِ سيڪي ملي سگهڻ. گاڏي تي ٻه روڻي جو ڪهڙو خيال آهي استيشن استيشن تي ويءَ پڪا پيا آهن، جيڪي وٺيٺي سو کاءُ .
وي راه هجڻ.	مفت يا ڦوڪٽ ملڻ. جتي ڪٿي پورهئي ساڻ ٿو ملي، اُتي ٻه ويءَ ڪونه

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ٿو ورائجي جو ڪٿي ايندو ٻن.

ه

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
هاءِ نه ڏوءِ ڇڏڻ.	همت و ڏائي نه ڇڏڻ، سانت هئڻ. ٻائو ڏاڍو سانتيڪو آهي، هاءِ نه ڏوءِ انس. گهر ڪان ٻاهر دري ٻر هٿ جگو، جتي هاءِ نه ڏوءِ.
هام ڀرڻ	مدد ڪرڻ، ڏاڍو ڪرڻ. تون هام ڀرين، ته مان جيڪر ٻه پٽيون پڙهايانس.
هان هون ڪرڻ.	ٽالا ڪرڻ. تون وڃي ڇڏيس، جي هان هون ڪري، ته مان ڪري ملندو اچج.
هائوءَ جي وات ۾ ڏيڻ.	هر ويلي چپ ميٺ رهڻ. مان آهيان هائوءَ جي وات ۾، سو گهر مان ڪٿي نڪري سگهان.
هٿ اٽڪائڻ.	وڙهڻ. ڪنهن جوان سان هٿ اٽڪائيندو ته خبر پوندئي.
هٿ اچڻ يا لڳڻ.	ملڻ. مون کي اها شيءِ هٿ آئي، ته چاڙهه تو وٽ رکي آهي.
هٿ يا مٺ ڀيڙڻ.	خرچ نه ڪرڻ، ڪنجوس هئڻ. ڏڪار ۾ هٿ ڀيڙڻ، چڱي ماڻهوءَ جو ورڻ نه آهي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
هٿ ٽريل هئڻ.	ٽور جي اٽڪل پوري ڪري سگهڻ. اٽو ٽوري ڪهڙو پچايان، منهن جا هٿ ٽريا پيا آهن.
هٿ تنگ هئڻ.	پئسي جي سوڙهه هئڻ. هينئر منهن جو هٿ تنگ آهي، تڏهين ٿو جاءِ ٽڪر وڪڻان.
هٿ ٽنگڻ.	پنڻ. هو ته لاچار هين اڳيان هٿ ٽنگڻو پوندو.
هٿ ڏارڻ.	کٽو ڪرڻ. هن هر ڪم ۾ خوب هٿ ٺاريا آهن.
هٿ پهچڻ يا پهچرڻ	مدد ڪرڻ لاءِ وجهه ملڻ. منهن جو هٿ پهچي سگهيو ته مان ڪين گهٽائيندس.
هٿ پير ٺرڻ.	عجب ۾ پوڻ، بيهوش ٿيڻ. اها ڳالهه ٻڌي منهن جا ته هٿ پير ٺري ويا. هن کي وائي ٿي آهي، هٿ پير ٺري ويا اٿس.
هٿ پير هيو ڪرڻ.	پورهئي ڪرڻ جي طاقت هئڻ. جيستائين منهنجا هٿ پير جيو ڪندا، تيستائين ڪنهن جي محتاجي ڪين ڪندس.
هٿ پير لڳڻ.	وجهه ملڻ. منهن جو ته ڪو هٿ پير

اصطلاح	ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيڻ آڻڻ جي
	لڳو ته گهڻا ڏهاڙا سُکين.
هٿ پير لهڻ.	زال جو ويم ڪرڻ. هن رات هٿ پير لڌا اٿن.
هٿ پير نه ڳسڻ.	مرض يا ڇيهو نه پوڻ. اهو ڪم ڪئي ته هٿ پير ڪو نه ڳسندءِ.
هٿ پير هلائڻ.	پورهيو ڪري ڪمائڻ. هٿ پير نه هلائيندين، ته گهر ويٺي ڪو ن آڻي ڏيندو.
هٿ پرشادي ڏيڻ.	ٿورو هٿ ۾ ڪائڻ واسطي ڏيڻ. ساڌ ٻيلي ۾ سڀني کي هٿ پرشادي ڏيندا آهن.
هٿ ڦاڙ هڻڻ.	اجايو خرچ ڪرڻ. هٿ ڦاڙ ماڻهو سگهوئي کُٽو آهي.
هٿ ڦيرڻ.	مهرباني ڪرڻ يا ڀلائي ڏيکارڻ. ٻار کي رڳو مار ڪون سنواريندي، پر هٿ به ڦيرڻ گهرجي.
هٿ جس هڻڻ.	ڪيل ڪم جو مان هڻڻ. ماڻهو جو هٿ جس ڪو نهي، چڱائي ڪري ته به برائي پٺي ليکجي.
هٿ جوڙ يا نمشڪار يا رام رام يا سلام	شامل نه ٿيڻ، نه وڙهڻ. پاڻهي پيدران هٿ جي خميسن پوڻ ۽ سونين ڪنگڻين کي پائڻ سدا روئا ڪونيو، ته اسان جي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ڪرڻ .	ان کي هٿ جوڙ آهي .
هٿ جوڙڻ يا ٻڌڻ .	نماڻائي ڪرڻ ، آڻ مڃڻ . مان هٿ ٿو جوڙيان ، اهو ڪم اوس ڪج .
هٿ جهلڻ .	بس ڪرڻ . اڌار کان مون هاڻي هٿ جهليو آهي .
هٿ ڇنڊڻ .	ڪاڻ لاءِ گهٽي سڪ ڏيکارڻ . ٻنهي ڄڻن جو ٻوڙ اهڙو ته نهيو ، جو هٿ پٽي ڇنڊيائون .
هٿ ڇيو نه ڪرڻ .	پئسي جو ڀال ڍڪڻ . ڇا ڪريان ، هٿ تنگ جيو ڪري ، تڏهين تنگو ڪاليج ۾ پڙهيائينس .
هٿ چوهي ڪرڻ يا هٿ چراند ڪرڻ .	چوري ڪرڻ ، پر استريءَ جي آبروءِ ۾ خلل وجهڻ . هن کي هٿ چوهي ڪرڻ يا هٿ چراند ڪرڻ جي عادت آهي سو نيٺ جهلبو . هن هن جي زال سان هٿ چوهي يا هٿ چراند ڪئي .
هٿ ڌوئڻ .	نراس ٿيڻ ، اميد لاهڻ . چور سان ته ان هٿ ڌوئي ، پوءِ ته چورٽي ني ملي ٿو .
هٿ ڌوئي لڳڻ .	سخني وڃڻ . تو وٽان ته جاءِ کي هٿ ڌوئي لڳا آهيو ، سو جانٺ ته نهي .
هٿ ڌوئي وهڻ .	نه ليکڻ ، ڪين ڪجهڙو سمجهڻ . نوان جوان ڌرم جي ڳالهه کان هٿ ڌوئي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪمر ڪيئن آڻجي
	ويندا آهن.
هٿ ڏيڻ يا هٿي ڏيڻ.	سهائتا ڪرڻ، لاڳو ڏيڻ. هيٺين ڪي هٿ ڏيڻ يا هٿي ڏيڻ ٻه ڪ پلماٽ هپائي يا پلماٽسائي جو انگ آهي. هن ناڻي کي پنج روپيا هٿ ڏنو.
هٿي اچڻ.	مدد ملڻ. جيڪر ڏهه روپيا جو ڪر مهيني سر ڏئي، ته ٻه گهٽي هٿي اچي وڃي.
هٿ ڏي نهارڻ.	آسرو رکڻ. پنهنجي پارجي، ٻئي جي هٿ ڏي ڪيترو نهاريو.
هٿ ڊگها هڻڻ.	پيچ هڻڻ، سمر ٿي هڻڻ. ڏسو پانهون ڊگهيون هڻڻ.
هٿ رکڻ.	سنڀالڻ، پنهنجو ڪرڻ. هو وت ته پنهنجو آهي، جي اُن تي هٿ رکندين ته ٺهي پوندو. پاڳتي اچي انهيءَ اُن تي هٿ رکيو آهي.
هٿ سنڌون ڪرڻ.	دان ڪرڻ. ماڻهي ته ڪٺي ٻهاڙيءَ ته هٿ سنڌون ڪر.
هٿ يا هڙ ڪوسي ڪرڻ.	ڏسو ڳنڍ ڪوسي ڪرڻ.
هٿ ڪيڻ.	لاڳاپو لاهڻ. اسان انهيءَ ڪم تان ماڻهي هٿ ڪيو آهي.
هٿ ڪرڻ.	حاصل ڪرڻ، ملڻ. ڦاڙهي جي

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
	ڪل هٿ ڪريان، ته ڀوءِ ٻو ڪليندو سانءِ
هٿ ڪرڻ تي هڙڻ.	پڙڻ. هٿ ڪرڻ تي جو تو هٺين، جيڪي ٿيڻو هو سو ٿيو.
هٿ ڪڇي يا وِڇي ڏيڻ.	لڪي ڏيڻ، اختياري ڇڏڻ. اهڙو ته ڪڇو ماڻهو ڪين آهيان، جو هٿ ڪڇي ڏيندس.
هٿ ڪس هڻڻ.	ڦرڻ. ميلي ۾ رڳو هٿ ڪس آهي جڳهه مڙسي ڪانهي.
هٿ کولڻ.	دان ڏيڻ، سخاوت ڪرڻ. ڏڪار ۾ هٿ کولڻ گهرجي، نه ٻيڙڻ.
هٿ ڪڍڻ.	واسطو ڇڏڻ، اشارو ڪرڻ. هون نيڪيءَ تان هٿ ڪنيون، اڳتي پاڻ جاڻ. ڪيڏي ٿيو ڪوهيار ڪيڏي تو هٿ ڪڍي.
هٿ ڳنڍڻ.	وڙهڻ، جهيڙو ڪرڻ، مشغول ٿيڻ، رڌڻ. انهيءَ سان هٿ ڳنڍي ڏس، ته ڏينهن جا تارا ڏيکاريئي. هٿ ڳنڍڻ ڪانسواءِ پلا اهو ڪم ڪٿي پورو ٿيندو.
هٿ گس ڪرڻ.	اجايو پورهيو ڪرڻ. ڪيڙي ماڻ ۾ فائدو نڪري ويو آهي، هاڻي هٿ

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	گس ڪرڻي آهي.
هٿ لڳڻ.	ڇپيٽ اچڻ، ڇپڻ. منهنجو اڄان هٿ ڪونہ لڳو اٿئي، تڏهين ٿو مزا ڪرين. جهڙي جو هٿ لڳو اٿس ماڻهي ڪيڙو ٿو پڇائي.
هٿ منجهڻ.	گهرج ۾ پوڻ. هيلتائين تہ ڪڏهين نہ هٿ منجهيو آهي اڳتي ۾ ڏٺي تي ننگ آهي.
هٿ ۾ سرهو ٿيڻ.	مرد جي جيري يا حياتيءَ ۾ زال جو مرڻ. پتيءَ جي هٿ ۾ سرهي ٿيان تہ وڏ ڀاڳ ليکبس.
هٿ ۾ هئڻ.	وس يا اختياري هئڻ ۽ موجودات هئڻ. تون انهيءَ ماڻهوءَ جو الڪو نہ ڪر، اهو منهنجي هٿ ۾ آهي. حال تہ ٿي هزار هٿ ۾ آهن پوءِ ڏٺو ويندو.
هٿ نصيب ٿيڻ.	واهر ملڻ. ورتي ۾ هٿ تنهنجا نصيب ٿيس، نہ تہ الائي ڪٿي ڪٽجي اچليس ها.
هٿ وجهڻ.	ڪر لڳڻ، پر استريءَ جي آبروءَ ۾ خلل وجهڻ. ڪم ۾ ہ هٿ وجهبو تہ ٿيندو. هو اهڙو خراب آهي جو هلندي پيو زالن کي هٿ وجهي.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
هٿ هڻڻ .	ترڻ، صفائي ڪرڻ . هٿ هڻي ان کي وڃي ٻيو. جو تہ هن ٻاسڻ کي ڪڏهين هٿ بہ هڻيو اٿئي .
هٿ وٺي جهيڙو ڪرڻ .	سواءِ سبب جي وڙهڻ . ٻڌو ڪو نہ ٿي، تہ هٿ وٺي جهيڙا اهو ڪري ،
هٿ يا هٿڙا هڻڻ ، يا مهٽڻ ، يا ملڻ .	پڇتائڻ . وهاڻي ويندا، ٻوءِ گهڻا هٿڻدين هٿڙا يا ٻوءِ هٿڻدين هٿ جڏهن آيو ڪال ، ڪرپال جوءِ .
هٿ کي هٿ نہ ڏسڻ .	تمام انڌيري هئڻ . اهڙو تہ طوفان لڳو جو هٿ نہ ڏسي هٿ کي .
هٿ هيٺان هئڻ .	پئسو جام خرچڻ. هٿ جنهين جو هيٺان، ٻهريون پٽڻ سي لنگهين .
هٿان پوڻ .	ڏوهہ ڪرڻ . هٿان ڪان پيئي اٿم ، جو معافي وٺانءِ .
هٿڙي هڻڻ .	گهٽ تورڻ . گهہ سنڀالي تورائيج ، اهو هٿڙي هڻندو اٿئي .
هٿن تي پرتا ڪرڻ	اٿي جو اٿي ڪري ڏيکارڻ . جنهين تہ ڳالهہ ڪري وڃان ، نہ تہ هٿن تي پرتا ڪري ڏيکاريانءِ .
هٿن جو چاول هئڻ .	ننڍي و عمرہ هئڻ . ڏس تہ هٿن جو چاول ، سو بہ ڳالهائي ڪئين ٿو.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيڻ آڻجي
هٿن جي صفائي ڪرڻ	وڙهي يا بحث ڪري نبيرو ڪرڻ. هن سارڻ جيسين هٿن جي صفائي نه ڪئي، تيسين نه سمجهندو.
هٿن جا ليکا ڏاهڻ.	ويجهي عزيزي ڇڇڻ، اصل نسل گم ٿيڻ. مان سمجهانٿا نس، هاڻي ڪاردار ٿيو ته پڻ ڪونهي، هٿن جا ليکا ڪي ڏهڻ جا آهن ڇا؟
هٿن مان وهڻ يا وڃڻ.	ڏکڙو لنگهڻ. سج به هٿن مان ٿو وڃي.
هٿن ۾ جيڪي هو سو ڪري پوڻ.	عجب ۾ پوڻ. اها ڳالهه ٻڌي هٿن ۾ جيڪي هوم سو ڪري پيو.
هٿو راڙيون ڏيڻ.	اوندهه ۾ هٿن پير ڪنهن شيءِ جو ڳولا ڪرڻ. ڏيو ٻاري ڪٿي ڳول، هٿو راڙيون ڪيتريون ڏيندين.
هٿون ڏيئي دوزخ ۾ وائڻ.	ڀلائي ڪري دشمني پرائڻ. ڪيترو گهرائي ڏنو مانس، پڻسا هاڻي نه ٿو ڏئي، اٿلو هٿون ڏيئي دوزخ ۾ وائڻو ٿيو.
هٿيار پنوهار ڇوڙڻ.	بي همت ٿيڻ. اسان جي هلي ڪان ٿي، اسان هاڻي هٿيار پنوهار ڇوڙي ڇڏيا آهن.
هٿين پوڻ.	ڍڙهڻ لاءِ تيار رهڻ. آهي ته خير، توري گهڻي تي هٿين پيو پڻين.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.
ھٿين خالي ھڻڻ.	پئسو نه ھجڻ. ھٿين خالي ڪھڙو ڏنڊو ڪري سگھبو.
ھٿ ڏاڙ ٿيڻ.	ڊپ يا ٿڌئي کان ھٿ بند ٿي وڃڻ. پھرين پليگ ۾ ڪراچيءَ ۾ ھٿ ڏاڙ ٿي ويٺي ھوئي.
ھٿ ساراھڻ يا سرھڻ.	رات جو دڪان بند ڪرڻ. تون ھل ته مان ھٿ ساراھي ٿو اچان.
ھٿ ڪٽڻ.	دڪان بند ڪري ڇڏڻ. واڻيوار نه ٿيا، ھٿ ڪٽي ڇڏيائون.
ھٿئي ساروڻ ھوڪو ڏيڻ.	وت آھر ھلڻ. انھيءَ سان ته ڪالھ ھٺو ڪونھي، ھر ڪنھن کي ھٿيءَ ساروڻ ھوڪو ڏيڻ گھرجي.
ھٿون يا ھٿ کان ھيٺ نه لھڻ.	نه مڙڻ. ھن کي گھڻوئي سمجھايو سين، پر ھٿون ھيٺ نه لٿو.
ھڃا ھيرا ڏيڻ يا پائڻ.	گھڙيءَ گھڙيءَ ڏکيا ڏو راپا ڏيڻ. جيم ته ھون کان ٿي، پوءِ وري ھڃا ھيرا ڇا جا ٿو پائين.
ھڏ پوڻ.	بار ٿيڻ. خوشيءَ سان ته لکڻ ڪون ڏيندو، باقي ڪو ھڏ وجي پئبو ته اھا ڳالھه ٻي آھي.
ھڏ پڳل ھڻڻ.	پوري ھٿيءَ تي ھريل ھڻڻ. ھڏ پڳل ماڻھو،

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي.	اصطلاح
ٻڪر ۾ موڙيندو.	
ڀڃسي جو نقصان ٿيڻ. مقدمون کٽيائين سو سڀهين، باقي هڏ جي مار ڏاڍي آئي اٿس.	هڏ جي مار اچڻ.
آلسي يا ڪانت ٿيڻ. هڏ رکي نوڪر ڪي ڪٿي به جاءِ نه ملي.	هڏ رکڻ.
ستائڻ. هن تپدار ته ماڻهن جا هڏ به پيڙي ڇڏيا آهن.	هڏ پيڙڻ يا پيهڻ.
ڪهل پوڻ، ديا اچڻ. ڪنهن تي به هڏ نٿو ڪرڪيس.	هڏ ڪرڪڻ
پورهيو ڪرڻ. هڏ گسائيندو ته ٽڪر ملندو، نه ته ڪير ٿو پڇي.	هڏ گسائڻ.
پٽيءَ ناس ٿيڻ. انهيءَ جون هڏيون به ويئيون، هاڻي ٽا گولا ڪن.	هڏيون وڃڻ.
گهٽي مار ڏيڻ. ياد رکو، نه ته ايندين وقت تي، ته هڏيون به نرم ڪري ڇڏيندوسانءِ.	هڏيون نرم ڪرڻ.
اچا ٿيڻ، دل ۾ سمجهڻ ته ائين ٿي ويو. مون ته اتي هوڪر هاريو سو هاريو، هٿي هنڌ پٽ جي مائٽي ڪان ڪنديس.	هوڪر هارڻ.
پورو تندرست هجڻ. هن جي ڳالهه	هوڻ جهٽڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	ٿي نہ سگهي، هو هاڻي وٽي ورڻ جهٽيندو.
هٿ هلاڪ پيسا پاڻيءَ ۾ هئڻ.	ڪمائي نہ هئڻ. جن جو ڪهڙو حال آهي، هٿ هلاڪ پيسا پاڻيءَ ۾.
هٿ پليءَ نہ هئڻ.	ڪجهہ بہ پراپتي نہ هئڻ. تون اها پڪ ڄاڻج، تہ انهيءَ مان مونکي هٿ پليءَ نہ آهي.
هٿون ۽ وٽون نہ گهٽائڻ.	ڪجهہ پاڻون مدد ڪرڻ ڪجهہ ٻئي کان مدد وٺي ڏيڻ. انهيءَ جنديءَ ۾ سيٺ سڄڻن کي هٿون ۽ وٽون گهٽائڻ نہ گهرجي.
هش تي خوش ٿيڻ.	ڪوڙيءَ ساراهہ تي راضي رهڻ. انهي کي هيٺ مٿي جي خبر ڪانهي رڳو هش تي خوش آهي.
هڪ اکر کلڻ ۽ ٻي اکر روئڻ.	خوشي يا رنج ساڻ قبول ڪرڻ ۽ ڏيڻ. ڏس تہ ڪيئن ٿو رهيا وڃن ۽ هڪ اکر کلندو ۽ ٻي اکر روئندو ۽
هڪ ٿيڻ.	ٻہ ڄڻا، ٺاهہ ڪرڻ، ٻرادريءَ وارا هن جي وهانءُ تي هڪ ٿيا.
هڪ ڪن کان اچڻ ٻئي ڪن کان وڃڻ.	ٻڌي ڌيان نہ ڏيڻ، ٻڌو اڻ ٻڌو ڪري ڇڏڻ. اسان کي اهڙي ڳالهہ هڪ ڪن کان آئي تہ ٻئي کان وئي.

ارٿ يا معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
ڏيتي ليتيءَ ۾ ٻئو ڌرو رھڻ. انھيءَ ۾ جا آھي، ويھي حساب ڪر، ھڪ ڪلھي تان لھ ٻئي تي چڙھ.	ھڪ ڪلھي تان لھڻ ٻئي تي چڙھڻ.
صفائي يا ايڪائي ڪرڻ، ڦير گھير نه ڪرڻ. مون سان ھڪ ڳالھ ڪري وڃ، ته ايندين يا نه.	ھڪ ڳالھ ڪرڻ.
گھڻي پريت ھجڻ. مان انھن کي سڃاڻان، اھي ھڪڙن ٻڪ ڳٽيءَ ڪان ھنگن.	ھڪ ڳٽيءَ ڪان ھنگڻ.
ھڪڙي سان ھڪڙي ھلت ڪرڻ، ۽ ٻئي سان ٻي ڪرڻ. گھوڙي کي برابر آھن ھڪڙي کي سڄي اک ڪرڻ ۽ ٻئي کي ڪڻي اک ڪرڻ اسان جو وڙ نه آھي.	ھڪڙي کي سڄي اک ڪرڻ ۽ ٻئي کي ڪڻي اک ڪرڻ.
ڪم ٿيڻ، ڏند وچالو رھڻ. تنھن جي اھا ھلت ته پوءِ ھلت ڪڍڻ ھلندو.	ھلت ھلڻ.
ٽڪرو ۽ سولائيءَ سان ڪرڻ. جھٽو، اھو اھڙو ڪم آھي جو ھلندي ھلندي ڪري ڇڏجي.	ھلندي ھلندي ڪرڻ.
ٻل وارو ٿيڻ. اھڙي مھل ھمت سارڻ گھرجي نه ھارڻ.	ھمت سارڻ.
ڳيدي ٿيڻ. ڏسو مٿيون جملو.	ھمت ھارڻ.

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
وڏو ماڻهو ٿيڻ، اختياري وارو ٿيڻ. جڏهن تون هن دفعا ڏيئي پاس ٿيندين تڏهن هٿ وٺڻ لائق ٿيندين.	هٿياري ٿيڻ.
ٽڪاڻو ٿيڻ، بي آرام ٿيڻ. اهو ڪم ان ماڻهوءَ کي ڏي جو ويهندس، ڇوته هو هنگ ٽڪاڻ ٿي آهي.	هنگ ٽڪاڻ ٿيڻ.
اهڙي وقت ڪم جي ياد ڪيري ٿيڻ جڏهن وقت پورو ٿي ڪرڻ ۾ ڏکيائي ٿئي. پهرين ته ڪجهه به وسري ويو، هاڻ جڏهن امتحان جو وقت ٿي ڪيو آهي، تڏهن ڪتاب هنگڻ مهل وقت ياد پون.	هنگڻ مهل وقت سارڻ يا ياد پوڻ.
ڪيڏي ٿيڻ، ڏڄي وڃڻ. تون ٿورڙيءَ ڪم تي هنگي ٿو ڏين.	هنگي ڏيڻ يا ڪن ڪرڻ.
ويسهڻ، ياد ڪيري ته پوڻ. منهنجي هنياءُ آهي اندر، تون ياد ڪيج ته ڪهڙو موقعي ڪتاب وٺون.	هنياءُ اندر ويهڻ.
رئڻ تي اچڻ. زال ويٺي رنو، منهنجو به هنياءُ ٻڙجي آيو.	هنياءُ ٻڙجي اچڻ.
آرام ملڻ، ساڻت اچڻ. اها ڳالهه تو ساڻ ڪريان ته مان هنياءُ تان بار لهيم.	هنياءُ تان بار لهڻ.
دلجاءِ ٿيڻ. اچ جهڙي اچي ته مان هنياءُ تي ڇنڊو پوي.	هنياءُ تي ڇنڊو پوڻ.

ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي	اصطلاح
ڪنهن طرح ياد هجڻ. اهڙيون ڳالهيون جن کي ڪڏهن نه وساري سگهجي، جي هنيانءَ تي لکيل آهن.	هنيانءَ تي لکيل هجڻ.
دلگير ٿيڻ. هنيون ڏاڍو ڪر، جي ائين هنيون ڦسندو، ته دنيا ڪيئن هنيون لائيندا.	هنيون ڦسڻ.
همت ڪرڻ. ڏسو هنيون جهلڻ.	هنيون ڏاڍو ڪرڻ.
همت ڇڏڻ. ڏسو هنيون ڦسڻ.	هنيو لهڻ يا لهي وڃڻ
بي همت ٿيڻ. ... ۽ ... بازار ۾ هنئڙو ... (...)	هينئون لوڻ ٿيڻ.
پاڻ تي آزمائڻ. ... جوڙ سولو ... هٿن ... ته هٿ رکي	هٿن تي هٿ رکي ڏسڻ
گهڻي تڪليف وٺڻ. شايد انهيءَ ڪري آدمي جو ساهه ... هڻ هڻ ڪري.	هڻ هڻ ڪرڻ.
گهڻي ڪوشش ڪرڻ ... ۽ ٿيڻ. ... ڪري نيٺ هٿي هٿ ڪيو.	هٿي هٿ ڪرڻ.
اجايو ڳالهائڻ. ڏس ته ڪهڙو هٿ پير ... ڪو جهلڻ وارو ڪونهي.	هٿ پير هڻڻ.

اصطلاح	ارٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
هوا کائڻ يا چڙهڻ .	کليل ميدان يا ٻوٽي تي گهمڻ وڃڻ . سڄو ڏينهن ڪم ڪيو ٿئي ، ڪو وقت ته هوا کائڻ گهرجي .
هوبهو هڻڻ .	ساڳي يا جنسي ڳالهه هڻڻ . ڳالهه هوبهو ائين آهي ، جئن مان چوان ٿو .
هونديءَ تي هونگر ڏيڻ .	پڇنديءَ سارون هلڻ . هونديءَ تي هونگر ڏين ته ٻه ڄڻا ، پوءِ هوند ماڻهو ڪيئن ڪلهي .
هوند نه شڪر هڻڻ .	ڪجهه به فائدو نه ملڻ . ڳالهه اهڙي ٿو ڪرين ، جنهن مان هوند نه شڪر .
هونگريون ڏيڻ .	ڪلڻ لڳڻ . ڪي ٻار هميشه هونگريون ڏيندا آهن .
هٿو مٿو ترڻ .	سنڀجهو لنگهڻ ، ڦيريون ڦير رات جو گذرڻ . ٻل هٿو مٿو تري ته پوءِ هوا ٻنڌ تي هلنداسون .
هنيئڙن نه ماريءَ هڻڻ .	واسطو نه هڻڻ . مان نرڪڻون جي مهڻي ۾ نه ماريءَ ۾ ، پوءِ به الائي جو منهنجو دالو وڃڻو ٿيو آهي .
هيرو ڏيڻ .	(ٻارڪي) ، مڪڙ ڪرائڻ . ننڍن ٻارن کي صبح جو هيرو ڏيندا آهن .
هيڙهو هيڙهو ڪرڻ .	چيڙائڻ . جو ڪر اسڪول مان نڪرڻ

اصطلاح	اُن جي معني ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
	سائل ڇوڪرن کي هيڻو هيڻو ڪري ڇڏيو.
هيٺيون پڙ هڻڻ.	ڪنواريتو يا ڏيڍاٽ هڻڻ. هو هيٺيون پڙ آهي، تنهن کي جهڙو ڄمندو تهڙو ڪندو.
هيٺ مٿي ٿيڻ.	گڏ ڄڻڻ. ڪاغذ هيٺ مٿي ٿي ويا آهن، پتو ئي ڪونه ٿو پوي.
هيٺ مٿي جي خبر پوڻ.	چڱي مٺي جي سڌ هئڻ. ڪا هيٺ مٿي جي خبر نه پوندي ٿي، ته ڇا ٿو ڳالهائين.
هيڏاهين وڃڻ	نفرت ڪرڻ. هيڏاهين وڃڻ جڳي آهي
هيٺين يا مٿين وات پئي نه هڻڻ.	ڪنهن ڳوهه ڇپ نه ڪرڻ. هو ننگو ٿيل آهي، تنهن کي نڪو هيٺين وات پئو نڪو مٿين وات پئو.
هيڪلي ورڻ هيٺان اچڻ.	مايوس ٿيڻ، اپاڪو ڏسڻ ۾ اچڻ. اڄ هيڪلي ورڻ هيٺان آيو آهين ڇا؟ جو ڳالهائين ۾ نٿو.
هيءَ پڙ اُٿلي هوءِ پڙ ٿيڻ يا زمين اٿلڻ.	ڪچهري ۾ ٿي پوڻ. هتي ۾ اٿلي هوءِ پر ٿي پوئي، ته ۾ هاڻ ڪوڙ ڪٿي هين ۾ ڇو ڏاڍس.
هٿڻ ڪٽڻ.	درج وڌڻ ۽ ان ڪان بچائڻ جي سگهه هئڻ. اهو فقير ڪرامت وارو آهي هٿڻ ۾ ڪٽي ٿو.

اصطلاح	اُرٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ھٿ ڪٽ لڳي پيٺي ھٿڙ.	ٽڪرو ھوت ڳيٺ. ھماھ ڪن ٻاگ، تہ ھوءَ ڪٽ لڳي ھيٺي آھي، جھامو نہ آھي تہ ھلڻو نہ آھي.

ي

اصطلاح	اُرٿ يا معنيٰ ۽ ڪم ڪيئن آڻجي
ياراڻي ڀائٽ.	دوستيءَ جي وات رکڻ. ڏي جيئن اڄ ڪالھ ياراڻي ڀائيون جو وڏي ڳالھ ھين نہ وڙھندا سين.

پورو ٿيو

جي - بي - آڏواڻي اينڊ ڪمپني - پرنٽرس
حيدرآباد.

پلڌامون

صفحو	سٽ	اڻڪمل آهي	ٺيڪ گهر
مهاڳ	١٦	ٻار	ٻار
ا	ا	ب	ب
٢	٢	اپائي ۾	اپائي،
١٢	٦	دٽا	داٽا
١٣	٦	سوجهڙو	سوجهرو
١٦	٩	ڏويهون	ڏويهن
	١٢	گهڙجي	گهرجي
	١٣	چيرائڻ	چيڙائڻ
	١٤	ڏوهه	ڏوهه
٢٧	(اصطلاح)	ٻهر ڪل	ٻهر ڪل
٣١	٥ (اصطلاح)	ٻاهريو	ٻاهريون
	٣	ڄ	جي
٣٤	٦ (اصطلاح)	وسات	ٻوسات
٣٥	١٩	نقد	نقد
٣٦	١	روڪا	روڪار
٣٩	٢٠	وڇڙط	وڇڙڻ
٤٩	١٨	هرط تو	هٿڻ. تون
〃	٢٠	رهط	رهڻ
٥٠	٩	ڪرط	ڪرڻ

١٥	٢	ڳگو	ڳگو
	٣	ڪد	ٻڪد
	١١	سيہ	سيڪي
٥٦	١٧	تور	توري
٦٠	٨ (اصطلاح)	تووو	تورو
٦٤	٤ "	تپي	لقي
٦٨	١٢	اڏ ڏند	اڏ ڏ نڏ
٧٠	٢١	پاٿ	پا ۽
٨٠	٢١	تو	تون
١١٣	١	ويڪين	ويڪي
	٤ (اصطلاح)	ڄن	ڄن
١٢٢	١٥	گڏ جين	گڏجين
١٣٨	١٢	ٻڇڙ	ٻڇڙ
١٤٣	٦	ايندي	ايندين
١٤٥	١٤	رلندي	رلندين
١٤٧	٣	.	ز
١٥٠	٥	ڏڪي	ڏڪي
١٥٧	١٤	سونو	جو سونو
١٥٨	٢ (اصطلاح)	سو	سو
	٣ "	نٿين	سڪٿين
	١٦	آءُ	آءُ
١٧٢	٥ (اصطلاح)	جي	ڪڇي
١٧٤	٤ "	ڪڪر	ڪڪر

	۵ ،،	ڪڪر	دڪڙ
	۶ ،،	بيٺي	بيهڻ
۱۸۵	۱۹	ڏيس	ڊئيس
۱۸۶	۱۶ (اصطلاح)	ليٽ	هيٺ
		مڪڙ	لڪڙ
۱۹۳	۴	صاحب	صاحب
۱۹۵	۴	پاڻي	ڌاڻي
۲۰۷	۹	ٽيڙ گهڙا پيڙ	ٽيڙ گهڙا پيڙ
۲۱۳	۹ (اصطلاح	سلام	سلام
۲۱۵	۱۲	وارط	وارڻ
	۸ (اصطلاح)	لائٽ	لائڻ
	۱۸	اري	وري
۲۱۶	۱۳	لوڏن	لوڏن
۲۲۳	۱۲	ڏيئي	ڏيئي ڏي
۲۳۰	۵	موچري	موچڙي
۲۴۸	۱۴	قاري	قاڙي
۲۵۳	۶	طيرط	ٽيڙ
۲۵۸	۸ (اصطلاح)	گهه	اگهه
۲۶۰	۸ (اصطلاح)	وي زارمڻ	وڃ ڌورا مڃڻ
۲۶۳	۲۰	پوڙ	پهرڻ
۲۷۲	۸ (اصطلاح)	هوء	هڪ
۲۷۳	۱۹	آبدا	آبدا
۲۷۴	۷ (اصطلاح)	لهـ ط	لهڻ
۲۷۷	۷ ،،	پڙ	پر

نالو : صاحب خان ميراڻي

ولد : بهادر علي

ادبي نالو : سورهه ميراڻي

جنم : 08.04.1975

جنم هنڌ : ڳوٺ کيڙو، تعلقه رتوديرو، ضلعو لاڙڪاڻو.

حال ائڊريس : غريب آباد محله، نئون ديرو. تعلقو رتوديرو.

تعليم : M.A سنڌي

ڪرت : اسسٽنٽ سب انسپيڪٽر آف سنڌ پوليس

<u>اڻ ڇپيل ڪتاب</u>

ڏرتيءَ جا رکوالا (ٻارن لاءِ ناول) 1990ع

سائر سهس ڳجن (شاعري) 2021ع

برهه منجهارا بوند (شاعري) 2022ع

صاحبِ ديوان سنڌي شاعر (تحقيق) اڻ مڪمل

موبائل نمبر : 0344 – 3919786

0300 – 3404488

اي ميل : sahibkhanmirani0@gmail.com

سوره سنڌي ادب

Soorih Sindhi Adab

صاحب خان سوره ميراڻي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488